

Fiskimykja
til landgræðslu og skógræktar

Vettvangur fyrir raddir
ungs fólks

Átta hryssur hlutu
heiðursverðlaun fyrir afkvæmi

Bændablaðið

2. tölublað 2022 • Fimmtudagur 27. janúar • Blað nr. 603 • 28. árg. • Upplag 32.000 • Vefur: bbl.is

Lúkas á Narfastöðum: Líklega minnsti hestur landsins

„Hann er 113 cm á herðar, mældur með stöng, og líklega minnsti hestur landsins þó ég geti ekki fullt um það,“ segir Freydis Þóra Bergsdóttir á Narfastöðum í Skagafirði, sem á hestinn Lúkas.

„Mér finnst mjög gaman að eiga svona smáan hest. Hann fer öll ár upp í Kolbeinsdal og vekur alltaf mikla athygli í Laufskálarett. Það þekkja hann margir og kalla hann „pony“ hestinn.“

Lúkas verður sjö vetra í vor. Meðalstærð á íslenskum hestum er 140 cm á herðar.

Minnir mest á hund

„Lúkas er mikill karakter. Þrátt fyrir stærðina heldur hann að hann sé flottastur og hleypur alltaf fremstur í hjörðinni eins og flottasti graðhestur. Hann er gæfur og kippir sér lítið upp við það þegar ég fer að dunda mér eitthvað með hann.“

Hann kemur inn á sumrin og þá teymi ég hann á öðrum hestum. Ég ætla að reyna að fara að kenna honum einhverjar sirkusæfingar. Hann minnir samt mest á hund, gengur um hlaðið og passar bæinn,“ segir Freydis Þóra hlajandi. /MHH

Bergur Gunnarsson, bóndi á Narfastöðum, með tvo í taumi. Eins og sjá má er Lúkas mjög smár þar sem hann stendur við hliðina á „venjulegum“ hesti. Lúkas á albróður, sem er alls ekki lítill. Mynd / Úr einkasafni.

Mjólkin streymir frá kúabúinu á Búrfelli í Svarfaðardal, sem var með hæstu meðalnýt eftir ársku annað árið í röð:

Meðalnýt á Búrfelli var rúm 8,9 tonn á árinu 2021

– Í öðru sæti var búið á Hraunhálsi í Helgafellssveit en nythæsta kýr landsins var Skör í Hvammi í Ölfusi, sem mjólkaði nær 13,8 tonnum

Annað árið í röð reyndist mest meðalnýt eftir ársku vera hjá Guðrúnu Marinósdóttur og Gunnari Þór Þórisson á Búrfelli í Svarfaðardal. Nýt eftir ársku endaði þar í 8.908 kg á árinu 2021, sem er aukning um 329 kg frá fyrra ári.

Á Búrfelli er að finna legubásafjós með mjaltþjóni sem tekið var í notkun vorið 2018. Frá þeim tíma hafa afurðir aukist jafnt og þétt og sér í raun ekki fyrir endann á því, er fram kemur í niðurstöðum skýrsluhaldsársins 2021 hjá Ráðgjafarmiðstöð landbúnaðarins.

Annað í röð afurðahæstu búa landsins er kunnuglegt á þeim lista en þar er um að ræða búa þeirra Guðlaugar Sigurðardóttur og Jóhannesar Eybergs Ragnarssonar á Hraunhálsi í Helgafellssveit á norðanverðu Snæfellsnesi. Árin 2018–2020 var þetta búa með þriðju mestu afurðir eftir ársku á landinu, en færast nú í

Bú þar sem meðalnýt var yfir 8.000 kg/ársku árið 2021

Bú	Skýrsluhaldarar	Fjöldi árskúa	Afurðir kg/ársku
650221 Búrfell	Guðrún og Gunnar	39,7	8.908
370179 Hraunháls	Guðlaug og Eyberg	24,4	8.664
861037 Syðri-Hamrar 3	Guðjón og Helga	43,3	8.446
871077 Dalbær 1	Arnfríður Jóhannsdóttir	65,0	8.342
651260 Svertingsstaðir 2	Hákon og Þorbjörg	61,7	8.337
870624 Stóru-Reykir	Gísli og Jónína	53,3	8.321
871056 Núpstún	Páll Jóhannsson	37,8	8.299
860103 Ytri-Skógar	Skógabúið sf.	25,4	8.219
660220 Syðri-Grund	Stefán og Steinunn	48,9	8.164
860302 Voðmúlastaðir	Hlynur og Guðlaug	41,2	8.117
650238 Grund	Friðrik Þórarinnsson	56,4	8.104
860530 Kirkjulækur 2	Eggert, Jóna, Páll og Kristín	56,3	8.095
370132 Stakkhamar 2	Laufey og Þröstur	58,1	8.065
860292 Stóra-Mörk 1	Merkurbúið sf	28,4	8.056
650618 Litli-Dunhagi 1	Róbert og Elsa	65,8	8.043
650228 Göngustaðir	Göngustaðir ehf.	60,9	8.035
370103 Snorrastaðir 2	Snorrastaðabúið slf.	45,7	8.020

Heimild: Ráðgjafarmiðstöð landbúnaðarins

Alls voru 17 kúabú með meira en 8.000 kg eftir hverja ársku að meðaltali á árinu 2021.

annað sætið. Þar á bæ mjólkaði meðal árskýrin 8.664 kg, sem er aukning um 307 kg. Fjórði á Hraunhálsi er básafjós með rörmjaltakerfi og

öll umgengni og snyrtimennska utan dyra sem innan til algjörar fyrirmyndar.

Þriðja afurðahæsta búa ársins 2021 er búa Guðjóns Björnssonar og Helgu Bjargar Helgadóttur á Syðri-Hömrum 3 í Ásahreppi en þar reyndust afurðir kúnna nema 8.446 kg mjólkur eftir hverja ársku. Á Syðri-Hömrum er legubásafjós með mjaltþjóni og síðan það var tekið í notkun hafa afurðir tekið stórstígum breytingum.

Í fjórða sæti varð búið í Dalbæ í Hrunamannahreppi en þar er félagið Dalbær 1 ehf. skráð fyrir rekstri. Kýrnar í Dalbæ skiluðu 8.342 kg/ársku á nýliðnu ári. Þar er að finna legubásafjós með mjaltabás.

Fimmta búið í röð afurðahæstu búa er búa Hákonar Bjarka Harðarsonar og Þorbjargar Helgu Konráðsdóttur á Svertingsstöðum 2 í Kaupangssveit, Eyjafirði, en þar skiluðu kýrnar 8.337 kg/ársku. Á

Svertingsstöðum er legubásafjós með mjaltþjóni.

Nythæsta kýr landsins 2021 mjólkaði 13.760 kg

Nythæsta kýrin á landinu árið 2021 var Skör 1003 í Hvammi í Ölfusi. Skör mjólkaði 13.760 kg með 3,87% fitu og 3,28% próteini.

Önnur í röðinni árið 2021 var Ríkey 691 í Stóra-Dunhaga í Hörgársveit, en því miður féll hún frá nú rétt fyrir síðustu jól. Ríkey mjólkaði 13.612 kg með 3,54% fitu og 3,32% próteini en sínum öðrum kálfi bar hún 12. febrúar 2021. Hún fór hæst í 52,6 kg dagsnyt á árinu 2021 en skráðar æviafurðir hennar eru 23.427 kg.

Þriðja nythæsta kýrin var Bára 523 í Flatey á Mýrum við Hornafjörð. Nýt hennar á árinu var 13.517 kg með 3,92% fitu og 3,30% próteini. /HKR.

– Sjá nánar bls. 52 og 53

FRÉTTIR

Prentmiðlamæling Gallup á síðasta ársfjórðungi 2021:

Bændablaðið skorar hátt og hefur verið með afgerandi forystu á landsbyggðinni í 8 ár

Samkvæmt prentmiðlamælingu Gallup á síðasta ársfjórðungi 2021 þá er Bændablaðið mest lesni prentmiðillinn á landsbyggðinni eins og það hefur verið í öll þau átta ár sem blaðið hefur tekið þátt í þessari lestrarkönnun. Þá dregur hratt saman í meðallesi á Bændablaðinu og Fréttablaðinu í tölum fyrir landið í heild og munar þar nú aðeins 2,9 prósentustigum.

Í mælingum Gallup kemur fram mikið stökk Bændablaðsins frá könnuninni 2020 en tölur það ár sýndu talsverðan samdrátt í lestri Bændablaðsins á landsbyggðinni, eða úr 41,9% í 36,2% þó það tapaði samt ekki forystu sinni. Hafa ber í huga að á meðan mæling Gallup stóð yfir haustið 2020 voru fjölmargir dreifingarstaðir Bændablaðsins lokaðir vegna Covid-19. Nú mældist blaðið með 42,1% meðallesi á landsbyggðinni, sem er meira en í könnuninni 2019 sem gerð var áður en áhrifa af Covid-19 var farið að gæta á Íslandi.

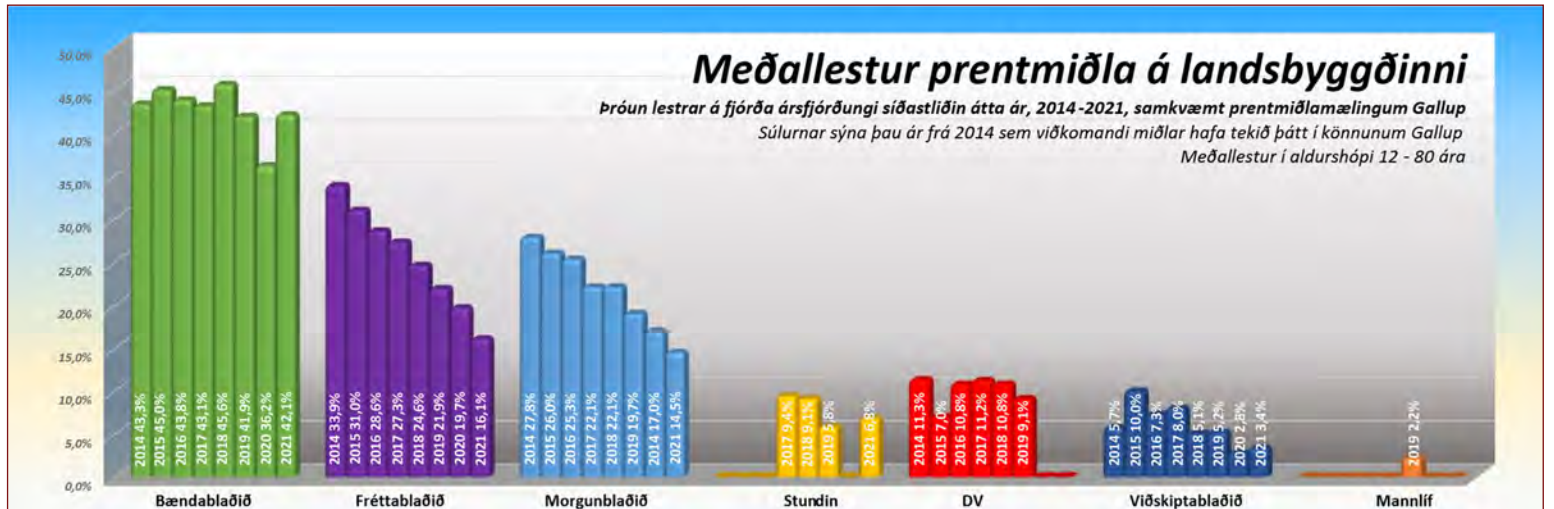
Bændablaðið er gefið út hálfsmánaðarlega í 32 þúsund eintökum og dreift á yfir 420 dreifingarstaði um land allt. Þótt Bændablaðinu sé dreift frítt til allra, nema þeirra sem kjósa að fá blaðið sent í pósti og greiða þá kostnaðinn af því, þá reiðir blaðið sig algjörlega á viðtökum lesenda. Þeir verða að nálgast blaðið sjálfviljugir. Enginn fær blaðið sent óumbeðið inn um sína bréfalúgu.

Lestur prentmiðla dregst saman um allan heim

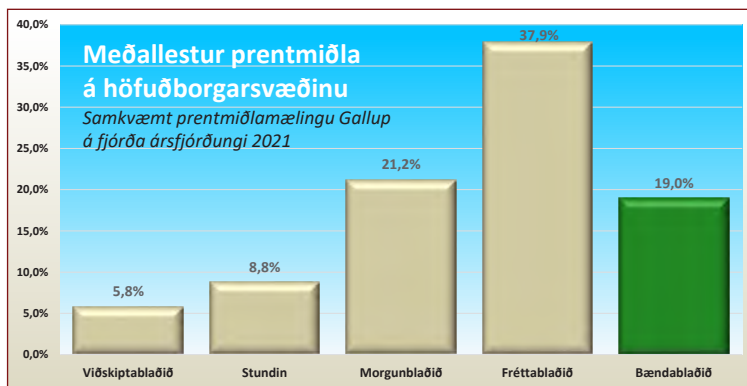
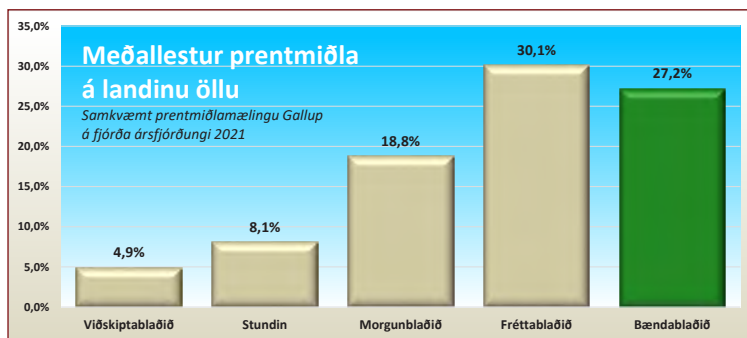
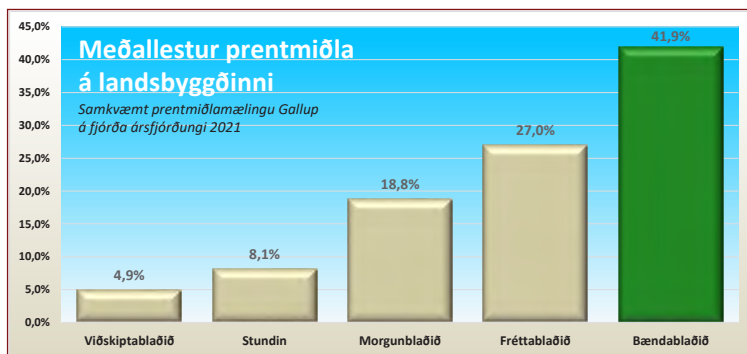
Um allan heim hefur lestur prentmiðla hægt og bítandi verið að dragast saman í samkeppni við sífellda aukningu á afþreyingu í rafrænu formi af ýmsu tagi. Af þessu hafa yfirvöld víða um heim áhyggjur og hafa reynt að hafa þar áhrif á með beitingu styrkja. Það er því athyglisvert hvað íslenskum prentmiðlum hefur þrátt fyrir allt tekist að halda sjó á undanförunum árum. Prentmiðlamæling Gallup sýnir að meðallesi á landinu öllu hefur verið að dragast nokkuð saman en samt mismikið eftir miðlum.

Fréttablaðið, sem er dreift ókeypis, var með afgerandi sterkasta stöðu árið 2014 vegna öflugrar dreifingar í hús, einkum á höfuðborgarsvæðinu. Þá var það með 43,8% meðallesi á landinu yfir landið allt, en er nú komið niður í 30,1%. Samdrátturinn nemur því 13,7 prósentustigum á átta ára tímabili.

Bændablaðið, sem líka er dreift að mestu ókeypis, þó í aðeins riflega þriðjungu af upplagi Fréttablaðsins og kemur aðeins út hálfsmánaðarlega, var aftur á móti með 29,3% lestur í heild yfir landið á síðasta ársfjórðungi árið 2014.

Könnun Gallup á lestri prentmiðla á landsbyggðinni á síðasta ársfjórðungi síðastliðin átta ár. Í grænu súlunum yfir lestur Bændablaðsins er áberandi skarð á síðasta ári. Þegar sú könnun var gerð haustið 2020 voru fjölmargir dreifingarstaðir Bændablaðsins lokaðir vegna Covid-19. Þá sést líka að árangurinn á síðasta ári var örlítið betri en árið 2019.

Það var nú í mælingunni 2021 með 27,2% lestur og nemur samdrátturinn því 2,1 prósentustigi á átta ára tímabili. Hefur munurinn á milli þessara tveggja fríblaða yfir landið í heild þannig minnkað á átta árum úr 14,5 prósentustigum í 2,9 prósentustig.

Morgunblaðið sem er áskriftar- og lausasölublað hefur staðist breytta lestrarhegðun landsmanna furðuvel í samanburði við fríblöðin. Þar hefur meðallesi Morgunblaðsins á landinu öllu

minnkað á átta árum úr 25,6% í 18,8%, eða um 6,8 prósentustig.

Prentmiðlamæling Gallup á síðasta ársfjórðungi 2021 náði líka til Stundarinnar og Viðskiptablaðsins. Samkvæmt henni hefur meðallesi Stundarinnar yfir landið allt dregist saman úr 11,6% árið 2014 í 8,1% nú 2021, eða um 3,6 prósentustig. Hjá Viðskiptablaðinu hefur meðallesi dregist saman úr 10,8% haustið 2014 í 4,9% á sama tíma 2021. Þar er samdrátturinn 5,9 prósentustig.

Mikill samdráttur í blaðalestri á höfuðborgarsvæðinu síðastliðin átta ár en minnstur hjá Bændablaðinu

Þegar litið er á tölur Gallup um meðallesi prentmiðla í Reykjavík og nágrennasveitarfélögum þá er Fréttablaðið þar öflugast í skjóli mikils upplags og öflugrar frídreifingar inn á heimili fólks. Þar var Fréttablaðið með 37,9% meðallesi á síðasta ársfjórðungi

2021 miðað við 52,9% lestur haustið 2014. Það er samdráttur upp á 15 prósentustig á átta árum.

Morgunblaðið er í öðru sæti á þessu svæði með 21,2% meðallesi, en lestur á því hefur lækkað úr 27,5% árið 2014, eða um 6,3 prósentustig.

Bændablaðið er í þriðja sæti á höfuðborgarsvæðinu með 19% meðallesi. Hefur lestur á blaðinu minnkað úr 21,6% árið 2014, eða um 2,6 prósentustig á átta árum.

Stundin var með 8,8% meðallesi á höfuðborgarsvæðinu í nýjustu mælingu Gallup, en var með 12,7% árið 2014. Það er því samdráttur í lestri upp á 3,9 prósentustig.

Viðskiptablaðið var með 5,8% meðallesi á fjórða ársfjórðungi 2021 á móti 12,4% árið 2014. Samdrátturinn í lestri Viðskiptablaðsins á höfuðborgarsvæðinu á þessum átta árum nemur því 6,6 prósentustigum.

Samkvæmt þessum tölum Gallup hefur samdráttur í lestri prentmiðla á höfuðborgarsvæðinu á síðastliðnum átta árum verið hlutfallslega minnstur hjá Bændablaðinu.

Aukinn áhugi háskólafélks á höfuðborgarsvæðinu fyrir Bændablaðinu

Þegar rýnt er í stöðu þátttakenda í nýjustu könnuninni á höfuðborgarsvæðinu er athyglisvert að á milli ára er Bændablaðið eini miðillinn þar sem aukning hefur verið á lestri háskólafélks. Sama má segja um lestur fólks í yngsta aldurshópnum, 12–19 ára. Í 30–39 ára hópnum var svipað upp á teningnum, en þar var Morgunblaðið reyndar líka með aukningu. Þá er Bændablaðið líka að sýna aukningu í lestri í aldurshópi 40–49 ára ásamt Viðskiptablaðinu. Í aldurshópi 50–59 ára eru bæði Bændablaðið og Viðskiptablaðið líka að sýna aukningu í lestri. Í aldurshópnum 60–80 ára eru Bændablaðið, Morgunblaðið og Fréttablaðið öll að sýna aukinn lestur. Áhuginn fyrir að lesa Bændablaðið á höfuðborgarsvæðinu virðist hins vegar vera langminnstur hjá hópi fólks á aldrinum 20–29 ára.

Annað viðhorf 20–29 ára á landsbyggðinni

Mjög athyglisvert er að í prentmiðlamælingu Gallup kemur í ljós gjörólík afstaða fólks í sumum aldurshópum eftir því hvort það býr á höfuðborgarsvæðinu eða á landsbyggðinni. Þannig er fólk á aldrinum 20 til 29 ára á lands-

byggðinni mjög áhugasamt um lestur á Bændablaðinu, gjörólíkt jafnöldrum sínum á höfuðborgarsvæðinu. Hefur Bændablaðið reyndar yfirburði yfir aðra prentmiðla í öllum aldurshópum á landsbyggðinni.

Landsbyggðarfolk á öllum menntastigum les helst Bændablaðið

Í prentmiðlamælingu Gallup kemur fram að karlar á landsbyggðinni stunda blaðalestur talsvert meira en konur og þá langmest Bændablaðið. Þá er mestur lestur á Bændablaðinu á landsbyggðinni meðal framhaldsskólamenntaðra karla og kvenna sem skýrist líklega af háu hlutfalli iðn- og tækni-menntaðra á landsbyggðinni. Úr þeim hópi lesa 62,9% karla Bændablaðið og 42,5% kvenna. Í tölum Gallup kemur líka fram að háskólamenntaðar konur á landsbyggðinni lesa Bændablaðið frekar en aðra prentmiðla, eða 32,5%. Áhugi háskólamenntaðra karla á landsbyggðinni er enn meiri, því 49,6% þeirra lesa Bændablaðið. Í hópi grunnskólamenntaðra karla á landsbyggðinni lesa 47,6% Bændablaðið og 37,1% kvenna.

Fólk á öllum þjóðfélagsstigum á landsbyggðinni les helst Bændablaðið

Á landsbyggðinni skorar Bændablaðið mjög hátt í öllum þjóðfélagsstigum og hæst allra prentmiðla í öllum hópum þegar tekið er tillit til tekna allra þeirra sem í könnun Gallup tóku. Hlutfallið var þó sýnu hæst í hópi þeirra sem eru með tekjur undir 400 þúsund á mánuði, eða 64,8%.

Á höfuðborgarsvæðinu eru framhaldsskólamenntaðir karlar dyggustu lesendur Bændablaðsins.

Stór hluti lesenda Bændablaðsins á höfuðborgarsvæðinu er líkt og á landsbyggðinni framhaldsskóla- og háskólamenntað fólk þótt hlutfallið sé ekki eins afgerandi. Þar eru 32,8% karla í hópi lesenda blaðsins með framhaldsskólamenntun en 10,3% kvenna. Þegar litið er á háskólamenntun eru 21,2% karla og 11,8% kvenna. Þá eru 20,5% af karlkynslesendum Bændablaðsins úr hópi grunnskólamenntaðra og 24,5% konur.

Á höfuðborgarsvæðinu er það lágtækjufólk og fólk með tekjur upp að einni milljón króna á mánuði sem er helst líklegt til að lesa Bændablaðið. Virðist áhuginn síðan dvína eftir að tekjurnar fara yfir milljónina og minnstur er hann í hópi þeirra allra tekjuhæstu. /HKr.

Magnús Leóoldsson lögg. fasteignasali

FASTEIGNAMÍÐSTÖÐIN

Hlíðasmára 17, 201 Kópavogi - Sími: 550 3000 Fax: 550 3001

Áhugaverðar jarðir

JARDIR.IS

fasteignamidstodin@fasteignamidstodin.is • www.fasteignamidstodin.is

Fyrir íslenskan jarðveg

GRÆÐIR 2022

Ný áburðarverðskrá á www.fodur.is

GRÆÐIR

2022

Skannaðu QR kóðann með myndavélinni í símanum þínum til að sækja GRÆÐIR 2022.

FÓÐURBLANDAN
...gæði í hverri gjöf!

www.fodur.is
fodur@fodur.is

FB Reykjavík
Korngarðar 12
570 9800

FB Selfoss
Austurvegur 64 a
570 9840

FB Hvalsöllum
Duftþaksbraut 1
570 9850

SENDUM UM
ALLT LAND

FRÉTTIR

Niðurstöður skýrsluhaldsársins 2021 hjá Ráðgjafarmiðstöð landbúnaðarins:

Þörf á verulegu átaki ef framleiðsla nautakjöts með holdakúm á að verða arðbær hérlandis

„Ef framleiðsla nautakjöts með holdakúm á að verða arðbær hérlandis verður að gera verulegt átak varðandi frjósemi og notkun sæðinga. Bil milli burða er alltof langt en grundvallarforsenda þess að þessi grein geti náð meiri arðsemi hlýtur að vera sú að hver kýr skili sem næst einum lifandi kálfi á hverju ári.“ Þetta segja ráðunautar Ráðgjafarmiðstöðvar landbúnaðarins m.a. í niðurstöðum skýrsluhaldsársins 2021.

Þá kemur einnig fram að ónýttir séu möguleikar til þess að auka vaxtarhraða og kjötgæði með meiri og markvissari notkun sæðinga.

Alls voru 3.161 kýr á 122 búum á síðasta ári

Skýrsluhald nautakjötsframleiðslunnar árið 2021 nær til 122 búna, en þeim hefur fjölgað um tíu milli ára. Kýr á þessum búum voru við uppgjör ársins 3.161 talsins, sem

er fjölgun um 310 frá árinu áður. Holdakýr af erlendu kyni eru á 91 búum af þessum 122 og fjölgaði búum sem voru með holdakýr af erlendu kyni um tólf á milli ára.

Meðalkúafjöldi á bú var 25,9 samanborið við 25,5 árið áður og reiknast þessar kýr yfir í 23,7 árskýr á bú en voru 21,7 árið 2020.

Samdráttur í burði á milli ára

Alls hafa verið skráðir 2.569 burðir á þessum búum á árinu 2021, sem jafngildir 0,81 burði á kú. Þetta er fjölgun um 189 burði og samdráttur um 0,02 burði á kú milli ára.

Kjötframleiðsla jókst um 76 tonn á milli ára

Heildarframleiðsla ársins á þessum 122 búum nam um 684 tonnum, sem er aukning um 76 tonn milli ára. Þetta þýðir að þau framleiða nálægt 14% alls nautgripakjöts í landinu.

Íslenskar holdakýr af erlendum stofni í haga.

Mynd / HKr.

Meðalkjötframleiðsla á bú var um 5,6 tonn

Meðalframleiðsla á bú var 5.607 kg en heildarfrjöldi slátraðra gripa var 2.639. Sambærilegar tölur frá fyrra ári eru 5.432 kg og 2.395 gripir.

Meðalfallþungi kúa frá þessum búum var 216,5 kg, en hann reyndist 211,5 kg árið áður og

meðalþungi ungneyta var 267,6 kg en þau vógu til jafnaðar 262,0 kg 2020.

Til jafnaðar var þeim fargað 739,1 dags gömlum, eða 4,3 dögum eldri að meðaltali en á árinu 2020. Það jafngildir vexti upp á 347,6 g/dag, þegar reiknað er út frá fallþunga, en sambærileg tala frá fyrra ári var 340,1 g/dag. Til

samanburðar var slátrað á árinu 2021 samtals 9.556 ungneytum á landinu öllu en þau voru 9.051 á árinu 2020. Ungneytin vógu 255,6 kg að meðaltali á síðasta ári á móti 250,3 kg árið áður. Þá var þeim slátrað að meðaltali við 750,6 daga aldur en 745,3 daga aldur árið áður.

Þyngsta ungneytið vó 537,4 kg

Þyngsta ungneytið sem slátrað var á árinu var naut nr. 1281 á Breiðabóli á Svalbarðsströnd. Þessi gripur var holdablendingur, 50% Angus og 50% íslenskur, undan Arði 95402 og vó 537,4 kg er honum var slátrað við 29,1 mánaðar aldur.

Á þessum sérhæfðu búum sem yfirlitið nær til nást því gripirnir heldur þyngri við lægri aldur að jafnaði. Heilt yfir eru ungneyti þyngri en árið áður enda alin heldur lengur, að því er fram kemur í skýrslum RML. /HKr.

– Sjá nánar á bls. 54 og 55

Nýtt matvælaráðuneyti

Fyrir Alþingi liggur nú tillaga til þingsályktunar um breytta skípan ráðuneyta í Stjórnarráði Íslands. Meðal breytinga sem þar er kveðið á um er að heiti sjávarútvegs- og landbúnaðarráðuneytisins verði breytt í matvælaráðuneyti. Gert er ráð fyrir að breytingarnar taki gildi 1. febrúar.

Með þeirri breytingu færast málaflokkar sjávarútvegs- og landbúnaðarráðherra, í atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneytinu, undir hið nýja ráðuneyti auk málefna skóga, skógræktar og landgræðslu sem hafa verið í umhverfis- og auðlindaráðuneytinu.

Í þingsályktunartillögunni segir að með því að stofna matvælaráðuneyti sé stuðlað að farsælli innleiðingu matvælastefnunnar, sem var samþykkt á Alþingi í desember 2020, og stjórnkerfið gert hæfara til að ná þeim markmiðum sem hún setur fram.

Vottaðar kolefniseiningar

Í tillögunni er gerð grein fyrir stöðu skógræktar og landgræðslunnar innan matvælaráðuneytisins. „Skógræktin veitir framlög til skógræktar á lögbylum og nauðsynlega þjónustu tengda þeim, rekur þjóðskógana sem eru vettvangur fjölþættra skógarnytja og skipuleggur skógrækt á landsvísu í samráði við sveitarfélög og aðra hagsaðila í formi landsáætlunar og lands-

hlutaáætlana í skógrækt. Skógræktin stundar einnig rannsóknir í þágu skógræktar, veitir ráðgjöf og fræðslu. Landgræðslan vinnur að stöðvun jarðvegs- og gróðureyðingar, gróðureftirliti og gróðurvernd. Hún veitir fræðslu og annast rannsóknir og þróunarstarf, tengt sjálfbærri landnýtingu.

Meðal helstu verkefna í skógrækt og landgræðslu er að huga að því hvernig stuðlað verði að aukinni bindingu kolefnis í gróðri og jarðvegi og komið í veg fyrir losun í samræmi við alþjóðlegar skuldbindingar Íslands. Horft er til þess að forsendur geti verið til framleiðslu vottaðra kolefniseininga í landnotkun. Aðkoma stofnana ríkisins hefur einkum falist í að þróa vottunarkerfi fyrir skógrækt en einnig er til skoðunar að slíkt fyrirkomulag nái til annarra flokka landnýtingar.“

Tengdir málaflokkar

Í þingsályktunartillögunni kemur fram að verkefni skógræktar og landgræðslu tengist landbúnaði og landnýtingu verulega sem og loftslagsverkefnum í landbúnaði. Að með tilfærslu skógræktar og landgræðslu til ráðuneytis landbúnaðar séu skapaðar forsendur til að auka umfang og bæta árangur loftslagsverkefna í landbúnaði og landnýtingu. Verkefnaflutningurinn mun þannig styðja við stór markmið ríkisstjórnarinnar. /smh

Pernunes í Reyðarfirði.

Mynd / Valdís Hermannsdóttir

Fyrsti hrútur Íslands með hina viðurkenndu verndandi arfgerð ARR gegn riðu:

Gimsteinn frá Þernunesi ber nafn með rentu

Gimsteinn frá Þernunesi ber svo sannarlega nafn með rentu. Ekki aðeins vegna þess að hann er fyrsti hrútur Íslands með hina viðurkenndu verndandi arfgerð ARR gegn riðu, heldur líka vegna þess að hann finnst innan um „hörkufé á góðu kynbótabúi“, eins og Eyþór Einarsson, sauðfjárræktarráðunautur hjá Ráðgjafarmiðstöð landbúnaðarins, kallar Þernunes.

Eyþór segir Gimstein 21-001 sterkættaðan hrút með góða kynbótaspá; gerð: 116, fita: 98, frjósemi: 102 og mjólkurlagni: 105.

„Faðir hans er kaupahrútur frá hinu landsþekktu kynbótabúi Melum í Árneshreppi. Sá hrútur heitir Kubbur 20-004 og er vel gerður einstaklingur en hann var stigaður upp á 87 stig. Kubbur var með mjög góða útkomu í Þernunesi eftir haustið en hann átti 63 afkvæmi með sláturupplýsingar og stendur þar efstur hrúta fyrir gerð. Meðalþungi afkvæmanna var 18,7 kg, gerðin 11,3 og fitan 7,6,“ segir Eyþór.

Kynbótamat Kubbs er að sögn Eyþórs eftirfarandi; gerð: 120, fita: 95, frjósemi: 99 og mjólk: 105.

Móðirin mikil efniskind

Móðir Gimsteins, Katrín 20-071, er að sögn Eyþórs ung að árum en um mikla efniskind sé að ræða sem einnig sé með gott kynbótamat; gerð: 111, fita: 101, frjósemi: 105 og mjólkurlagni: 105.

Gimsteinn frá Þernunesi.

„Gimsteinn fær ARR arfgerðina frá henni og hún hefur fengið hana frá Hallgerði 17-753, móður sinni. Síðan er hugsanlegt að Hallgerður fái arfgerðina frá Skarphéðni 16-013, föður sínum, en hann er sonur Njálu 13-301 og er sú kind jafnframt móðir alsysturanna Njálu-Brennu 17-717 og Njálu-Sögu 17-718 sem báðar hafa ARR. Ef Njála gefur ARR, þá er þetta komið frá Kambi í Reykhólasveit – en þaðan var Njála fengin í Þernunes. Ut frá Njálu er sterkur ættbogi í Þernunesi sem virðist hafa reynst feikivel.

Ekki er þó hægt að útiloka að ARR arfgerðin liggi í gömlum heimaættum í Þernunesi,“ segir Eyþór.

Alla staði álitlegur gripur

„Gimsteinn 21-001 er í alla staði hinn álitlegasti gripur þótt hann sé enn óreyndur sökum ungs aldurs. Þótt hann bæri ekki ARR arfgerðina væri hann áhugaverður kandidát fyrir sæðingastöðvarnar út frá ætterni og kynbótamati. Þó ekki sé ljóst enn hvort gripurinn fái inn á sæðingastöð – og til þess fái tilskilin leyfi – þá er alveg ljóst að næstu skref felast í því að skoða það og eins að horfa til sona hans sem væntanlega fæðast næsta vor,“ bætir Eyþór við.

Sjá nánar á bls. 18 um fundinn á ARR-arfgerðinni í sex einstaklingum í Þernunesi. /smh

KJARNAGLUGGAR

GLUGGI Í GLUGGA

- TILVALIÐ VIÐ ENDURNÝJUN GLUGGA

- ENDINGAGÓÐIR PLASTGLUGGAR

Kjarnagluggar ehf. | Roðamói 9 | 626 1011
sala@kjarnagluggar.is | www.kjarnagluggar.is

Taktu sprettinn með okkur
VERÐSKRÁ 2022

Sprettur

ÁBURÐUR

Áburðartegund	Kg CO2 pr. kg	N	P	K	Ca	Mg	S	Se	Na	B	Vatns uppl. P	Greitt fyrir 15. apríl 3% afsl.	Greitt fyrir 15. okt
Sprettur N27	0,66	27			4,3	1,8						119.900	123.608
Sprettur N23+Sweet-Grass	0,60	23			3,4	1,4	2		3,7			118.900	122.577
Sprettur 25-5	0,66	25	2,2		3,3	1,4	2,5				92%	129.900	133.918
Sprettur 25-5+Avail+Selen	0,66	25	2,2		3,3	1,4	2,5	0,002			92%	132.900	137.010
Sprettur 22-7-6+Selen	0,63	22	3,1	5	2,9	1,2	2,5	0,002			92%	132.900	137.010
Sprettur 22-6-3+Avail+Selen+Sweet Grass	0,61	22	2,6	2,5	2,8	1,2	2	0,0015	3		92%	132.900	137.010
Sprettur 20-5-13+Avail+Selen	0,61	20	2,2	11	2,4	1,2	2,5	0,002			92%	133.900	138.041
Sprettur 20-6-7+Avail+Selen+Sweet Grass	0,58	20	2,6	5,8	2,5	1,2	2	0,0015	3		92%	133.900	138.041
Sprettur 20-10-10	0,61	20	4,4	8,3	2,2	1,2	2,5				92%	133.900	138.041
Sprettur 20-10-10+Selen	0,61	20	4,4	8,3	2,2	1,2	2,5	0,0015			92%	135.900	140.103
Sprettur 20-12-8+Selen	0,61	20	5,2	6,6	2,1	1,2	2,5	0,0015			92%	136.900	141.134
Sprettur+OEN 20-10-15+Poly+Se+Sweet Grass	0,66	20	4,4	12	1,4	0,5	2,4	0,002	3		92%	138.300	142.577
Sprettur* OEN 25-12-12+Polysulphate	0,76	25	5,2	10	1,6	0,5	3				92%	146.900	151.443
Sprettur 27-6-3+Selen	1,0	27	2,6	4,9	1,4	0,6	2	0,002			92%	132.900	137.010
Sprettur 27-6-6	0,94	27	2,6	4,9			2				92%	134.900	139.072
Sprettur+OEN 27-8-3+Poly+Selen+Sweet Grass	0,78	27	3,5	2,5	2,6	0,8	4	0,002	3,7		92%	136.900	141.134
Sprettur 25-4-4+SweetGrass Nýtt	0,94	25	1,75	3,3			2		3,7		92%	134.300	138.454
Sprettur 16-15-12	0,56	16	6,5	10	1,3	0,5	2,5				92%	135.900	140.103
Sprettur* OEN 20-18-15+Polysulphate	0,68	20	7,8	12	1,3	0,4	3				92%	145.900	150.412
Sprettur 12-11-20+AV+Polysulphate+Bór	0,47	12	4,8	17	4,3	1,2	6,7			0,02	92%	136.900	141.134
Sprettur DAP	0,70	18	20								92%	169.900	175.155
Calciprill	0,24				36,4	0,1						51.900	53.505

NUTRI-CO2OL er kolefnisspor Sprettis áburðar gefið upp sem kg af vöru og nær yfir alla þætti framleiðslunnar, umbúða og flutninga til bænda á Íslandi. Kolefnisspor framleiðslunnar hefur verið staðfest af óháðum aðila, ADAS samkvæmt PAS 2050.

Öll verð eru í íslenskum krónum pr. tonn og án vsk. - Birt með fyrirvara um prentvillur - Verðlisti getur breyst án fyrirvara.

Sölustjóri
Lúðvík Bergmann
Sími: 444 3009 / Gsm: 840 3009
bergmann@skeljungur.is

Við erum um
land allt
og þjónustum
þig með
ánægju

Austurland og Austfirðir
Jón Björgvin Vernharðsson
Gsm: 862 0166
jonbvernharðs@gmail.com

Dalir og Reykhólasveit
Anna Berglind Halldórsdóttir
Magnússkógum, Búðardal
Gsm: 895 0559
annaoglolli@gmail.com

Norðausturland
Hallgrímur Hallsson
Sími: 464 1067 / Gsm: 893 4094
hallgrimurh@simnet.is

Borgarfjörður og Hvalfjörður
Einar Guðmann Örnólfsson
Sigmundarstöðum
Gsm: 862 5075
einargudmann@vesturland.is

Vestur Húnavatnssýsla
Jón Benedikt Sigurðsson
Böðvarshólum, Hvammstanga
Gsm: 697 5717
jbs2101@gmail.com

Hornafjörður og Suðausturland
Eyjólfur Kristjánsson
Ási
Gsm: 840 8871
harpaey@simnet.is

Norðurland vestra
Þorgils Sævarsson
Gsm: 787 3994
1967duddi@gmail.com

**Ráðgjafi í jarðvegs-
og áburðarfræðum**
Sigurður Max Jónsson
sigggimax@gmail.com

Mýrar og Snæfellsnes
Sigurjón Helgason
Mel
Gsm: 867 8108
melursf@gmail.com

Eyja fjörður
Karl Heiðar Friðriksson
Brekku, Dalvík
Gsm: 867 6417
brekka80@simnet.is

Rangárvalla- og V-Skaftafellssýsla
Berglind Gunnarsdóttir
Ey1, Hvolsvöllur
Gsm: 899 9806
ey1@simnet.is

Eyja fjörður
Reynir Sverrir Sverrisson
Eyja fjörður
Gsm: 866 0921
reynirs68@gmail.com

Árnessýsla
Reynir Þór Jónsson
Gsm: 898 0929
reynirhurðarbaki@gmail.com

Fylgstu með okkur á facebook / Sprettur áburður

Skeljungur

Borgartún 26 - 105 Reykjavík
sími 444 3000 - fax 444 3001
www.skeljungur.is

Bændablaðið

– Málgagn bænda og landsbyggðar –

Ritstjóri: Hörður Kristjánsson (ábm.) hk@bondi.is – Sími: 563 0339 – Blaðamenn: Guðrún Hulda Pálsdóttir gudrunhulda@bondi.is – Margrét Þóra Þórsdóttir mth@bondi.is –

Sigrún Pétursdóttir sigrunpeturs@bondi.is – Sigurður Már Harðarson smh@bondi.is – Vilmundur Hansen vilmundur@bondi.is

Auglýsingastjóri: Þórdís Una Gunnarsdóttir thordis@bondi.is – Sími: 563 0303

Netfang auglýsinga: augl@bondi.is – Sími smáauglýsinga: **563 0300** – Vefur blaðsins: www.bbl.is – Netfang blaðsins: (fréttir og annað efni) er bbl@bondi.is

Frágangur fyrir prentun: Sigrún Pétursdóttir – Prentun: Landsprent ehf. – Upplag: sjá forsiðu – Dreifing: Landsprent og Íslandspóstur. ISSN 1025-5621

SKOÐUN

Gullgerðarmenn

Saga gullgerðarmanna er rakin aftur til fornaldar, en þeir kepptust við með kukli sínu að reyna að umbreyta ýmsum eignum í gull. Allt var það þó byggt á gervivísindum og hreinum blekkingum. Þó talað sé um að saga gullgerðarmanna hafi liðið undir lok á nítjándu öld, þá er það líka enn ein blekkingin.

Gullgerðarmenn lifa góðu lífi enn þann dag í dag og í þeirra félagsskap eru einstaklingar sem eru í hópi ríkustu manna heims. Þessir nútíma gullgerðarmenn eru þó hættir að telja fólk trú um að þeir breyti grjóti í áþreifanlegt ekta gull, heldur breyta þeir með sjónhverfingum sínum því sem ekkert er í verðmæta verslunarvöru sem engin raunverðmæti eru samt á bak við. Þetta eru snillingar samtímans, sem er víða hampað í fjölmiðlum sem viðskiptasénium og bjargvættum hagkerfa heimsins. Stundum falla þó rykagnir á hvítflibba þessara viðskiptaofurmenna, en fólk er fljótt að gleyma þegar búið er að skella flibbanum í þvottavél.

Efnahagshrunið og fall risabanka og annarra fjármálastofnana haustið 2008 var eins og blaut tuska í andlit alls almennings sem staðið hafði gapandi árum saman yfir snilld nútíma gullgerðarmanna. Allt í einu áttaði fólk sig á að það hafði verið haft að fíflum, en þá voru fjármálamenn þegar búnir véla af því aleiguna.

Öll efnahagshrun heimsins hafa byggst á þeirri einföldu staðreynd að það hafa verið búin til ímynduð verðmæti úr engu og þá í formi vaxta á peninga. Peningarnir voru upphaflega fundnir upp til að vera ávísun á tiltekin veraldleg verðmæti eins og kýr, kindur eða fisk. Það að fá tekjur af því að leigja út peningana sjálfa gekk auðvitað ekki upp og hefur aldrei gert, nema með reglulegum skelfilegum afleiðingum. Það þarf nefnilega alltaf annað slagíð að taka raunverðmætin af þeim sem þau eiga og flytja til þeirra sem hafa safnað til sín vaxtagróða. Þannig verða auðmennirnir til og meðan við notum slík hagkerfi verða þeir ríku stöðugt ríkari á kostnað hinna sem áttu raunverðmætin í upphafi.

Gullgerðarmennirnir eru stöðugt að reyna að finna nýjar leiðir til að búa til verðmæti úr engu. Það verður að segjast þeim til hróss að þar er hugmyndaflugið svo sannarlega í lagi. Hér á Íslandi þykir okkur t.d. þægilegt að láta glepjast ef „gullgerðarstaðreyndirnar“ koma frá útlöndum. Sér í lagi þegar þær eru matreiddar í rafrænum pappírsvöndlum í formi reglugerða sem okkur er sagt að við verðum að innleiða eða hafa verra af ella. Afleiðing af slíkum innleiðingum sannleikans hafa nú nýverið verið að birtast okkur í fjármálaleikhúsi fáránleikans. Þar er búið að gangsetja gullgerðarvél þar sem slóttugir gullgerðarmenn munu slá eign sinni á eina verðmætustu sameiginlegu eign þjóðarinnar, sem er raforkan í landinu.

Hvernig má það vera að við látum það viðgangast að raforka, sem ekki var hægt að selja frá okkar eigin raforkuverum á kostnaðarverði til stórnótenda í garðyrkju, er nú seld með afslætti til braskara sem framleiða enga raforku, hvað þá matvæli? Þeir selja síðan okkur einfeldningunum sömu raforkuna á uppsprengdu verði, allt samkvæmt lögmaðlum reglugerðarinnleiðinga um „heilbrigða“ samkeppni á orkumarkaði. Þá er líka byrjað að setja gullgerðarvélar inn á heimili landsmanna í formi „smartmæla“ sem innleiða mínútuverð á raforku. Þá verður okkur talin trú um að raforkan frá okkar eigin rafstöðvum, sem streymir um leiðslurnar um kvöldmatarleytið sé svo dýr í framleiðslu, að við verðum annaðhvort að greiða fyrir hana fáránlega hátt verð, eða elda kvöldmatinn eftir miðnætti. – En þetta heitir víst neytendavernd, er það ekki? */HKr.*

Gunnar Þorgeirsson

formaður Bændasamtaka Íslands
gunnar@bondi.is

Á síðustu mánuðum hafa orðið miklar hækkanir á hinum ýmsu aðföngum landbúnaðarins. Tilbúinn áburður hefur hækkað um nær 120–140% milli ára. Slík hækkun á sér engin fordæmi. Það hafa líka orðið miklar hækkanir á ýmsum öðrum rekstrarvörum, svo sem byggingarvöru, rulluplasti, umbúðum, olíu og kjarnfóðri. Þessi þróun á sér varla hliðstæðu. Væri íslenskur landbúnaður skráð félag á markaði þá væri búið að flagga afkomuviðvörðun fyrir nokkru. Staðan er grafalvarleg.

Þessi vandi er þó ekki bundinn við Ísland. Um allan heim má lesa um gífurlegar hækkanir á aðföngum með tilheyrandi hækkun á matvælaverði. Matvöruverð á heimsvísu hækkaði um 23% frá því í desember 2020 til desember 2021, samkvæmt Matvæla- og landbúnaðarstofnun Sameinuðu þjóðanna (FAO).

Í Evrópusambandinu hækkaði matvælaverð um 13% síðasta ársfjórðung 2021. Þegar matvælaverð á heimsvísu hækkar fylgir því gjarnan aukning í framleiðslu sem slær á verðhækkun. Hækkun á rekstrarvörum til landbúnaðar, heimsfaraldur Covid-19 og auknir öfgar í veðurfari gefa hins vegar ekki tilefni til þess að ætla að matvælaverð muni lækka á næstu mánuðum.

Íslensk stjórnvöld hafa sýnt stöðunni skilning

Stjórnvöld víða í heiminum fóru að huga að aðgerðum seinni hluta síðasta árs og

Rauð viðvörðun

sum hver eru farin að huga að aðgerðum núna til að bregðast við stöðunni. Norsk stjórnvöld tilkynntu í haust að þau myndu auka stuðning við bændur vegna hækkunar á byggingarvörum og áburði. Í upphafi þessa árs ákváðu þau enn fremur að bregðast við gífurlegri hækkun á raforkuverði með auknum stuðningi við bændur. Íslensk stjórnvöld hafa líka sýnt þessari stöðu skilning og tryggt bændum 700 milljónir til að koma til móts við hækkun áburðarverðs. Unnið er að útfærslu á fyrirkomulagi við úthlutun þessa stuðnings. Þar leggja bæði stjórnvöld og Bændasamtök Íslands áherslu á að aðgerðin verði einföld og komi sem fyrst til framkvæmdar.

Hvað gerir fólk ef maturinn er búinn í ísskápnum?

Áskoranirnar eru víða í kjölfar heimsfaraldurs og margir sem sýna því furðulega lítinn skilning hvað skortur á áburði raunverulega þýðir. Ég ætla að leyfa mér að vísa í dæmi sem ég rakst á í skýrslu sem Teitur Gunnarsson efnaverkfræðingur vann fyrir Mannvit 2008 og fjallar um áburð og framleiðslu hans: Hvað gerir fólk ef maturinn er búinn í ísskápnum? Þá er farið út í búið og keypt meira til að fylla á ísskápin, eða hvað? Þegar jurtirnar eru búnar með „matinn“ í jarðveginum þarf að fara út í búið og kaupa meiri „mat“ og fylla á jarðveginn. Það er það sem áburðargjöfin gerir. Hún endurnýjar matarbirgðir plantna í jarðveginum svo aftur megji vaxa ný uppskera úr moldinni. Ef við reyndum að brauðfæða þjóðir heimsins án áburðar þá myndu milljarðar manna svelta, en eins og Nóbelsverðlaunahafinn Normann Borlaug sagði: „Líf án áburðar er ekkert líf.“

Kostnaðarauki fyrir íslenskan landbúnað upp á 2.500–3.000 milljónir

Hækkun áburðar um nærri 120% milli ára þýðir kostnaðarauka fyrir íslenskan landbúnað upp á 2.500–3.000 milljónir. Áhrif hækkana á öðrum rekstrarvörum hafa ekki verið endanlega metin, en umfang þeirra er af svipaðri stærðargráðu. Ljóst er að stjórnvöld geta ekki haldið áfram að bregðast við stöðunni með auknum stuðningi. Bændur munu þurfa að leita leiða til að nýta áburð sem best ásamt sem bestri nýtingu búfjáraburðar og hagræða í sínum rekstri. Má hér til að mynda nefna bændurna í Suður-Þingeyjarsýslu sem létu ekki deigan síga og sameinuðust um kaup á 800 tonnum af áburði. En aftur að starfsskilyrðum bænda, þá hafa bændur eftir fremsta megni reynt að hagræða í sínum rekstri en nú er svo komið að ekki er hægt að hagræða meira og hefur afkoma í svínarækt, kjúklingaeldi, sauðfjárrækt og nautakjötsframleiðslu verið óviðunandi um langt skeið. Hvernig ætlum við að tryggja viðunandi afkomu þeirra sem starfa við frumframleiðslu matvæla í landbúnaði og tryggja fæðuöryggi íslensku þjóðarinnar?

Á næstu vikum munu búgreinadeildir Bændasamtaka Íslands funda með sínum félagsmönnum. Þar þarf að ræða þessa stöðu sem nú er uppi og leita leiða til að bregðast við henni. Í því samtali er allt undir. Hvort sem um ræðir rekstur búanna, fyrirkomulag opinbers stuðnings eða hina frjálsu verðmyndun á markaði. Brýnt er að tryggja bændum eðlilega afkomu af sinni framleiðslu. Á Búnaðarþingi sem haldið verður 31. mars–1. apríl verða bændur að sameinast um raunhæfar aðgerðir sem taka á rekstrarvanda landbúnaðarins.

ÍSLAND ER LAND ÞITT

Búrfell og hinn 11 metra hái Þjófafoss í Þjórsá við Merkurhraun. Tröllkonuhlaup er þarna fyrir ofan. Nafnið á fossinum er tilkomið af því að þjófum var drekkt þar forðum. Þessi mynd var tekin í maí 2021 og sýnir vel óvenjulega lítið vatn í Þjórsánni sem rann þá að mestu í gegnum pípur Búrfellsvirkjunar. Lítil vatnssöfnun í uppistöðulönum Landsvirkjunar víða um land í fyrrasumar er einmitt meginorsök þess að farið er að skammta rafmagn til stórnótenda eins og fiskimjölsverksmiðja. Ónóg flutningsgeta raforkukerfisins til að miðla orku á milli landsvæða skiptir þar líka máli. Fleiri stórnótnendur þurfa væntanlega að lúta svipuðum skerðingum á næstunni, líkt og raforkukyntar fjarvarmaveitur sem verða þá að nota olíu í stórum stíl, eins og hjá Orkubúi Vestfjarða.

Mynd / Hörður Kristjánsson

Stöllurnar Ólöf Ása Benediktsdóttir, Björg Sigurðardóttir og Bryndís Þórhallsdóttir í finum gir á þorrablóti næstum því forðum daga.
Myndir / Benjamín Baldursson

Góð stemning fyrir rafrænu þorrablóti í Eyjafjarðarsveit 29. janúar:

Nokkur hundruð munu horfa á sameiginlega dagskrá

– Fjölbreytt smáblót haldin í heimahúsum sveitarinnar í 10 manna þorrakúlum

„Það er mikil stemning fyrir þessu blóti enda flestar almennar skemmtanir í spennitreyju þessa dagana, skráning á Facebook-síðu blótsins er á miklu flugi,“ segir Sigurður Friðleifsson, formaður þorrablótsnefndar Eyjafjarðarsveitar.

Gripið er til þess nú að halda rafrænt þorrablót í sveitinni og geta þeir sem skrá sig tekið þátt heima við, en dagskrá með ræðuhöldum, skemmtiatriðum og söng verður send út til þátttakenda. Blótið verður haldið laugardagskvöldið 29. janúar og hefst útsending kl. 21.00.

„Líklega munu nokkur hundruð fylgjast með og horfa á sameiginleg skemmtiatriði þó að hvert og eitt smáblót í heimahúsum sveitarinnar verði eins fjölbreytt og heimilin eru mörg.“

Þorrablótið fyrir árið 2021 féll niður vegna kórónuveirunnar og sú skæða veira setti líka strik í reikninginn nú. Eyfirðingar dóu ekki ráðalausir og bjóða upp á fulla skemmtidagskrá líkt og um hefðbundið blót væri að ræða, en benda fólki á að koma saman í tíu manna þorrakúlum heima á bæjum og njóta dagskrárinnar þannig.

„Okkur þótti of mikið rof að missa út tvö blót í röð,“ segir Sigurður, en samkoman hefur verið haldin í íþróttasal Hrafnagilsskóla og þangað mætt þrúðbúið fólk með þorrabakka undir hendinni og góða skapið í farteskinu.“

Undirbúningur var langt kominn

Sigurður segir að vel hefði litið út með þorrablótið allt þar til kúvending varð skömmu fyrir jól þegar Ómikron-affbrigði kórónuveirunnar fór að valda miklum usla.

Ísleifur Ingimarsson gerir sig líklegan til að innbyrða súran pung.

Páll Ingvarsson í Reykhúsum og Snæfríð Egilson frá Öngulsstöðum skemmta sér vel á þorrablóti fyrir kórónuveiru.

Jón Gunnar frá Ytri-Tjörnum með Steinþóri Árnasyni, reykvískum félaga sem mætti norður á þorrablót í nokkur skipti og vakti athygli fyrir óhefðbundin jakkaföt.

„Undirbúningur var langt kominn,“ segir hann en boðið er upp á vandaða dagskrá með leiknum atriðum, annál og ræðuhöldum sem og fjöldasöng „og því sem tilheyrir þegar menn koma saman og skemmta sér á þorrablóti,“ segir hann, en líkt og víða um hinar dreifðu byggðir er þorrablót hápunktur skemmtanahalds ársins á hverjum stað og mikið í lagt.

„Það er alltaf mikið um dýrðir á þorrablóti, þetta eru um það bil 500 manna samkomur sem allir hafa mikla skemmtun af.“

Horfum á björtu hliðarnar

Sigurður segir að því hafi sú ákvörðun verið

tekin að bjóða upp á skemmtidagskrá sem búið var að undirbúa, hún verður tekin upp og fólk hvatt til að safnast saman á fyrsta – og vonandi eina – rafræna þorrablóti Eyjafjarðarsveitar.

„Þetta fyrirkomulag hefur ýmsa kosti og við hvetjum fólk til að horfa á björtu hliðarnar. Þetta er ókeypis skemmtun og hægt að hafa gaman í smærri hópum, ef menn missa af einhverju sniðugu á meðan þeir gúffa í sig súrri sviðasultu eða missa niður rófustöppu, þá er bara hægt að spóla til baka og hlusta aftur. Svo er happdrætti í gangi sem vonandi vekur spennu í hópnum og síðast en ekki síst verður tilkynnt um hverjir skipa næstu þorrablótsnefnd, en það er mikill spennuvaldur í sveitarfélaginu,“ segir Sigurður. /MDÞ

MÆLT AF MUNNI FRAM

290

Nokkuð margar ljóðabækur komu út á síðasta ári, flestar undir óhlutbundnu bragformi. Umsjónarmenn vísnaþátta Bændablaðsins gegnum langa sögu, hafa einvörðungu haldið sig við hefðbundna bragformið, þ.e.a.s full stuðlað og rímað. Ekki stendur til að breyta neinu þar um. Alltaf fækkar útgefendum hefðbundinna ljóðabóka, en af og til frétti ég af slíkum útgáfum. Nýlega barst mér í hendur bókarkorn eftir hagyrðinginn **Sigurð Óttar Jónsson** vélstjóra, fæddum í Jörvík í Hjaltastaðapinghá. Sigurður hefur talsvert fengist við vísnaverð og lagt sig eftir dýrum bragarhátum. Þess sést staður í ljóðakveri hans sem nefnist „Á mörkunum“, sem **Ragnar Ingi Aðalsteinsson** frá Vaðbrekku ritar formála að. Hér á eftir fara vísur **Sigurðar** úr þessari nýútkomnu bók sem hefur að geyma 75 hringhendur. Fyrstu vísuna nefnir hann einfaldlega „Heilræði“.

Ei þú hikir augnablik,
alltaf strikið haltu.
Fyrir vikið færðu prik,
forðast svikin skaltu.

Almennt um lögfræðinga orti **Sigurður** svo:

Á vegi hálum selja sál,
svik og tál og hrekki.
Þetta er válegt vandamál
sem veldur álitshnekki.

Um félaga **Jósep**:

Miklum vanda mætum hér,
meðvirk stöndum hissa.
Helgur andi ætlar þér
amorsvönd að kyssa.

Oddhendu þessa nefnir **Sigurður** „Ganga tvö“.

Labba um grundir létt með pund,
leyndum bundin þræði.
Á Reykjalandi stað og stund
strax við fundum bæði.

Athafnafíkn:

Túnin heyjað hefur öll
haft ópreyju slíka,
hána slegið vítt um völl;
vítateiginn líka.

Nágrannakrytur:

Þá í brand og brýnu slær,
birtist vandi ærinn,
er öndvert standa óskir tvær
yfir landamærin.

Tunglmyrkvi er yfirskrift næstu fjögurra vísna **Sigurðar**:

Nú skal virkjuð orkuæðin
af þeim styrk sem gafstu mér,
til að yrkja afmorskvæðin
auðn þó myrkvuð grúfi hér.

Þröng er gatan þakin hrísi,
þar að rata virðist baks.
Gildismatið veginn vísi,
vík burt satan frá mér strax.

Freisting breiða veginn varðar,
viðnám eyðist sérhvert mér.
Máni skreið í skugga jarðar,
skárust leiðir okkar hér.

Yndisþrána aldrei þrýtur,
oft þó lánið reynist valt.
Sorg og þjáning þverra hlýtur,
þögull máni glottir kalt.

Vísu þessa nefnir Sigurður „Leit“.

Langa ævi leitað hef
að lífsins gæfublómi.
Ellin slævir örugg skref
sem enda í ræfildómi.

Umsjón:
Árni Geirhjörtur Jónsson
kotabyggð1@gmail.com

FRÉTTIR

Bætur vegna tjóns af völdum álfta og gæsa:

Fleiri bændur fengu tjón bætt á síðasta ári

Útteikið tjón á ræktarlöndum bænda vegna ágangs álfta og gæsa var alls 309 hektarar á síðasta ári.

Vegna þess greiddi atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneytið alls um 4,8 milljónir króna. Það er tæpum tveimur milljónum meira en greitt var fyrir árið 2020.

Ræktarland 43 bænda var bætt af þessum sökum, en af þessum 309 hekturum varð tjón á 245 hekturum kornakra.

Á árinu 2020 var útteikið tjón vegna ágangs álfta og gæsa hins vegar á 213 hektara ræktunarspildna, 33 bænda.

Eingöngu greitt fyrir tjón á ræktunarspildum

Samkvæmt upplýsingum úr atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneytinu er eingöngu greitt út á tjón á ræktunarspildum, það er spildum sem sáð var í fyrir viðkomandi ár. Ekki er greitt út á eldri tún þótt tjón sé oft mikið á nýræktum á öðru og þriðja ári.

Tjón er eingöngu bætt ef tjónið er metið meira en 30 prósent af heildarstærð spildunnar. Þegar tjón er 31-70% er greitt 50 prósent álag, en þegar tjón er meira en 75 prósent álag greitt. /smh

Ræktarland 43 bænda var bætt á síðasta ári, en 33 fengu bætur árið 2020. Mynd / smh

Síldarvinnslan í skógrækt í Fannardal í Norðfirði

Síldarvinnslan hf. í Neskaupstað hefur fest kaup á jörðinni Fannardal í Norðfirði og er áformað að nýta hana til skógræktar.

Síldarvinnslan er eitt af stærstu sjávarútvegsfyrirtækjum landsins og er stærsti framleiðandi fiskimjols og lýsis á Íslandi. Dótturfélög þess eru Bergur-Huginn ehf., Fóðurverksmiðjan Laxá hf., Fjárfestingarfélagið Vör ehf., Runólfur Hallfreðsson ehf., Seley ehf. og SVN eignafélag ehf. Með skógræktinni mun fyrirtækið hefja bindingu kolefnis á móti þeirri kolefnislosun sem það veldur með

starfsemi sinni. Landið sem nýtt verður til skógræktarinnar er 300-400 hektarar og verður fljótlega gerð áætlun um gróðursetningu. Þetta kemur m.a. fram á heimasíðu fyrirtækisins. Þar segir enn fremur að fyrir utan skógræktina eru einnig möguleikar til vatnsaflsvirkjana á jörðinni.

Stefnt er að því að fyrirhuguð skógrækt í landi Fannardals verði framkvæmd í samvinnu við Skógrækt ríkisins. Verkefnið á að fullnægja öllum kröfum Loftslagsráðs um vottun og á ræktunin að verða hæf til skráningar í Loftslagsskrá Íslands. /MHH

Björn Halldórsson, bóndi á Valbjófsstöðum í Norðurþingi, að sá birkifræi.

Uppgræðsla:

Fiskimykja til landgræðslu og skógræktar

Björn Halldórsson, bóndi á Valbjófsstöðum í Núpasveit, er að skoða möguleika á að nota úrgang úr seiðaeldisstöð á Kópaskeri til landgræðslu. Úrgangurinn kallast fiskimykja.

„Allt er þetta á hugmyndastigi enn sem komið er, en það er rétt að ég er að skoða möguleikann á að nota lífrænan úrgang frá seiðaeldisstöð við Kópasker. Úrgangurinn sem um er að ræða er að mestu skítur úr seiðunum en líka eitthvað af fóðurleifum.“

Enn í skoðun

Við Öxarfjörð eru tvær eldisstöðvar á landi og mikið magn af lífrænum úrgangi mun falla til. Að sögn Björns má ekki losa úrgang eins og þennan í sjóinn og fráleitt að urða hann á landi þar sem í úrganginum eru heilmikil verðmæti sem meðal annars mætti nota sem lífrænan áburð til landgræðslu. Ekki síst í ljósi þess að innfluttur áburður hefur verið að hækka gríðarlega í verði.

„Kveikjan að hugmyndinni er komin frá framkvæmdastjóra eldisstöðvarinnar við Kópasker en hann hafði samband og spurði hvort hægt væri að nýta úrganginn til að græða upp land.

Eins og staðan er í dag vil ég helst tala varlega um allar áætlanir þar sem við eigum meðal annars eftir að skoða hvort heilbrigðisfulltrúinn í Norðurþingi muni leyfa dreifingu úrgangsins,“ segir Björn.

100% lífrænn áburður

Jónatan Þórðarson, þróunarstjóri hjá Fiskeldisstöðinni Rifós hf. í Kelduhverfi, sem byggði landstöðina á Kópaskeri, segir að í stöðinni sé fullkominn hreinsibúnaður sem hreinsar fiskimykju og fóðurleifar frá affallsvatni. „Fiskimykjan sem við bjóðum bændum ókeypis er lífrænn og vottaður áburður frá Túni og Mast hefur veitt framleiðsluleyfi fyrir honum. Mykjuna má því nota á tún, til að græða upp örfoka land og í lífrænt vottaða framleiðslu svo lengi sem heilbrigðiseftirlitið gefur leyfi til að dreifa henni.“

Að sögn Jónatans er reiknað með að við fulla framleiðslu eldisstöðvarinnar muni falla til um 160 tonn af þurrefni á ári en um 500 tonn af blautri mykju.

Fáist leyfi til að nýta úrganginn verður mykjunni dreift með haugsugu.

130 hektarar girtir til skógræktar

Magnús H. Jóhannsson, teymisstjóri hjá Landgræðslunni.

Kemur vel út í fyrstu tilraun

Magnús H. Jóhannsson, teymisstjóri hjá Landgræðslunni, segist hafa góða trú á fiskimykju til uppgræðslu. „Við prófuðum mykjuna síðastliðið vor í tilraun á illa grónum mel á Geitasandi á Rangárvöllum og þar lofar hún mjög góðu.

Gróðurinn sem fiskimykjan fór á tók ágætlega við sér í samanburði við aðrar tegundir lífræns úrgangs og tilbúinn áburð. Tilraun af þessu tagi og uppgræðsla er langtímaverkefni og því of snemmt að segja nokkuð um endanlega útkomu hennar.

Fiskimykja eins og annar lífrænn áburður er misjafn milli staða og því erfitt að segja til um gæði hennar nema með efnagreiningu, en svo lengi sem hún er ekki brimsölt tel ég mykjuna geta verið mjög góðan áburð.“

Björn er að girða af 130 hektara á Valbjófsstöðum til skógræktar. „Landið er að hluta til melar sem ég hef verið að sá í birkifræi og til að þurfa ekki að dreifa með því tilbúnum áburði langar mig að prófa fiskimykjuna þar. Með birkifræinu sái ég einnig lúpínu til að auka frjósemi jarðvegsins. Reynslan sýnir að hér vex birki mjög lítið án hjálpar og enn síður þar sem jarðvegurinn er farinn.“

Verkefnið er unnið í samvinnu við bæði Landgræðsluna og Skógræktina en hugmyndin er að í framtíðinni verði hægt að fjármagna verkefnið með því að bjóða fyrirtækjum að kolefnisjafna starfsemi sína innan girðingarinnar.

„Fram til þessa hef ég reynt að fjármagna skógræktina og uppgræðsluna með sauðfjárrækt en slíkt er náttúrulega galið til lengdar.“

Nú þegar hefur eitt fyrirtæki, Brim Explorer í Noregi, haft samband við Björn um kolefnisbindingu í skóginum á Valbjófsstöðum.

Bjartsýnn á að leyfi fáist

Björn segist bjartsýnn á að fá leyfi til að gera tilraun með fiskimykjuna, að minnsta kosti innan skógræktargirðingarinnar, þar sem fé getur ekki gengið í úrganginn til að byrja með. „Ef leyfið fæst gæti verkefnið hafist strax næsta vor og þá verður mykjunni dreift með haugsugu og allra best væri ef það rigndi í kjölfarið, áður en að mykjan þornaði og myndaði skán.“ /VH

— Róm & Amalfíströndin —

6. - 18. júní | Sumar 4
Fararstjóri: Hólmfríður Bjarnadóttir

Róm, Sorrento, Amalfíströndin og eyjan Caprí eru sannkallaðar draumaperlur Ítalíu en kynngimögnuð fegurð þessara staða umvefur okkur í ferðinni. Við skoðum hinn dásamlega Napólíflóa sem er einn fallegasti flói landsins, siglum í Bláa hellinn í Caprí, siglum og ökum með Amalfíströndinni og endum ferðina í bænum Montecatini Terme í Toskana.

Verð: 414.400 kr. á mann í tvíbýli.
Mjög mikið innifalið!

Bókaðu núna á baendaferdir.is
Sími 570 2790 | bokun@baendaferdir.is | Síðumúla 2, 108 Reykjavík

Hrein íslensk fæðubót frá Eylíf

Eylíf vörurnar fást í öllum apótekum, Hagkaup,
Heilsuhúsinu, Fjarðarkaupum og Nettó
Ókeypis heimsending af www.eylif.is

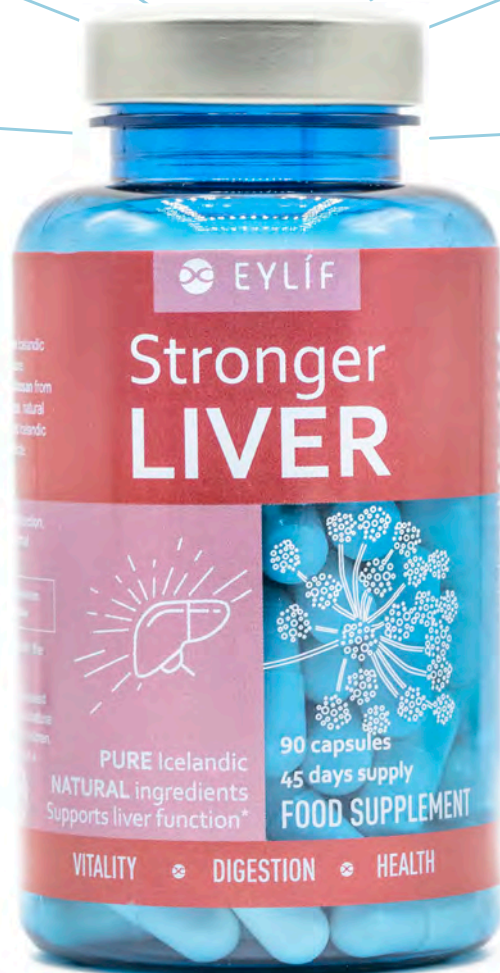
Ný vara frá Eylíf

Það er fátt jafn mikilvægt eins og að halda meltingunni í góðu lagi því hún spilar lykilhlutverk í andlegri og líkamlegri heilsu. Lifrin er stærsti kirtill líkamans og gegnir ótal mikilvægum hlutverkum í efnaskiptum. Lifrin er aðal líffærið sem stýrir efnaskiptum. Lífstíll getur haft áhrif á starfsemi og efnaskipti lifrar. Mikil alkóhólneysla, óhollur matur s.s. djúpsteiktur, sykrud- og unnin matvæli hafa áhrif á lifrina með slæmum afleiðingum fyrir heilsuna.

Kólin stuðlar að viðhaldi
eðlilegrar starfsemi
lifrar og að eðlilegum
fituskiptum¹

Dregur í sig fituefni
í meltingavegi²

Öflugur liðsauki fyrir
meltinguna og við
meltingatruflunum³

Góð næring fyrir
þarmaflóruna²

Verndar beinin og
mýkir húðina³

Kalkpörungarnir innihalda
74 stein- og snefilefni
frá náttúrunnar hendi

Framleitt á Grenivík
undir GMP gæðastaðli

Nánari upplýsingar um innihaldsefnin

² Varan inniheldur Kítósan sem eru náttúrulegar trefjar úr rækjuskel og hafa rannsóknir sýnt að þarmaflóran nýtur góðs af. Kítósan nærir okkar eigin þarmaflórugerla (Prebiotics). Kítósan eru náttúrulegar trefjar og hafa þann góða eiginleika að draga í sig fituefni í meltingavegi. Þess vegna er mikilvægt að taka D vítamin 2 klst síðar, svo það nýtist líkamanum.

Leyfilegar heilsufullyrðingar

¹ Kólin stuðlar að eðlilegum fituefnaskiptum
Kólin stuðlar að viðhaldi eðlilegrar starfsemi lifrar
Kólin stuðlar að eðlilegum efnaskiptum að því er varðar hómósystem (hómósystem er áhættuþáttur æðarsjúkdóma)

³ Kalsíum stuðlar að eðlilegri starfsemi meltingarenzýma
C vítamín stuðlar að eðlilegum orkugæfum efnaskiptum
C vítamín stuðlar að því að verja frumur fyrir oxunarálagi
Kalsíum er nauðsynlegt fyrir viðhald eðlilegra beina og tanna
C vítamín stuðlar að eðlilegri myndun kollagens fyrir eðlilega myndun húðar
Magnesíum stuðlar að viðhaldi eðlilegra beina og tanna

Fæðubótarefni kemur ekki í staðinn fyrir fjölbreytta fæðu. Ekki ætlað börnum eða barnshafandi konum. Ekki er ráðlagt að taka meira en ráðlagður dagskammtur segir til um. Geymist þar sem börn ná ekki til.

FRÉTTIR

Kristján Stefánsson frá Gilhaga hefur lengi unnið við uppstoppun.

Kristján Stefánsson frá Gilhaga: Uppstoppaður kindahaus númer 400 er tilbúinn

„Þetta er ákveðinn áfangi,“ segir Kristján Stefánsson frá Gilhaga, sem lengi hefur unnið við uppstoppun, en seint á síðastliðnu ári afhenti hann kindahaus númer 400 frá því hann hóf að stoppa upp. Hausinn fór á Sauðanes við Siglufjörð, var jólagjöf sem vakti lukku.

Kristján kennir sig við Gilhaga í Skagafirði þar sem hann er fæddur og uppalinn, en hann flutti til Akureyrar árið 2008 þar sem hann

kom sér upp atvinnuhúsnæði sem hann kallar Hreiðri. Þar sinnir hann uppstoppun sinni og hefur um tíðina haft í nógu að snúast. Mest hefur hann fengist við að stoppa upp dýr, kindahausa til að mynda og tófur hafa líka í árunna rás komið í töluverðum mæli sem og fuglar.

Kristján segir að uppstoppunarferlið sé tímafrekt en „ég hef alltaf jafn gaman af þessu og er svo sem ekki með nein áform um að hætta,“ segir hann. /MÞÞ

Bláskógabyggð: Ný borhola boruð á Efri-Reykjum

Ragnar Sær Ragnarsson, framkvæmdastjóri Varmaorku, hefur fyrir hönd framkvæmdaaðila sent sveitarstjórn Bláskógabyggðar erindi þar sem kemur fram að félagið „Efri-Reykjaorka“ stefni á að bora nýja borholu vegna fyrirliggjandi verkefna á Efri-Reykjum í Biskupstungum.

Til stendur að koma upp baðlóni á svæðinu en áætlun fyrir verkefnið gerir ráð fyrir nýtingu á heitu vatni sem nemur allt að 65 l/s.

Vöntun er á heitu vatni og hefur m.a. komið fram að Veitur, sem eiga rétt á nýtingu á hluta vatns að Efri-Reykjum, þurfa í náinni framtíð

meira vatn. Í dag er aðeins ein borhola á Efri-Reykjum, sem þjónar stóru svæði með hliðum svæðis innan Bláskógabyggðar, á fimmta hundrað sumar- og íbúðarhús eru á því svæði.

Ný borhola mun tryggja öryggi svæðisins með heitt vatn til lengri framtíðar.

Umframvarmi, ef aflast, verður nýttur fyrir varmaver sem þegar er skipulag fyrir. Sveitarstjórn Bláskógabyggðar hefur samþykkt að veitt verði framkvæmdaleyfi vegna borunarinnar og hefur falið skipulagsfulltrúa útgáfu leyfisins. /MHH

Bændablaðið lesið upp til agna á Tenerife

Landsmenn sækja mjög á sólríkari staði en býðst heima á Íslandi þar sem lægðagangur er með mesta móti um þessar mundir. Í þeim hópi eru nokkrir Akureyringar sem smelltu sér suður á Tenerife á dögunum, m.a. Halldór Magni Sverrisson og Hugufrún Ívarsdóttir, Steinar Ríkarður Jónasson, Rósa María Stefánsdóttir og Árni Evert Ingólfsson. Halldór og Hugufrún fóru út viku á undan Steinari og Rósu og var lögð mikil áhersla á að þau síðarnefndu kipptu með sér nýju Bændablaði áður en haldið var til Tenerife. Eitt blað átti að duga en Rósa var aðeins stórtækari og blöðin urðu fimm. Sem var auðvitað gott í ljósi þess að eftirspurn var mikil eftir lesefninu samkvæmt prentmiðlamælingu Gallup.

Skjaskot úr nýju kynningarmyndbandi Sölufélags garðyrkjumanna. Nú er áherslan lögð á vistvænar lausnir í ræktun, þökkun og dreifingu sem er kolefnisjöfnuð alla leið í innkaupakörfuna.

Íslenskt grænmeti stendur fyrir – GÆÐI BEINT FRÁ BÓNDA

– segir í nýju kynningarmyndbandi Sölufélags garðyrkjumanna

Sölufélag garðyrkjumanna (SFG) fagnaði 80 ára afmæli á árinu 2020 en það var stofnað þann 13. janúar árið 1940. Félagið hefur nú sett í loftið nýtt og glæsilegt kynningarmyndband um starfsemina sem spannar allan ferilinn frá bónda á matborð neytenda.

Eins og fram kemur í myndbandinu er SFG samheldin fjölskylda grænmetisbænda sem hefur í þrjár kynslóðir vökvæð grænmetið sitt með íslensku vatni.

Á rúmlega 80 árum hefur Sölufélag grænmetisbænda þróað hratt og tekið vaxtarkipp með hverri kynslóð. Félagið hefur þroskast á þessum áratugum úr grasrótafla í bakland fyrir bændur. Eða eins og segir í myndbandinu:

„Fyrsta kynslóðin plægði akurinn með áherslu á framleiðslugetuna. Hún sýndi það og sannaði að á Íslandi má rækta afbrigðisgrænmeti árið um kring. Önnur kynslóð

fylgdi í plógfarið með áherslu á vöruþróun, merkingar og gæði. Hún sáði um leið fræjum að öfluglu kynningarstarfi. Í dag vita allir að íslenskt grænmeti stendur fyrir gæði beint frá bónda.“

Nú sé áherslan lögð á vistvænar lausnir í ræktun, þökkun og dreifingu sem er kolefnisjöfnuð alla leið í innkaupakörfuna.

Lesendur geta séð myndbandið á vefslóðinni: www.youtube.com/watch?v=rFRurm-Pnf0 /HKr.

Tvöfalt lokunarhlið verður sett upp á Öxnadalsheiði fyrir næsta vetur

– Fastir bílar sem virða ekki lokun tefja snjómokstur

Það er fremur regla en undantekning að bílar sitji fastir á Öxnadalsheiði þegar hefja á mokstur eftir illviðrakafla sem lokað hafa heiðinni. Vegfarendur sumir hverjir freistast til að komast yfir heiðina þótt búið sé að loka henni, að sögn Grétars Ásgeirssonar, verkstjóra hjá Vegagerðinni á Akureyri.

Ævinlega þarf á hverjum vetri að loka Öxnadalsheiði af og til vegna snjópunga og ófærðar. Fyrr í þessum mánuði var heiðinni lokað í einn og hálfan sólarhring. Nokkur dæmi voru um að vegfarendur sinnu ekki lokunarskyldu, heldur óku fram hjá hliðinu og reyndu að komast yfir.

Sumir festa bíla sína í ófærðinni

Algengt er að vegfarendur virði ekki lokunarhlið Vegagerðarinnar og aki framhjá þeim og lendi svo í vandræðum og kalli á aðstoð björgunarsveita.

með þeim afleiðingum að þeir tefja snjómokstur, byrja þarf á að draga föstu bílana á brott áður en mokstur hefst. „Síðast þurftum við að draga burtu fjóra bíla sem höfðu farið inn fyrir lokunarhliðið,“ segir Grétar.

Hann segir að nú í sumar verði sett upp ný hlið beggja vegna Öxnadalsheiðar sem lokar báðum akgreinum, ekki bara annarri eins

og nú er. „Ætli við byrjum ekki á því verki þegar frost fer úr jörðu,“ segir hann. Tvöfalda hliðið verður því komið í gagnið þegar loka þarf heiðinni næsta vetur. Grétar segir að til að opna hliðið þurfi fólk að fara út úr bílunum, „og það verður vonandi til þess að það hugsi sig tvisvar um áður en það fer fram hjá lokunum.“ /MÞÞ

VINNUFATNAÐUR

Úrval af vinnu- og regnfatnaði, stígvélum og öryggisskóm. Hafðu samband og kynntu þér vöruúrvalið og þjónustuna!

isfell.is • sími 5200 500

Þekking og þjónusta

Láttu ekki veðrið stoppa þig

N1
Vefverslun
Skoðaðu úrvalið
og skráðu þitt
fyrirtæki

Vattfóðraður kuldagalli

Vandaður kuldagalli með cordura-efni á álagsflötum. Rennilásar á skálmum, hnjápúðavasar, hægt að taka hettuna af.

Stærðir: XS-6XL.

Vnr. 9616 K2 2001

Fóðraður regnkuldagalli

Lillehammer regnkuldagalli úr endingargóðu og lipru efni sem hindrar ekki hreyfingar. Hetta er falin í kraga.

Stærðir: S-3XL.

Vnr. 9659 4990A2F01

Regnkuldagalli

Rabaul regnkuldagalli úr vatns- og vindþétu efni. Appelsínugulur litur og endurskinsmerki tryggja sýnileika. Hetta falin í kraga.

Stærðir: S-3XL.

Vnr. 9659 5616A2F01

Vatteraður kuldagalli

Vandaður, vatteraður kuldagalli frá Dimex. Stórir brjóstvasar og hliðarvasar. Með vatnsþétu efni á álagsflötum og áfastri hettu.

Stærðir: S-3XL.

Vnr. 9609 648

Nítrildýfðir vetrarhanskar

Góðir fóðraðir vetrarhanskar, liprir og með gott grip.

Stærðir: 9-11.

Vnr. 9640 8810

Þrjónavettlingar

Þykkir þrjónavettlingar úr ull og nælon. Góðir vetrarvettlingar.

Tvær stærðir.

Vnr. A108 VV101

Verslanir N1 um land allt

Akureyri s. 440 1420 • Blönduós s. 440 1339 • Húsavík s. 440 1448
Höfn s. 440 1462 • Ísafjörður s. 456 3574 • Klettagarðar s. 440 1330
Ólafsvík s. 436 1581 • Patreksfjörður s. 456 1245 • Reyðarfjörður s. 474 1293
Reykjanesbær s. 421 4980 • Vestmannaeyjar s. 481 1127

440 1000 n1.is

ALLA LEIÐ

FRÉTTIR

Fyrirtæki í innflutningi á áburði á síðasta ári

	Fjöldi fyrirtækja	Fjöldi tegunda	Magn, kg	N, kg	P, kg	K, kg
Jarðrækt	5	95	43.873.315	10.381.257	1.428.405	2.134.101
Ytrækt/garðyrkja	10	83	1.823.036	228.284	51.359	238.560
Jarðvegs-bætandi efni	9	32	660.062	792	0	0
Íþróttavellir	2	22	47.754	6.219	1.267	3.392
Blómaáburður	12	154	41.782	1.967	979	4.383
Alls	23	366	57.815.628	12.284.992	1.801.628	2.877.049

Heimild: Matvælastofnun

Áburðareftirlit Matvælastofnunar á síðasta ári:

Ein tegund með of mikið kadmíum og fimm með innihald undir vikmörkum

Fimm áburðarsalar fluttu inn tilbúinn áburð til jarðræktar á síðasta ári. Í skýrslu Matvælastofnunar um áburðareftirlit síðasta árs, kemur fram að í einni áburðartegund mældist kadmíum yfir leyfilegum mörkum, LÍF-26-6+Se frá Líflandi. Fimm áburðartegundir reyndust með efnainnihald undir vikmörkum.

Köfnunarefni mældist undir leyfðum vikmörkum í áburðartegundunum Völlur 23-5-4+Ca+Mg+S+Se og Völlur 26- 5+Ca+Mg+S+Se frá Búvís.

Þá mældist áburðartegundin Fjölmóði 4 hjá Föðurböndunni með köfnunarefnisgildi undir leyfilegum vikmörkum og í tegundinni Sprettur 27-6-3+Se hjá Skeljungi. Í tegundinni Sprettur 22-6-3+Se hjá Skeljungi voru gildi fyrir brennistein og natríum undir leyfðum vikmörkum.

Gildi fyrir fosfór og kalí í lagi

Þannig voru fjórar með of lítið köfnunarefnisinnihald. Engin tegund reyndist með of lítinn fosfór, engin með of lítið kalí og engin með of lítið kalsíum. Ein var með of lítinn brennistein, ein með of lítið magnesíum og ein með of lítið natríum.

Þær tegundir sem ekki standast kröfur um innihald eru teknar af skrá og má ekki selja fyrir en Matvælastofnun hefur staðfest að efnagildi séu í lagi.

Matvælastofnun tók sýni og gerði vöruskoðun hjá þeim fimm fyrirtækjum sem flytja inn tilbúinn áburð til jarðræktar. Alls voru tekin 53 áburðarsýni af 53 áburðartegundum

Innland áburðarframleiðsla 2021

Fyrirtæki	Framleiðsla
Orkugerðin ehf.	Kjöttmjöl sem má nota sem áburð með ákveðnum skilyrðum
Guðjón D Gunnarsson	Lífrenn áburðarvökví úr þangmjöli
Íslenska Gámafélagið Gufunesi	Molta m.a. úr eldhúsafgöngum
Gámabjónustan	Molta m.a. úr eldhúsafgöngum
Íslenska Katkþörungafélagið ehf	Áburðarkalk og jarðvegsbæti úr kalkþörungum
Isteka ehf.	Áburður m.a. úr hrati frá merarblóði til nýtingar í landgræðslu
Laxar fiskeldi ehf.	Fiskeldismykju frá landeldi
Molta ehf.	Molta m.a. úr aukaafurðum dýra
Samherji – fiskeldi	Fiskeldismykju frá landeldi
Samherji – fiskeldi	Fiskimjöl sem lífrænt vottaður áburður
Skinney – Þinganes	Þrjár gerðir áburðar og jarðvegsbætandi efni úr sjávarfangi
Sorpa Sorpeyðing hófuðborgarsvæðisins	Molta úr margvíslegum plöntuúrgangi
Spretta ehf.	Þurrkaður hæsnaskitur
Ylfur ehf.	Lífrenn áburður
Börduna ehf.	Ólífræna blómanæringin Græna þruman
Þörungaverksmiðjan	Þörungamjöl til áburðar

á árinu. Auk þess voru merkingar og umbúðir skoðaðar.

Sextán innlendir framleiðendur

Á árinu 2021 fluttu 24 fyrirtæki inn áburð og jarðvegsbætandi efni, alls 368 tegundir. Alls voru flutt inn 57.816 tonn af áburði og jarðvegsbætandi efnum.

Innlendir áburðarframleiðendur eru 16 á skrá Matvælastofnunar, sem framleiða áburð eða jarðvegsbætandi efni á landinu. Áburðarfyrirtæki sem voru með skráða starfsemi á árinu eru því alls 40. /smh

Tilraunaverkefni Lbhí, Sláturhúss Vesturlands og H-veitinga:

Bætt nýting sláturafurða og lækkun sótspons

Landbúnaðarháskóli Íslands og Sláturhús Vesturlands eru í tilraunaverkefni ásamt H-veitingum sem m.a. þjónustar mötuneyti starfsstöðvar skólans á Hvanneyri.

Verkefnið snýr að nýsköpun og frumkvöðlastarfsemi í framleiðslu kjöts og aukaafurða í smærri stíl, bættri nýtingu sláturafurða og mati á gæðum afurða og lágmörkun sláturúrgangs. Verkefnið hefur farið vel af stað og neytendur þegar farnir að njóta afurðanna.

Forréttindi að bjóða upp á þetta dýrindis hráefni

„Það er okkur sönn ánægja og mikill heiður hjá H-veitingum að fá að vinna með það úrvalskjöt og hráefni sem við fáum frá búnum Hesti og Hvanneyrarbúi. Lambið og nautið eru bæði fyrsta flokks og forréttindi að bjóða upp á þetta dýrindis hráefni í okkar mötuneytum beint frá búi. Viðbrögð nemenda, starfsfólks og annarra gesta er frábær og mikill ávinningur fyrir okkur og vonandi búin líka. Við erum svo að vinna með allan skrokkin og gaman að bjóða upp á djúpsteikta hóstakirtla af lambinu og hægeldaðar nautakinnar svo dæmi séu tekin,“ segir Hendrik Hermannsson, eigandi H-veitinga, sem m.a. rekur mötuneyti Lbhí á Hvanneyri.

Nýta afurðir sauðfjárbús skólans í mötuneyti

Gerðar hafa verið tilraunir með nýtingu afurða frá tilrauna-sauðfjárbúi skólans á Hesti en þar voru í haust sendir gripir til slátrunar hjá Sláturhúsi Vesturlands í Borgarnesi. H-veitingar hafa síðan hantækið hráefnið og boðið fram m.a. í mötuneyti Landbúnaðarháskólans á Hvanneyri. Síðastliðinn föstudag var boðið upp á kótelettur í raspi sem vakti mikla lukku meðal

Eyjólfur Kristinn Örnólfsson og Áshildur Bragadóttir við móttöku styrks til verkefnisins frá Uppbyggingarsjóði Vesturlands.

neytenda. Landbúnaðarháskóli Íslands vinnur að rannsóknum og kennslu á sviði búfræði og bústjórnar og rekur sauðfjárbú á Hesti og kúabú á Hvanneyrarbúinu sem eru nýtt til kennslu og rannsókna. Landbúnaðarháskólinn mun með sinni aðkomu leggja mat á möguleikana sem í þessu felast, þ.e. að auka nýtingu sláturafurða, gæði þeirra og minnkun sláturúrgangs. Með þessu getur Landbúnaðarháskólinn lagt sitt af mörkum til rannsókna og nýsköpunar á þessu sviði og eft samstarf á sviði rannsókna og nýsköpunar í sínu nærsamfélagi. Sérstaklega er horft til að verkið nýtist til frekari þróunarvinnu á vegum aðilanna til framtíðar.

Nýsköpun í nýtingu sláturafurða, kjötskurði og matreiðslu

Hér er um er að ræða pilot-verkefni sem miðar að því að koma afurðum skólabúanna hjá Landbúnaðarháskóla Íslands á markað með sem minnstum tilflutningum og tilkostnaði frá búi í sláturhús og frá sláturhúsi í mötuneyti skólans á Hvanneyri þar sem afurðirnar verða nýttar. Matreiðslumeistarar Lbhí munu koma með tillögur að nýjum leiðum til að nýta innmat til að draga úr sláturúrgangi og beita nýjum leiðum í kjötskurði. Lagt verður mat á árangur og hagkvæmni og leiðir til skilvirkar nýtingar á afurðum frá búnum.

Mikilvægt fyrir alla að vita hvaðan maturinn kemur

„Ávinningurinn af samstarfi sláturhússins og Lbhí um slátrun og nýtingu afurða í nærsamfélagi er margþættur. Það er mikilvægt fyrir alla að vita hvaðan maturinn kemur og það er mikilvægt fyrir sláturhúsið að eiga samstarf við Lbhí, þar sem þekking á öllum sviðum matvælaframleiðslu og umhverfismála er fyrir hendi,“ segir Eiríkur Blöndal frá Sláturhúsinu Vesturlands í Borgarnesi.

„Landbúnaðarháskólinn sýnir með þessu í verki að hann er tilbúinn að vinna með aðilum sem leitast við að auka verðmæti sinna afurða og stuðla að aukinni atvinnusköpun heima fyrir. Þeir bændur sem hafa fetað þennan veg, það er að segja að selja sínar afurðir sjálfir, hafa samt mætt ýmsum hindrunum, ekki síst markaðslegum hindrunum.

Það er þannig til dæmis ekki eðli stórmarkaða að leita afurða úr nærsamfélagi, þar ræður verðið og framlegð smásöluunnar. Vaxandi fjöldi fólks gerir samt nú á dögum meira en meðalkröfur til uppruna matvæla, þetta fólk mætir hinum ýmsu merkingum og vottunum sem erfitt getur verið að átta sig á. Aukinn tengsl bænda og neytenda, eins og við vinnum hérna að, geta þarna komið til hjálpar og hvar finnur maður sannari framleiðendur og neytendur en í Landbúnaðarháskólanum? Gestir mötuneytis Lbhí munu fljótt átta sig á hverjum þeir eiga að þakka fyrir matinn!“

Bændur leitast við að markaðssetja sínar kjötafurðir sjálfir

Þeir sem hafa hag af þessu verkefni eru bændur sem leitast við að markaðssetja sínar kjötafurðir sjálfir, þar á meðal bændur á Vesturlandi. Nýsköpunargildið er að auka verðmæti afurða, en eins og nýlegar skýrslur sýna er afurðaverð undir framleiðslukostnaði bæði í nauta- og kindakjöti og því ærið tilefni til aðgerða. Sláturhús Vesturlands hefur sérstakan hag af því að minnka kostnað við förgun úrgangs en sá kostnaður er fyrirtækinu mjög íþyngjandi. Fjölmargir bændur hafa náð árangri í að selja sínar kjötafurðir sjálfir. Það eru hins vegar fjölmargar hindranir sem þarf að yfirstíga ef feta á þá leið.

Stuðla að aukinni verðmætasköpun í landbúnaði

Áshildur Bragadóttir, nýsköpunar- og þróunarstjóri hjá Landbúnaðarháskóla Íslands og verkefnisstjóri samstarfsverkefnisins, segir að Lbhí hafi sett sér þá stefnu að stuðla að aukinni verðmætasköpun í landbúnaði og matvælaframleiðslu og fæðuöryggi til framtíðar með sjálfbærri nýtingu auðlinda.

„Aukin áhersla er á rannsóknir og nýsköpun og samstarf við breiðan hóp hagaðila á því sviði. Hér hafa aðilar í nærsamfélagi skólans tekið höndum saman um að leita leiða til að auka nýtingu sláturafurða, gæði þeirra og minnkun sláturúrgangs. Sérstaklega er horft til þess að verkefnið nýtist til frekari þróunarvinnu og höfum við fengið tvo styrki til verkefnisins sem sýnir þann ávinning sem af samstarfsverkefni með atvinnulífi og samfélagi getur leitt af sér. Í farvatninu er að Háskólinn á Bifröst og Landbúnaðarháskóli Íslands stofni Nýsköpunar- og þróunarsetur á Vesturlandi sem mun efla enn frekar samstarf á þessu sviði,“ segir Áshildur. /RB

Mikið úrval fjórhjóla á lager

GOES COPPER 2 2x4
Kr. 799.000

GOES COPPER 3 2x4
Kr. 1.190.000

GOES IRON 450 4x4
Kr. 1.390.000 eins manns
Kr. 1.490.000 tveggja manna

GOES COBALT 550 MAX LTD 4x4
Kr. 1.690.000
2ja manna hjól, rafléttistýri,
spil o.fl. 3 litir.

GOES UTX 700 4x4
Kr. 2.290.000
2ja manna vinnutæki
með palli, rafléttistýri,
spili o.fl.

www.aflvelar.is
Vesturhrauni 3, Garðabæ, sími 480-0000
Austurvegi 69, Selfossi, sími 480-0400

Tilboð í janúar og febrúar

Innifalið í tilboði:

Grafskrift, lukt, vasi og fuglar, blómarammi, jarðvegsdúkur og hvít möl.

Litur steina að eigin vali - sjá heimasíðu.

Sendum steina frítt um allt land. Geymum steina fram á sumar ef óskað er.

Uppsetning á höfuðborgarsvæði og Norðurlandi.

TILBOÐ Nr 1 (ljósmynd)

Stærðir: sökkull 120x30 steinn 57x77

Sett eins og á mynd - 540.000

án blómaramma - 440.000

TILBOÐ Nr 2

Stærðir: sökkull 80x35 steinn 50x60

Hægt að setja 2 nöfn

Sett eins og á mynd 360.000

TILBOÐ Nr 3

Stærðir: sökkull 130x30 steinn 60x100

Sett eins og á mynd - 615.000

án blómaramma - 515.000

FRÉTTIR

Tilgangur reglugerðarinnar er að tryggja velferð og heilbrigði allra alifugla með góðri meðferð, umhirðu og aðbúnaði.

Atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneytið: Ný reglugerð um velferð alifugla

Sjávarútvegs- og landbúnaðar-ráðherra hefur undirritað reglugerð um velferð alifugla, en tilgangur reglugerðarinnar er að tryggja velferð og heilbrigði allra alifugla með góðri meðferð, umhirðu og aðbúnaði.

Ný reglugerð byggir á samstarfi vinnuhóps þar sem sæti áttu fulltrúar alifuglabænda, Dýra-verndarsambands Íslands og Matvælastofnunar.

Með nýrri reglugerð eru meðal annars gerðar eftirfarandi kröfur:

- Hámarksþéttleiki fugla á aðgengilegu gólfsvæði í eldishúsum skal ekki fara yfir 39 kg/m². Heimild MAST til undanþágu er felld brott.
- Óheimilt er að snúa alifugla úr hálslíð án undangenginnar deyfingar, sem felst í að rota fuglinn með höggi og svipta hann þannig meðvitund.
- Óheimilt er að bera slátur-kjúklinga og aðra fugla í samsæmilegri þyngd af tegundinni Gallus gallus á öðrum fæti.
- Umráðamanni alifugla ber að tilkynna Matvælastofnun

um fyrirhugaða starfsemi eigi síðar en 30 dögum áður en starfsemi hefst, í stað þriggja mánaða, eins og samkvæmt eldri reglugerð. Breytingin er í samræmi við reglugerðir um velferð annarra dýrategunda.

- Umráðamanni alifugla sem nota á við gerð auglýsinga, kvikmynda, leiksýninga eða við aðrar aðstæður og/eða í umhverfi sem alifuglum er ekki eðlilegt, ber að tilkynna Matvælastofnun um fyrirhugaða notkun eigi síðar en 10 dögum áður en áætluð notkun fer fram. Breytingin er í samræmi við reglugerðir um velferð annarra dýrategunda.
- Umráðamaður eða eigandi fugla skal tilkynna til Matvælastofnunar um fyrirhugaða aflifun á fuglahópum sem í eru 250 alifuglar eða fleiri.

Reglugerðin var sett í Samráðsgátt stjórnvalda þann 5. nóvember síðastliðinn. Tvær umsagnir bárust. Ráðherra hefur einnig ákveðið að skipa starfshóp sem verður falið að koma með tillögur að aukinni velferð alifugla. /VH

Um 70 bændur í Suður-Þing. óskuðu sameiginlega eftir tilboðum í áburð: Tilboð frá Spretti metið hagstæðast af um helmingi bændanna

– Bændur vilja kaupa um 1.400 tonn en eru svekktir yfir tilboðum sem bárust

„Við erum frekar svekkt yfir að ekki hafi borist hagstæðari tilboð í svo stóran pakka,“ segir Ari Heiðmann Jósavínsson, bóndi í Miðhvammi í Aðaldal. Um 70 bændur í Suður-Þingeyjarsýslu óskuðu eftir tilboði í áburðarkaup sín, í allt um 1.400 tonn á áburði að verðmæti allt að 180 milljónir króna.

Óskað var eftir tilboðum frá fimm áburðarsölum og bárust þrjú tilboð. Þeir sem buðu í pakkann voru Sprettur, í eigu Skeljungs, og norðlensku fyrirtækin Bústólpi og Búvís. Yara bauð óbreytta og gildandi verðskrá og Lífland sendi ekki inn tilboð.

Bjóða fleira út síðar

„Við höfum verið með rafræna fundi og niðurstaðan er sú að rétt

yfir helmingur þykir boð Sprettis hagstæðast,“ segir Ari og bendir á að áburðarsalar hafi nefnt að tilboðsins hafi verið óskað of seint, lítið væri hægt að hreyfa sig á þessum tíma.

„Við verðum fyrr á ferðinni næst, því bændur hér um slóðir eru ákveðnir í að halda áfram að leita hagstæðra kjara í sameiningu.“ Ari segir að næst verði hugað að því að bjóða út olíu og eins séu menn að leita leiða til að ná fram betra verði fyrir sauðfjárafurðir næsta haust. – „Við erum hvergi nærri hætt.“

Ákall

Ari segir að áburður hafi hækkað gríðarlega milli ára og það að 70 bændur taki sig saman og leiti hagstæðra tilboða sé ákall. Öll aðföng hafi hækkað umtalsvert undanfarna mánuði, áburður

sýnu mest, en einnig megi nefna rúlluplast, olíu, tryggingar og vexti.

„Mér finnst líklegt, úr því við erum komin af stað, að við höldum áfram á sömu braut og leitum bestu boða,“ segir hann.

Horfa fyrst og fremst á verðið

Þótt bændur séu svekktir yfir að hafa ekki fengið hagstæðari tilboð segir Ari að það sé mikill sigur í því fólgin að hafa náð samstöðunni. Áburðarkaup hafi um tíðina verið viðkvæm og bændur haldið fylgispekt við ákveðnar tegundir og áburðarsala.

„Þetta er svolítið eins og trúarbrögð og því er þetta mikill áfangi að hafa náð mönnum saman. Hækkunin er svo gríðarleg núna að menn horfa fyrst og fremst á verðið, menn eru komnir á þann stað að þurfa að velja það ódýrasta.“ /MÞB

Skútustaðahreppur og Þingeyjarsveit:

Velja nýtt nafn á sameinað sveitarfélag

Til stendur að velja nafn á sameinað sveitarfélag Þingeyjarsveitar og Skútustaðahrepps. Rafræn hugmyndasöfnun mun fara fram þar sem öllum gefst kostur á að senda inn tillögur að heiti nýja sveitarfélagsins. Jafnframt verður hugmyndum safnað

meðal nemenda í grunnskólum sveitarfélaganna.

Í framhaldinu verður rafræn skoðanakönnun sem verður leiðbeinandi fyrir nýja sveitarstjórn sem tekur endanlega ákvörðun samkvæmt lögum. Gert er ráð fyrir að 5 til 10 hugmyndir verði sendar

örnefnanefnd til umsagnar og skilar hún rökstuddu álitinu innan þriggja vikna frá því erindið berst. Efnt verður til skoðanakönnunar meðal íbúa sveitarfélagsins þegar umsögn hefur verið skilað og þá á þeim nöfnum sem hlotið hafa samþykkt nefndarinnar. /MÞB

Umhverfis- og auðlindaráðuneytið:

Starfshópur um raforkuöryggi

Umhverfis-, orku- og loftslags-ráðherra, hefur skipað starfshóp um raforkuöryggi. Á hópurnum meðal annars að skoða valdheimildir opinberra aðila og úrræði til að tryggja fullnægjandi raforkuöryggi.

Starfshópurinn á að skila ráðherra drögum að reglugerð fyrir 15. mars 2022.

Breyting var gerð á raforkulögum á vörðingi 2021 með það að markmiði að tryggja raforkuöryggi. Breytingarnar kveða m.a. á um gerð reglugerðar um viðmið fyrir fullnægjandi raforkuöryggi, sem og mat á fullnægjandi framboði á raforku.

Ráðherra kallaði eftir tilnefningum í upphafi árs og hefur starfshópurinn, sem ráðherra hefur nú skipað, það hlutverk að vinna tillögu að reglugerð um raforkuöryggi.

Hópurinn á að veita yfirsýn á heildsölumarkaði raforku og skilgreina öryggismörk um fullnægjandi framboð raforku og heimildir Orkustofnunar til að grípa inn í til að tryggja að framboð geti mætt eftirspurn.

Guðlaugur Þór Þórðarson umhverfis-, orku- og loftslags-ráðherra, segir í tilkynningu á heimasíðu umhverfis- og auðlindaráðuneytisins afar mikilvægt að fá

yfirsýn yfir raforkumarkaðinn og að tryggja raforkuöryggi, ekki hvað síst raforkuöryggi íslenskra heimila. „Það var eitt af mínum fyrstu verkum eftir að ég kom í umhverfis- og auðlindaráðuneytið.“

Formaður starfshópsins er Halla Hrund Logadóttir orkumálastjóri. Aðrir sem starfshópurinn skipa eru: Breki Karlsson, f.h. Neytendasamtakanna, Friðrik Friðriks-son, f.h. HS Orku hf., Kristín Linda Árnadóttir, f.h. Landsvirkjunar, Svandís Hlín Karlsdóttir, f.h. Landsnets hf., Tryggvi Felixson, f.h. umhverfis- og náttúruverndarsamtaka, Þrándur Sigurjón Ólafsson, f.h. Orku náttúrunnar ohf., Hanna Björg Konráðsdóttir, hjá Orkustofnun, og Magnús Dige Baldursson, hjá umhverfis- og auðlindaráðuneytinu. Starfshópurinn á að skila ráðherra drögum að reglugerð fyrir 15. mars 2022. /VH

SPECTRA BYGGINGALASERAR Í ÚRVALI VAL FAGMANNA

...VIÐ MÆLUM MEÐ ÞVÍ BESTA

STEINULLAR-EININGAR

Hagkvæm íslensk lausn

■ Íslensk framleiðsla með stuttum afhendingartíma.

■ Henta vel í útveggi, þök og hvers konar milliveggi.

■ Hagstætt verð og fljótleg uppsetning.

■ Hægt að afhenda með hönnun og teikningum til samþykktar hjá byggingafulltrúa.

■ Henta vel t.d. í fjós, reiðskemmur, íprótta- og iðnaðarhús.

■ CE vottaðar steinullareiningar samþykktar fyrir EI60 milliveggi.

NYTJAR HAFSINS

Ekki er öruggt að allur loðnukvótinn náist:

Sýnd veiði en ekki gefin

Guðjón Einarsson
gudjone3@gmail.com

Miklar vonir eru bundnar við að yfirstandandi loðnuvertíð verði gjöful enda er útgefinn kvóti sá stærsti í 20 ár. Áætlað hefur verið að útflutningsverðmæti loðnuafurða gæti numið á bilinu 60-70 milljarðar króna. Þessir peningar eru þó hreint ekki í hendi því árangurinn veltur á veðurfari á miðunum, afkastagetu vinnslufyrirtækjanna í landi og ástandi á mörkuðum.

Útgefinn loðnukvóti til Íslandinga á þessari vertíð er 662 þúsund tonn sem er næstum tíu sinnum meira en kvótinn á síðustu vertíð. Á árinu 2021 nam útflutningsverðmæti loðnuafurða samtals um 24 milljörðum króna (sjá töflu). Vegna þess hve aflinn var takmarkaður (um 70 þúsund tonn) tókst að ráðstafa megninu af honum í framleiðslu heilfrystar loðnu og loðnuhrogna sem gefa mest verðmæti en mjög litlu var landað til bræðslu í fiskimjöl og lýsi, ef frá er talið frákast frá hrognatöku. Lítið framboð af loðnuafurðum á heimsvísu hafði líka hagstæð áhrif á verðþróun á markaði. Verð var í hæstu hæðum á hrognaloðnu og loðnuhrognum bæði í Asíu og Austur-Evrópu.

Tíðarfarið ræður úrslitum

Nú horfir dæmið öðruvísi við. Framleiðendur þurfa að sætta sig við að aukið framboð leiði til verðlækkana. Jafnframt er hreint ekki gefið að fiskimjölsverksmiðjurnar hafi undan að vinna þann afla sem kemur að landi. Á það reyndi fyrir skemmstu þegar Bórkur NK, skip Síldarvinnslunnar, var sendur til Noregs með 3.000 tonna loðnuafla vegna löndunarbiðar á Íslandi, svo dæmi sé tekið.

Eins og ávallt veltur velgengni á vertíðinni fyrst og fremst á því hvernig viðrar, ekki síst á þeim tiltölulega skamma tíma þegar hrognaloðnan er verðmætust og þegar hrognatakan getur farið fram, en einnig þurfa veiðar í bræðslu að geta átt sér stað jafnt og þétt án teljandi tafa svo ekki myndist langvarandi löndunarbið.

Lokun Rússlandsmarkaðar mikill skellur

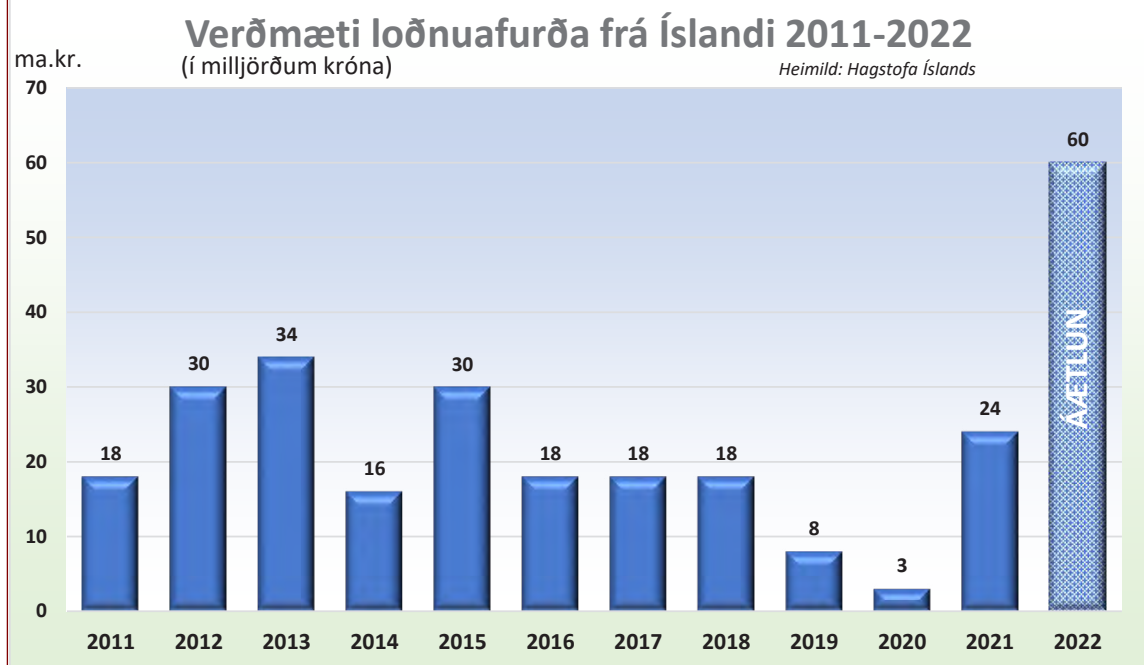
Rússland var langstærsti einstaki markaðurinn fyrir frysta loðnu áður en Rússar ákváðu að loka honum fyrir þeim löndum sem tóku þátt í efnahagslegum refsiaðgerðum gegn þeim vegna Úkraínudeilunnar. Ísland var þeirra á meðal.

Síðustu tvö árin fyrir lokunina, eða árin 2014 og 2015, fór um helmingur af útflutningi heilfrystar loðnu Íslendinga til Rússlands, eða tæp 27 þúsund tonn fyrra árið og 22 þúsund tonn seinna árið. Síðan ekki söguna meir.

„Lokun Rússlandsmarkaðar var mikill skellur fyrir okkur. Undir venjulegum kringumstæðum værum við núna að frysta í öllum vinnslustöðvum fyrir Rússland, því á þessum tíma er loðnan feitust og best fyrir þann markað, en það er nánast engin frysting í gangi,“ segir Sigurgeir Brynjar Kristgeirsson, framkvæmdastjóri Vinnslustöðvarinnar í Vestmannaeyjum.

Mestur hluti loðnuafllans í fyrra var unninn í afurðir til manneldis og var meðalútflutningsverð veiddrar loðnu um 350 krónur kílóíð eða svipað og verð á þorski upp úr sjó á vertíðinni í fyrra. Ef spár um 60 milljarða vertíð í ár ganga eftir og allur kvótinn veiðist verður meðalútflutningsverð rétt innan við 100 krónur kílóíð enda færi stærstur hluti aflans í bræðslu.

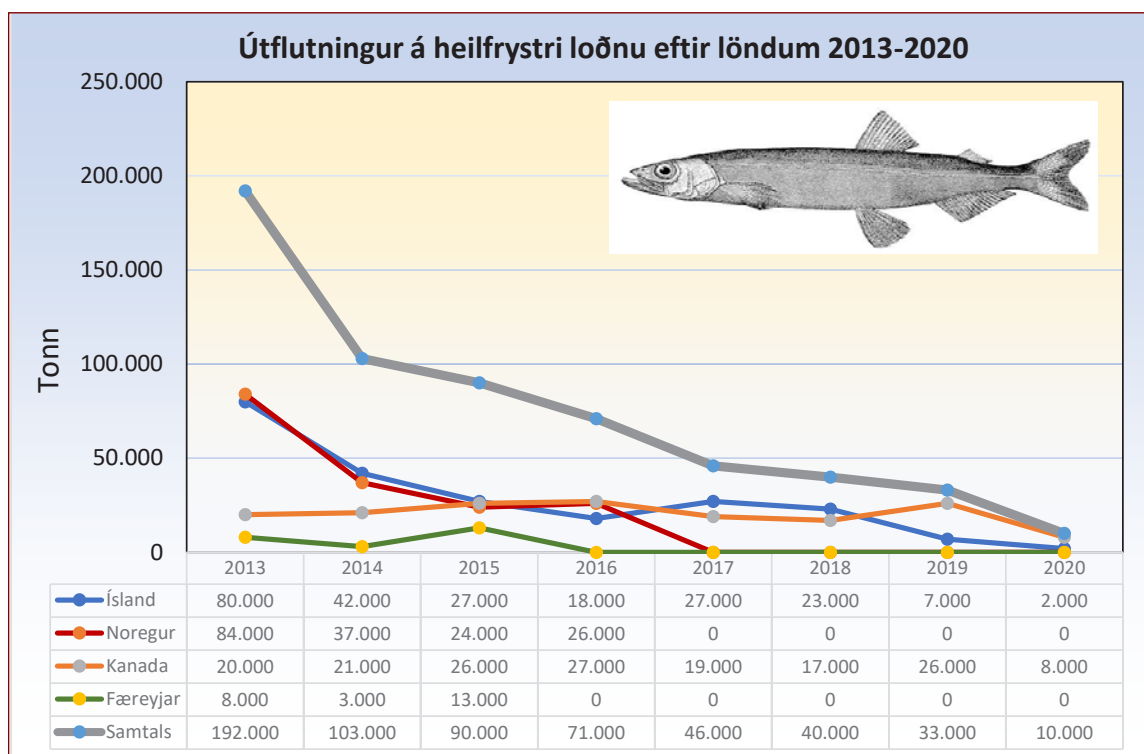
Hrognamarkaðurinn einnig mikilvægur

Fram kom í máli hans að rússneskumælandi lönd hafi einnig verið stærsti einstaki markaðurinn fyrir loðnuhrogn. Hrognamarkaðurinn þar eystra hefði verið byggður upp af fyrirtæki í Hvíta-Rússlandi, Santa Bremur, sem byrjaði að kaupa loðnuhrogn í tilraunaskyni árið 2003 og var þetta orðinn 6.000

Útflutningur loðnuafurða frá Íslandi árið 2021

Tegund framleiðslu	Tonn	Milljónir kr.*	kr/kg
Fryst hrogn	6.699	14.185	2.117
Heilfryst loðna	20.298	7.282	358
Sjófryst loðna	4.137	1.093	263
Loðnumjöl	4.390	1.043	237
Loðnulýsi	2.145	590	275
Samtals	37.669	24.193	

*Umreiknað úr evrum á meðalgengi ársins 2021 sem var 157 kr.

tonna markaður áður en Rússar skelltu í lás.

Þrátt fyrir lokun Rússlandsmarkaðar hefur sala til annarra rússneskumælandi landa á heilfrystri loðnu og loðnuhrognum haldið áfram en markaðurinn í heild í þessum heimshluta er verulega laskaður. Að frágengnu Rússlandi eru Úkraína og Hvíta-Rússland aðalmarkaðslöndin af ríkjum fyrrum Sovétríkjanna en ólga er í stjórnála- og efnahagslífi þessara landa sem áhrif hefur á viðskipti. Japan er áfram tryggur kaupandi loðnuafurða af hæstu gæðum og aukin sala er á loðnu til vinnslu í Kína en þær afurðir fara svo að mestu leyti til sölu í Japan.

Framleiðslan bundin við fjögur lönd

Aðeins fjögur lönd í heiminum framleiða heilfrysta loðnu, Ísland, Noregur og Kanada og Færeyjar að takmörkuðu leyti. Á meðfylgjandi súluriti má sjá að heildarframboðið hefur farið hraðminnkandi undanfarin ár, eða úr rúmlega 190 þúsund tonnum árið 2013 í 10 þúsund tonn árið 2020. Hluti af skýringunni er auðvitað sá að loðnuveiðibann hefur ríkt í Barentshafi árum saman og sömuleiðis var samdráttur í kvóta við Ísland og svo veiðibann um tveggja ára skeið. Þrengingar á loðnumörkuðum með lokun Rússlandsmarkaðar hafa þó ekki síður vegið þungt því eins og sannaðist á síðasta ári er hægt að gera mikil verðmæti úr litlum kvóta.

Minnkuð afkastageta í fiskimjölsvinnslu

Sú spurning vaknar hvers vegna vafi ríkir á því að það takist á veiða allan loðnukvótann að þessu sinni í ljósi þess að afli Íslendinga hefur fyrr á árum oft verið umtalsvert meiri en nú er heimilt að veiða, jafnvel um og yfir milljón tonn.

Gunnþór Ingason, framkvæmdastjóri Síldarvinnslunnar í Neskaupstað, svarar því til að afkastageta íslenskra fiskimjölsverksmiðja hafi frá árinu 2003 minnkað úr 16-17 þúsund tonnum á dag í 11-12 þúsund tonn á dag. Fjöldmargar verksmiðjur hafa verið lagðar niður, í Helguvík, Bolungarvík Siglufirði, Eyjafirði, Raufarhöfn, Reyðarfirði, Djúpavogi og Þorlákshöfn.

Ekki reiknað með risavertíðum

„Aflinn hefur farið minnkandi síðustu ár. Við erum með nýja aflareglu í loðnu þar sem ekki er reiknað með risavertíðum eins og áður og meiri jafnstöðuafla. Menn hafa verið að aðlaga sig að því og ekkert sem réttlætir risa umframafkastagetu til þess að ná einhverjum toppi. Svo má ekki gleyma því að þegar aflinn var hvað mestur var einnig veitt á sumrin og fram á haust þannig að aflinn dreifðist á miklu lengri tíma en síðar varð,“ sagði Gunnþór.

Núna hófst veiðin í desember síðastliðnum og hafa skipin þurft að hafa mikið fyrir henni, en Gunnþór segist samt enn þá vongóður um að kvótinn náist.

Í upphafi þessarar viku var búið að veiða 179 þúsund tonn af loðnu á vertíðinni. Það er 27% af útgefnum kvóta upp á 662 þúsund tonn.

Verðskrá áburðartegunda 2022

FRÍ HEIMKEYRSLA

Verð pr. tonn án virðisaukaskatts, miðað við að áburðurinn sé kominn heim á hlað hjá bónda.
Verð getur breyst án fyrirvara.

Áburðartegund		Verðskrá áburðar 2022											Greitt febrúar - apríl 2022 kr/tonn án vsk.	Greitt 15. október 2022 kr/tonn án vsk.
		N	P	P2O5	Vatns uppl. P	K	K2O	Ca	Mg	S	B	Se		
1	Kraftur 15+Ca	15,5						20,4					99.880 kr.	103.880 kr.
2	Kraftur 27+Ca+Mg	27,0						4,3	2,4				119.680 kr.	124.470 kr.
3	Kraftur 34+Se	34,4										0,0015	142.300 kr.	148.000 kr.
4	Völlur 23-6+Ca+Mg+S+Se	23,0	2,7	6,3	0,8			3,7	1,3	4,5		0,0015	119.460 kr.	124.240 kr.
5	Völlur 27-12 +S	26,6	5,2	12,0	0,8					3,2			132.760 kr.	138.080 kr.
6	Völlur 30-5+S+Se	30,0	2,0	5,0	0,7					2,3		0,0015	133.570 kr.	138.920 kr.
7	Völlur 30-10	30,1	4,3	9,9									143.890 kr.	149.650 kr.
8	* MAP 12-52 (25 kg)	12,0	22,7	52,0	1,0					2,8				
9	* Gardenia 8-9-30+S (25 kg)	8,1	4,0	9,4	1,0	25,0	30,2		2,0	10,1	0,1			
10	Völlur 17-15-14 + Mg + S	17,4	6,6	15,1	0,8	11,9	14,3			1,2			127.560 kr.	132.670 kr.
11	Völlur 20-9-9+Ca+Mg+S+Se	19,8	3,8	8,6	0,7	7,2	8,6	3,7	0,3	2,0		0,0015	125.880 kr.	130.920 kr.
12	Völlur 20-12-8+Ca+S+Se	20,0	5,4	12,4	0,7	6,4	7,7	2,2		2,2		0,0015	124.530 kr.	129.520 kr.
13	Völlur 22-10-10+Mg+S	21,8	4,3	9,8	0,8	8,1	9,8		0,3	2,2			129.850 kr.	135.050 kr.
14	Völlur 22-7-12+Mg+S+Se	22,0	2,9	6,6	0,8	9,8	11,8		0,7	2,0		0,0015	130.260 kr.	135.480 kr.
15	Völlur 23-6-4+Ca+Mg+S+Se	22,8	2,4	5,5	0,7	3,7	4,0	3,3	1,3	2,0		0,0015	127.770 kr.	132.890 kr.
16	Völlur 26-6-6+Mg+S	26,0	2,6	6,0	0,7	4,9	5,9		0,3	2,2			129.740 kr.	134.930 kr.
17	Kornað kalk (600 kg)							36,0	0,5				62.770 kr.	65.290 kr.

Í ljósi aðstæðna á markaði er takmarkað magn í boði.

Viðskiptavinir eru því hvattir til að panta fyrir **1. febrúar 2022.**

Takmarkað magn. Fyrstur kemur fyrstur fær.

Verðskráin er birt með fyrirvara um prentvillur.

Grímseyjargötu 1, 600 Akureyri
Sími 465-1332
www.buvís.is

FRÉTTIR

Viðurkennd verndandi arfgerð gegn riðu finnst í sex einstaklingum

Sex einstaklingar fundust fyrir skemmstu með tiltekna verndandi arfgerð (ARR) gegn riðu í sauðfé, sem er alþjóðlega viðurkennd og notuð með góðum árangri í Evrópu við útrýmingu á sjúkdómnum. Arfgerðin hafði aldrei áður fundist á Íslandi þrátt fyrir viðtæka leit. Einstaklingarnir sex eru allar á bænum Þernunesi í Reyðarfirði.

Fimm ær og einn hrútur fundust með arfgerðina, en Þernunes er talið vera gott ræktunarbú. Engin einstaklinganna er þó arfhreinn um þessa arfgerð.

Fundurinn er afrakstur tveggja rannsóknateyma sem unnið hafa saman að því að finna verndandi arfgerðir gegn riðu í íslensku sauðfé. Annars vegar eru það sérfræðingar á Ráðgjafarmiðstöð landbúnaðarins og Tilraunastöð Háskóla Íslands í meinafræðum að Keldum og hins vegar sauðfjárbóndinn Karólína Elísabetardóttir ásamt erlendum vísindamönnum.

Þernunes er gott kynbótabú

Eypór Einarsson, sauðfjárræktar-ráðunautur hjá Ráðgjafarmiðstöð landbúnaðarins, segir að um stórmerkan fund sé að ræða. Hann segir að ARR-arfgerðin hafi verið staðfest í kindunum, eftir að rúmlega 4.200 sýni höfðu verið raðgreind, í þessari rannsókn og öðrum tengdum verkefnum á síðustu tíu mánuðum.

Að sögn Eypórs var fundurinn óvæntur, en kindurnar eru kollóttar og rekja ættir sínar meðal annars í kollóttu féð í Reykhólasveit og á Ströndum. „Við munum í framhaldinu rekja þetta betur innan Þernuness og beina spjótum okkar næst að Kambi í Reykhólasveit.

Síðan er stóra átakið að fara í gang meðal bænda í riðuarfgerðargrein-ingum, þar sem bændur velja sjálfir að koma inn – vonandi náum við 15 til 20 þúsund sýnum í gegnum það verkefni sem mun gefa gríðarlega góðar upplýsingar um stofninn.

Þegar við sjáum aðeins hvar og hvernig þáttakan verður í því verkefni munum við handvelja fleiri hjarðir til að klára skönnun í öllum hólfum, ef þarf – eða frekari rakningar.

Næsta vor ættum við að vera með mjög miklar upplýsingar um stöðuna í stofninum og vonandi búin að finna þessa arfgerð víðar um land – þannig megi svo finna gripi fyrir sæðinga-stöðvarnar þannig að allir geti haft aðgang að þessu erfðaefti.

Á Þernunesi er hörku fé og það er gott kynbótabú. Ef við fáum hrút eða hrúta þar, þurfum við fyrst að skoða hvort við fáum undanþágu til að taka þá, þar sem bærinn er í Suðurfjarðarhólfi sem er enn þá lokað. Reyndar er orðið mjög stutt í að hólfið nái 20 ára riðuleysi og opn-ist. Sigurborg yfirdýralæknir er nánast tilbúin með nýja reglugerð sem líðkar fyrir flutningi á gripum með viðurkennda verndandi arfgerð – spurning hvenær hún tekur gildi, en það mun líka breyta stöðunni,“ segir Eypór.

Ólæknandi heilahrörmun

Rúm 20 ár er síðan vísindamönnum var ljóst að ARR afbrigði prion-próteinsins veitti vörn gegn riðuveiki í sauðfé, sem er ólæknandi heilahrörmunarsjúkdómur og talið er að borist hafi til Íslands með enskum hrúti 1878 sem fluttur var að Veðramóti í Skagafirði.

Skipulegar aðgerðir til að hefta útbreiðslu riðu hérlendis hófust upp úr 1980 og frá árinu 1986 hafa allar hjarðir verið skornar niður hér á landi, þar sem einstaklingur greinist með dæmigerða riðu.

Á kynningarfundinum á mánudaginn 10. janúar, þar sem fulltrúar úr rannsóknarhópunum greindu frá þessum fundi á ARR-arfgerðinni og áhrifum hans, kom fram að um síðustu aldamót hafi verið gerðar rannsóknir hér á landi er varða næmi kinda með mismunandi arfgerðir fyrir riðuveiki. Í þessum rannsóknum fannst ARR ekki þrátt fyrir skipulega leit og því ekki gert ráð fyrir að íslenska kindin byggji yfir arfgerð sem væri fullkomlega verndandi líkt og þekkist í mörgum erlendum sauðfjárkynjum.

Allir breytileikar prionpróteinsins rannsakaðir

Nýlega hafa einnig verið fluttar fréttir af leit að annarri fágætri arfgerð (T137) sem fundist hefur í örfáum kindum, sem ítalskir vísindamenn hafa

sýnt fram á að virki verndandi þar í landi. Sú arfgerð er hins vegar ekki viðurkennd af Evrópusambandinu né íslenskum yfirvöldum, enn sem komið er. Það er rannsókn sem Karólína hefur leitt með teymi erlendra vísindamanna. Eypór segir að með riðuarfgerðargrein-ingum sé nú orðinn raunhæfur möguleiki að bændur geti fundið ARR ásamt fleiri spennandi arfgerðum eins og T137-breytileikanum, sem muni hugsanlega einnig virka fullkomlega verndandi í íslensku sauðfé.

Bæði rannsóknarverkefni hafa hlotið styrk úr Þróunarjóði sauðfjárræktarinnar sem er í umsjá atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneytisins. Forsvarsmenn þessara verkefna mynduðu síðan teymi sem unnið hefur saman.

Þar sem vonin var veik að finna ARR arfgerðina þá var ætlunin að

Eypór Einarsson og Karólína Elísabetardóttir.

Mynd / Samsett

rannsaka alla mögulega breytileika í prionpróteininu í þeim tilgangi að finna fleiri arfgerðir sem gætu mögulega nýst til að auka riðuþol íslensku kindarinnar. Jafnframt var horft til þess að skoða fé af íslenskum uppruna á Grænlandi, ef þrautalendingin yrði að sækja þyrfti erfðaefti út fyrir landsteinana.

Vonir um fleiri ARR-gripi

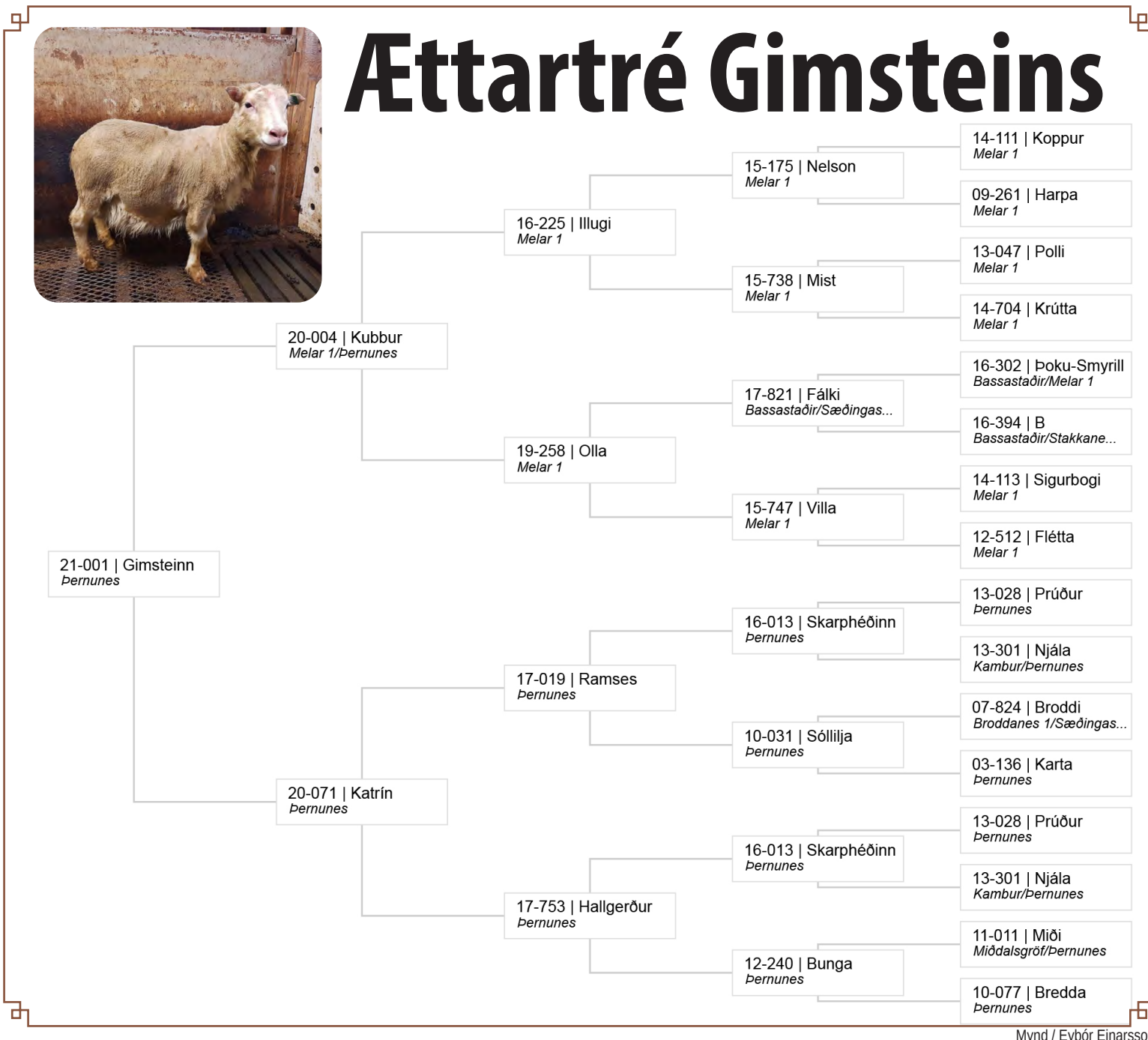
Eypór segir fundinn geta gjörbreytt baráttunni við riðuveiki þar sem ekki þarf að fá þessa arfgerð viðurkennda. Fljótlega ætti að vera hægt að taka upp reglur að fyrirmynd ESB sem þýðir að ekki þurfi að skera allar kindur á bæjum þar sem upp kemur riða. Í löndum Evrópusambandsins er ekki skylda að skera niður kindur sem bera ARR þó riða sé staðfest í hjörðinni – því talið er að slíkar kindur geti hvorki veikt né smitað annað fé ef þær eru ARR-arfhreinar.

„Fyrir ræktunarstarfið verður áskorunin á næstu árum að koma ARR arfgerðinni sem hraðast inn í stofninn án þess að draga um of úr

erfðafjölbreytileika hans. Vonandi mun áframhaldandi leit í stofninum skila upplýsingum um fleiri gripi með þessa arfgerð. Eins er mjög mikilvægt að halda áfram rannsóknum á öðrum mögulega verndandi stökkbreytingum svo sem T137. Ef niðurstöður rannsókna verða jákvæðar, gæti Ísland orðið fyrsta landið í heimi sem nýtir sér fleiri en eina verndandi arfgerð til að útrýma riðu úr sínum sauðfjárstofni. Það myndi hafa jákvæð áhrif á fjölda mögulegra ræktunargripa og erfðabreytileika stofnsins, en einnig hraða þróuninni,“ segir Eypór.

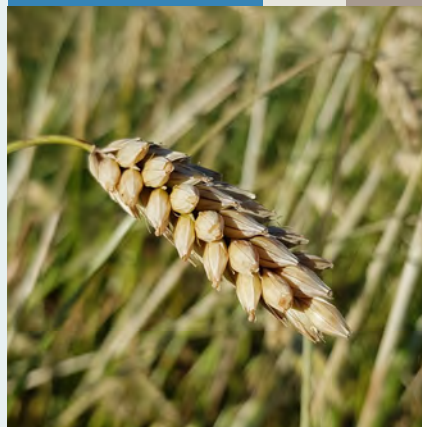
Sameinað teymi beggja rannsóknahópa samanstendur meðal annars af þeim Eypóri Einarssyni, sauðfjárræktarráðunauti hjá Ráðgjafarmiðstöð landbúnaðarins, Gesine Lühken, prófessor í Universitæt Gießen í Þýskalandi, Karólínu Elísabetardóttur, sauðfjárbónda í Hvammshlíð, Stefáníu Þorgeirsdóttur, sérfræðingi á Tilraunastöð Háskóla Íslands í meinafræði að Keldum og Vilhjálmí Svanssoni, sérfræðingi á Tilraunastöð Háskóla Íslands í meinafræði að Keldum. /smh

Mynd / Eypór Einarsson

Áburðartegundir og verðskrá 2022

Sölufulltrúar

Skannaðu kóðann
með myndavélinni
á símanum þínum

Tegundir	Þyngd	N	P	K	Ca	Mg	S	B	Cu	Mn	Zn	Se	Verð kr/tonn án vsk
Yara Bela Köfnunarefnis (N) áburður													
OPTI-KAS™	600 kg	27,0			5,0	2,4							119.700
OPTI-NS™	600 kg	27,0			6,0	0,7	3,7						121.800
Yara Liva Köfnunarefnis (N) áburður með kalki													
Kalksalpeter™ ¹⁾	600 kg	15,5			18,8								100.600
Nitrabor™ ¹⁾	600 kg	15,5			18,5			0,30					114.900
Yara Mila Selenbættur (Se) áburður													
NP 26-4 Selen	600 kg	26,0	4,0		2,0		3,6	0,02			0,10	0,0015	134.000
NPK 27-3-3 Selen	600 kg	26,6	2,6	2,6	1,3	0,5	3,0	0,02				0,0015	133.100
NPK 23-3-8 Selen ¹⁾	600 kg	23,0	3,0	8,0			3,0	0,02				0,0015	132.300
NPK 22-6-6 Selen	600 kg	21,6	5,9	5,8	1,4		3,0	0,02				0,0015	137.900
NPK 20-5-10 Selen	600 kg	19,6	4,6	9,6			3,0					0,0015	138.300
Yara Mila Þrigildur (N,P,K) áburður													
NPK 25-2-6	600 kg	24,6	1,6	5,6	0,8	1,0	3,8	0,02					124.900
NPK 24-4-7 - Takmarkað magn ⁴⁾	600 kg	24,0	3,9	6,6	2,0		2,0						137.800
NPK 20-4-11	600 kg	19,6	3,6	10,6	1,9	1,0	2,2	0,02					134.300
NPK 15-7-12	600 kg	15,0	6,5	12,5	4,0		1,5						138.700
NPK 12-4-18 ^{1) 2)}	600 kg	11,8	4,0	17,6	2,0	1,6	9,5	0,03		0,30	0,03		146.900
NPK 8-5-19 ²⁾	600 kg	8,0	5,0	19,0		2,5	11,7	0,05	0,05	0,25			178.200
Aðrar áburðartegundir													
OptiStart™ NP 12-23	25 kg	12,0	23,0										202.900
OPTI-P™ 20 ²⁾	750 kg		20,0		17,0		1,2						316.500
Dolomit Mg-kalk fint	Laust				23,2	12,0							21.741
Dolomit Mg-kalk kornað ³⁾	600 kg				20,5	12,0							55.674

1) Einnig í 25 kg pokum á 10% hærra verði en í verðtöflu.

2) Klórsnauður, þ.e. inniheldur <2% Cl.

3) Einnig í 20 kg pokum.

4) Aðeins til afgreiðslu frá Þorlákshöfn.

Áburðurinn er í 600 kg sekkjum nema annars sé getið.

Greiðslukjör:

Gjalddagi áburðarkaupa er 15. apríl 2022. Einnig í boði greiðsludreifing fram til 15. október 2022, vaxtareiknuð frá gjalddaga 15. apríl fram til greiðsludags með 6% ársvöxtum sem jafngildir 3% hærra verði sé greitt 15. október 2022 í stað 15. apríl. Dráttarvextir reiknast á vanskil frá gjalddaga.

Flutningstilboð á áburði: 2.000 kr/tonn án vsk fyrir 6 tonn eða meira, ef pantað er fyrir 15. febrúar 2022.

Flutningstilboð á kalki: Ef pantað er 25 tonn eða meira, fyrir 15. febrúar 2022.

Verðskrá er í krónum á tonn án virðisaukaskatts en 24% virðisaukaskattur leggst ofan á verð við útgáfu reiknings.

Verðskrá er með fyrirvara um prentvillur og getur breyst án fyrirvara.

Í ljósi aðstæðna hvetjum við bændur til að panta áburð sem fyrst.

www.yara.is

Hægt er að panta Yara einkorna áburð á
www.yara.is eða í síma 575-6070

Sláturfélag Suðurlands svf.
Fosshálsi 1, 110 Reykjavík

FRÉTTASKÝRING

Fjöldi funda haldinn um að byggja sorphorkustöð til að taka við af sorphurðun en engin niðurstaða liggur fyrir:

Búið úr stundaglasinu og Íslendingar eru komnir upp að vegg í sorpeyðingarmálum

– Fyrirhugað er að loka Álfnesi fyrir urðun 2023, á sama tíma er ESB að herða reglur um innflutning á sorpi til endurvinnslu og eyðingar

Hörður Kristjánsson
hk@bondi.is

Það hefur legið fyrir í mörg ár að í árslok 2023 er áætlað að loka endanlega fyrir urðun sorps í Álfnesi sem tekur við stærstum hluta sorps af landinu. Enn hafa engar ákvarðanir verið teknar um byggingu sorpeyðingar- eða sorphorkustöðvar til að taka við þessu verkefni. Það blasir því við að flytja verður út sorp í stórum stíl til eyðingar næstu árin.

Talið er að undirbúningur og bygging sorphorkustöðvar, sem gæti brennt um 100 til 120 þúsund tonnum á ári, geti tekið átta ár. Það virðist því borðleggjandi að ef Álfnesi verður lokað, þá sé fátt annað í stöðunni en að flytja sorp úr landi til förgunar á næstu árum ef ekki fást undanþágur til áframhaldandi urðunar.

Fundur Sambands íslenskra sveitarfélaga 11. janúar 2021

Þann 11. janúar 2021 stóð Samband íslenskra sveitarfélaga fyrir fjölmennum netfundi um hátækni-brennslu sem framtíðarlausn. Þar kom fram að taka þyrfti ákvarðanir varðandi byggingu sorphorkustöðvar án tafar og að tímaglasið væri þegar tomt. Nú ári seinna er ekki búið að taka neinar ákvarðanir um framhaldið, þrátt fyrir mikla vinnu starfshóps sem settur var á fót um málið á vegum Sorpu, Kólku sorpeyðingarstöðvar, Sorphstöðvar Suðurlands, Sorphurðunar Vesturlands og umhverfisráðuneytisins.

Guðjón Bragason, sviðsstjóri hjá Sambandi íslenskra sveitarfélaga, stýrði fundinum í janúar á síðasta ári. Sagði hann þá að það hafi lengi verið sinn draumur að menn kæmst á þetta stig að ræða stóru myndina í sorpeyðingarmálum og þá sérstaklega uppbyggingu innviða. Sagði hann það reyndar markmiðið með fundinum að komast að því hvað þyrfti að gera næst til að hrinda byggingu brennslustöðvar í framkvæmd.

Karl Eðvaldsson, framkvæmdastjóri Resource International ehf., lýsti á fundinum í fyrra niðurstöðum annarrar skýrslu sem unnin var fyrir stjórnvöld. Markmið þeirrar vinnu var að meta þróun óendurvinnnalegs úrgangs á Íslandi til næstu 25 ára, eða til 2045.

Samkvæmt skýrslunni er áætlað að heildarmagn brennanlegs úrgangs á Íslandi fari úr um 280.000 tonnum og í 380.000 tonn á árinu 2045. Fjölmargar aðgerðir eins og moltugerð, endurvinnsla á pappir og plasti og ýmislegt fleira minnkar þetta magn hins vegar verulega. Á árinu 2018 fóru t.d. 35% af úrganginum í endurnýtingu eða endurvinnslu.

Klukkan tifar

Helgi Þór Ingason, prófessor við Háskólann í Reykjavík (HR), sem var um 11 mánaða skeið framkvæmdastjóri hjá Sorpu, stýrði verkefni starfshópsins sem gekk út á að skoða möguleika í sorpeyðingarmálum. Gerðar voru margs konar greiningar og haldnir sex opnir streymisfundir um málið undir heitinu „Skör ofar“. Í framhaldinu var gefin út skýrsla sem kom út 15. desember síðastliðinn. Verkefnið var fjármagnað af Sorpu, Sorphstöð Suðurlands, Sorphstöð

Vesturlands, Kalka sorpeyðingarstöð sf. á Suðurnesjum ásamt umhverfis- og auðlindaráðuneytinu. Nú er að fara fram áframhaldandi kynning á málinu fyrir borgaryfirvöldum og bæjarstjórnunum.

Helgi sagði í samtali við Bændablaðið að málið snerist nú ekki síst um að leggja fram staðreyndir og vinna á tortryggni í garð sorpeyðingarstöðva. Klukkan tifaði nú á landsmenn um að finna lausn á sorpeyðingarmálum sínum til framtíðar.

Í stað urðunar kemur brennsla til orkuvinnslu

Í skýrslunni sem kynnt var í desember undir heitinu; Forverkefni um framtíðarlausn til meðhöndlunar brennanlegs úrgangs í stað urðunar“, segir m.a. í samantekt:

„Vegna innleiðingar reglna um forgangsroðun úrgangs og hringrásarhagkerfið á að hætta förgun brennanlegs úrgangs með urðun. Stóraukin áhersla er á flokkun og sérsöfnun og í stað urðunar kemur brennsla til orkuvinnslu. Í samræmi við þetta er gert ráð fyrir að árið 2030 munu falla til á Íslandi allt að 130.000 tonn af brennanlegum úrgangi og tilgangur þessa verkefnis er að skoða hvers konar brennslustöð þyrfti að byggja til að brenna þetta efni og vinna úr því orku.

Enn er mögulegt að flytja brennanlegan úrgang úr landi, en tekið er að þrengjast um þá leið og stefnubreyting Evrópusambandsins hefur leitt til þess að nokkur lönd sem tekið hafa við úrgangi frá Íslandi á undanförnum árum virðast stefna að því að loka fyrir innflutning. Ætla má að sú þróun haldi áfram og að áhætta sem fylgi því að treysta á útflutning sé ekki ásættanleg. Flest íslensk sveitarfélög eru þessu sammála.“

Þörf á brennslustöð með 130.000 tonna afkastagetu

Í skýrslunni segir að brennslustöð sem reist verður á Íslandi þurfi að hafa afkastagetu sem nemur allt að 130.000 tonnum á ári. Ef fyrirætlanir um bætt flokkun og endurvinnslu ganga eftir munu 70% af þessum afköstum duga að jafnaði.

Spilliefni yrðu ekki tekin þar til vinnslu – meðal annars til að tryggja að botnaska sem fellur til í verulegu magni spillist ekki. Notast verður við bestu fánlegu tækni í brennslu og hreinsun á afgasi. Gert er ráð fyrir einni vinnslulínu sem afkastar rúmlega 16 tonnum á klukkustund.

Þá segir líka í skýrslunni að miklar framfarir hafi átt sér stað í tæknibúnaði til brennslu og hreinsunar á afgasi og nýlegar hátækni-brennslur er ekki hægt að bera saman við litlar brennslur sem voru starfræktar á Íslandi um hríð í byrjun aldarinnar, en lokað vegna mengunarvandamála.

Sorpbrennslustöð í Álfnesi talinn besti kosturinn

Starfshópurinn komst að þeirri niðurstöðu að besti kosturinn sé að reisa sorpbrennslustöð í Álfnesi. Þorlákshöfn, Straumsvík, Helguvík og Grundartangi komu þó líka til greina að mati hópsins en Álfnesi þótti besti kosturinn út frá flutningahagkvæmni. Meðal helstu niðurstöðna hópsins eru:

- Hátækni-sorpbrennsla yrði reist á suðvesturhorni landsins þar

Amager Bakke-sorphorkustöðin í Kaupmannahöfn var gangsett árið 2017. Þessi stöð er oft nefnd sem dæmi um einstaklega vel heppnaða hátækni-stöð sem er eins umhverfisvæn og hugsast getur. A þakinu er skíðabrekka sem hægt er að renna sér í allt árið um kring.

Mynd / Amager Bakke

sem meira en 80% af úrganginum falla til.

- Mat á staðsetningu leiðir í ljós að bygging hátækni-brennslunnar í Álfnesi myndi fela í sér minnstan rekstrarkostnað þar sem kostnaður við flutning úrgangs til stöðvarinnar væri lægstur.
- Hátækni-brennslan þarf að geta afkastað allt að 130.000 tonnum á ári. Hún mun framleiða rafmagn og heitt vatn en rekstrarkostnaði verður einkum mætt með hliðgjöldum.
- Stofnkostnaður hefur verið metinn með grófum hætti, sem og rekstrarkostnaður. Kostnaður við byggingu brennslunnar er áætlaður á bilinu 20–35 milljarðar króna.
- Fyrir liggur að hliðgjöldin munu ráðast fyrst og fremst af því eignarformi sem verður fyrir valinu.
- Verði brennslan alfarið í opinberri eigu er líklegt að hliðgjald þyrfti að vera 20 krónur á kíló en verði hún alfarið í einkaeigu er líklegt að hliðgjald yrði 40 krónur.
- Í næsta áfanga verkefnisins þarf að stofna félag sem fær það hlutverk að halda þróun undirbúningsvinnu og fráma ítarlega viðskiptaáætlun um verkefnið.
- Ef niðurstaða viðskiptaáætlunar gefur tilefni til liggur fyrir hverjir munu standa að undirbúningi og framkvæmd verkefnisins, og rekstri vinnslunnar. Einnig munu liggja fyrir samningar við sveitarfélög um ráðstöfun brennanlegs úrgangs í farveg vinnslunnar.

Pólitískur rétttrúnaður getur verið dýrkeyptur

Svo virðist sem pólitískur rétttrúnaður í loftslagsmálum hafi fyrst og fremst tafið fyrir framgangi málsins ásamt margvíslegri hagsmunagæslu. Þó sýnt hafi verið fram á góða reynslu allra annarra Norðurlanda

og fleiri þjóða af notkun fullkominna sorphorkustöðva, hafa menn dregið lappirnar á Íslandi. Þar með hafa menn stórskaðað þetta mikilvæga umhverfismál og nú er tíminn hlaupinn frá mönnum.

Það er orðin óumflýjanleg staðreynd að ef ekki fæst leyfi til að urða yfir 100 þúsund tonn af sorpi eftir 2023 í Álfnesi eða annars staðar, þá eru ekki önnur úrræði í boði en stórfelldur útflutningur á sorpi, flokkuðum eða óflokkuðum. Það er að segja ef einhverjar þjóðir eru tilbúnar til að taka við því.

Íslendingar eru þegar búnir að gera upp á bak

Veruleikinn er þó í raun sá að Íslendingar eru búnir að gera upp á bak í þessum málum og öll viðbrögð héðan í frá munu einungis snúast um að minnka skaðann sem þegar er orðinn.

Vandinn er hins vegar að Evrópusambandið hefur verið að feta í slóð Kínverja sem lokuðu fyrir innflutning á úrgangsplasti til sín um áramótin 2017/2018. Sumar Evrópuþjóðir eins og Svíar, Danir og Hollendingar hafa þó verið að flytja inn plast og annað sorp til brennslu, en ólíklegt að því verði haldið lengi áfram, jafnvel þótt sumir Íslendingar gæli enn við slíka óskhyggju.

Evrópusambandið er þegar í stórkostlegum vanda með sitt sorp og innan þess hafa menn verið að taka í notkun nýjar sorphorkustöðvar til að slá á þann vanda, en samt er enn mikið flutt út.

ESB flutti út um 32,7 milljónir tonna af sorpi á árinu 2022

Á árinu 2020 nam útflutningur ESB á úrgangi til landa utan ESB um 32,7 milljónum tonna, sem er um 75% aukning frá 2004. Stærstur hluti þessa úrgangs var sendur til Tyrklands, eða 13,7 milljónir tonna. Næst á eftir var Indland sem tók við 2,9 milljónum tonna. Bretland tók við 1,8 milljón tonnum og Sviss 1,6 milljónum tonna. Þá tók Noregur við

1,5 milljónum tonna og Indónesía og Pakistan tóku samanlagt við 1,4 milljónum tonna.

Í þessu ljósi er augljóst að ESBrikin hafa engan áhuga á íslensku sorpi þótt það sé hlutfallslega ekki stórt í sniðum miðað við fyrrgreindan sorphanda ESB. Eins hefur hættulegur úrgangur verið að hlaðast upp í ESBrikinum. Þannig voru um 7 milljónir tonna af slíkum úrgangi flutt úr einum stað í annan innan ESB-ríkjanna á árinu 2018. Þar virðast einstök ríki ESB vera að velta vandanum yfir á aðra.

Í nóvember 2021 voru umræður um að herða allt regluverk um meðferð úrgangs og búist við að umhverfisnefnd Evrópuþingsins taki það fyrir á næstu mánuðum.

ESB herðir reglur um plastúrgang og annað sorp

Þann 22. desember 2020 samþykkti framkvæmdastjórn ESB nýjar reglur um útflutning og innflutning á plastúrgangi sem og flutning á honum innan ríkja ESB. Þessar nýju reglur banna útflutning á plastúrgangi frá ESB til landa utan OECD, fyrir utan hreinan plastúrgang sem sendur er beint til endurvinnslu. Einnig hefur verið tekið upp strangara eftirlit með útflutningi á plastúrgangi frá ESB til OECD-landa og innflutningi til ESB. Nýju reglurnar tóku gildi 1. janúar 2021. Þær gilda um útflutning, innflutning og flutning á plastúrgangi innan ESB-ríkjanna.

Innflutningur inn í ESB frá þriðju löndum á hættulegum plastúrgangi og plastúrgangi sem erfitt er að endurvinnna er nú háður „fyrirframtilkynningum og samþykkisferli“. Samkvæmt þessari aðferð verða bæði innflutnings- og útflutningslandið að heimila sendingu.

Íslendingar axli ábyrgð á eigin sorpi

Það virðist því allt vinna gegn þeim hugmyndum að Íslendingar geti sópað sínu sorpi undir teppið hjá nágrannaríkjum eins og ekkert sé. Nær öruggt er að Íslendingar verða á komandi mánuðum og árum að taka fulla ábyrgð á sínum úrgangi. Hvernig menn ætla að klóra sig út úr því, verandi búnir að draga lappirnar í þeim efnum í áráraðir, skal ósagt látið.

Endalausir fundir, nefndarskipanir og ályktanir en engar ákvarðanir

Bændablaðið hefur í mörg ár fjallað um vandann í sorpeyðingarmálum á Íslandi, í það minnst síðan í janúar 2011. Síðan hefur nánast ekkert verið gert til viðunandi úrbóta. Hins vegar er búið að halda ótal fundi, skipa nefndir og skrifa ályktanir í kílómetravis um þessi mál. Enn ein fundaherferðin er hafin.

Þar er ekki reiknað með að ákvörðun verði tekin um að ráðast í verkefnið, heldur er verið að reyna að sannfæra sveitarstjórnarmenn og aðra ráðamenn um að lausnin geti falist í byggingu á sorphorkustöð. Það er því alls ekki í sjónmáli að menn setjist niður á næstunni til að taka ákvörðun um byggingu sorphorkustöðvar.

Miðað við afgreiðsluhraða við umhverfismat og ákvarðanatöku þarf vart að búast við að sorphorkustöð verði tekin í notkun á Íslandi fyrr en í fyrsta lagi árið 2030.

ÁNINGARSTAÐUR BÆNDA Í BÆNUM

Hótel Holt auglýsir sérstakan afslátt fyrir bændur í bæjarferð. Gisting í tveggja manna herbergi fyrir 24.100 kr. með morgunmat innifalinn.

Hafið samband á netfangið holt@holt.is eða í síma 552-5700

Hótel Holt auglýsir 2 skemmtikvöld:
Seðjandi kvöld með sagnabul

Þriggja rétta kvöldverður að hætti Holtara með sagnamönnum á heimsvísu 12.900 kr.

26. febrúar Guðni Ágústsson
19. mars Óttar Guðmundsson

Panta borð: thorvaldur@holt.is

FRÁBÆR ÞJÓNUSTA, FEGURÐ OG ENDURNÆRANDI UPPLIFUN

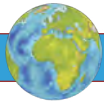
SAGAN HELDUR ÁFRAM Á HÓTEL HOLTÍ

vfs.is

EKKI VERA STOPP. FÁÐU ÞÉR DRIVE.
ALVÖRU STARTTÆKI OG HLEDSLUBANKAR

**VERKFÆRA
SALAN**

Statísk sentralbyráð og raforkuverð í Noregi:

Allt að 550% hækkun á 12 mánaða tímabili

Haustið 2021 bárust fréttir af því frá Noregi að rafmagnsverð væri þá orðið herra en nokkru sinni áður í sögunni. Í frétt RÚV var þá haft eftir Gísli Kristjánssyni, fréttaritari í Noregi, að talað væri um allt að tíföldun á verði frá árinu 2020. Einnig að verðið sveiflaðist svo mikið að venjulegt fólk sundlaði við að horfa á rafmagnsmælana.

Ástæða þessa háa orkuverðs er ríkjandi orkukreppa og stórhækkunir á raforkuverði á meginlandi Evrópu sem Norðmenn tengjast beint í gegnum samþykktu orkupakka frá ESB.

Árið 2020 var meðal „spottverð“ á Nord Pool raforkuverinu hins vegar óvenju lágt, eða 11,6 aurar NKR á kílóvattstund. Þetta var lægsta ársverð sem skráð hafði verið í kauphöllinni. Það þýddi að meðalheimili í Suður-Noregi voru að borga mun minna fyrir orkuna en í meðalári vegna offramboðs.

Nær 430–550% hækkun á raforkuverði til heimila í Noregi á 12 mánuðum

Þegar tölur frá Statísk sentralbyráð í Noregi frá 15. nóvember 2021 eru skoðaðar sést að orkuverð með flutningskostnaði (heildarverð til heimila fyrir orku, netleigu og gjöld) hafði hækkað hrikalega og var 147 aurar (NKR). Þá var verð á kílóvattstund 26,6% herra en meðalverð á öðrum ársfjórðungi og 101,6% herra en 12 mánuði þar á undan. Rafmagnið sjálft var þá 76,3 aurar á kWst. Hafði það hækkað um 49,9% frá öðrum ársfjórðungi og hvorki meira né minna en 429,9% fá síðustu 12 mánuðum þar á undan. Til viðbótar raforkuverðinu kom svo netleiga eða flutningur og opinber gjöld.

Þegar skoðað er rafmagnsverð til heimila eftir tegund samnings og nýir fastverðssamningar með allt að 1 árs gildistíma fyrir utan gjöld, nam hækkunin á 12 mánaða tímabili 336,5% og upp í 550,8% þegar talað er um samninga tengda raforkuverði.

Ef svo er skoðað það sem kallað er „viðskiptaafslsverð“ án gjalda og þá til iðnaðar utan stóriðjuvera, námu hækkunirnar á tólf mánaða tímabili til 15. nóvember 2021 hvorki meira né minna en 614,1%.

Næsta uppfærsla á þessu árs-fjórðungsverði Statísk sentralbyráð verður 14. febrúar næstkomandi.

Orkupakkarnir skipta miklu máli

Þriðji orkupakkinn var samþykktur á Alþingi Íslendinga þann 2. september 2019. 46 þingmenn greiddu atkvæði með innleiðingu orkupakkans og 13 voru á móti. Þessi samþykkt var grundvöllur þess að grænt ljós yrði gefið á innleiðingu hans í hinum aðildarríkjum samningsins um Evrópska efnahagssvæðið, þ.e. Noregi og Liechtenstein.

Mikil átök urðu um þessa innleiðingu á Íslandi og fylgdust Norðmenn grannt með þeirri framvindu enda var samningnum ætlað að festa enn frekar í sessi regluverk um sameiginlegan orkumarkað í Evrópu. Þetta skipti Norðmenn enn meira máli en Íslendinga þar sem þeir voru þegar tengdir þeim orkumarkaði með rafstrengjum til meginlands Evrópu.

Allt frá innleiðingu orkupakka 3 í Noregi hafa deilur haldið áfram og þær jukust til mikilla muna eftir að orkukreppa og stórhækkun orkuverðs fór að gera vart við sig fyrir alvöru í Noregi eftir óvenju hagstæða stöðu á fyrri hluta árs 2020. Lágt raforkuverð þá mátti rekja til góðs aðgengis að orku ásamt minni raforkunotkun en venjulega.

Mjög mikil rigning og snjór í fjöllunum og góð vindskilyrði gáfu mikla orkuframleiðslu. Auk þess var árið 2020 hlýjasta ár sem mælst hefur og því notað minna rafmagn til upphitunar. Ofan á þetta var takmörkuð afkastageta á strengjum til nágrannalanda sem dró úr möguleikunum á útflutningi á umframafli. Síðan hefur allt farið á verri veg.

/HKr.

Fuglaflensa:

Stökkbreytingar geta leitt til alvarlegs smits í fólki

Hröð útbreiðsla fuglaflensu er verulegt áhyggjuefni. Illa hefur gengið að hefta útbreiðslu flensunnar í alifuglum þrátt fyrir miklar varúðarráðstafanir. Fram til þessa hefur H5N1 veiran sem veldur fuglaflensu verið talin skaðlaus mönnum og smit í fólki sjaldgæf.

Ný afbrigði veirunnar vegna stökkbreytinga gætu reynst fólki verulega hættuleg og með allt að 50% dánartíðni.

Tugum milljónum alifugla hefur verið lógað og fargað til að reyna að hefta útbreiðslu flensunnar en þar sem hún berst meðal annars milli landa með farfuglum hefur það reynst erfitt.

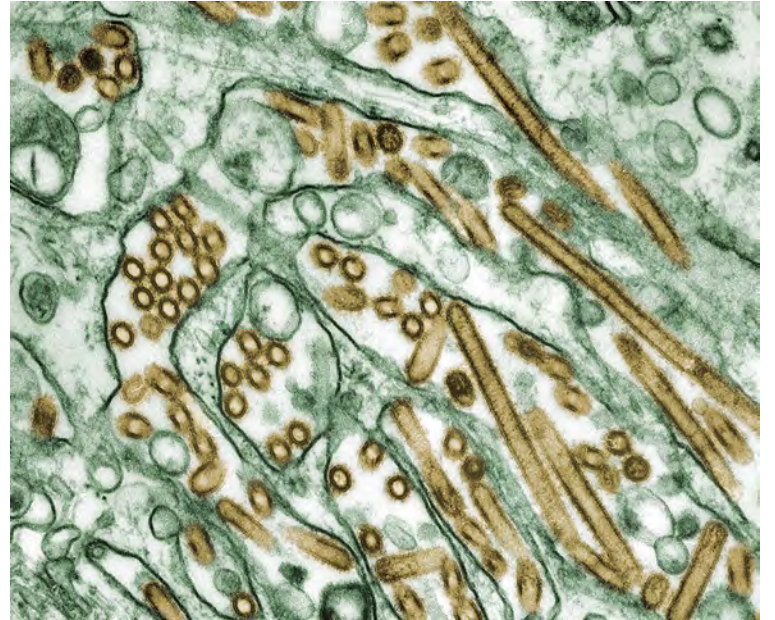
Fyrir skömmu greindu heilbrigðisyfirvöld á Bretlandseyjum frá því að maður í Suður-Wales sem lifði í návígi við nokkrar aliendur hefði greinst með H5N1 veiruna en einnig eru dæmi frá Kína og víðar þar sem útbreiðsla hennar er mikil um að menn hafi greinst með veiruna.

Hröð útbreiðsla

Útbreiðsla fuglaflensu hefur verið gríðarlega hröð á Bretlandseyjum frá því í október síðastliðinn og greinst á ríflega 70 alifuglabúum síðan þá og um milljón alifuglum lógað og fargað.

Útiganga bönnuð

Í framhaldi af því var lausaganga alifugla, bæði á býlum og í heimagörðum, utandyra bönnuð og fuglarnir settir í útgöngubann. Þrátt fyrir aðgerðir af þessu tagi og aðrar strangar varúðarráðstafanir hefur ekki tekist að hefta útbreiðsluna enda bráðsmitandi milli fugla. Smitleiðir vírussins eru margar og getur hann meðal annars borist með farfuglum, fugladriti, fjöðrum, fódri, vatni, bifreiðum, landbúnaðartækjum, fatnaði og skóm.

Smásjármýnd af H5N1. Veiran er lituð gul.

Myndir / Wikipedia

Fuglar á verksmiðjubúum sem reynast smitaðir af fuglaflensu eru oft kæfðir með kvoðu áður en þeim er fargað.

Menn og fuglaflensa

Ástæða þess að smit í fólki vegna H5N1 er sjaldgæft er að veira hefur til þessa ekki borist með lofti eins og kvefpestir og Covid-19.

Samkvæm tölum Alþjóðaheilbrigðisstofnunarinnar, WHO, eru vitað um 863 tilfelli frá byrjun janúar 2003 þar til í lok desember 2021 um fuglaflensu í mönnum í átján löndum. Þar af létust 436, ríflega 50%, vegna sýkingarinnar en til samanburðar er dánartíðni vegna árlegrar kvefflensu um 0,1%.

Flest tilfelli smita í mönnum tengjast meðhöndlun, slátrun og neyslu á sýktum fuglum en einnig eru dæmi um að smit hafi borist á milli fólks innan sömu fjölskyldu þar sem nærvera er mikil og til þeirra sem hafa sinnt sýktum einstaklingum.

Ný afbrigði vegna stökkbreytinga

Verksmiðjubúskapur þar sem tugir þúsunda alifugla eru samankomir í þröngu rými eru kjöraðstæður fyrir veiruna til að berast á milli fugla og á sama tíma til að hraða stökkbreytingum.

Vísindamenn sem rannsaka veiruna segja og vara við að það þurfi ekki margar stökkbreytingar, hugsanlega þrjár til fimm, til að veira geti farið að berast með lofti og orðið verulega hættuleg fólki.

Dæmi um stökkbreytingu sem flestir kannast við er Covid-19 Omicron afbrigðið sem tók við af Delta afbrigðinu. Þrátt fyrir að Omicron afbrigðið sé meira smitandi en Delta er það sagt vera skaðminna og vírusinn að linast.

Komi til þess að H5N1 veiran stökkbreytist þannig að hún geti borist með lofti og valdið sýkingu í fólki má búast við að útbreiðsla

hennar yrði mjög hröð og dánartíðni mjög há.

Dæmi um sýkingu sem barst milli manna með lofti var spænska veikin 1918 sem talið er að hafi valdið dauða 50 til 100 milljón manna um allan heim.

Varnaðarorð sérfræðinga

Sérfræðingar Alþjóðaheilbrigðisstofnunarinnar, WHO segja að afleiðingar þess ef veiran stökkbreytist og verði smitandi með lofti og haldi núverandi dánartíðni geti orðið skelfilegar og að dánartíðin á heimsvísu gæti legið á milli 5 til 150 milljón manns.

24 milljarðar hænsnfugla

Helsta ástæða hraðrar útbreiðslu fuglaflensu er sögð vera síaukið alifuglaeldi í stórum verksmiðjubúum eða einingum og far fugla milli landa.

Talið er að hænsnastofninn í heiminum telji um 24 milljarða fugla, þrisvar sinnu fleiri hænsna samkvæmt því í heiminum en fólki, og er langstærsti hluti þeirra alinn í verksmiðjubúum.

Í dag eru til bóluefni gegn nokkrum afbrigðum fuglaflensu sem notuð eru í alifuglaeldi. Auk þess sem til eru bóluefni sem nýst hafa gegn sýkingum í fólki og önnur eru á tilraunastigi.

Ekkert þessara bóluefna er samt til í því magni sem nauðsynlegt er talið ef fuglaflensa stökkbreytist þannig að hún smitast í fólki og er með allt að 50% dánartíðni.

Fari allt á versta veg og svartskýnu spár ganga eftir er líklega best að lýsa mögulegu ástandi með fleygri setningu Ólafs Ragnars Grímssonar, fyrrverandi forseta: „You ain't seen nothing yet“.

/VH

Lífræn hreinsistöð

• Fyrirferðalítill fullkomin sambyggð skolphreinsistöð

• Uppfyllir ytrustu kröfur um gæði hreinsunar

• Engin rotþró eða siturlögn 25 ára ábyrgð

• Tæming seyru á þriggja til fimm ára fresti

• Engir hreyfanlegir hlutir

• Stærðir frá 6 - 55 persónueiningar

WPL
Diamond

IDNVER

Tunguhálsi 10 - 110 Reykjavík
Sími 517 2220 - petur@idnver.is

Garðyrkja

Heildarlausnir fyrir garðyrkjuna

Allt frá fræjum til umbúða

Frjó umbúðasalan, hluti af
Samhentum síðan 2016

<http://www.samhentir.is/is/thjonusta/gardyrkjudeild>

Suðurhraun 4, 210 Garðabæ, sími 575 8000, www.samhentir.is, sala@samhentir.is

Viltu taka þátt í grænni ábyrgri framtíð?

Skógræktin leitar að öflugum starfsfólki til að vinna að uppbyggingu skógarauðlindar á Íslandi, vernd og friðun skóga og til að efla hagrænan, umhverfislegan og samfélagslegan ávinning af sjálfbærri nýtingu skóga.

Verkefnisstjóri kolefnisverkefna

Hlutverk og markmið:

- Taka þátt í þróun vottunarferla vegna kolefnisbindingar með skógrækt
- Móta verkefni í kolefnisbindingu með innlendum og erlendum aðilum
- Vinna samkvæmt stefnu og gildum Skógræktarinnar
- Taka þátt í að þróa skógræktarstarf í landinu, auka umfang þess og bæta árangur
- Vera í góðum tengslum við stjórnendur og aðra starfsmenn

Hæfniskröfur:

- Háskólamenntun sem kemur að gagni, s.s. háskólagráða í verkefnastjórn, viðskiptafræði, hagfræði eða skógfræði
- Reynsla af verkefnastjórn
- Reynsla af vottunarkerfum
- Þekking á umhverfismálum og kolefnisbókhalði
- Góðir samskiptahæfileikar
- Gott vald á töluðu og rituðu máli á íslensku og ensku er nauðsynlegt

Umsóknarfrestur er til 7. febrúar nk.

Verkefnisstjóri samstarfsverkefna

Hlutverk og markmið:

- Hafa umsjón með samstarfsverkefnum í skógrækt með Landgræðslunni og öðrum aðilum
- Vinna samkvæmt stefnu og gildum Skógræktarinnar
- Taka þátt í að þróa skógræktarstarf í landinu, auka umfang þess og bæta árangur
- Vera í góðum tengslum við stjórnendur og aðra starfsmenn

Hæfniskröfur:

- Háskólapróf í skógfræði eða skógtækni eða önnur sambærileg menntun
- Reynsla af skipulagningu skógræktar og umsjón með gróðursetningarverkefnum
- Góð tölvufærni og reynsla af landrænum upplýsingakerfum
- Skipulagshæfni og geta til að vinna undir álagi
- Hæfni til að miðla upplýsingum
- Góðir samskiptahæfileikar og þjónustulund
- Gott vald á töluðu og rituðu máli á íslensku og ensku

Umsóknarfrestur er til 11. febrúar nk.

Verkefnisstjóri stafrænna lausna og plöntuflutninga

Hlutverk og markmið:

- Vinna að þróun stafrænna lausna sem tengjast skógrækt
- Sjá um skipulag og framkvæmd plöntuflutninga
- Vinna samkvæmt stefnu og gildum Skógræktarinnar
- Taka þátt í að þróa skógræktarstarf í landinu, auka umfang þess og bæta árangur
- Vera í góðum tengslum við stjórnendur og aðra starfsmenn

Hæfniskröfur:

- Menntun í tölvunar- eða kerfisfræði er skilyrði. Háskólagráða í skógfræði er kostur
- Reynsla af áætlanagerð, þekking á stefnumótun og notendamiðaðri hönnun
- Mikill áhugi á stafrænum lausnum og stafrænum umbreytingum
- Þekking og/eða reynsla af því að leiða breytingar, þverfaglegt samstarf ólíkra einstaklinga og vinnustaða
- Skipulag, frumkvæði og sjálfstæði í vinnubrögðum
- Hæfni til að miðla sýn, aðgerðaáætlunum og gildi þeirra
- Góðir samskiptahæfileikar
- Þekking og reynsla af skógrækt og starfsemi Skógræktarinnar er kostur
- Gott vald á töluðu og rituðu máli á íslensku og ensku

Umsóknarfrestur er til 11. febrúar nk.

Nánari upplýsingar um störfín er að finna á Starfatorgi og á vef Skógræktarinnar, skogur.is/atvinna. Skannaðu kóðann hér til hægri til að komast á síðuna.

Markmið Skógræktarinnar er að stofnunin sé eftirsóttur vinnustaður fyrir starfsfólk með fjölbreytta menntun og bakgrunn. Þá sé starfsmönnum búið góð vinnuaðstaða, greiður aðgangur að upplýsingum og fjölbreyttir möguleikar á símenntun sem stuðli að starfsþróun og verðmætasköpun innan Skógræktarinnar og skógræktargeirans alls. Skógræktin hefur hlotið jafnlaunavottun, innleitt styttingu vinnuvikunnar og græn skref í ríkisrekstri. Þá hefur stofnunin sett sér umhverfis- og loftslagsáætlun með tíma-settum markmiðum ásamt áætlunum um réttindi, vernd og ábyrgð starfsfólks, s.s. áætlanir um áreitni og einelti ásamt viðbrögðum við slíku.

SKANNAÐU
KÓÐANN

Hvað er í gangi?!

✓ Þrátt fyrir óvissu vegna Covid-19, stefnir Þjóðleikhúsið á val á Athyglisverðustu áhugaleiksýningu ársins næsta vor. Þjóðleikhúsið hefur verið í samstarfi við Bandalagið í tæpa þrjá áratugi með vali á leiksýningu úr smiðju áhugaleikfélaganna sem sérstaka athygli vekur.

Í kjölfarið hefur viðkomandi félagi verið boðið að sýna í Þjóðleikhúsinu. Covid-19 hefur komið í veg fyrir valið síðastliðin tvö ár en að óbreyttu er stefnt á að velja sýningu á vori komanda. Að þessu sinni verður hægt að sækja um fyrir sýningar sem frumsýndar voru leikárin 2020-21 og 2021-22 fram til loka umsóknarfrests sem er 20. apríl 2022. Sótt er um á Leiklistarvefnum. Dómnafnd á vegum Þjóðleikhússins mun velja þá sýningu sem nefndin telur sérstaklega athyglinnar virði og verður valið samkvæmt venju tilkynnt á aðalfundi BÍL sem verður haldinn í byrjun maí.

**Þjóð
leik
húsið**

Umsóknarform fyrir Athyglisverðustu áhugaleiksýningu ársins 2022 er tiltækt þegar félag skráir sig inn á vef bandalagsins, www.leiklist.is.

Á sviðinu fæðast töfrarnir og eitt er víst að ævintýri Kardimommubæjarins er og verður öllum minnisstætt sem á það horfa og að því koma. Hér má sjá yngstu leikarana sem taka þátt og víst er að þau búi lengi að þeirri upplifun. Myndir / Aðsendar

Kardimommubærinn á fjalirnar í Eyjafjarðarsveit:

Freyvangsleikhúsið

Eins og áður hefur komið fram hér á síðum Bændablaðsins á Freyvangur sér langa sögu bæði samkomuhúss og leikhúss en það hefur iðað af lífi um árabil, eitt athafnamesta áhugaleikhús landsins.

Samkvæmt dagblaðinu Degi árið 1957 er „Sjónleikurinn Ráðskona Bakkabræðra sýndur að Freyvangi, Öngulsstaðahreppi“ auk þess sem ónefnd hljómsveit lék þar að loknum sjónleik. Nokkrum árum síðar, eða snemma í apríl árið 1962, funduðu áhugamenn í samkomuhúsinu með það fyrir augum að stofna leikfélag í Öngulsstaðahreppi sem síðar var nefnt Freyvangsleikhúsið. Yfir árin hefur leikfélagið fjórum sinnum hlotið þann heiður að sýning þeirra er valin athyglisverðasta áhugaleiksýningin; Kvinnaskólaævintýrið 1995, Velkomin í Villta vestrið 1998, Vínland 2009 og Góði dátinn Svejk árið 2011.

Þessa dagana standa leikarar Freyvangs í æfingum fyrir sýningu verksins ástsæla sem allir þekkja, Kardimommubæjarins, undir stjórn leikstjórans Ólafs Jens Sigurðssonar. Ólafur hefur leikstýrt félagsmönnum áður með miklum ágætum og var m.a. leikstjóri verksins Vínlands er fór á fjalir Þjóðleikhússins við mikið lof – kröftugur og litríkur söngleikur, saminn af Helga Þórisssyni, sem nú er í hlutverki Kaspers, eins ræningjanna og bræðranna þriggja, Kaspers, Jespers og Jónatans.

Til gamans má geta að bræður Helga, Ingólfur og Bergsveinn Þórisssynir, leika þá Jesper og Jónatan, en eins og flestir vita ógna þeir þremmingar bæjarbúum í fylgd ljónsins síns sisvanga – sem elskar mjólkursúkkulaði.

Önnur ógn bæjarins, hin ráðríka og skapstygga Soffía frænka, fléttast inn í líf þeirra er þeir ákveða að ræna henni til þess að sjá um húsverkin fyrir sig ... sem kemur svo í ljós að er frekar vanhugað hjá þeim.

Kardimommubærinn er þó yndislegur bær þar sem margar skemmtilegar persónur stinga upp kollinum, en söguna og söngvana samdi Thorbjörn Egner (12. des. 1912–24. des. 1990) norskur rithöfundur, leikskáld, myndskreytir og tónskáld auk þess sem hann hannaði búninga og leikmyndir við eigin leikrit.

Alls eru þeir sem koma að verkinu tæplega fimmtíu talsins, bæði börn og fullorðnir, og því nóg um að vera, enda iðar Kardimommubærinn ávallt af lífi. Stefnir er á að sýningarhald hefjist um mánaðamótin febrúar/mars, að öllu óbreyttu. /SP

Hér sjáum við Kristbjörn, Svanhvíti, Pétur og Eyþór standa umhverfis leikstjórann Ólaf Jens, sem situr á sviðinu og stýrir upplestri. Mikill kraftur er í leikendum og leikstjóra - og án efa verður sýningin hin reffilegasta.

Þeir bræður Bergsveinn, Ingólfur og Helgi spreyta sig við textann, en gaman verður að fylgjast með þeim í hlutverkum bræðranna kostugu, Kaspers, Jespers og Jónatans.

EYJALIND Varahlutir í VOLVO Vinnutæki

Vertu vinur okkar á Facebook

Sími: 517-8240 - Súðarvogur 20 - www.eyjalind.is

SKRALLI™ INNFLUTNINGUR RÁÐGJÖF

Örvar S. Haraldsson
Sölustjóri
+354 862 4046

NÝTT Á ÍSLANDI FYRIR LANDBÚNAÐ

Gigant eru hágæða sturtuvagnar hannaðir fyrir norskar aðstæður & henta því sérlega vel á Íslandi

STÆRRI MARGAR & GERÐIR Í BÓÐI

5 ÁRA VERKSMÍÐJUÁBYRGÐ STUTTUR AFGREIÐSLUFRESTUR

FYRIR VERKTAKA

skralli.is

UTAN ÚR HEIMI

Svipir sviðsins

Tilhugsunin um reimleika hefur gjarnan loðað við gömul leikhús enda vart hægt að finna meira viðeigandi stað þar sem alls kyns verur vakna til lífsins.

Hér koma nokkur þeirra leikhúsa sem eru þekkt fyrir draugagang og væri gaman að heimsækja og sannreyna gildi þeirra sagna.

Dramatík Henry Jewett

Boston University Leikhúsið í Boston, Massachusetts, Banda-ríkjunum opnaði árið 1923. Þar segja sögur að megi finna afturgöngu Henry Jewett nokkurs, ástrals leikara sem stjórnaði hóp kollega sinna og sá fyrir sér hina ýmsu leiksgra á sviðinu. Ekki fór betur en svo að leikhúsinu var, um 1930, breytt í kvikmyndahús enda höfðu kvikmyndir vinninginn hjá almenningi á þeim tíma. Henry Jewett hengdi sig í mótmælaskyni, enda dramatískur að hætti margra þeirra sem eru á sviði – hengdi sig reyndar undir sviðinu og hefur hrekkst gesti hússins síðan. Honum barst liðsauki ekki löngu seinna, en þá fyrirför búningastúlkan sér og svífur, síðan þá, um í setustofunni.

Grafreitir harmkvælanna

Óperuhúsið Huguan Huiguan í Beijing, Kína hefur staðið plikt sína síðan árið 1807 og má nærri geta að þar kenni ýmissa óútskýrðra hluta.

Til dæmis segir sagan að í seinni heimstyrjöldinni hafi einhver fullur hjartagæsku tekið þá ákvörðun að byggja húsnæði ætlað þeim efnaminni í grenndinni – og í þeim hamagangi jafnað gamlan grafreit við jörðu sem stóð við óperuhúsið.

Það varð auðvitað til þess að grafarró þeirra dauðu var alllillilega raskað og má heyra kveinstafi þeirra og harmavæl ef gengið er út á lóðina – nú ef fólk tekur sig til og kastar þar

steinvölum heyrir draugaleg rödd æpa að því skuli hætta.

New York - Olive Thomas

New Amsterdam Leikhús New York borgar opnaði dyr sínar árið 1903 en saga þeirrar ólánsömu stúlku er hrellir gesti þar mætti líkja við hinu leikrænustu tragedíu sem hægt væri að setja á svið.

Stúlkan, Olive Thomas að nafni kom til Manhattan sextán ára gömul, varð meðlimur hinna vinsælu Ziegfeld Follies auk þess að hljóta titilinn Fegursta stúlka New York. Frægðin bar hana þó ofurliði með þeim afleiðingum að hún tók líf sitt árið 1920, þá 25 ára gömul. Olive Thomas sem endaði lífdaga sína með því að gleypa kvikasilfurstöflur í miklu magni. Ekki löngu eftir dauða hennar mátti sjá henni bregða fyrir með pilluglasið sitt í hendinni og herjar hún helst á unga menn. Starfsmenn leikhússins hafa þó að venju, enn þann dag í dag, að bjóða mynd af henni er hangir baksviðs góðan daginn – og svo góða nótt er húsinu er lokað.

Gráklæddi maðurinn

Elsta leikhús Lundúnaborgar, Theatre Royal Drury Lane (í daglegu kallað Drury Lane eftir götunni í Covent Garden) hefur verið starfrækt síðan árið 1663 þó byggingin eins og hana má sjá í dag er síðan árið 1812.

Þar sem þetta er, eins og áður sagði, elsta leikhús Lundúna er eðlilegt að þar megi finna allrahandu yfirnáttúrlæg fyrirbæri. Frægast þeirra er vera sem kölluð er „Gráklæddi maðurinn“ en hann ber gjarnan þríhyrndan hatt þó klæðnaður hans að öðru leyti fylgi tísku 18.aldar. Gráklæddi maðurinn situr vanalega á efri svölum og ef eftir honum er tekið, þykir hann merki um velgengni sýningar.

/SP

HVAÐ TEKUR VIÐ EF RAFMAGNIÐ FER?

VARAAFLSTÖÐVAR SEM SNIÐNAR ERU AÐ ÞÍNUM ÞÖRFUM TAKA VIÐ EF RAFMAGNIÐ FER SVO STARFSEMIN GETUR HALDIÐ ÁFRAM ÓBREYTT.

KÍKTU Í VEFVERSLUN OKKAR Á DYNJANDI.IS TIL AÐ SJÁ MÖGULEIKANA EÐA HAFÐU SAMBAND OG FÁÐU FAGLEGA RÁÐGJÖF HJÁ STARFS-FÓLKINU OKKAR.

Skeifunni 3h | Sími: 588 5080 | dynjandi.is

DYNJANDI
allt fyrir öryggið

VETRARBÚNAÐUR

Salt- og sanddreifarar.
Amerísk gæðataeki sem endast.

Víkurbær 8 | 203 Kópavogi | S. 544 4656 | mhg.is

FRÉTTIR

Jarðræktarstyrkir og landgreiðslur:

Greitt fyrir stærra land uppskorinna túna

Atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneytið hefur borgað út jarðræktarstyrki og landgreiðslur fyrir síðasta ár. Að þessu sinni er greitt út á 90.772 hektara samtals, en árið 2020 var greitt út á 91.469 hektara.

Þetta skýrist að einhverju leyti af þeim breytingum að útiræktað grænmeti er ekki lengur hluti af jarðræktarstyrk í rammasamningi búvörusamnings, en er nú sérstakur liður í garðyrkju-samningi. Framleiðendur sækja þannig sérstaklega um styrki vegna útiræktaðs grænmetis og einingaverð þar er öllu herra en nú er greitt fyrir almennan jarðræktarstyrk.

Flairi hektarar landgreiðslna

Samkvæmt upplýsingum úr atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneytinu voru landgreiðslur greiddar út á 79.869 hektara á síð-

Kornrækt eftir svæðum

Fjöldi hektara	Árið 2021	Árið 2020
Austurland	111,33	81,76
Eyfjafjörður	303,98	308,71
Suðurland	1777,56	1768,44
Skagafjörður	305,85	269,49
Norður-Þing	4,46	4,11
Vesturland	307,4	374,75
Húnaþing/Strandir	164,28	154,01
Suður-Þing.	61,15	66,72
	3036,01	3027,99

Heimild: Atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneytið

asta ári (35.860 spildna) en árið 2020 var greitt út á 78.628 hektara. Jarðræktarstyrkir voru nú veittir vegna 10.903 hektara (4.634 ræktunarspildur) en voru 12.841 hektari árið 2020.

Alls voru 1.518 umsóknir samþykktar fyrir síðasta ár en voru 1.549 árið 2020. Umsækj-

endur hafa fengið rafrænt bréf í jarðabók Afurðar með upplýsingum um úthlutunina, sem einnig eru aðgengilegar í stafrænu pósthólfi stjórnvalda á vefnum island.is.

Upplýsingar úr Jörð

Útreikningur um landstærðir og ræktun byggjast á upplýsingum úr jarðræktarskýrsluhaldi í forritinu Jörð.is, sem svo aftur byggir á landupp-lýsingagrunni túnkorta. Úttektarmenn atvinnuvega- og nýsköpunar-

ráðuneytisins sjá um úttektir í samræmi við reglugerð um almennan stuðning í landbúnaði.

Framlög vegna landgreiðslna taka mið af heildarfjölda hektara sem sótt er um og deilast jafnt út á þann fjölda sem sótt er um stuðning fyrir. Fullur jarðræktarstyrkur er veittur fyrir ræktun upp að 30 hektara. /smh

Landgreiðslur og jarðræktarstyrkir 2017-2021

Stærð lands er í hekturum

Ræktunarár	Útiræktað grænmeti	Gras	Grænófóður	Korn	Olíujurtir	Styrkhæf jarðrækt	Uppskorin tún	Samtals hektarar
2017	504	3.666	3.990	2.602	49	10.811	76.988	87.799
2018	563	3.143	3.962	2.473	97	10.238	76.587	86.825
2019	517	3.768	4.067	2.968	93	11.413	76.890	88.303
2020	516	4.798	4.407	3.028	92	12.841	78.628	91.469
2021	539*	3.701	4.362	3.036	102	11.201	79.869	102.810

*Greitt er fyrir samkvæmt ákvæði garðyrkjusamnings

Heimild: Ráðgjafarmiðstöð landbúnaðarins og Atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneytið

FISKRÆKTARSJÓÐUR
Salmonid Enhancement Fund

STYRKIR 2022

Fiskræktarsjóður starfar á grundvelli laga nr. 72/2008, með síðari breytingum. Meginhlutverk sjóðsins er að veita lán eða styrki til verkefna sem þjóna þeim markmiðum að efla fiskrækt, bæta veiðiaðstöðu, styðja við rannsóknir í ám og vötnum og auka verðmæti veiði úr þeim.

Umsóknarfrestur um lán og styrki úr Fiskræktarsjóði, sem koma til greiðslu árið 2022, er til og með 1.mars 2022. Þeir sem fengið hafa styrk úr sjóðnum og sækja aftur um vegna sama verkefnis, skulu skila inn framvinduskýrslu með nýrri umsókn.

Umsóknareyðublöð vegna styrkveitinga úr Fiskræktarsjóði má nálgast á <http://www.fiskistofa.is> undir lax- og silungsveiði, skila skal umsókn í fimmriti. Þar má einnig nálgast verklagsreglur sjóðsins.

Einnig er hægt að hafa samband við Höllu Björk Garðarsdóttur, starfsmann Fiskistofu, í síma 569 7900. Umsóknum um styrki eða lán úr sjóðnum skal skila til formanns Fiskræktarsjóðs á eftirfarandi heimilisfang:

Fiskistofa
v/Fiskræktarsjóðs
Borgum v/Norðurslóð
600 Akureyri

LÍF & STARF

Embla Líf í pontu á ráðstefnunni Ungt fólk og lýðræði.

Mynd / UMFÍ

Ungmennafélag Íslands:

Vettvangur fyrir raddir ungs fólks

Ungmennaráð ungmennafélanna um allt land eru samansett af ungu fólki á aldrinum 16 til 25 ára. Auk ráðanna er starfandi Ungmennaráð UMFÍ. Embla Líf Hallsdóttir verður líklega næsti formaður Ungmennaráðs Ungmennafélags Íslands.

Embla er á tuttugasta og fyrsta ári og búsett í Mosfellsbæ en leggur stund á viðskiptafræði með áherslu á verkefnastjórnun við Háskólann á Bifröst.

Ótrúlega skemmtilegt starf

„Ég var 17 ára þegar ég fór á fyrstu ráðstefnuna hjá UMFÍ fyrir hönd ungmennaráðs Mosfellsbæjar. Það var ótrúlega gaman á ráðstefnunni og þar kynntist ég mörgu góðu fólki og þar á meðal bestu vinkonu minni og ég hef starfað innan félagsins síðan þá.

Fljótlega eftir ráðstefnuna sá ég auglýst eftir fólki í ungmennaráð UMFÍ og ég bauð mig strax fram.“

Ekkert um okkur án okkar

Stærsti viðburðurinn sem ungmennaráð UMFÍ stendur fyrir er ráðstefna sem kallast Ungt fólk og lýðræði og er haldin einu sinni á ári. „Ráðstefnan er stór og hefur oft staðið í þrjá daga og á hana mætir ungt fólk alls staðar að af á landinu til að ræða ákveðið málefni sem er á döfinni á þeim tíma. Við höfum oft fengið til okkar stjórnmalamenn á ráðstefnuna til að ræða við og svara spurningum okkar.

Markmiðið með ráðstefnunum er að vera vettvangur fyrir raddir ungs fólks, að fá fólk almennt til að átta sig á að um ungt fólk gildir hugmyndin; ekkert um okkur án okkar.

Á síðustu ráðstefnu tókum við fyrir Lýðræðisleg áhrif – Hvar,

hvenær og hvernig getur ungt fólk haft áhrif?“

Stefnt á ráðstefnu í haust

Embla segist hafa boðið sig fram sem næsti formaður ungmennaráðs UMFÍ og vonast til að fá kosningu.

„Við stefnum að því að vera með ráðstefnu næsta haust ef aðstæður leyfa og án þess að nokkuð hafi verið ákveðið eru komnar nokkrar hugmyndir sem verið er að skoða.“

Þegar Embla er spurnð hvernig henni finnst samfélagið hlusta á hugmyndir og raddir ungs fólks segir hún slíkt hafa aukist. „Oft hefur það verið þannig að ungt fólk hefur verið notað sem glansmynd við hliðina á stjórnmalamönnum á tyllidögum svo þeir geti sagt að þeir hafi talað við okkur en síðan ekkert gerst í framhaldinu. Svo betur fer tel ég að þetta sé að skána því raddir unga fólksins eru alltaf að verða meira áberandi.“

Góður vettvangur til að kynna

Embla segir að starf innan UMFÍ sé bæði góður og skemmtilegur vettvangur til að kynna fólk sem er á sömu línu og það sjálft. „Liðsheildin innan UMFÍ er sterk og allir að vinna að sama markmiði og andrúmsloftið mjög gott.

Auk stóru ráðstefnunnar hafa ungmennaráðin staðið fyrir viðburðum eins og Skemmtisólarhring þar sem við höfum komið saman og farið eithvert út á land og gist eina nótt og gert eithvað skemmtilegt en því miður hefur Covid sett þar strík í reikninginn. Annað sem einnig er mjög skemmtilegt og kallast Samtal ungmennaráða felst í því að ungmennaráðin koma saman og deila hugmyndum um starfið í framtíðinni.“ /VH

Menntaverðlaun Suðurlands afhent í fjórtánda sinn

Menntaverðlaun Suðurlands 2021 voru afhent í fjórtánda sinn fimmtudaginn 13. janúar síðastliðinn. Alls bárust átta tilnefningar til verðlaunanna.

Magnús J. Magnússon, fyrrverandi skólastjóri Barnaskólans á Eyrarbakka og Stokkseyri, hlaut verðlaunin fyrir framlag sitt til eflingar leiklistarstarfs meðal grunnskólanema.

Það eru Samtök sunnlenskra sveitarfélaga (SASS), sem veita verðlaunin á hverju ári. Verðlaunin eru veitt fyrir framúrskarandi framlag á sviði menntunar á Suðurlandi, sem um leið er hvatning til frekari dádá.

Verðlaunahafinn 2021 hefur í áratugi stýrt leiklistarkennslu í þeim skólum sem hann hefur starfað við. Ásamt því að vera skólastjóri, stýrði Magnús leikhópnum „Lopa“, sem er nemendaleikhópur Barnaskólans á Eyrarbakka og Stokkseyri. Auk þess hefur hann nýtt leiklistina til að efla samskipti og samskiptahæfni í bekkjum skólans, sem hefur eft nemendur og styrkt þá í félagsfærni og samskiptum, svo eitthvað sé nefnt af því sem Magnús hefur gert. /MHH

Helgi Kjartansson, varaformaður SASS afhenti Magnúsi J. Magnússyni verðlaunin og viðurkenninguna. Mynd / SASS

Nokkrar sameiningakosningar fara fram þann 19. febrúar

Nokkrar sveitarstjórnir hafa ákveðið að fram fari atkvæðagreiðsla um tillögu um sameiningu sveitarfélaga þeirra þann 19. febrúar 2022. Kosið verður um eftirfarandi sameiningar:

- 1. Sveitarstjórnir sveitarfélaganna Blönduósbæjar og Húnavatnshrepps.
- 2. Sveitarstjórnir sveitarfélaganna Eyja- og Miklaholtshrepps og Snæfellsbær.

- 3. Sveitarstjórnir sveitarfélaganna Akrahrepps og Sveitarfélagsins Skagafjarðar.

Fyrir þá sem vilja þá er hægt að greiða atkvæði utan kjöfundar m.a. hjá sýslumönnum um land allt.

Atkvæðagreiðslan fer þannig fram að kjósandi stimplar eða ritar á kjörseðil orðið „já“ ef hann er hlynntur tillögu um sameiningu sveitarfélaganna eða „nei“ ef hann er mótfallinn tillögunni. /MHH

Í lok árs 2021 var gengið frá kaupum Hrunamannahrepps á landi Byggðar á Bríkum, sem er milli tjaldsvæðis og Svanabyggðar rétt við Flúðir. Landið sést vel hér á litaða reitnum.

Mynd / Hrunamannahreppur

Hrunamannahreppur: Hefur keypt 24,5 hektara byggingaland

Hrunamannahreppur keypti nýlega land á landi Byggðar á Bríkum, sem er milli tjaldsvæðis og Svanabyggðar skammt frá Flúðum. Landið er 25,4 hektarar og er kaupverðið 130 milljónir króna.

Landið er mjög gott byggingarland og er stefnan að byggja þar upp nýtt hverfi. Í kaupunum fylgdi með skipulag svæðisins sem hljóðar upp á einbýla- og parhúsaloðir.

„Við viljum aðeins uppfæra það skipulag og bæta inn raðhúsum enda er mikil eftirspurn eftir þannig lóðum. Svo höfum við rætt við eigendur golfvallarins á Seli með samvinnu um að hafa góðar samgöngur um svæðið af gönguleiðum og jafnvel golfbílástigum því svæðið liggur jú alveg við golfvöllinn. Við sjáum það að það er frábært fyrir golfáhugafólk að byggja sér húsnaði á þessu svæði, svona rétt við þennan flotta golfvöll. Við erum byrjuð á þeirri vinnu að endurskoða skipulagið og vonandi liggja fyrir fyrstu drög að breytingu á skipulaginu á næstu vikum og í framhaldinu verður hægt að fara í framkvæmdir,“ segir Halldóra Hjörleifsdóttir, oddviti Hrunamannahrepps. /MHH

AFLVÉLAR

Snjóruðningstæki á lager

VALTRA N175 með Tokvam fjölplóg VT380 með floti, Tokvam sanddreifara sem getur hlaðið í sig sjálfur með dreifidiski sem dreifir 1 - 8m breidd.

Tokvam

Tokvam snjóblásarar í 4 stærðum
Tokvam sanddreifarar í 4 stærðum/gerðum
Tokvam fjölplógar í 2 stærðum

PRONAR

Pronar salt/sanddreifarar í 3 stærðum/gerðum
Pronar fjölplógar í 7 stærðum og 3 gerðum
Snjóplógar 2 gerðir

FRÉTTASKÝRING

Alþjóðleg rannsókn um afleiðingar af ofnotkun sýklalyfja við lækningar á fólki og sem vaxtarhvata í matvælaframleiðslu:

Sýklalyfjaónæmi er nú leiðandi dánarorsök um allan heim

– Eitt af hverjum fimm dauðsföllum barna yngri en fimm ára rakið til sýklalyfjaónæmra baktería

Hörður Kristjánsson
hk@bondi.is

Sýklalyfjaónæmi er nú leiðandi dánarorsök um allan heim að því er fram kemur í rannsókn sem birt var í læknaðinu *The Lancet* nýverið. Þar er sagt að sýklalyfjaónæmi dragi um 3.500 manns til dauða á hverjum degi. Börn eru sögð vera í sérstaklega mikilli hættu, en eitt af hverjum fimm dauðsföllum barna yngri en fimm ára er rakið til smits af völdum sýklalyfjaónæmra baktería (AMR).

Í skýrslunni kemur fram að að minnsta kosti 1,27 milljónir manna hafi dáið vegna beinnar afleiðingar af sýklalyfjaónæmum bakteríusýkingum og mögulega tengist dauði á sjöundu milljón (3,62–6,57 milljónir) manna sýklalyfjaónæmum bakteríum.

Það að dauðsföll vegna AMR séu mögulega orðin um 6,6 milljónir og hugsanlega fleiri, þýðir að þróun sýklalyfjaónæmis virðist vera mun hraðari en áður hefur verið talið. Þar hefur gjarnan verið miðað við að dauðsföll vegna sýklalyfjaónæmis verði orðin 10 milljónir árið 2050.

Þetta er umfangsmesta rannsókn sem gerð hefur verið til þessa um alþjóðleg áhrif sýklalyfjaónæmis (Antimicrobial resistance – AMR). Hún fór fram árið 2019 og var birt í læknaðinu *The Lancet*.

Börn í sérlega mikilli hættu

Þótt sýklalyfjaónæmar bakteríur séu ógn við fólk á öllum aldri, reyndust ung börn vera í sérstaklega mikilli hættu. Þar má rekja eitt af hverjum fimm dauðsföllum til AMR hjá börnum yngri en fimm ára.

Hundruð þúsunda dauðsfalla vegna algengra sýkinga

Mörg hundruð þúsund dauðsföll eiga sér stað vegna algengra og tiltölulega vægra sýkinga sem áður var hægt að meðhöndla, segir í rannsókninni. Það er vegna þess að bakteríur sem valda þeim hafa orðið ónæmar fyrir sýklalyfjameðferð.

Staðan mögulega orðin enn alvarlegri en skýrslan segir til um

Í inngangi skýrslunnar segir að á sama tíma og Covid-19 geisi í heiminum, haldi heimsfaraldur sýklalyfjaónæmis (AMR) áfram í skugga þess. Þar segir líka að sýklalyfjaónæmi kunni að vera enn algengara en fram kemur í skýrslunni. Ástæðan er að gögnin sem notuð voru í rannsókninni komu mest frá hátekjulöndum þar sem aðgengi að dýrari og sterkari sýklalyfjum er best. Því er minni vitneskja fyrirbyggjandi um raunverulega stöðu og dánarorsakir í fátækari ríkjum heims.

Eru langlegusjúklingar í meiri hættu á að sýkjast?

Skýrsluhöfundar segja að sjúklingar með lengri legutíma séu líklegri til að vera með ónæma sýkla en þeir sem liggja skemur á sjúkrahæði. Þeir spyrja sig hvort það sé AMR sem valdi þá þessum lengri legutíma,

Glíman við ofurbakteríur sem orðnar eru ónæmar fyrir flestum sýklalyfjum og mögulega öllum öðrum lyfjum líka er komin á mjög alvarlegt stíg. Vitað er að milljónir manna hafa þegar látið lífið vegna slíkra sýkinga um heim allan og hugsanlega kunna þau andlát að vera mun fleiri en vitað er um. Vísindamenn kalla eftir viðbrögðum, en áhugaleysi og andvaraleysi hefur einkennt alla umræðu í fjölda ára.

Mynd / Monash University

eða hvort það sé bara þannig að sjúklingar sem dvelja lengur verði frekar fyrir lyfjaónæmum sýkingum en aðrir. Velta þeir fyrir sér hvort og hvernig sé hægt að greina þarna á milli.

Getur haft alvarleg áhrif á árangur í stórum aðgerðum

Í skýrslunni segir að þetta sé mjög alvarlegt þar sem nútíma lækisfræði, þar á meðal skurðaðgerðir, lyfjameðferðir, líffæraígræðslur og aðrar inngrípsaðgerðir, krefjast árangursríkra sýklalyfja. Slíkar aðgerðir verði gagnslitlar ef ekki er hægt að bregðast við sýkingum sem upp kunna að koma.

Kemur sérlega illa við fátækt fólk sem hefur ekki efni á dýrari sýklalyfjum

„Sá tollur sem AMR leggur á sjúklinga og fjölskyldur þeirra, er að mestu ósýnilegur en endurspeglar í langvarandi bakteríusýkingum sem lengja sjúkrahúsdvöl og valda óþarfa dauðsföllum. Þar að auki hefur AMR óhófleg áhrif á fátæka einstaklinga sem hafa lítinn aðgang að sterkari og dýrari sýklalyfjum sem gætu virkað þegar fyrstu lyfjameðferðir mistakast,“ segir m.a. í skýrslunni.

Rannsóknin unnin úr 470 milljón gögnum

Rannsóknin áætlað dauðsföll tengd 23 sýklategundum og 88 sýklalyfjasamsetningum í 204 löndum og svæðum árið 2019. Tölfræðilíkon voru notuð til að búa til mat á áhrifum sýklalyfjaónæmis (AMR) á öllum þessum stöðum, þar með talið þeim sem höfðu engin fyrirbyggjandi gögn. Var þetta gert með því að nota meira en 470 milljónir gagna sem fengin eru úr kerfisbundnum ritrýndum skýrslum, sjúkrahúskerfum, eftirlitskerfum og öðrum gagnaveitum.

Vilja knýja fram nýsköpun í baráttu gegn sýklalyfjaónæminu

„Þessi nýju gögn sýna raunverulegt umfang sýklalyfjaónæmis um allan

heim og eru skýr merki um að við verðum að bregðast við strax til að berjast gegn ógninni,“ sagði Christopher Murray, prófessor við Institute for Health Metrics and Evaluation í Háskólanum í Washington, sem stýrði rannsókninni.

„Við þurfum að nýta þessi gögn til að beina aðgerðum á rétta braut og knýja fram nýsköpun ef við viljum vera á undan í kapphlaupinu gegn sýklalyfjaónæminu.“

Nýlegar áætlanir um heilsufarsáhrif AMR hafa verið birtar fyrir nokkur lönd og svæði, og fyrir fáar sýklalyfjasamsetningar á enn fleiri stöðum. Fram til þessa hafa engin áætluð gögn náð yfir alla staði á jörðinni eða breitt úrval sýkla- og lyfjasamsetningar.

Í skýrslunni er lögð áhersla á brýna þörf á að auka aðgerðir til að berjast gegn sýklalyfjaónæmi og draga fram tafarlaugar aðgerðir fyrir stefnumótendur sem myndu hjálpa til við að bjarga mannlífum og vernda heilbrigðiskerfi. Þetta felur í sér að hámarka notkun núverandi sýklalyfja, grípa til öflugri aðgerða til að fylgjast með og hafa stjórn á sýkingum og veita meira fjármagni til að þróa ný sýklalyf og meðferðir.

Orsökina rakin til ofnotkunar sýklalyfja

Fram kemur í rannsókninni að vandann megi rekja til ofnotkunar á sýklalyfjum bæði við lækningar á mönnum og við eldi dýra sem nýtt eru til fæðuframleiðslu. Við slíka ofnotkun geta sýklar smám saman myndað ónæmi gegn lyfjunum sem verða þá gagnslaus þegar á þarf að halda við meðhöndlun sjúklinga t.d. vegna lungnabólgu. Yfir tveir þriðju hlutar dauðsfalla sem rekja mátti til slíks voru vegna ónæmis fyrir fyrstu viðbragða sýklalyfjum, þar með talið flúorókinólónum og β-laktam sýklalyfjum (karbapenem, cefalósporín og penicillín).

Ástandið er verst í Vestur-Sahara

Hæst var hlutfallið í Vestur-Sahara í Afríku, 27,3 dauðsföll voru

rakin beint til sýklalyfjaónæmis á hverja 100.000 íbúa. Þá eru mögulega tengd tilvik talin vera 114,8 á hverja 100.000 íbúa. Það er mjög hátt hlutfall, meira að segja þegar horft er til smita af völdum Covid-19.

Á þessu svæði er samt „bara“ verið að tala um ónæmi fyrir fyrstu viðbragða lyfjum og mögulega vegna lélegs aðgengis að sterkari lyfjum. Sýklar hafa hins vegar víða þróað með sér ónæmi fyrir mun sterkari sýklalyfjum og jafnvel sterkustu lyfjum sem til eru, eða lokaúrræðalyfjum (last-resort antibiotic). Er þá verið að tala um ofursýkla eða „Superbugs“.

Í Mið- og Austur-Evrópu og Mið-Asíu voru dauðsföll sem rekjanleg voru beint eða mögulega var hægt að tengja sýklalyfjaónæmi frá 190 til 403.000.

Um 30.000 íbúar ESB látast árlega vegna sýklalyfjaónæmis og 51.000 í allri Vestur-Evrópu

Í skýrslunni kemur fram að talið sé að um 30.000 manns látist árlega í ríkjum Evrópusambandsins beinlínis vegna ónæmis baktería fyrir 11 sýklalyfjagerðum. Þá leiði þetta til veikinda og vinnutaps einstaklinga vegna minni virkni í samfélaginu sem nemi árlega 796.000 lífsárum (Disability-adjusted life years – DALYs). Þetta er því þegar farið að hafa umtalsverð efnahagsleg áhrif í löndum ESB.

Lægst var dánartíðnin 2019 vegna sýklalyfjaofnæmis í Ástralíu og nágrannaríkjum, eða 6,5 manns á hverja 100.000 íbúa sem voru beinlínis rekjanleg til sýklalyfjaónæmis og 28 dauðsföll á hverja 100.000 íbúa sem mögulega mátti tengja slíku ónæmi.

Alvarlega mál en Covid-19

Dauðsföll sem tengja má sýklalyfjaónæmi geta mögulega verið orðin fleiri en þær 5,6 milljónir manna sem látist hafa af völdum Covid-19 á heimvísu. Munurinn er sá að öll heimsbyggðin er mjög meðvituð og tekur þátt í aðgerðum gegn Covid-19, en lítið heyrir

af aðgerðum til að stemma stigu við útbreiðslu sýklalyfjaónæmra baktería. Jafnvel hefur verið gert lítið úr viðvörðunum vísindamanna um þessi mál á undanförunum árum af áhrifafólki í atvinnulífinu, líka á Íslandi. Samt hafa íslenskir læknar og sérfræðingar í sýklalyfjamálum og faraldursfræðum varað við stöðunni árum saman. Haldnar hafa verið ráðstefnur hér á landi með þátttöku þessara sérfræðinga og m.a. Bændasamtaka Íslands og fengnir hafa verið erlendir sérfræðingar til að upplýsa fólk.

Þegar orðið margfalt alvarlegra en HIV og malaría

Greiningin sýnir að sýklalyfjaónæmar bakteríur hafi beinlínis verið ábyrgar fyrir áætluðum 1,27 milljón dauðsföllum um allan heim á árinu 2019. Einnig að sýklalyfjaónæmi tengdist 4,95 milljón dauðsföllum á því ári, eða á bilinu 3,62 til 6,57 milljónum dauðsfalla. Talið er að HIV/alnæmi hafi valdið 680.000 dauðsföllum árið 2019 og malaría 627.000.

Greiningin, sem náði yfir meira en 200 lönd og svæði, var birt í *Lancet*, en þar segir að sýklalyfjaónæmar bakteríur séu að drepa fleiri í heiminum en HIV/alnæmi eða malaría.

Ein mesta áskorun sem mannkynið stendur frammi fyrir

Sérstakur sendifulltrúi Bretlands um sýklalyfjaónæmi, Dame Sally Davies, sagði að AMR væri „ein mesta áskorun sem mannkynið stendur frammi fyrir“. Hún bætti við:

„Á bak við þessar nýju tölur eru fjölskyldur og samfélög sem bera hörmulegan skaða af hinum þögla AMR heimsfaraldri. Við verðum að nota þessi gögn sem viðvörðunarkerki til að hvetja til aðgerða á öllum stigum.“

Á svæðinu voru dauðsföll af völdum AMR talin vera flest í Afríku sunnan Sahara og Suður-Asíu, 24 dauðsföll á hverja 100.000 íbúa og 22 dauðsföll á hverja 100.000 íbúa í sömu röð.

Í hátekjulöndum leiddi AMR beint til 13 dauðsfalla af hverjum 100.000 og tengdist 56 dauðsföllum af hverjum 100.000. Á Vestur-Evrópu-svæðinu, að Bretlandi meðtöldu, dóu meira en 51.000 manns af beinni afleiðingu AMR.

Aðrir sérfræðingar sögðu að Covid-19 hefði sýnt fram á mikilvægi alþjóðlegra skuldbindinga um sýkingar- og varnar-ráðstafanir, svo sem handþvott og eftirlit, og skjótar fjárfestingar í meðferðum.

Tim Jinks, yfirmaður lyfjaónæmra sýkingaáætlunarinnar hjá Wellcome Trust, sagði:

„Covid-19 heimsfaraldurinn hefur lagt áherslu á mikilvægi alþjóðlegs samstarfs. Stjórnmalaleiðtogar, heilbrigðissamfélagið, einkageirinn og almenningur vinna saman að því að takast á við þessa alþjóðlega heilsuögn.“

Eins og með Covid-19, vitum við hvað þarf að gera til að takast á við AMR, en við verðum nú að koma saman með tilfinningu um brýnt mál og alþjóðlega samstöðu ef við ætlum að ná árangri.“

Framundan í félagskerfinu

Á næstu vikum munu deildir búgreina halda fundi með sínum félagsmönnum. Vegna gildandi samkomutakmarkana fara fundirnir fram í gegnum fjarfundarbúnað. Deildir sauðfjárbænda og kúabænda hafa skipulagt fundarstarf í aðdraganda búgreinaþings. Aðrar búgreinar hafa þegar lokið sínum fundum eða munu auglýsa þá þegar nær dregur.

Allir fundir eru fjarfundir, nánari upplýsingar má finna á heimasíðu Bændasamtaka Íslands.

Sauðfjárbændur

Deild sauðfjárbænda boðar til almennra félagsfunda til að fara yfir helstu mál greinarinnar í aðdraganda búgreinaþings.

Dagsetning	Tími	Umræðuefni
3. febrúar	20:00	Sala sauðfjárafurða og markaðsmál
7. febrúar	20:00	Rekstur sauðfjárbúa og búvörusamningar
10. febrúar	20:00	Félagskerfi bænda

Kúabændur

Deild kúabænda boðar til almennra félagsfunda þar sem farið verður yfir helstu mál greinarinnar, auk þess sem félagsmönnum gefst tækifæri á að ræða saman og bjóða sig fram sem fulltrúa á búgreinaþing. Að þessu sinni verða fundir með bændum sjö talsins og verður fundaskipulagið eftirfarandi:

Dagsetning	Tími	Gömlu aðildarfélög LK
3. febrúar, fimmtudagur	11:00	Félag nautgripabænda við Breiðafjörð, Félag kúabænda í Ísafjarðarsýslum
3. febrúar, fimmtudagur	13:00	Mjólkursamlag Kjalarnesþings, Kúabændafélagið Baula á Vesturlandi
4. febrúar, föstudagur kúabænda	11:00	Félag eyfírskra kúabænda, Félag þingeyskra kúabænda
7. febrúar, mánudagur	13:00	Félag kúabænda í Skagafirði
8. febrúar, þriðjudagur	11:00	Nautgripærktarfélag V-Húnavatnssýslu, Félag kúabænda í A-Húnavatnssýslu
8. febrúar, þriðjudagur	13:00	Félag kúabænda á Héraði og Fjörðum, Nautgripærktarfélag Vopnafjarðar, Nautgripærktarfélag A-Skaftafellssýslu
9. febrúar, miðvikudagur	11:00	Félag kúabænda á Suðurlandi

- ✓ Hægt verður að nálgast tengla á alla fundi inn á heimasíðu BÍ.
- ✓ Kosning á búgreinaþing sauðfjárbænda og kúabænda verður rafræn og mun fara fram dagana 11-15. febrúar. Fyrirkomulag kosninga verður kynnt nánar þegar nær dregur.
- ✓ Allir fullgildir félagsmenn BÍ geta sent inn tillögur á Búgreinaþing sinnar deildar. Tillögur skulu berast eigi síðar en fimmtudaginn, 17. febrúar á tengilið viðkomandi búgreinadeildar.

Nánari upplýsingar má finna á heimasíðu Bændasamtakanna, www.bondi.is

NYTJAR HAFSINS

Fyrirliggjandi gögn benda til að nýliðun á humar sé í sögulegu lágmarki og að árgangar frá 2005 séu mjög litlir.

Mynd / VH

Hafró ráðleggur stöðvun humarveiða 2022 og 2023

Hafrannsóknastofnun leggur til í samræmi við varúðarsjónarmið að humarveiðar verði ekki heimilaðar árin 2022 og 2023.

Hafrannsóknastofnun leggur jafnframt til að veiðar með fiskibotnvörpu verði áfram bannaðar á afmörkuðum svæðum í Breiðamerkjardjúpi, Hornafjarðardjúpi og Lónsdjúpi til verndar humri.

Afli á sóknareiningu af humri árið 2021 var sá minnsti frá upphafi og hefur lækkað samfelld frá hámarkinu árið 2007. Stofnstærð humars í stofnmælingunni 2021

hefur lækkað um 27% frá árinu 2016, en stofnmæling með núverandi fyrirkomulagi talninga á humarholum hófst þegar stofninn var þegar í mikilli lægð.

Þéttleiki humarholna við Ísland árið 2021 var metinn 0.066 holur/m² sem er með því lægsta sem þekktist meðal þeirra humarstofna sem Alþjóðahafrannsóknaráðið veitir ráðgjöf fyrir. Fyrirliggjandi gögn benda til að nýliðun sé í sögulegu lágmarki og að árgangar frá 2005 séu mjög litlir. Verði ekki breyting þar á má búast við áframhaldandi minnkun stofnsins.

VH

Flestir hnúðlaxanna veiddust neðarlega í ánum, þó væru dæmi um laxa sem veiddust nokkuð ofarlega á vatnakerfum.

Mynd / Wikipedia.org

Hafrannsóknastofnun: Aldrei veiðst fleiri hnúðlaxar í ám hér á landi

– Alls veiddust 36.300 laxar á stöng

Samkvæmt bráðabirgðatölum Hafrannsóknastofnunar veiddust 36.300 laxar á stöng sumarið 2021. Er það 9,5 % minnkun frá árinu 2020 og um 12,5% undir meðalveiði áranna frá 1974. Aldrei hafa veiðst fleiri hnúðlaxar í ám hér á landi.

Veiðin 2021 var um 8.800 löxum minni en hún var 2020. Af einstökum landshlutum var aukning í veiði í ám á Reykjanesi, Vesturlandi, Vestfjörðum og Norðurlandi vestra en minnkun varð í ám á Norðurlandi eystra, Austfjörðum og Suðurlandi. Síðustu sex ár hefur veiði villtra laxa verið undir langtímalegðaltali með lágmarki árið 2019 þegar aðeins veiddust 29.218 laxar.

Allir veiddir laxar taldir

Á heimasíðu Hafrannsóknastofnunar segir að í tölum um heildarlaxveiði séu taldir villtir laxar, laxar sem upprunnir eru úr sleppingum gönguseiða og einnig þeir laxar sem er sleppt aftur í stangveiði, veitt og sleppt. Laxveiði í ám sem byggja veiði á sleppingum gönguseiða var alls um 7.500 laxar sem er um helmingur þess sem veiddist 2020, sem var 14.832 laxar. Stór hluti skýringar á minni laxveiði árið 2021 samanborið við 2020 er vegna færri veiddra laxa í ám sem byggja á sleppingum gönguseiða.

Fimmta minnsta veiðin

Við samanburð á langtímaþróun á stangveiði þarf að taka tillit til þess að laxar úr gönguseiðasleppingum eru viðbót við náttúrulega framleiðslu ána og þegar veitt er og sleppt í stangveiði veiðast sumir fiskar oftar en einu sinni. Þegar litið er til veiða á villtum laxi eingöngu, ekki úr seiðasleppingum, og áætlaður fjöldi endurveiddra laxa dreginn frá, er heildarstangveiði villtra laxa árið 2021 um 23.500 laxar, sem er fimmta minnsta stangveiði villtra laxa frá því farið var að skrá veiði í rafrænan gagnagrunn 1974.

Aukning á veiði hnúðlaxa

Aldrei hafa veiðst fleiri hnúðlaxar í ám hér á landi en endanlegar tölur liggja ekki fyrir. Veiddust hnúðlaxar í öllum landshlutum þótt mest bæri á honum í ám á Austurlandi. Flestir hnúðlaxanna veiddust neðarlega í ánum, þó voru dæmi um laxa sem veiddust nokkuð ofarlega á vatnakerfum og má nefna Flókadalsá í Borgarfirði og Brúará. Aukning á hnúðlaxi er að koma fram í ám í öðrum löndum við Norður-Atlantshaf og er mikilvægt að auka þekkingu á áhrifum þessarar tegundar.

Verið er að vinna við skráningu veiði úr veiðibókum og endanlegar tölur um laxveiði á Íslandi árið 2021 verða gefnar út þegar því verki lýkur.

VH

UTAN ÚR HEIMI

Upward Farms auka starfsemina í Bandaríkjunum:

Ræktað á hæðina og fiskimykja nýtt sem næringarefni

Lóðrétt gróðurhús hafa spröttið upp frá Asíu til Evrópu og Bandaríkjanna, þar sem ofurstaðbundnir og vistvænir þættir tækninnar hafa fengið aukna þýðingu í kjölfar allrar umræðunnar um loftslagskreppuna. Tilkynnt var nú um miðjan janúar að stærsta lóðrétt grænmetisræktunin til þessa muni rísa í New York-ríki.

Í þessu nýja lóðréttu gróðurhúsi mun spretta upp staðbundið grænmeti fyrir fjölmennasta markaðinn í Bandaríkjunum í New York-borg.

Fyrirtækið á bak við verkefnið er Upward Farms í Brooklyn, sem var stofnað árið 2013 og selur nú grænmeti frá tveimur núverandi Whole Foods-verslunum sínum á Manhattan og í Brooklyn. Nýja ræktunarstöðin verður í Luzerne County, Pennsylvaníu, sem er 135 mílur vestur af Manhattan og 115 mílur norður af Filadelfíu.

32.000 fermetrar

Nýja gróðurhúsið, sem er rúmlega 23.200 fermetrar (250.000 ferfet eða 3,2 hektarar), er nærri Filadelfíu og mun yfirgnæfa önnur gróðurhús fyrirtækisins. Þess má geta að stærsta lóðréttu gróðurhúsi Evrópu, Taastrup, rétt fyrir utan Kaupmannahöfn í Danmörku, er „aðeins“ tæplega 6.800 fermetrar að stærð (73.000 ferfet). Þar fer ræktunin fram í 14 hæða rekkum og undir 20.000 LED ljósum. Þar var stefnt að því að framleiðslan næði hámarksafköstum undir lok síðasta árs, eða 1.000 tonnum.

Nýta áburð frá fiski

Flest lóðrétt býli eru með vatnsræktun, þ.e. rætur plantna sitja í grunnum trogum næringarefnaríks vatns. Upward Farms fyrirtækið notar það sem nefnt hefur verið „aquaponics“ til að næra uppskeru sína. Sú tækni byggir á samspili plantna og fiska. Það er að segja úrgangsefni frá fiski í ræktun eru nýtt sem næringarríkur áburður fyrir plönturnar í eins konar hringrásarkerfi jarðvegs.

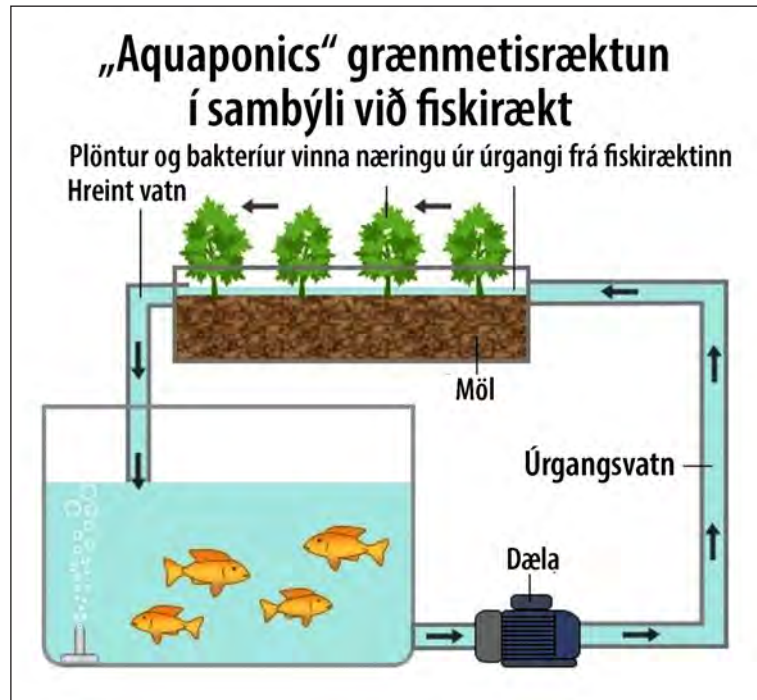
Fyrir utan smápörunga, ræktar Upward Farms fisk; kvikasilfurslausan, sýklalyfjalausan, hormónalausan blendingsröndóttan bassa (hybrid striped bass), í kerum sem eru aðskildir frá bökkunum með grænmeti. Mykja úr fiskinum er ræktuð með jarðvegsbyggjandi örverum sem breyta næringarefnum úr fiskinum í lífrænan áburð fyrir plönturnar. Þetta skapar jarðvegsörverur sem er þéttari, frjósamari og afkastameiri en í flestum öðrum gróðurhúsum, að því er stjórnendur Upward Farms segja. Ávinningurinn er því tvöfaldur af ræktun á grænmeti og líka fiski.

Upward Farms heldur því fram að uppskeran sé tvöfalt yfir meðaltali iðnaðarins, þökk sé vistvænni ræktunaraðferðinni, sem heldur fjölda örverufrumna í jarðvegi miklu hærri en það væri með efnaáburði.

„Það er samskiptalag lífvera sem hefur verið byggt inn í milljóna ára þróun milli plantna og örvera,“ sagði Jason Green, forstjóri Upward Farms og stofnandi.

Losna við flutninga um langan veg

„Neytendur á Vesturlöndum hafa vanist því að hafa aðgang að nánast hvaða ávöxtum eða grænmeti sem við viljum á hvaða árstíma sem er. Framleiðsla utan árstíðar kostar

Upward Farms fyrirtækið notar það sem nefnt hefur verið „aquaponics“ til að næra uppskeru sína. Sú tækni byggir á samspili plantna og fiska og nýttir fyrirtækið sér þar tegundina randaborra (Striped-Bass eða Morone saxatilis).

Upward Farms í Brooklyn, sem var stofnað árið 2013 og selur nú grænmeti frá tveimur núverandi Whole Foods-verslunum sínum á Manhattan og í Brooklyn.

okkur aðeins meira, en ávinningurinn sem felst í því að losna við að senda fersk matvæli hundruð eða þúsundir kílómetra er ekki lítill.“ Hann bendir á að í núverandi kerfi þurfi að halda

ávöxtum eða grænmeti köldu og meindýralausu til að tryggja að það berist óskemmt og ferskt til neytenda. Þetta ferli valdi miklu álagi, bæði á matvælin sjálf og umhverfið.

Vonin með lóðréttu ræktun er að snúa hefðbundinni hugmyndafræði á haus með því að rækta matvæli nálægt helstu mörkuðum. Lágmarka eða útrýma um leið flóknum birgðakeðjuvandamálum sem auka kostnað og skapa of stór umhverfisfótspor.

„Með þessari nýju aðstöðu munum við geta náð til nokkurra af fjölmennustu svæðum Bandaríkjanna, og næstum 100 milljóna Bandaríkjamanna, á einum degi. Til samanburðar getur það tekið viku að fá vörur frá vestrúströndinni,“ sagði Green.

Upward Farms stefnir einnig á að byggja upp nýja stöð í Pennsylvaníu á þessu ári og vonast til að byrja að selja afurðir sem ræktaðar eru þar snemma árs 2023. Fyrirtækið ætlar einnig að stækka til fleiri svæða í Bandaríkjunum á næstu árum. /HKr.

NYTJAR HAFSINS

Fyrirliggjandi gögn benda til að nýliðun á humar sé í sögulegu lágmarki og að árgangar frá 2005 séu mjög litlir.

Mynd / VH

Hafró ráðleggur stöðvun humarveiða 2022 og 2023

Hafrannsóknastofnun leggur til í samræmi við varúðarsjónarmið að humarveiðar verði ekki heimilaðar árin 2022 og 2023.

Hafrannsóknastofnun leggur jafnframt til að veiðar með fiskibotnvörpu verði áfram bannaðar á afmörkuðum svæðum í Breiðamerkjardjúpi, Hornafjarðardjúpi og Lónsdjúpi til verndar humri.

Afli á sóknareiningu af humri árið 2021 var sá minnsti frá upphafi og hefur lækkað samfelld frá hámarkinu árið 2007. Stofnstærð humars í stofnmælingunni 2021

hefur lækkað um 27% frá árinu 2016, en stofnmæling með núverandi fyrirkomulagi talninga á humarholum hófst þegar stofninn var þegar í mikilli lægð.

Þéttleiki humarholna við Ísland árið 2021 var metinn 0.066 holur/m² sem er með því lægsta sem þekktist meðal þeirra humarstofna sem Alþjóðahafrannsóknaráðið veitir ráðgjöf fyrir. Fyrirliggjandi gögn benda til að nýliðun sé í sögulegu lágmarki og að árgangar frá 2005 séu mjög litlir. Verði ekki breyting þar á má búast við áframhaldandi minnkun stofnsins.

/VH

Flestir hnúðlaxanna veiddust neðarlega í ánum, þó væru dæmi um laxa sem veiddust nokkuð ofarlega á vatnakerfum.

Mynd / Wikipedia.org

Hafrannsóknastofnun: Aldrei veiðst fleiri hnúðlaxar í ám hér á landi

– Alls veiddust 36.300 laxar á stöng

Samkvæmt bráðabirgðatölum Hafrannsóknastofnunar veiddust 36.300 laxar á stöng sumarið 2021. Er það 9,5 % minnkun frá árinu 2020 og um 12,5% undir meðalveiði áranna frá 1974. Aldrei hafa veiðst fleiri hnúðlaxar í ám hér á landi.

Veiðin 2021 var um 8.800 löxum minni en hún var 2020. Af einstökum landshlutum var aukning í veiði í ám á Reykjanesi, Vesturlandi, Vestfjörðum og Norðurlandi vestra en minnkun varð í ám á Norðurlandi eystra, Austfjörðum og Suðurlandi. Síðustu sex ár hefur veiði villtra laxa verið undir langtímameðaltali með lágmarki árið 2019 þegar aðeins veiddust 29.218 laxar.

Allir veiddir laxar taldir

Á heimasiðu Hafrannsóknastofnunar segir að í tölum um heildarlaxveiði séu taldir villtir laxar, laxar sem upprunnir eru úr sleppingum gönguseiða og einnig þeir laxar sem er sleppt aftur í stangveiði, veitt og sleppt. Laxveiði í ám sem byggja veiði á sleppingum gönguseiða var alls um 7.500 laxar sem er um helmingur þess sem veiddist 2020, sem var 14.832 laxar. Stór hluti skýringar á minni laxveiði árið 2021 samanborið við 2020 er vegna færri veiddra laxa í ám sem byggja á sleppingum gönguseiða.

Fimmta minnsta veiðin

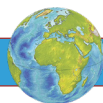
Við samanburð á langtímaþróun á stangveiði þarf að taka tillit til þess að laxar úr gönguseiðasleppingum eru viðbót við náttúrulega framleiðslu ána og þegar veitt er og sleppt í stangveiði veidast sumir fiskar oftar en einu sinni. Þegar litið er til veiða á villtum laxi eingöngu, ekki úr seiðasleppingum, og áætlaður fjöldi endurveiddra laxa dreginn frá, er heildarstangveiði villtra laxa árið 2021 um 23.500 laxar, sem er fimmta minnsta stangveiði villtra laxa frá því farið var að skrá veiði í rafrænan gagnagrunn 1974.

Aukning á veiði hnúðlaxa

Aldrei hafa veiðst fleiri hnúðlaxar í ám hér á landi en endanlegar tölur liggja ekki fyrir. Veiddust hnúðlaxar í öllum landshlutum þótt mest bæri á honum í ám á Austurlandi. Flestir hnúðlaxanna veiddust neðarlega í ánum, þó voru dæmi um laxa sem veiddust nokkuð ofarlega á vatnakerfum og má nefna Flókadalsá í Borgarfirði og Brúará. Aukning á hnúðlaxi er að koma fram í ám í öðrum löndum við Norður-Atlantshaf og er mikilvægt að auka þekkingu á áhrifum þessarar tegundar.

Verið er að vinna við skráningu veiði úr veiðibókum og endanlegar tölur um laxveiði á Íslandi árið 2021 verða gefnar út þegar því verki lýkur.

/VH

UTAN ÚR HEIMI

Upward Farms auka starfsemina í Bandaríkjunum:

Ræktað á hæðina og fiskimykja nýtt sem næringarefni

Lóðrétt gróðurhús hafa spröttið upp frá Asíu til Evrópu og Bandaríkjanna, þar sem ofurstaðbundnir og vistvænir þættir tækninnar hafa fengið aukna þýðingu í kjölfar allrar umræðunnar um loftslagskreppuna. Tilkynnt var nú um miðjan janúar að stærsta lóðrétt grænmetisræktunin til þessa muni rísa í New York-riki.

Í þessu nýja lóðrétt gróðurhúsi mun spretta upp staðbundið grænmeti fyrir fjölmennasta markaðinn í Bandaríkjunum í New York-borg.

Fyrirtækið á bak við verkefnið er Upward Farms í Brooklyn, sem var stofnað árið 2013 og selur nú grænmeti frá tveimur núverandi Whole Foods-verslunum sínum á Manhattan og í Brooklyn. Nýja ræktunarstöðin verður í Luzerne County, Pennsylvaníu, sem er 135 mílur vestur af Manhattan og 115 mílur norður af Filadelfíu.

32.000 fermetrar

Nýja gróðurhúsið, sem er rúmlega 23.200 fermetrar (250.000 ferfet eða 3,2 hektarar), er nærri Filadelfíu og mun yfirgnæfa önnur gróðurhús fyrirtækisins. Þess má geta að stærsta lóðrétt gróðurhús Evrópu, Taastrup, rétt fyrir utan Kaupmannahöfn í Danmörku, er „aðeins“ tæplega 6.800 fermetrar að stærð (73.000 ferfet). Þar fer ræktunin fram í 14 hæða rekkum og undir 20.000 LED ljósum. Þar var stefnt að því að framleiðslan næði hámarksafköstum undir lok síðasta árs, eða 1.000 tonnum.

Nýta áburð frá fiski

Flest lóðrétt býli eru með vatnsræktun, þ.e. rætur plantna sitja í grunnum trogum næringarefnaríks vatns. Upward Farms fyrirtækið notar það sem nefnt hefur verið „aquaponics“ til að næra uppskeru sína. Sú tækni byggir á samspili plantna og fiska. Það er að segja úrgangsefni frá fiski í ræktun eru nýtt sem næringarrikur áburður fyrir plönturnar í eins konar hringrásarkerfi jarðvegs.

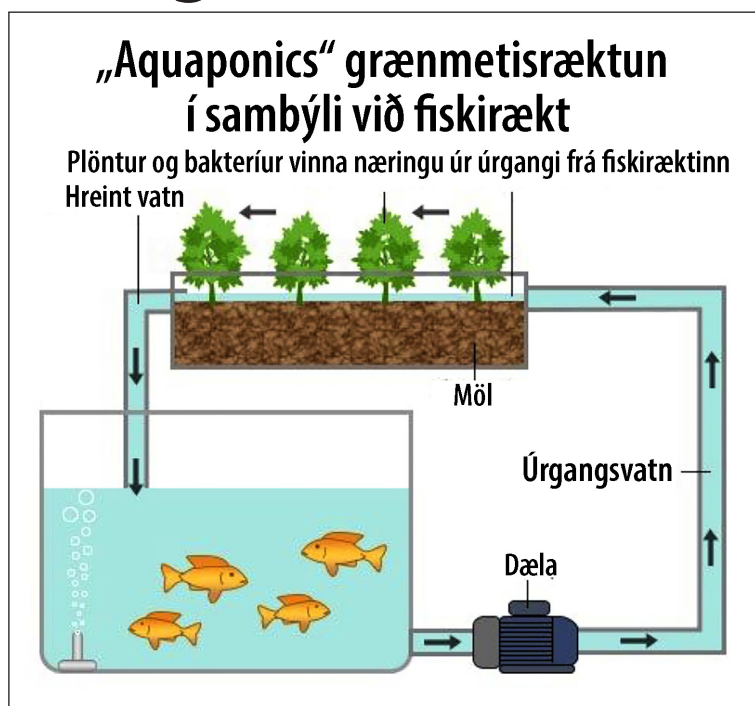
Fyrir utan smápörunga, ræktar Upward Farms fisk; kvikasilfurslausan, sýklalyfjalausan, hormónalausan blendingsröndóttan bassa (hybrid striped bass), í kerum sem eru aðskildir frá bökkunum með grænmeti. Mykja úr fiskinum er ræktuð með jarðvegsbyggjandi örverum sem breyta næringarefnum úr fiskinum í lífrænan áburð fyrir plönturnar. Þetta skapar jarðvegsörverur sem er þéttari, frjósamari og afkastameiri en í flestum öðrum gróðurhúsum, að því er stjórnendur Upward Farms segja. Ávinningurinn er því tvöfaldur af ræktun á grænmeti og líka fiski.

Upward Farms heldur því fram að uppskeran sé tvöfalt yfir meðaltali iðnaðarins, þökk sé vistvænni ræktunaraðferðinni, sem heldur fjölda örverufrumna í jarðvegi miklu hærri en það væri með efnaáburði.

„Það er samskiptalag lífvera sem hefur verið byggt inn í milljóna ára þróun milli plantna og örvera,“ sagði Jason Green, forstjóri Upward Farms og stofnandi.

Losna við flutninga um langan veg

„Neytendur á Vesturlöndum hafa vanist því að hafa aðgang að nánast hvaða ávöxtum eða grænmeti sem við viljum á hvaða árstíma sem er. Framleiðsla utan árstíðar kostar

Upward Farms fyrirtækið notar það sem nefnt hefur verið „aquaponics“ til að næra uppskeru sína. Sú tækni byggir á samspili plantna og fiska og nýttir fyrirtækið sér þar tegundina randaborra (Striped-Bass eða *Morone saxatilis*).

Upward Farms í Brooklyn, sem var stofnað árið 2013 og selur nú grænmeti frá tveimur núverandi Whole Foods-verslunum sínum á Manhattan og í Brooklyn.

okkur aðeins meira, en ávinningurinn sem felst í því að losna við að senda fersk matvæli hundruð eða þúsundir kílómetra er ekki lítill.“ Hann bendir á að í núverandi kerfi þurfi að halda

ávöxtum eða grænmeti köldu og meindýralausu til að tryggja að það berist óskemmt og ferskt til neytenda. Þetta ferli valdi miklu álagi, bæði á matvælin sjálf og umhverfið.

Vonin með lóðréttari ræktun er að snúa hefðbundinni hugmyndafræði á haus með því að rækta matvæli nálægt helstu mörkuðum. Lágmarka eða útrýma um leið flóknum birgðakeðjuvandamálum sem auka kostnað og skapa of stór umhverfisfótspor.

„Með þessari nýju aðstöðu munum við geta náð til nokkurra af fjölmennustu svæðum Bandaríkjanna, og næstum 100 milljóna Bandaríkjamanna, á einum degi. Til samanburðar getur það tekið viku að fá vörur frá vestráströndinni,“ sagði Green.

Upward Farms stefnir einnig á að byggja upp nýja stöð í Pennsylvaníu á þessu ári og vonast til að byrja að selja afurðir sem ræktaðar eru þar snemma árs 2023. Fyrirtækið ætlar einnig að stækka til fleiri svæða í Bandaríkjunum á næstu árum. /HKr.

FRÉTTIR

Samstarfsnefnd um sameiningu Langanesbyggðar og Svalbarðshrepps:
Kosið verði um sameiningu í lok mars

Samstarfsnefnd um sameiningu Langanesbyggðar og Svalbarðshrepps leggur til að íbúar þessara tveggja sveitarfélaga fái tækifæri til að kjósa um sameiningu þeirra 26. mars næstkomandi. Sveitarstjórnir þeirra beggja samþykktu í desember á liðnu ári að stofna samstarfsnefnd um sameininguna. Formaður hennar er Þorsteinn Ægir Egilsson og Sigurður Þór Guðmundsson varaformaður. Fram hafa farið opnir samráðsfundir við íbúa. Sveitarfélögin hafa átt í farsælu samstarfi um langa hríð og er það mat nefndarinnar, að því er fram kemur í tilkynningu að sameining geti skapað tækifæri til skilvirkari stjórnsýslu og þjónustu auk þess sem tækifæri sé til frekari atvinnuþróunar og nýsköpunar.

Sterkur fjárhagur

Visbendingar séu um að fjárhagur sameinaðs sveitarfélags verði sterkur og fjárfestingargeta meiri en hjá hvoru sveitarfélagi um sig, ekki sist með um 548 milljón króna áætluðu sameiningarframlagi úr Jöfnunarsjóði sveitarfélaga.

Samstarfsnefndin leggur til

að í stjórnskipulagi sameinaðs sveitarfélags verði nefnd sem fjalli sérstaklega um hagsmuni dreifbýlisins og landbúnaðarmál. Á þann hátt verði komið til móts við áhyggjur íbúa í dreifbýli af því að missa áhrif á ákvarðanatöku.

Haldið utan um jarðeignir

Samstarfsnefnd tekur undir ábendingar íbúa um að nauðsynlegt sé að halda sérstaklega utan um jarðeignir sveitarfélaganna og nýta tekjur af þeim til að skapa tækifæri til styrkingar mannlífs, byggðar og atvinnutækifæra. Nefndin leggur til að stofnaður verði sérstakur sjóður í

þeim tilgangi og hefur unnið tillögu að samþykktum fyrir slíkan sjóð.

/MPB

Tjörneshreppur:

Varmadælur settar upp á hverju heimili

Tjörneshreppur hefur undanfarin misseri staðið í húshitunarátaki í hreppnum en líkt og gildir víða á landsbyggðinni er ekki aðgengi að hitaveitu þar nema að mjög litlu leyti.

Aðalsteinn J. Halldórsson, oddviti Tjörneshrepps, segir að ákveðið hafi verið að bjóða íbúum hreppsins upp á kaup og uppsetningu á varmadælum sem koma í stað upphitunar með hefðbundnum þilofnum eða vatnshitakerfi í gengum hitatúbu.

Tjörneshreppur greiddi fyrir kaup á bæði búnaði og uppsetningu hans í hverju húsi í hreppnum og segir Aðalsteinn að kostnaður íbúanna sjálfra hafi verið óverulegur. Hreppurinn naut liðsinnis frá fyrirtækinu Hagvarma ehf. sem reyndist ómetanlegur stuðningur að sögn oddvita. Hagvarmi er

ráðgjafarfyrirtæki sem sérhæfir sig meðal annars í varmadælulausnum og annarri húshitun.

„Við vorum líka svo lánsöm hér að einn íbúanna, Aðalsteinn Guðmundsson á Kvíslarhóli, tók að sér að vinna stóran hluta verklega þáttarins við þessa uppsetningu og reyndist það mikill happafengur fyrir hreppinn og framgang verkefnisins,“ segir Aðalsteinn.

Alls eru 13 heimili og eitt félagsheimili í hreppnum sem tengd verða í fyrsta og stærsta hluta þessa áfanga í verkefninu, en áætluð verklok eru í febrúar næstkomandi. „Seinni áfangar þessa húshitunarverkefnis eru minni í sniðum og verkið því langt komið. Fyrstu dælnar voru tengdar snemma í fyrirasumar og fyrstu mælingar á orkunotkun þeirra heimila lofa mjög góðu,“ segir Aðalsteinn.

/MPB

RÍKISKAUP

Allar nánari upplýsingar veita starfsmenn Ríkiskaupa í síma 530 1400 eða í gegnum netfangið fasteignir@rikiskaup.is

AUGLÝSA EFTIRFARANDI EIGN TIL SÖLU:

GRUNDARGATA 45, 350 GRUNDARFJÖRÐUR. EFRI HÆÐ Í TVÍBÝLI.

Ríkiskaup kynna 113,4 m2 íbúð á efri hæð í steinsteypu tvíbýlishúsi byggðu árið 1963. Íbúðin er með sér inngangi og skiptist í forstofu, hol, eldhús, stofu, fjögur svefnherbergi og baðherbergi. Þá er geymsluloft yfir íbúðinni og geymsla undir útitröppum. Svalir eru út af stofu.

Nánari upplýsingar á heimasíðu Ríkiskaupa: www.rikiskaup.is
Verð: 10,9 mkr.

LAMBHELDU
HLIÐGRINDURNAR KOMNAR

Áfram hagstætt verð þrátt fyrir hækkunar á heimsmarkaði
Lægsta verð 24.900 auk vsk ef keyptar eru fimm grindur eða fleiri

Lamasett og loka aðeins kr. 3.900 settið, auk vsk.
Breidd 420 cm. Hæð 110 cm. Möskvastærð 10 x 15 cm.

Verðskrá hliðgrindur:
1 stk. kr. 29.900 auk vsk.
2-4 stk. kr. 27.900 auk vsk.
5 stk. eða fleiri 24.900 auk vsk.

Upplýsingar og pantanir í síma 669 1336 og 899 1776.

Afgreitt á Hvolsvelli og í Sundahöfn án aukakostnaðar. Sent hvert á land sem er.

Meira fyrir aurinn

BY TOBROCO

G1200 HD

G1200 er nett vél en öflug sem er einstaklega hentug við þröngar aðstæður.

Vélin er til sýnis í Joserabúðinni í Kópavogi - Ögurharvi 2

Grunnútfærsla G1200
- 25hö kubota D902 diesel
- Mesta lyftigeta 1.000 kg
- Aukinn keyrsluhraði 19km/h
- Hámarks lyftihæð með skóflu 2,2 metrar
- Þriðja og fjórða svið
- Akstursljós
- Dekk: 24x13-12
- Vökválás
- 70 kg þyngingar
- Dráttarkrókur

Verð: 3.990.000 kr. + vsk.

VÆNTANLEGIR Í MARS!

PJARKURINN - SK252D

G2700 HD+

LANDSTÓLPI

Gunnbjarnarholti, 804 Selfossi
480 5600

Kaupvangi 10, 700 Egilsstöðum
480 5610

www.landstolpi.is
landstolpi@landstolpi.is

Framræsla votlendis þótti mikið framfaraskref í landbúnaði allt frá 1780:

Skurðasprengingar til framræslu

Vilmundur Hansen
vilmundur@bondi.is

Framræsla votlendis þótti á sínum tíma mikið framfaraskref í landbúnaði til heilla og sveitum landsins mikil lyftistöng. Framfaratrú í kjölfar tækninýjunga var mikil og sjálfsagt þótti að bæta landkosti samkvæmt þeirra tíma mælikvarða. Ýmsar aðferðir voru reyndar og notaðar við framræsluna þar á meðal að sprengja fyrir skurðum með dínamíti.

Með því að ræsa fram votlendi er grunnvatnsstaða mýra lækkuð með því að leiða vatnið burt í skurðum eða ræsum. Við framræslu breytist gróðurfar landsins og heilgrös taka við af hálfgrösnum og landið verður auðveldara til beitar og ræktunar. Annað sem ekki má vanmeta er að þurrt land er auðveldara yfirferðar og þeir sem hafa verið í sveit og þekkja mýrar vita hversu óþægilegt það er að vera nánast alltaf blautur á fótunum.

Seinni tíma rannsóknir sýna að votlendi geymir mikið magn kolefnis og með því að ræsa fram eða afvatna landið losnar mikið magn koltvísýrings út í andrúmsloftið. Í dag snýst umræðan um votlendi um endurheimt þess til að auka kolefnisbindingu með því að fylla upp í skurði.

Vélvæðing

Fyrstu tilraunir til framræslu hérlandis voru gerðar fyrir tilstilli dönsku stjórnarinnar árið 1780 þegar hún veitti Stefáni Þórarinssyni amtmanni fjárstyrk til að reyna framræslu mýrlendis. Styrkurinn var til tveggja ára og gaf Stefán út leiðbeiningar um framræslu, „Stutt og einfaldlig undirvisan um vatns-veitingu af mýrum og þeirra meðferð, að þær beri gott gras“, í Riti Lærdómslistafélagsins árið 1781.

Á nítjándu öld var tækjakostur til framræslu takmarkaður og fólst aðallega í handmókstri með skóflum. Aukin tæknivæðing á fyrri hluta tuttugustu aldar átti eftir að breyta verklaginu til muna og gera mönnum kleift að ræsa fram og þurrka ómældan fjölda hektara af mýrum um alla heim.

Mýrarkalda

Framræsla mýra erlendis var ekki eingöngu framkvæmd til að auka uppskeru landsins því víða þar sem malaría var landlæg var framræsla hluti af baráttunni við sjúkdóm, sem olli dauða milljóna manna og aðallega barna árlega um allan heim, með því að eyða búsvæði moskítóflugunnar sem smitar fólk af malaríu eða mýrarköldu.

Landbúnaðarsýningin 1921

Á Búsáhalldasýningunni sem haldin var í Vatnsmýrinni í Reykjavík árið 1921 kynnti A/S Norsk Sprængstofindustrie sprengiefni til notkunar í landbúnaði, Gröftedínámit, Landbruks-Stjemedínámit og Landbruks-Sikrit. Í Búnaðarritinu 1922 segir: „Tvær síðasttöldu tegundirnar eru aðallega ætlaðar til að sprengja grjót, en „Gröftedínámit“ til skurðgraffar, eins og nafnið bendir til.“

Nokkuð af sprengiefninu var til sýnis og var notkun þess sýnd í Vatnsmýrinni meðan á sýningunni stóð og á Vífilsstöðum eftir að henni lauk. Einnig var einhverju af sprengiefni útbýtt meðal sýningargesta, víðs vegar að af á

Alfred Bernhard Nobel.

Eftir að sænski efnafræðingurinn Alfred Bernhard Nobel fann upp dínamítið og fékk einkaleyfi á þá uppfinningu 1867, olli það straumhvörfum í verklegum framkvæmdum á ýmsum sviðum. Farið var að nota það til að léttu mönnum störf við námagróft, mannvirkjagerð og líka í landbúnaði. Þar áttuðu menn sig á að í staðinn fyrir að handmoka skurði til framræslu á mýrum var einfaldlega hægt að stinga niður dínamittúpum með jöfnu millibili og sprengja rásir í mýrarnar. Sama var gert þegar búa þurfti til siglingarennur í gegnum ís eða losna við fyrirstöður í vegagerð. Undraefnið dínamítið varð þannig eins konar allra meina bót í verklegum framkvæmdum.

Framræsla með dínamíti í Missouri-riki í Bandaríkjunum Norður-Ameríku árið 1909.

landinu, sem höfðu sérstakan áhuga á að reyna það. Eitthvað sem erfitt væri að sjá fyrir sér í dag.

Notkun á Gröftedínámit

Samkvæmt því sem segir í Búnaðarritinu er Gröftedínámit notað á þann hátt að í miðlinu skurðarins, sem grafa skal, er stungið niður dínamítpatrónu, með vissu millibili,

og í vissa dýpt. „Holurnar eru allar fylltar vatni, ef jörðin er ekki svo vot, að þær fyllist sjálfkrafa. Í næstsíðustu patrónunni í röðinni er síðan kveikt með hveílhettu og kveikiþræði. Springa þá allar hleðslurnar í einu, og þeyta skurðmoldinni upp og til hliða. Millibil hleðslunnar, dýpt og stærð, verður að haga eftir jarðveginum og stærð skurðanna.“

Eigi að gera mjög breiða skurði

Sprengiefni komið fyrir. Myndin líklega tekin á Hvanneyri á fimmta áratug síðustu aldar.

Skurður eftir sprengingu.

Mynd / Búfræðingurinn 13. Árgangur 1947

má setja tvær raðir með dínamíti og sprengja þær báðar í einu. Með þessari aðferð hafa verið sprengdir 175 metra langir skurðir, með einni kveikingu. „Tilraunir í Noregi hafa sýnt að 100 gramma hleðslur, með 40 cm millibili, settar 35 cm niður (neðri brún) hafa sprengt ca 2 m breiðan og 1 m djúpan skurð.“

Gröftedínámit var reynt í Vatnsmýrinni, skammt frá Gróðrars-

töðinni. Mýrin sem sprengt var í er sögð hafa verið mjög rotin og laus í sér. „Þar heppnaðist sprengingin ekki vel, aðeins nokkur hluti skurðlengdarinnar, sem sett var niður í, sprakk við fyrstu kveikingu. Orsökina var, að líkindum, að sumar dínamítpatrónurnar hafa verið skemmdar.“

Á Vífilsstöðum var sprengdur tíu metra langur skurður með einni

kveikju. Breidd skurðarins var um tveir metrar og dýptin um 80 sentímetrar. Hleðslurnar voru 100 grömm hver og þær settar niður með 40 sentímetra millibili.

„Þessar litlu tilraunir sýna ekki annað en það, að skurðsprenging getur heppnast hér í mýrum. Tilraunir með hleðslustærð og millibil þarf að gera í mismunandi mýrarjarðvegi, áður en sagt verður frekar um þetta. Einkum væri fróðlegt að vita, hvernig aðferðin reyndist í ristumýrum.“ Mýrar sem búið var að rista af torf ofan af til að nota í húsagerð eða reiðing.

Sprengt þar sem erfitt er að koma að tækjum

Erlendis voru skurðasprengingar talsvert notaðar til framræslu, sérstaklega ef ræsa þurfti land fram hratt og þar sem erfitt var að koma að tækjum. Aðferðin þykir tiltölulega ódýr og notuð enn í dag við vissar aðstæður.

Í bandarísku tímariti, Farm Show, frá áttunda áratug síðustu aldar er viðtal við mann sem sérhæfði sig í skurðasprengingum og hafði haft atvinnu af þeim í rúman áratug en aðferðin er þekkt frá því í byrjun tuttugustu aldarinnar. Í viðtalinu segir að maðurinn hafi ferðast um Bandaríkin þver og endilöng sem sérfræðingur í notkun á sprengiefni í landbúnaði. Algengasta notkun á sprengiefni til skurðagerða er að sögn viðmælandans í landi sem erfitt er að koma að tækjum eða landi sem er of blautt fyrir stórar gröfur. Að hans sögn er best að sprengja rakan jarðveg skömmu eftir að frost er farið úr jörðu á vorin. Auk þess sem sprengjusérfræðingurinn segir að sá kostur fylgi skurðagerð með dínamíti að það sem upp úr skurðinum kemur dreifist yfir stórt svæði en liggi ekki á skurðakkanum sem uppgjöftur.

Tilraunir hérlendis

Doktor Bjarni Guðmundson, fyrrverandi prófessor við Landbúnaðarháskólann á Hvanneyri, segir í bók sinni Yrkja vildi eg jörð, þar sem hann fjallar um ræktunarhætti í Íslandi, að skurðasprengingar hafi ekki valdið neinum straumhvörfum hér á landi. Hann segir að aðferðin hafi verið reynd á Hvanneyri á sínum tíma og að sprengingarnar hafi komið að svipuðum notum hér á landi og erlendis en að það hafi varla svarað kostnaði að beita þeim.

Í bók Árna Eyland, Búvélur og ræktun frá árinu 1950, segir frá tilraun með skurðagerð með sprengiefni árið 1946. Þar segir að stórhækkað kaupgjald og skortur á mannafla hafi valdið auknum áhuga fyrir að nýta sprengiefni til skurðagerðar á ný.

„Verkferanefnd gerði tilraunir með skurðasprengingu árið 1946 og hélt námskeið til að kenna verkið. Telur nefndin að 1 kg af sprengiefni sprengi 3,2 rúmm. af jarðvegi í skurði, sem verður 3 m breiður að ofan, 80 cm djúpur og með 60 cm botnbreidd. Sprengiefnið til að sprengja rúmm. kostaði þá um kr. 2,20. Þar við bætist vinna, sem er tiltölulega lítil.“

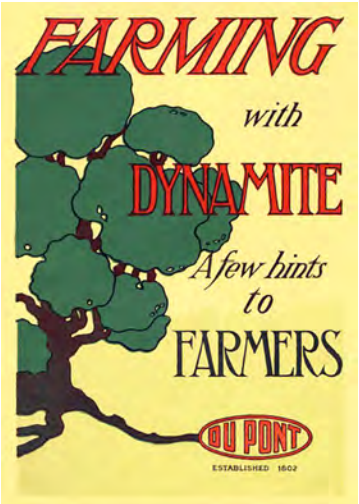
Árni segir að áriðandi sé að stinga vel og djúpt fyrir skurðinum sem sprengja skal. Hann segir að í stað þess að grafa fyrir skurðinum með skóflu sé best að gera það með kilplóg sem dreginn sé af traktor. „Ef rækilega er skorið fyrir, tryggir það mjög, að vel kastist upp úr skurðinum við sprenginguna og hliðar skurðarins verða miklu sléttari og jafnari en þegar lélega er stungið fyrir.“

Að sögn Árna er sprenging skurða bundin við verkefni sem ekki er þörf á fullkominni framræslu eða ekki er kleift að ráðast í hana, „eins og getur verið í högum og á engjum“ og bætir við síðar að „sprengdir skurðir eru engin framræsla til túnræktar, ef þeir eru ekki dýpkaðir til fullrar dýptar“ með skurðgröfu.

Dínamít gert klárt fyrir framræslu í Los Angeles 1924.

Mynd / offbeatoregon.com

Landbúnaður með dínamíti. Handbók fyrir bændur. Mynd / gutenberg.org

Nám í skurðasprengingum

Undir lok fjórða áratugar síðustu aldar gaf Verkferanefnd ríkisins út leiðbeiningar um notkun skurðasprengiefnis og haldin voru námskeið í skurðasprengingum. Leiðbeiningarnar eru nákvæmar og þeim fylgja ítarlegar öryggisreglur.

Skurðurinn

„Eftir að lega skurðarins hefur verið ákveðin, er miðlína hans stungin út. Breiddin að ofan mun á venjulegum skurðum hæfilega ákveðin um 3,0 m, eða 1,5 m til hvorrar handar frá miðlínu. Síðan er stungið fyrir með skóflu á venjulegan hátt. Hugsanlegt væri einnig að plægja fyrir skurðinum, t. d. með dráttarvél.“

Sprengiefninu komið fyrir

„Útbúa þarf stöng til þess að gera með holar þær sem sprengiefninu er komið fyrir í. Gott er að hafa til þess vatnsleiðslupípu, 1 1/2–2 þumlunga að innanmáli, setja járnbrodd í annan enda hennar, en sjóða þverstöng á hinn endann. Stöng þessi má vera um 1 m á lengd. Í blautum mýrum má einnig nota tréskaft.

Með stönginni eru gerðar holar í miðlínu skurðarins með 40–50 cm millibili, meira í blautum jarðvegi en þurrum. Þurfa menn að reyna fyrir sér um það á hverjum stað. Holan sé það djúp, að 10–30 cm verði frá yfirborði jarðar niður að sprengiefninu. Í hverja holu er sett eitt eða fleiri stykki af sprengiefninu í þá dýpt, sem áður er sagt. Má þrýsta stykkjunum niður með skafti, en gera verður það með varasemi og ekki með járn. Bezt er, að vatn sé í holunni yfir sprengiefninu. Að öðrum kosti skal með fætinum

Maður að sprengja fyrir skurði. Charles Rider, 1930. Olía á striga, 49,8 x 66 sentímetrar. Mynd / museumcollection.hagley.org

fylla holuna með jarðvegi. Loft má helzt ekki komast að. Ef mishæðir eru, þarf að láta meira sprengiefni í hæðirnar, 2–3 stykki í hverja holu, en í venjulegri blautri mýri mun almennt svara best kostnaði að nota aðeins 1–1/2 stykki í hverja holu, eða 2 stykki í aðra hverja holu og eitt í hina. Hvert stykki er % enskt pund að þyngd, eða um 225 g.“

Sprengingin

„Tekinn er púðurþráður, sem er um 50 cm að lengd. Öðrum enda hans er stungið inn í hvellhettuna og klemmt að með töng við op hvellhettunnar. Henni er síðan komið fyrir inni í einu stykki af sprengiefni. Skal bora fyrir henni með spýtu, sem hefur verið ydd, ekki með járn, svo djúpt, að hvellhettan hyljist. Loks er bundið fyrir ofan með snæri. Þessu stykki af sprengiefninu er komið fyrir einhvers staðar í miðlínu skurðarins á sama hátt og hinum. Nú er skorið upp í þann enda þráðarinn, sem er frjáls, og kveikt í með eldspýtu. Þegar blossi myndast, eiga allir að flýta sér í burtu í 170 m fjarlægð. Við sprenginguna kastast jarðefnin hátt í loft upp, og megnið af þeim kemur niður í meiri eða minni fjarlægð frá skurðinum. Útjöfnun ruðnings verður því lítil.“

Afköstin

„Í blautri mýri verður skurðurinn nálægt 80 cm djúpur, sé eitt stykki sett í hverja holu, breiddin að ofan, samkvæmt áður. Sprengiefninu komið fyrir, 3,0 m, en botnbreiddin verður um 60 cm. Eftir þessu verður hver lengdarmetri í skurðinum um 1,44 m³. Í hvern m þarf við góð skilyrði 2 stykki af sprengiefninu eða um 450 g. Það svarar til þess, að

Flutningur

„Ekki má flytja með sprengiefninu olíur, málma, eldfæri eða önnur efni, er gætu valdið sprengingu.“

Sjálfsagt að hlaupa frá skurðinum meðan beðið er eftir sprengingunni

Í fyrsta tölublaði og 14. árgangi Búfræðingsins árið 1948 fjallar Kristján Karlsson, skólastjóri á Hólum, um skurðasprengingar með eftirfarandi orðum.

„Í tvö undanfarin ár hafa verið sprengdir skurðir á Hólum. Fyrra vorið var stungið fyrir skurðinum með spaða á venjulegan hátt. Sprengingin heppnaðist víðast hvar vel. En á nokkrum stöðum, þar sem jarðlagið var einna seigast, bar á því, að skurðbarmarnir undu upp á sig og virtust hækka. Þetta mun stafa af því, að með fyrirstungunni hefur ekki náðst að stinga í gegnum reiðinginn og hann slitnað því í sundur í miðju skurðsins og flettzt upp á barmana, í staðinn fyrir að slitna sundur undir fyrirstungunni og þeytast í loft upp.

Í fyrra var plægt með jarðýtu fyrir skurðinum. Það var mikill vinnusparnaður.

Þá var einnig farið með kylplóg eftir plógfarinu. Hann skar um 80 cm lóðréttan skurð niður. Á þessum kafla skurðarins heppnaðist sprengingin ágætlega. Barmarnir voru lóðréttir. En alveg ótættir. Þeir voru eins sléttir og þegar bezt er skafið með spaða og sneru hvergi upp á sig.

Ég tel vist, að hægt væri að fá smíðað bogið járn í kylplóginn, sem gæti skorið fyrir skurðinum með fláa í allt að því eins meters dýpt. En væri skorið þannig fyrir skurðum, hyggt ég að víða væri hægt að fá góðan árangur af skurðasprengingum.

Þær henta þó sérstaklega, þar sem hægt er að ná í vatn til þess að skola skurðinn með eftir sprenginguna. Ef vatnið er nógu mikið og góður halli á skurðinum, þarf ekkert að moka upp úr honum. Vatnið hreinsar skurðinn og dýpkar. Liggi skurðurinn gegnum þurran jarðveg, er til bóta að veita vatni á landið áður en sprengt er, svo að jarðvegurinn verði vatnsþrútin þegar sprengja á.

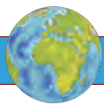
Mér hefur virzt minnst af ruðningi falla niður í skurðinn, þegar hvass vindur stendur þvert á skurðstefnunna þegar sprengt er. Vindurinn bægir ruðningnum til hliðar.

En þá er sjálfsagt fyrir þá, sem vinna við sprenginguna, að hlaupa frá skurðinum í vinninn, meðan þeir bíða eftir sprengingunni, því að grastægjur og steinagnir geta borizt ótrúlega langt með vindinum frá stórrí sprengingu.“

Kristján minnir einnig á nauðsyn þess að allir sem fáist við skurðasprengingar, eða notkun sprengiefnis á annan hátt, að kynna sér leiðbeiningar og varðarreglur vel áður en verkið er hafið.

Lítill ræktunarþrýði

Í Yrkja vil eg jörð segir Bjarni Guðmundsson er hann sótti námskeið í skurðasprengingum á Hvanneyri árið 1962. „[. . .] Nú var kveikt í hvellhettunni og allir forðuðu sért hið bráðasta. Sprengjurnar sprungu hver af annarri við mikinn hávaða og dökkur jarðvegsstrókur steig hátt til lofts en féll svo dreifður til jarðar. Óneitanlega mikilfengleg sjón en ósköp var að sjá skurðinn sem myndaðist hafði: hann var sem jarðfall, tætingslegur og lítill ræktunarþrýði; minnti meira á stríðsátakasvæði en friðsamlega túnrækt. [...]Líklega var þetta einn síðasti, ef ekki síðasta skurðasprengingin sem gerð var á Hvanneyri [...]“

Umdeild auglýsingaherferð Gucci:

Ár tígursins

Nýverið komst fyrirtæki Gucci á milli skoltanna á dýraverndunarsinum – þó ekki vegna dýraafurða í varningi sínum heldur vegna tígrisdýrs sem fengið var til að gegna störfum fyrirsætu.

Lístrænar stjórnendur auglýsingaherferðar sem átti að tengja vörur Gucci nýja kínverska árinu – ári tígrisdýrsins – áttu í kjölfarið ekki beinlínis upp á pallborðið hjá umhverfisverndarsinum fyrir-tækisins WAP* sem vilja meina að aðstæður dýrsins hafi beinlínis verið því til miska.

Talsmenn fyrirtækis Gucci staðfesta þó að dýrin hafi verið ljósmynduð í öruggu umhverfi, án annarra viðstaddra fyrirsætta og myndvinnsluforritið Photoshop hafi verið nýtt til hins ýtrasta við samsetningu auglýsinganna.

Nick Stewart, alþjóðlegur yfirmaður WAP telur hins vegar að Gucci sé að senda frá sér röng skilaboð með því að upphefja tígrisdýr sem eiga almennt séð ekki að vera í haldi. Ár tígursins ætti frekar að ýta undir virðingu og

vernd tígrisdýrastofnsins í heild en ekki gera hann að söluvöru. Telur Stewart það engu skipta hvort dýr sem þessi, sem sitja fyrir, hafi alist upp í haldi manna eða verið veidd í náttúrunni. „Álagið er gríðarlegt þegar þessi dýr eru neydd til að sitja fyrir á myndum,“ segir hann í yfirlýsingu frá samtökunum. „Og með því að nýta tígrisdýrin sem uppstillta leikmuni hvetur herferð sem þessi neytendur Gucci til að koma þannig fram við þau.“

Á móti lýsir Gucci því yfir að fulltrúar dýraverndunarsamtakanna **AHA hafi verið viðstaddir myndatökuna til þess einmitt að allt færi sem réttast fram.

Aðspurðir gátu þeir staðfest að dýrið hefði verið sallarólegt og makindalegt er myndatakan for fram en þrátt fyrir þær staðfestingar sitja talsmenn WAP fastir við sinn keip og halda því fram að þeir telji AHA, yfir tíðina, ekki hafa staðið undir yfirlýstu hlutverki sínu sem umhyggjusamir dýraverndunarsinnar. /SP

*(World Animal Protection)
**(American Humane Association)

Framleiðsluferli tískurisa undir smásjá:

Meðvituð neysluhyggja

Tískuveldin Chanel, Gucci og Dior eru meðal þeirra máttarstólpa sem hafa haft ítök í neytendum síðan snemma á tuttugustu öldinni.

Brautryðjendur líkt og hin franska Coco Chanel, sem lagði áherslu á glæsilega en þó þokkafulla og þægilega kventísku – jarðbundni og ítalskættaði Guccio Gucci sem hóf feril sinn sem framleiðandi lúxusferðataska úr leðri og annarra fylgihluta – og Christian Dior sem gladdi almenning með fallegum og glaðlegum fatnaði á stríðsárunum.

Þrátt fyrir töfra og ævintýri tísku-straumanna sem þessir höfðingjar hafa borið okkur síðan þá, eru undirliggjandi vangaveltur um hve meðvitaðir þeir og kollegar þeirra í bransanum eru um áhrif framleiðslunnar á umhverfið. Eins og staðan er í heiminum í dag er fataiðnaður því miður í flokki þeirra er hafa hvað mest áhrif á mengun umhverfisins.

Þónokkur vitundarvakning hefur reyndar átt sér stað á síðastliðnum árum, en enn þykir þorra almenning, úrlausnir til aðlögunar, heldur krefjandi. Eða ef til vill auðveldara að líta aðeins framhjá þeim.

Vitundarvakning neytenda

Á vefsíðu www.goodonyou.eco má finna yfirlit yfir helstu tískurísana og hve vel þeim tekst að vera til fyrirmyndar í þessum efnunum. Aðstandendur síðunnar eru m.a. hönnuðir, vísindamenn og umhverfissinnaðir áhrifavaldar sem taka saman allar upplýsingar fyrirtækja hvað varðar sjálfbærni, soun og stöðu er kemur að umhverfisvernd ... svo eitthvað sé nefnt ... og deila niðurstöðunum á vefsíðu sinni, neytendum til vakningar.

Ef litið er á nokkur helstu tískuveldin verður niðurstaðan heldur bág er kemur að einkunnagjöf. Þeir sem standa sig hvað best að mati aðstandenda síðunnar eru Gucci,

Burberry og Balenciaga sem tróna hæst og fá ITS A START, eða þriðju hæstu einkunn. (Toppeinkunn er GREAT og svo er talið niður, GOOD-ITS A START-NOT GOOD ENOUGH og að lokum falleinkunnin WE AVOID)

Önnur fyrirtæki, líkt og Chanel, Dior, Louis Vuitton, Hermès, Prada, Armani, Versace og Valentino fá því miður einkunnina NOT GOOD ENOUGH og byggja álitsgjafar þá stigagjöf

helst á eftirfarandi athugasemdum – ef við tökum dæmi fjögurra fyrstu fyrirtækjanna hér að ofan.

Chanel: Gera ekki fullnægjandi ráðstafanir til að útrýma hættulegum efnunum sem koma til þeirra frá birgjum, nota ekki vistvæn fataefni og þó fyrirtækið hafi sett sér markmið um að draga úr losun gastegunda frá verksmiðjum sínum bendir ekkert til þess að það sé í raun að gerast.

Dior: Notast enn við alvöru dýrafeldi, afurðir þeirra, svo sem leður, notar fá umhverfisvæn/lífræn fataefni og engar vísbendingar eru um lágmarksúrgang er kemur að vefnaði. Einnig kemur fram álitamál um misnotkun vinnuafis við saumaskapin.

Louis Vuitton: Samkeppnisaðili Dior, þó eignarhald fyrirtækjanna sé hið sama; LVMH, samsteypa fyrirtækja LV og koníaksframleiðandans Moët

Hennessy – fær áminningu um sömu hluti og Dior, notast er við dýraafurðir og meðferð úrgangs ábótavant.

Hermès: Fær áminningu hvað varðar yfirlit launastöðu og almenna framfærslu fólks hjá birgjum sínum, auk þess sem ekki eru umhverfisvæn/lífræn fataefni höfð í hávegum eða leitast eftir umhverfisvænum aðgerðum er kemur að eyðingu skóga í þessu ferli öllu.

Hraðtíska eða klassískar flíkur

Þannig er nú það. Auðvitað er samt ágætt að líta til þess að ef við ætlum að bjarga heiminum má auðvitað líta við hjá stóru merkjum tískuheimsins og fjárfesta í vönduðum og endingargóðum (þá helst klassískum líka) fatnaði heldur en að hlaupa á eftir hraðtískufyrirtækjum á borð við samska fyrirtækið HM, Mango eða Zöru sem koma bæði upprunalega frá Spáni.

Mikil mengun stafar af framleiðsluferli slíkra fyrirtækja, en frá þeim kemur fatnaður, framleiddur eins hratt og hægt er, í þeim tilgangi að neytendur geti sem fyrst klætt sig í afurðir tískupallanna.

Hugmyndin á bakvið ferlið er að gera stórum hópi neytenda kleift að klæðast nýjustu tísku á sem lægsta verði – en þeir sem gjalda fyrir slíkt er stór hópur jarðarbúa sem vinnur við að framleiða fötin við ómannúðlegar aðstæður – auk þess sem óseldan fatnað má finna í miklum mæli á urðunarstöðum úti um allan heim svo örfá dæmi séu nefnd.

Þá getur samsagt verið órlítið skynsamlegra að líta sjaldnar við í tískuvöruverslunum en kaupa því vandaðri vöru sem má eiga alla ævi. Til dæmis hina sígildu tweed-drägt Coco Chanel, svartan klæðilegan kjóll Christian Dior eða farangurshirslur af vönduðustu gerð frá Gucci. /SP

VÍKURVAGNAR EHF.

MIKIÐ ÚRVAL KERRUVARAHLUTA

RAFMAGNSBÚNAÐUR
BREMSUR
BEISLI
DEKK
LJÓS
LED LJÓS

STYRKUR, ÞJÓNUSTA OG ÁREIDANLEIKI

Víkurvagnar ehf. – Hyrjarhöfði 8. – 110 Reykjavík
Sími 577-1090 – www.vikurvagnar.is – sala@vikurvagnar.is

Sýndarveruleikaæði grípur kúr á bænum RusMoloko í Rússlandi

Nyt kúa hefur haldið lífi í þjóðum heimsins lengur en elstu menn muna og hafa hinar ýmsu rannsóknir farið fram varðandi hvernig best er að auka þær afurðir.

Aðbúnaður og þá aðrir vellíðunarþættir leika stóran þátt í mjólkurframleiðslu dýranna og hafa tilraunir með spilun tónlistar á kúabúum notið mikilla vinsælda. Komið hefur í ljós að klassísk tónlist, eða róandi, þar sem takturinn er undir 100 slögum á mínútu, virðist vera þeirra yndi. Fyrir nokkru fréttist svo af uppátekarsömum kúabúseigendum í Rússlandi sem tóku hugmyndinni um aukna velferð kúnna, skrefinu lengra.

Rússnesku bændurnir á stórbúinu RusMoloko á Ramensky-svæði Moskvuborgar tóku sig til og keyptu sýndarveruleikagleraugu á alla hjörðina. Þar njóta kúrnar þess, á meðan þær matast, að upplifa græn og gróskumikil engi með aðstoð glerauganna og komið hefur í ljós að andleg líðan kúnna tók þó nokkurt stökk – auk þess sem nýtjar þeirra jukust. Kaup sýndarveruleikaglerauganna féllu undir könnun rússneska landbúnaðarráðuneytisins, en þar voru háttsettir ráðamenn í öngum sínum vegna minnkandi framleiðslu mjólkur. Á fundi þeirra varðandi framleiðsluna voru ýmis ráð rædd, tekið var fyrir hvernig Bandaríkjamenn bjóða upp á róterandi vélknúna bursta til að hygla dýrum sínum, íbúar meginlands Evrópu

telja aukna hreyfingu gripanna vera bót allra mála og áður höfðu bændur Moskvu sett upp hljóðkerfi í fjösunum svo kúrnar gætu notið klassískrar tónlistar (með ágætis útkomu reyndar). Fundarmenn ráðuneytisins töldu þó að frekari aðgerða væri þörf og gripu því til hugmyndaðar bændanna um sýndarveruleikann og fengu útbúin gleraugu með aðstoð hönnuða sem tóku mið af sjón dýranna, sem meðal annars geta horft 330 gráður í kringum sig en skynja þó ekki liti sem greinilegast.

Í heildina var gríðarleg ánægja í landbúnaðarráðuneytinu vegna fyrstu niðurstaðna þessarar tilraunar en í dag er RusMoloko meðal þriggja stærstu mjólkurframleiðenda í Rússlandi.

Tilraunin stendur enn yfir og er þarlendur kúabúseigendum boðið að taka þátt, en hlekk á skráningu má finna hjá rússnesku vefsíðunni www.msh.mosreg.ru/ /SP

Covid & Cannabis

Samkvæmt nýlegum rannsóknum vísindamanna Oregon State-háskóla Bandaríkjanna, hefur komið fram að efnasambönd hamplöntunnar geti mögulega komið í veg fyrir útbreiðslu veirunnar Covid-19.

Efnasamböndin cannabigerolic sýra, eða CBGA, og cannabidiolic sýra, eða CBDA, geti með því að bindast gaddapróteinum SARS-CoV-2 veirunnar sem veldur Covid-19, minnkað möguleika eða jafnvel komið í veg fyrir framgengi smita og sýkingu.

(SARS stendur fyrir Severe Acute Respiratory Syndrome, eða á íslensku; heilkenni alvarlegrar bráðrar lungnabólgu.)

Rannsókninni er stýrt af vísindamanninum Richard van Breemen, en hann telur gögn er komið hafa fram sýna jákvæð áhrif CBDA og CBGA gegn þeim

tveimur afbrigðum Covid-veirunnar sem rannsökuð voru – og vonast sé til þess að sú virkni nái til annarra núverandi og framtíðarafrigða.

Þótt frekari rannsókna sé þörf lítur út fyrir að hægt sé að þróa lyf sem kemur þá í veg fyrir eða meðhöndlar Covid-19 með því að hindra inngöngu veirunnar og jafnvel í bland við bólusetningar ætti sú meðferð að verða til þess að aðstæður verði veirunni afar krefjandi. Van Breemen tekur fram að enn geti þó ónæm afbrigði komið upp en líklegt sé að þau eigi þá erfitt með að dreifa sér.

Nánari upplýsingar má lesa á vefsíðu Forbes, www.forbes.com og ef lesendur eru forvitnir um jákvæð áhrif kannabíspöntunnar í tengslum við Covid-19 má sjá grein á vefsíðu Open Access Government www.openaccessgovernment.org, sem sett var inn fyrir ári síðan. /SP

Myndin sýnir sprengingu sem átti sér stað er neðansjávareldfjallið Hunga Tonga-Hunga Ha'apai gaus af miklum krafti um miðjan janúarmánuð.

Eldfjallið Hunga Tonga-Hunga Ha'apai: Sprengigos toppar smithættu

Eyjaklasi og ríki Tonga á Kyrrahafi samanstendur af byggð 36 eyja af þeim 176 sem á svæðinu eru, rúmlega 100 þúsund íbúa.

Tongaríki hefur, líkt og heimurinn allur, ekki farið varhluta af holskeflu Covid-veirunnar – en þó hafa yfirvöld og íbúar verið gríðarlega varkár og smit verið í algeru lágmarki. Í raun er Tonga eitt fárra svæða á heimsvísu þar sem smitaðir finnast vart ekki.

Einungis hefur um eitt smit verið að ræða, nú fyrir hálfu ári, en það greindist hjá fullbólusettum einstaklingi, ferðamanni sem kom flugleiðis frá Nýja-Sjálandi. Hart var brugðist við fréttum af smitinu en strax komu upp tillögur að útgöngubanni í einhvern tíma auk þess sem íbúar flyktust í bólusetningu. Áður hafði aðeins þriðjungur þeirra verið fullbólusettur.

Það hlýtur að þykja kaldhæðnislegt, eftir slíka velgengni í kappi við veiruna, að lenda í nátt-

úruhamförum þeim er hafa dunið yfir á síðustu dögum. Aðstæður í kjölfar sprengigossins og þá flóðbylgjunnar er skulu á um miðjan mánuðinn eru hræðilegar.

Fyrstu hjálpargögn hafa þó borist eyjaskeggjum en nú hafa flugbrautir verið ruddar öskunni sem þekur annars allt sem augað eygir. Er þetta mikið fagnaðarefni enda hefur samband eyjunnar við umheiminn verið slitrótt vegna þess sæstrengs sem fór í sundur við hremmingarnar og yfirsýn yfir eyðilegginguna ekki verið góð.

Stephane Dujarric, talsmaður Sameinuðu þjóðanna, telur að hamfarirnar hafi valdið nær öllum eyjaskeggjum einhverju eða þó nokkru tjóni en að minnsta kosti tvær eyjar hafa látið mikið á sjá.

Mjög miklar skemmdir voru meðal annars á stærstu eyju ríkisins, Tongatapu, en mildi er að enn hafa skráð mannslát í kjölfar gossins ekki verið fleiri en þrjú. /SP

NIELSEN
SONIC

Ghost 50
kr.59.900

Paradox 45
kr. 48.900

Paradox 40
kr. 39.900

Sonic 45
kr. 42.900

Sub Sonic 6mm
kr. 15.990

Ghost 40
kr.49.000

Vesturröst

Sérverslun veiðimanna - Laugaveg 178 - sími: 551 6770 - www.vesturroast.is

Hjóðeyfar

Bændablaðið

Næsta blað kemur út 10. febrúar

IR Ingersoll Rand

LOFTPRESSUR
Í HÆSTA GÆÐAFLOKKI

Við bjóðum upp á allar stærðir og gerðir af Ingersoll Rand loftpressum.

Mjög hjóðlátar og einfaldar í viðhaldi.

Bjóðum upp á þjónustusamninga og leggjum mikla áherslu á að veita góða viðgerðar- og varahlutabjónustu.

Gerðu kröfur - hafðu samband við Gunnar í síma 590 5135 og kynntu þér þína möguleika.

KLETTUR / SALA OG ÞJÓNUSTA / KLETTAGARÐAR 8-10
104 REYKJAVÍK / 590 5100 / klettur.is

NYTJAR HAFSINS

Ráðgjöf ICES byggir á mælingum á stærð ókynþroska hluta loðnustofnsins, eins og tveggja ára.

Alþjóðahafrannsóknaráðið: Upphafsráðgjöf ICES loðnu- veiða er 400.000 tonn

Alþjóðahafrannsóknaráðið (ICES) hefur birt upphafsráðgjöf um veiðar á loðnu á vertíðinni 2022/23. Ráðgjöfin hljóðar upp á 400 þúsund tonn, sem er í samræmi við gildandi aflareglu strandríkja að stofninum.

Á vef Hafrannsóknastofnunar segir að ráðgjöfin byggist á mælingum á stærð ókynþroska hluta loðnustofnsins, eins og tveggja ára, í september síðastliðnum í leiðöngurum Hafrannsóknastofnunar og systurstofnunar hennar á

Grænlandi. Samtals mældust um 130 milljarðar af ókynþroska eins og tveggja ára loðnu sem er nægjanlegt magn til að gefa hámarks upphafsráðgjöf sem aflareglan leyfir, eða 400 þúsund tonn. Þetta er sama upphafsráðgjöf og ICES gaf fyrir ári síðan fyrir núverandi vertíð en þá var vísitalan 146 milljarðar.

Ráðgjöf verður endurskoðuð að loknum mælingum á þessum hluta stofnsins sem fyrirhugaðar eru í september 2022. /NH

Brislingur (Sprattus sprattus) er smávaxinn fiskur af síldarætt, verður sjaldnast stærri en 16 sentimetrar.

Mynd / wikimedia.org

Brislingur er farinn að veiðast við Ísland

Brislingur er fisktegund sem er farinn að veiðast í auknum mæli við landið. Í nýlegu hefti Náttúrufræðingsins er grein um fisktegundina og þar segir að hún hafi fundist í vaxandi mæli við Íslandsstrendur frá árinu 2017.

Í greininni er getið um alla þekkta fundarstaði brislings við landið hingað til. Brislingur er fremur strandlægur fiskur og hefur nú fundist víða við sunnan- og vestanvert landið, flestir út af Rangársandi og Landeyjasandi, í Faxaflóa, Arnarfirði og Ísafjarðardjúpi. Langflestir brislinganna voru kynþroska fiskar.

Samkvæmt upplýsingum á vefsíðu Hafrannsóknastofnunar veiddist brislingur í fyrsta skipti við Ísland í ágúst 2017. Einungis einn fiskur veiddist og var hann 15 sentímetra langur og fékkst á 20 metra dýpi undan Eyjafjallasandi.

Brislingur (Sprattus sprattus) er smávaxinn fiskur af síldarætt,

verður sjaldnast stærri en 16 sentimetrar. Hann líkist smásíld, en er auðgreindur frá síld á því að kviðrönd er með þunnan, snarþenntan kjöl og rætur kviðugga eru undir eða rétt framan við upphaf bakugga í stað þess að vera undir honum miðjum.

Brislingur er uppsjávarfiskur á grunnsævi, oft nærri ströndum og þolir vel seltulítinn sjó.

Útbreiðslan er víðáttumikil á landgrunni Norður-Evrópu og Afríku, einkum innan 50 m dýptarlínu. Hún nær frá Atlantshafsströnd Marokkó og norður í Norðursjó og að strönd suðurhluta Noregs og inn í Eystrasalt. Þá finnst hann í Miðjarðarhafi, Adríahafi og Svartahafi.

Brislingur er mikilvæg stærð í vistkerfinu í Eystrasalti og Norðursjó og spennandi verður að fylgjast með hvernig honum muni reiða af hér við land. /NH

SAGA & MENNING

Að hræra steypu á höndum var ekki létt vinna.

Mynd / Bjarni Guðmundsson

Sögubrot um búfræðslu 2:

Að læra steinsteypugerð

Steinsteypa er ekki gamalt fyrirbæri sé miðað við tímann frá því jörðin tók að kólna. Í byrjun síðustu aldar var steinsteypa flestum Íslendingum framandi.

Þess vegna þótti það nokkur nýlunda þegar um steinsteypu og húsagerð var fjallað í rækilegum fyrirlestri á einu af fyrstu bændanámskeiðunum, sem haldin voru við Hvanneyrarskóla á öðrum áratug aldarinnar. Fyrirlesturinn hélt Jón Þorláksson, sem þá var landsverkfræðingur. Fáir kunnu þá betur til hinnar nýju byggingartækni.

Meðal forngripa sem varðveittust í Gömlu skemmuni á Hvanneyri fyrir tilstilli Guðmundar Jónssonar, síðar skólastjóra, og fleiri góðra manna, voru sérkennileg steypumót. Sennilega eru það mótin sem Halldór skólastjóri Vilhjálmsson skrifaði svo um í skólaskýrslu sinni fyrir árin 1926-1928:

„Skólinn hefir loks eignast ágætt steinsteypumót og er meiningin að piltar læri að steypa steina í því framvegis. Áhugasömu og iðju sömu mennirnir, sem kunna að grípa hverja stund sem gefst, eru fljótt

að steypa nokkra tugi steina, sem áður en varir eru orðnir hundruð - þúsundir. Nægilega mikið byggingarefni til þess að byggja heil hús á ódýrasta hátt, sem orðið getur. En enn vantar okkur góða tilsögn í húsagerð og þyrfti að senda færan mann út til þess að kynna sjer hana vel og rækilega.“

Eins og meðfylgjandi mynd gefur til kynna eru mótin traustlega gerður tréþallur, sem á eru borð er mynda rétt horn. Á móti því hefur verið hægt að

Móttíl að steypa hleðslusteina.

mynda annað horn með borðum, sem stílt skyldu af með okum/kubb-um. Virðist þannig hafa mátt ráða stærð steinanna.

Sá er þó galli á gjöf Njarðar að við höfum ekki vissu fyrir því hvort

hér er um sérsmiðuð mót að ræða, t.d. aðeins vegna kennslunnar, eða hvort þetta muni hafa verið staðal-verkfæri sem víðar þekktist. Hefur einhver ykkar séð svona mót? Það er vitað að steypusteinagerð var stunduð víðar á fyrstu áratugum steinsteypualdar. Þannig var skrifaranum til dæmis sagt frá steypusteinagerð námspilta Núpsskóla í Dýrafirði undir lok fjórða áratugarins. Skyldu þeir steinar fara í húsbyggingu Kristins Guðlaugssonar, bónda á Núpi.

Ef til vill hafa einhverjir, sem lærðu steinsteypu- og steinagerð á Hvanneyri með þessum mótum, haldið henni áfram þegar heim kom. En þótt steypumót Hvanneyrarskóla hafi varðveitt skortir okkur örugga lýsingu á því hvernig steypuverkið gekk fyrir sig. Sé einhver lesandi aflögufær um þá vitneskju væri afar gagnlegt að heyrja í honum eða frá honum um það.

Gripahús og jafnvel íbúðarhús voru hlaðin úr steypum steinum, og þá steinum sem sérstaklega höfðu að efni og gerð verið þróaðir í því skyni. Sá byggingarmáti tengir með sínum hætti saman hina aldagömlu aðferð við húsbyggingar hérlendis, hleðslu úr torfi og grjóti, og steinsteypuöldina.

Bjarni Guðmundsson

LÍF & STARF

Olís lokar Rekstrarlandi á Selfossi og í Reykjavík

„Já, það er rétt skilið, lokunin á Selfossi er liður af stærri skipulagsbreytingu á stórnotendasölu innan Haga samstæðunnar. Rekstrarland í Reykjavík mun jafnframt loka sem hluti af þessum skipulagsbreytingum. Við gerum ráð fyrir að loka á Selfossi í núverandi mynd 1. febrúar,“ segir Frosti Ólafsson, framkvæmdastjóri Olís.

Hann var einnig spurður hvort það væri rétt að fyrirtækið væri að loka Rekstrarlandi sínu á Selfossi og þá Reykjavík líka.

„Gert er ráð fyrir því að ný rekstrareining verði stofnuð innan Haga til að sinna uppbyggingu á sölu- og þjónustustarfsemi gagnvart stórnotendum. Þessi eining kemur til með að nýta það sterka innkaupa-

Olís mun loka Rekstrarlandi sínu á Selfossi 1. febrúar. Einnig verður lokað í Reykjavík.

Mynd / MHH

og vöruhúðakerfi sem til staðar er í samstæðu Haga,“ bætir Frosti við. Samhliða stofnun þessarar nýju rekstrareiningar verður skipulagi stórnotendasölu innan Olís breytt.

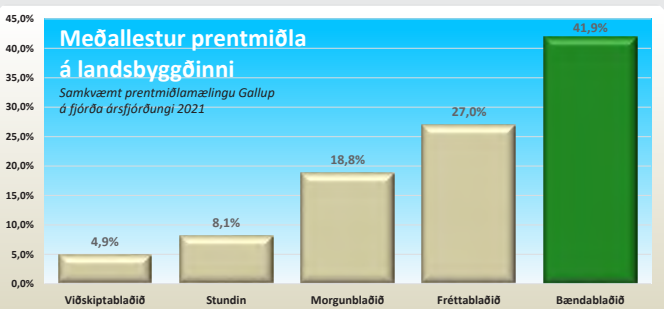
Ný sölueining Haga kemur til með að taka yfir þá vöruflokkanna innan Olís, sem hafa sterka samlegð með innviðum, skipulagi og væntu vöruframboði nýrrar einingar. Umræddir vöruflokkar sem koma til með að flytjast úr Olís yfir í nýja einingu eru hreinlætis-, rekstrar- og heilbrigðisvörur.

„Auk vefverslunar og símasöluvers verðum við með lítinn afgreiðslulager og söluskrifstofu á Selfossi. Og til að mæta þörfum einstaklinga verður vöruframboðið aukið á þjónustustöð Olís á Selfossi. Til viðbótar selur Bónus á Selfossi ýmsar rekstrarvörur á samkeppnishæfu verði sem hentar minni aðilum,“ segir Frosti.

/MHH

Bændablaðið

Kemur næst út 10. febrúar – Hvar auglýsir þú?

LÍF&STARF

Lífræni úrgangurinn fer í gegnum hakkavél og blandast í framhaldinu við stoðefni, sem er að langmestu leyti timburkurl úr úrgangstimbri sem fellur til í Eyjafirði. Auk timburkurls er pappír úr grænnargámum á Akureyri blandað saman við og er tætt á staðnum. Mynd / MBP

Átakið „Þú ert orkugjafi“:
Urðun á lífrænum úrgangi verður bönnuð á næsta ári

„Meðhöndlun lífræns úrgangs, líkt og gert er í Moltu, skilar miklum umhverfisávinningi þar sem losun gróðurhúsalofttegunda af lífrænum úrgangi minnkar umtalsvert samanborið við hefðbundna urðun. Fyrir hvert kíló af matarleifum sem fara í jarðvegsgerð minnkar losun á CO₂ út í andrúmsloftið um rúmlega eitt kíló,“ segir í frétt á vefsíðu Vistorku.

Þar segir að þrátt fyrir að rúmur áratugur sé liðinn frá því Akureyringar og nærsveitingar þeirra hófust handa við að flokka matarleifar sé nauðsynlegt að halda áfram á lofti upplýstri umræðu um mikilvægi þessarar loftslagsaðgerðar, enda ekki víst að bæjarbúar átti sig á hversu mikilvægt það er fyrir umhverfið að flokka allar matarleifar í stað þess að urða það með almennu sorpi.

Þá er einnig ljóst að mörg heimili á Akureyri og nágrenni flokka ekki lífrænan úrgang og því sé ljóst að hægt sé að bæta sig á því sviði. „Þú ert orkugjafi“ er heiti á átaki sem Akureyrarbær, Vistorka og Molta standa sameiginlega að og er ætlað að minna á mikilvægi þess að flokka matarleifar rétt og búa þannig til orku.

Ávinningur af réttri flokkun fyrir samfélagið sé ótvíræður. Áhrif jarðgerðar hjá félaginu Moltu á kolefnisbókhalð Íslands felst í því, að í stað þess að urða lífrænan úrgang þar sem myndast metan verði til koltvísýringur en metan er 25-30 sinnum öflugri gróðurhúsalofttegund en koltvísýringur. Loftslagsávinningur jarðgerðar Moltu, borið saman við urðun, er um 10.000 tonn af koltvísýringi á hverju ári, eða sem jafngildir árlegum útblæstri um 4.000 fólksbíla.

Umhverfisávinningurinn er ekki eina markmið jarðgerðarstöðvar-

innar. Líkt og nafnið gefur til kynna er þar framleidd molta sem er góður jarðvegsbætir og hægt að nýta með ýmsum hætti. „Mikilvægt er að allar matarleifar skili sér í jarðgerð því rétt meðhöndlun á lífrænum úrgangi er alvöru loftslagsaðgerð.“

Ný lög um úrgang og skattur á almennt sorp

Í janúar á næsta ári, 2023, taka gildi lög um bann við urðun á lífrænum úrgangi.

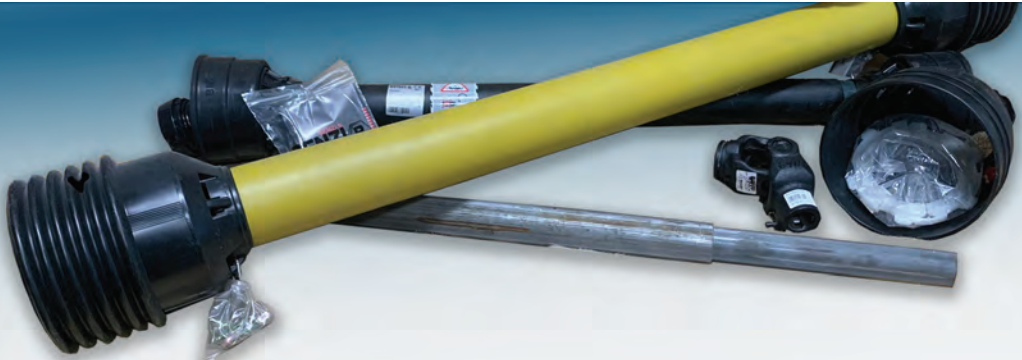
„Það er því ekki lengur spurning um hvort allir landsmenn, fyrirtæki og stofnanir taki þátt í að flokka lífrænt sorp, heldur hvenær það gerist,“ segir á vefsíðu Vistorku.

Til mikils sé því að vinna og mikilvægt að heimili, fyrirtæki og veitingahús, svo dæmi sé tekið, hefjist handa við að flokka sérstaklega lífrænan úrgang. Í janúar 2023 mun einnig koma til skattur á almennt sorp sem endar á urðunarstað. Rétt flokkun á úrgangi mun því skipta heimili og fyrirtæki miklu máli; hvort sem er efnahagslega eða umhverfislega.

Gæta vel að hvað fer í körfuna

Bent er á að gæta þurfi vel að því sem fer í grænu körfuna/brúnu tunnuna þar sem aðskotahlutir eins og málmar og plast geta skemmt vélbúnað Moltu og dregið úr gæðum moltunnar sem jarðvegsbæti.

Moltan er nýtt af einstaklingum, sveitarfélögum og opinberum stofnunum, meðal annars í Lystigarðinum og á golfvelliðum á Akureyri og til uppgræðslu á Glerárdal og Hólasandi. Að hluta til kemur moltan í stað tilbúins innflutts áburðar sem eykur enn á umhverfisávinning starfseminnar. Moltan er aðgengileg öllum bæjarbúum Akureyrar þeim að kostnaðarlausu. /MBP

Drifsköft og drifskaftsefni

Sími: 453 8888 - Opið virka daga kl. 9-17 | Við Norðurlandsveg - 560 Varmahlíð

TREJON VETRARBÚNAÐUR

Eigum mikið úrval vandaðra vetrartækja frá sænska framleiðandanum Trejon.

Fjölplógar í 3,3m og 3,7m vinnslubreidd.

Snjóblásarar í mörgum stærðum.

Vængaskólfur 2,5m³ – 3,5m³ og 5,0m³

Sand- og saltdreifarar 1,6m³ fyrir þrítengi eða á gálga.

Völuteig 4 - 270 Mosfellsbær - Iceland
www.vinnuvelarehf.is - S: 496 4400

REKSTRARLAND ER BAKHJARL BÆNDA

Í Rekstrarlandi fást allar almennar rekstrarvörur fyrir landbúnað. Nilfisk háþrýstidælur, Exide rafgeymar, gæðasmurefni og oliur á vélarnar, Ecolab lágþrýstipvottatæki ásamt hreinsiefnum, sótthreinsandi og græðandi vökvar fyrir spena og jógur.

ECOLAB

Nilfisk

ECOLAB

TEXACO
DeLo DeLo DeLo

Austan sólar og sunnan mána:

Hann á það skilið? Á hann það skilið?

Í kaflanum „Misseristalið og til-drög þess“ eftir Þorkel Þorkelsson, í 1. tbl. Skírnis árið 1928, kemur meðal annars fram að nöfn viku-daganna eigi sér þó nokkra sögu.

Ef lítið er yfir síðurnar má sjá hvernig nafnagift daganna eins og við þekkjum þá tengist í raun þeim fræðum Egypta og ákvörðun um að tengja heitin við stjörnufræði. Vikan í Egyptalandi á 13. öld var semsé nátengd stjörnufræði og fengu dagar vikunnar nöfn eftir þeim reikistjörnum er þekktust á þeim tíma.

Samkvæmt stjörnufræðum töldu menn sólina, tunglið, Mars, Venus, Júpíter, Merkúr og Satúrnus helstu reikistjörnumar og að fjarlægð þeirra frá jörðu fylgdi þessari röð.

Var almenn trú þess efnis að daglegt líf okkar manna færi eftir áhrifum stjarnanna, en talið var að sú stjarna sem dagurinn var kenndur við hefði bæði sérstök umráð yfir fyrstu stundu dagsins, auk þess sem allur sá dagur væri sérstaklega á valdi hennar.

Sólin hefði umráð yfir fyrstu klukkustund sunnudagsins og því var hann kenndur við hana og nefndur dies solis (sólardagur eða sunnudagur). Sömu sögu var að segja með næsta dag sem var þá kenndur við tunglið og nefndur mánadagur (dies lunæ). Mars átti fyrstu stundu þriðjudagsins, sem þess vegna varð hans dagur (dies Martis), og miðvikudagurinn var dagur Venusar (dies Veneris). Júpíter stjórnaði fimmtudeginum (dies Jovis), Merkúr föstudegi (dies Mercurii) og laugardagur var dagur Satúrnusar (dies Saturni).

Dagar heiðingjanna í dag

Þarna á milli egypsskrar stjörnufræði og svo heiðinna siða má finna sterka tengingu í fyrstu tveimur þeim nöfnum er telja dagana. Sólardagurinn egypski heitir hjá heiðingjunum (okkur) sunnudagur enda þýðir sunna sól. Tunglið, öðru nafni máni, kennir mánudag. Venusardagurinn okkar er þó ekki miðvikudagur heldur föstudagur – enda Venus/Freyja þeirra heiðnu vill tengjast frjósemi og þar frjádegi eða föstudegi. Þriðju-, miðviku- og fimmtudagar heiðingja voru nefndir eftir guðunum Tý, Óðni og Þór (tirsdag, onsdag og torsdag á skandinavískunni) og svo var þvottadagurinn mikli og dagur reikistjörunnar Satúrnusar upp á Egypta kallaður lördag /laugardagur. Í forn-íslensku hétu þó vikudagarnir okkar Íslendinga – líkt og hjá frændþjóðunum: týsdagur, óðinsdagur, þórsdagur og frjádagur.

Annars er víst rétt að geta þess að þrettánda aldar Egyptar höfðu beyg af laugardegi, degi Satúrnusar, en sú pláneti þykir hafa margþætt áhrif á mannkynið og helst ekki af góðu. Vanlíðan, hindranir og sorg, álög og þjáningar eru aðalsmerki hennar og merkilegt að vita hvort einhverjir skynja þau áhrif um helgar.

Tunglið snýst að venju

Hvað varðar mánuðinn í heild var hann upphaflega og er að sjálfsögðu

enn í dag, tíminn sem tekur tunglið að snúast um möndul sinn – eða um það bil fjórar vikur. Þannig upphófst þetta eiginlega tímatal þjóða, en á öldum áður, er ekki var við rafljós að styðjast, varð fólk oft að sníða athafnir sínar eftir tunglskininu og þá nauðsynlegt að vita hvenær þess var von. Orðið mánuður er dregið af orðinu máni, sem merkir tungl eins og áður hefur komið fram og var tíminn talinn á milli tunglflyllinga, í kringum 30 dagar.

Fyrsta blaðaauglýsing konudagsblóma, sem kom frá Félagi garðyrkjubænda og blómaverslana árið 1957.

Mynd / timarit.is

Bóndadagsblóm

Bóndadagurinn er á föstudaginn. Gleðjið bóndann á Bóndadaginn og gefið honum Bóndadagsblóm.

HANN Á ÞAÐ SKILIÐ?

EYJABLÓM

sími 2047

Auglýsing Bóndadagsblómanna árið 1983 en þar virtust menn efins um ágæti þess að færa bændum blóm. Það hefur sjálfsagt verið eitthvað tilfallandi. Mynd / timarit.is

Mánuðirnir okkar Íslendinga báru eilítið önnur nöfn hér áður fyrr og miððust þau gjarnan við veðurfar, búhætti eða annað sem stóð þeim nærri. Í Snorra-Eddu má finna örlítill tilbrigði við gömlu mánaðaheitin þó þau séu flest hin sömu, en tímatalið samkvæmt Snorra-Eddu var á þá vegu að allir mánuðirnir byrjuðu á sama (tólfta) töludegi hvers mánaðar eins og við þekkjum þá í dag.

Tímatal Snorra-Eddu

Vetur byrjaði 12. október á gormánuði og lauk 11. apríl í einmánuði.

Sumar tók við af vetri og hófst með gaukmánuði þann 12. apríl en lauk á kornskurðar/haustmánuði þann 11. október.

Upptalning þeirra er eftirfarandi, frá og með vetri, 12. október.

Gormánuður, ýlir/frermánuður, jólmánuður/mörsugur/hrútmánuður, þorri, góa, einmánuður.

Sumar, frá og með 12. apríl: Gaukmánuður, sáðtíð/eggtíð/stekktíð, sólmánuður/selmánuður, miðsumar/heyannir, tvímánuður, kornskurðarmánuður/haustmánuður.

Hin nýrri/gömlu mánaðaheiti koma hér á eftir og er nákvæm dagsetning þeirra örlítið á flökti.

Hin nýrri/gömlu mánaðaheiti

Vetur: Gormánuður hefst fyrsta vetrardag, laugardag í 1. viku vetrar (21.–28. október),

Ýlir hefst mánudag í 5. viku vetrar (20.–27. nóvember),

Mörsugur hefst miðvikudag í

9. viku vetrar (20.–27. desember),

Þorri hefst föstudag í 13. viku vetrar (19.–26. janúar),

Góa hefst sunnudag í 18. viku vetrar (18.–25. febrúar),

Einmánuður hefst þriðjudag í 22. viku vetrar (20.–26. mars)

Sumar: Harpa hefst sumardaginn fyrsta, fimmtudag í 1. viku sumars (19.–25. apríl),

Skerpla hefst laugardag í 5. viku sumars (19.–25. maí),

Sólmánuður hefst mánudag í 9. viku sumars (18.–24. júní),

Heyannir hefjast á sunnudegi 23.–30. júlí,

Tvímánuður hefst þriðjudag í 18. viku sumars (22.–29. ágúst),

Haustmánuður hefst fimmtudag í 23. viku sumars (20.–26. september)

Vetrarmánuðir

Nafn gormánaðar vísar til sláturtíðar en fyrsti dagur hans er jafnframt fyrsti vetrardagur. Ýlir, sem næstur er honum í röðinni, er stundum nefndur skammdegismánuðurinn en uppruni nafns hans er óráðinn. Mörsugur, a.m.k. samkvæmt Gísli Jónssyni íslenskufræðingi, kennara og pistlahöfundar þáttanna um íslenskt mál í Morgunblaðinu, dregur nafn sitt af því að vera „sá mánuður er sýgur mörinn, ekki einasta úr skepnunum, heldur nánast öllu sem lífsanda dregur“.

Nafn mánaðarins þorra, sem hefst að loknum mörsugi, er tiltölulega óskilgreint, en einhverjir vilja meina að orðið sé skylt lýsingarorðinu þurr eða að þverra.

Þegar hoppandi berrassaðir menn boða gæfu áhorfenda

Bóndadag ber jafnan upp á fyrsta dag þorra og bar nú í ár upp á 21. janúar. Rétt er – fyrir þá er telja sig bónda á sínu heimili – að fara eftir þeim íslenska sið að vakna fyrir allar aldir og hoppa í kringum heimili sitt á öðrum fæti, hálfberrassaðir, dragandi brókina á eftir sér. Halda síðan veislu.

Eða, eins og segir í Þjóðsögum Jóns Árnasonar, að ... karlmenn skyldu fara fyrstir á fætur allra manna á bænum þann morgun sem þorri gekk í garð. Áttu þeir að fara ofan og á skyrtunni einni, vera bæði berlæraðir og berfættir, en fara í aðra skálmína og láta hina lafa og draga hana á eftir sér á öðrum fæti, ganga svo til dyra, ljúka upp bæjarhurðinni, hoppa á öðrum fæti í kringum bæinn, draga eftir sér brókina á hinum og bjóða þorra velkominn í garð eða til húsa.

Síðan áttu þeir að halda öðrum bændum úr byggðarlaginu veislu fyrsta þorradag; þetta er „að fagna þorra og veitir gæfu þeim er á horfa“ segja Þjóðsögurnar.

(Þetta er rétt að muna að ári fyrir þá sem ekki vissu og ef til vill gott að klippa út greinina.)

Áhugavert er að sjá auglýsingar fjölmiðla í tilefni bóndadagsins, en fyrstu slíkar auglýsingar á prenti birtust í dagblöðunum í kringum níunda áratuginn. Eyjafréttir, árið 1983, voru ekki að skafa utan af því og settu í blaðið auglýsingu frá blómaverslun þeirra Eyjamanna – Eyjablóm – sem klykkt er út með setningunni *Hann á það skilið?*

Einhverjum þætti slíkt orðalag, þótt gripi sannarlega augað, nú ekki við hæfi, svona út á við a.m.k., í dag.

Góa

Öðrum hnöppum var að hneppa með blómaauglýsingar konudagsins, sem birtust alla jafna tuttugu

Norræn goðafræði segir svo frá að Máni væri persónugervingur tunglsins, sonur Mundilfara og bróðir Sólar sem á næturnar ferðaðist í hestvagni yfir himininn og réði hvort tunglið væri vaxandi eða minnkandi.

árum fyrr á síðum prentmiðlanna. Þar var annar póll tekinn í hæðina og konum hyglt eins og enginn væri morgundagurinn. Jafnvel þótti við hæfi að þær veldu sér blómin sjálfar.

Blómaflaustur þetta hófst annars allt með uppátækjasemi í bland við alúð blómakaupmanns nokkurs, Þórðar Þorsteinssonar að nafni, en hann átti einmitt Gróðrarstöðina að Sæbóli sem var lengi farsælega rekin í Fossvogi. Vegna áhrifa Þórðar kemur svo fyrsta blaðaauglýsing konudags-blóma, árið 1957, frá Félagi garðyrkjubænda og blómaverslana. Þórður þessi, ásamt fjölskyldu sinni, sá stórum hluta íbúa á höfuðborgarsvæðinu fyrir blómum til fjölda ára auk þess sem ágóða mæðradags hvers árs létu hann og Helga kona hans ávallt renna til mæðrastyrksnefndar.

Mánuður góu hefst annars á sunnudegi átjándu viku vetrar sem er nefndur konudagur.

Síðasti dagur góu nefnist hins vegar góuþráll og samkvæmt íslenska almanaksvefnum þykir hann einn verstí óhappdagur ársins.

Yngissveinadagur

Einmánuður er síðasti vetrarmánuðurinn en fyrsti dagur hans er helgaður ungum piltum, kallaður yngismanna-eða yngissveinadagur. Þótti við hæfi að stúlkur færu á fætur þann dag fyrr en piltar og færðu þeim glaðning.

Yngismeyjadagur

Harpa, fyrsti sumarmánuðurinn, er haldinn hátíðlegur, í raun bæði með sumardeginum fyrsta og þá jafnframt

degi yngismeyja. Ekki fer þó fregnum af því að piltar hafi rokið upp fyrir allar aldir og stússað við ungmeyjarnar, þótt dagurinn væri víst helgaður þeim.

Heldur hefur þó fólk vanist því að halda hátíðlegan fyrsta sumardag á meðan dagur yngismeyja hefur fallið í skuggann, en aldir eru síðan sumrinu var fyrst blótað þennan dag.

Og svo áfram veginn

Skerpla tekur við af hörpu sem áttundi mánuður ársins og er uppruni nafnsins óræður, en gæti komið af orðinu skorpinn eða þurrinn.

Sólmánuðurinn, þriðji sumar-mánuðurinn, byrjar á sólstöðum og í byrjun hans þótti gott að fara á grasafjall eins og var kallað. Jurtum til lækninga var safnað og hvannir skornar auk þess sem töfrar Jónsmessunnar voru hyltítr.

Heyannir, nafn mánaðarins næst á eftir sólmánuði, kennir iðju þess tíma árs, heyskapar auk þess sem þótti best, um miðjan mánuð að hefja sölvatekju.

Nafn tvímánaðar hefur verið skýrt á ýmsa vegu en réttasta skýringin er sjálfsagt sú að á þeim tíma eru tveir mánuðir til vetrar.

Að lokum ber að nefna haust-mánuð, sem einnig er nefndur garðlagsmánuður þar sem á þessum tíma þótti ekki seinna vænna en að ganga í að bæta túngarða, hús eða annað sem þótti bóta við.

En nú er ekki seinna vænna að fara að huga að konudeginum ef frúrnar hafa ekki skellt í lás eftir síðasta bóndadag.

(Svona ef einhver gerði alvöru úr því að hoppa um buxnalaus ...) /SP

FLIEGL vélavagnar

HECHT barna Rafmagnsfjór hjól
Verð128.000 kr.

ERGOLASH strappar
35% fljótvrkari.
Verð 4.990 kr. + vsk

RAG
import - export
Helluhraun 4, Hafnarfirði
sími 565 2727 & 892 7502

Bílskúrs- og iðnaðarhurðir

- Stuttur afhendingartími
- Hágæða íslensk framleiðsla
- Val um fjölda lita í RAL-litakerfinu
- Vindstyrktar hurðir

Smíðað eftir máli

- Iðnaðarhurðir
- Iðnaðarhurðir með gönguhurð
- Bílskúrshurðir
- Hurðir í trékarma
- Tvískiptar hurðir

Fyrsta flokks þjónusta og ráðgjöf

Tunguháls 10, 110 Reykjavík, sími 567 3440, vagnar@vagnar.is, vagnar.is

Vatnsveitur fyrir lögbýli

Þann 1. febrúar n.k. opnar Matvælastofnun fyrir umsóknir um styrki vegna vatnsveitna á lögbýlum í samræmi við reglugerð um framlög úr Jöfnunarsjóði sveitarfélaga til vatnsveitna á lögbýlum, nr. 180/2016.

Umsókn um styrk til vatnsveituframkvæmda (nr. 10.06) er í þjónustugátt MAST sem er aðgengileg á heimasíðu Matvælastofnunar. Umsækjandi skráir sig inn með Íslykli eða rafrænum skilríkjum. Umsóknarfrestur er til og með 28. febrúar n.k. Umsóknarfrestur verður ekki framlengdur.

Eftirfarandi fylgigögn skulu fylgja með umsókninni:

- Mat úttektaraðila á þörf býlis fyrir framkvæmd
- Staðfest kostnaðar- og framkvæmdaráætlun
- Teikningar sé um byggingar að ræða
- Umsögn viðkomandi sveitastjórnar um að skilyrði 1. mgr. 1. gr. ofangreindrar reglugerðar séu uppfyllt, þ.e. að hagkvæmara sé að mati sveitastjórnar að leggja vatnsveitu að einstökum bæjum, sbr. 2. mgr. 1. gr. laga um vatnsveitur sveitafélaga, nr. 32/2004

Stuðningur fyrir hverja framkvæmd getur að hámarki numið 44% af stofnkostnaði við vatnsveitu til heimilis- og búsparpa, þ.e. kostnaðar við vatnsupptöku, þar með talin borun eftir vatni og dælur, vatnsgeyma og leiðslu frá vatnsbóli að bæjarvegg. Ennfremur telst til stofnkostnaðar þóknun fyrir úttekt á framkvæmdinni.

Vakin er athygli á því að þeir umsækjendur sem áttu samþykktu umsókn á sl. ári, en luku ekki framkvæmdum, þurfa að sækja um aftur.

Ítarefni

- Upplýsingasíða Matvælastofnunar um vatnsveitustyrki, www.mast.is/is/baendur/vatnsveitustyrkir

Garðyrkjuskólinn á Reykjum, Ölfusi.

Mynd / HKr.

Framtíð Garðyrkjuskólans á Reykjum er mjög óljós:

Erfiðleikar Garðyrkjuskólans á Reykjum

– Hver er vandinn og hvað er til ráða?

Til þess að skapa raunhæfa umræðu um stöðuna er nauðsynlegt að mínu mati að fara yfir þróun mála frá árinu 2004 til dagsins í dag. Stór hluti þessarar greinar er tekin upp úr 51 bls. Skýrslu hagsmunaaðila garðyrkjunáms árið 2020 um framtíð starfsmenntanáms í garðyrkju. Hægt er að nálgast hana í gegnum Bændasamtökin.

Þegar til stóð að sameina Garðyrkjuskólann og Lbhí sendu hagsmunaaðilar í garðyrkju frá sér eftirfarandi ályktun frá 12 félagasamtökum.

Mótmælin árið 2004 höfðu engin áhrif og Garðyrkjuskóli ríkisins var formlega sameinaður Lbhí 2005 og hefur starfsmenntanamið verið vistað þar síðan.

„Fundurinn leggur áherslu á að standa þurfi vörð um samfellda garðyrkjumenntun í landinu, frá grunnnámi upp í háskóla. Mikilvægt er að áfram sé unnið að garðyrkju-menntun í fullri sátt og samvinnu við atvinnulífið, eins og verið hefur.

Fundurinn krefst þess að sú uppbygging fari fram á Reykjum, lögheimili garðyrkjunnar, í samræmi við yfirlýsingar landbúnaðarráðherra. Fundurinn mótmælir því að garðyrkjunám sé slitið í sundur og komið fyrir á við og dreif, eins og drög að skipuriti Landbúnaðarháskóla Íslands gera ráð fyrir.“

Lbhí er búinn að hafa 17 ár til þess að efla starfsemina á Reykjum, en skoðum nú afleiðingarnar.

Allt frá því að Garðyrkjuskóli ríkisins var sameinaður Lbhí árið 2005, hefur fjarad undan innviðum starfsmenntanáms í garðyrkju að Reykjum í Ölfusi. Þar hefur starfsfólki fækkað og húsakostur látið mjög á sjá.

Annað dæmi um framkomu Lbhí. Ekkert samráð um stefnuna.

Þann 7. júní 2019 var boðað til fundar hjá Lbhí með hagsmunaaðilum, starfsmönnum og öðrum áhugasömum að Hvanneyri. Fundurinn var boðaður eftir hádegi, föstudag fyrir hvítasunnu. Fundarboð barst með afar stuttum fyrirvara og ekki fengu

Brandur Gíslason skráðgarðameistari. Mynd / Úr einkasafni.

allir hagsmunaaðilar boð til fundarins. Það vekur til dæmis undrun að Félagi iðn- og tæknigreina, sem er bæði sveinafélag í skráðgarðyrkju og stéttarfélag garðyrkjufræðinga, auk Skógræktarinnar, skuli ekki hafa fengið boð sem hagsmunaaðilar. Ekki voru send út gögn fyrir fundinn en fundarefnið sagst vera kynning á nýrri stefnu skólans.

Þegar til fundarins var komið var gengið til þess að kynna með um 90 mínútna langri kynningu, nýja stefnu skólans, en stefnan í heild var þó ekki gerð öllum fundargestum aðgengileg þar sem mjög fá útprentuð eintök lágu frammi á fundinum. Lítið og nær ekkert rými var gefið fyrir spurningar, athugasemdir eða umræður á fundinum. Ljóst mátti vera að hagsmunaaðilar fengu kynningu á orðnum hlut og ekki var ætlast til þess að þeir hefðu skoðanir á stefnunni eða áhrif á hana.

Nú var orðið nokkuð ljóst að Lbhí ætlaði sér að starfsmenntanám garðyrkju verði aðfararnám að háskólanámi.

Fram eftir sumri og hausti 2019 reyndu hagsmunaaðilar að fá samtal um stefnuna og innleiðingu hennar við stjórnendur Lbhí út frá málefnalegum athugasemdum án árangurs.

Staðan var tekin fyrir á sameiginlegum fundum hagsmunaaðila og á vettvangi hvers

hagsmunafélags fyrir sig. Hafa hagsmunafélögin sent út ályktanir í kjölfar funda sinna. Allar bera þær að sama brunni: Að bjarga þurfi starfsmenntanáminu með því að færa það undan Lbhí og gera það að sjálfstæðri rekstrareiningu.

Ög hvað gerðist næst?

Í nóvember 2019 var skipaður starfshópur sem hafa skyldi það verkefni að teikna upp framtíðarsýn og fyrirkomulag starfsmenntanáms í garðyrkju, innan eða utan Lbhí.

Jafnframt mælti mennta- og menningarmálaráðherra svo fyrir að gert skyldi hlé á skipulagsbreytingum varðandi garðyrkjunámið á meðan starfshópurinn kæmist að niðurstöðu.

NEI, NEI, RÁÐHERRA

Skemmst er frá því að segja að þau fyrirmæli hafði stjórnandi Lbhí að engu og sendi skýr skilaboð um að ekki stæði til að virða það ferli sem sett var á fót með starfshópnum. Möguleikar um vistun starfsmenntanámsins utan Lbhí fengust lítt sem ekki ræddir á vettvangi starfshópsins og ljóst varð fljótt að ekki næðist sameiginleg niðurstaða.

Að ganga fullkomlega framhjá hagsmunaaðilum við gerð stefnunnar er óskiljanlegt og vandséð hvers vegna ekki var orðið við óskum um sameiginlegan fund til að ræða athugasemdir og ábendingar. Þess í stað hefur rektor hringt eða fundað löngum stundum með einum eða fáum fulltrúum og voru upplýsingar úr þeim samtölum misvísandi og óáreiðanlegar. Afskipti rektors af starfsemi frjálsra félaga og klögumál vekja einnig furðu. Það getur tæplega verið hlutverk stjórnenda í opinberum menntastofnunum að skipta sér af samskiptum innan félagasamtaka eða framsetningu efnis á vefmiðlum einstakra félaga.

Það er engu líkara en að stjórnendur skólans leitist vísvitandi við að efna til óeiningar við hagsmunaaðila. Um það eru fjölmörg dæmi sem óþarft er

að rekja hér en velkomið er að leggja fram gögn ef eftir því er óskað.

Skoðum nú enn frekar framkomu Lbhí

Umgengni stjórnenda við mannauð garðyrkjunnar hefur orðið tilefni athugasemda. Í fyrri kafla er gerð grein fyrir því hvernig stjórnendur Lbhí virðast sniðganga reynslu og þekkingu hagsmunaaðila markvisst og leitast við að efna til ófriðar við atvinnulífið með samráðsleysi og/eða ögrunum. Hagsmunaaðilar hafa dregið úr samskiptum við Lbhí, sagt sig frá samstarfsverkefnum og leita í vaxandi mæli á önnur mið, þar sem vinsamlegra og hæfara samstarfsumhverfi býðst.

Upp úr áramótum 2019–2020 tók nýtt skipurit gildi með kosningu deildarforseta, röðun starfsfólks í deildir og deildafundum. Enn og aftur gegn fyrirmælum ráðherra sem gaf fyrirmæli um að hlé skyldi gert á skipulagsbreytingum gagnvart garðyrkjunáminu.

Á fundi í starfshópnum sem haldinn var í lok janúar 2020 lýsti rektor því í lok fundar að það væri alfarið háskólaráðs og rektors að ráða skipulagi og fyrirkomulagi háskólans og vék því næst af fundi. Ekki varð annað séð en þarna væri verið að gefa þau skilaboð að ekki yrði tekið mark á störfum starfshópsins eða niðurstöðu hans, þrátt fyrir að fulltrúar atvinnulífsins hefðu þarna varið tíma, fé og fyrirhöfn með þátttöku sinni og störfum í hópnum.

Starfandi námsbrautarstjóri skráðgarðyrkju og formaður Félags skráðgarðyrkjumeistara sem jafnframt átti þá sæti í starfshópnum, sat einnig deildarfundum þar sem háskólareglur voru ræddar. Lagði hann fram bókun á fundi um að reglurnar yrðu ekki afgreiddar fyrr en starfshópurinn hefði lokið störfum. Á það var ekki hlustað fremur en önnur sjónarmið eða athugasemdir hagsmunaaðila.

Enn einu sinni er reynt að hvetja Lbhí til samstarfs

Hagsmunaaðilar leggja á það megin-

áherslu að starfsmenntanám í garðyrkju fái frelsi undan Lbhí, stjórnendum þar og háskólaumgjörðinni í heild. Nauðsynlegt er að skapa náminu frelsi, annars vegar til að starfrækja öflugt starfsmenntanám í samræmi við námsbrautarlýsingar og hins vegar til að þróa ýmsar kynningar og námsleiðir, námskeið og valáfanga til viðbótar fyrir faglært og ófaglært starfsfólk í garðyrkju, almenning, sem og nemendur í grunn-, leik- og framhaldsskólum.

Fullreynt er að starfsmenntanám í garðyrkju þrífist innan Lbhí eins og gerð er grein fyrir hér framar. Ráðherra ákvað samt að fara með námið undir FSU og kom sú ákvörðun í des. 2020. Enn hefur ekki verið sagt hvernig sú yfifærsla eigi að ganga fyrir sig. Horfa verður því til þeirra valkosta sem hagsmunaaðilar telja koma til greina.

Hafa ber í huga að stór hluti námsefnisins sem notað hefur verið til þessa er samið af þeim sem kennt hafa viðkomandi námsgreinar.

Ég er næstum fullviss að Hvanneyringar (vonandi ekki háskólasamfélagið) ætla sér að sölsa undir sig landsvæðið að Reykjum (eitt háskólasetið enn). Nú er endanlega nóg komið.

Ég skora á Alþingi og ráðherra að gera það sem ráðherra sagði rektor Lbhí að gera í nóvember 2019.

Rektor, hættu öllum afskiptum á Reykjum í Ölfusi nú þegar. Þá skapast friður til að vinna að farsælli lausn þessa máls.

Hvernig væri til dæmis að setja á stofn Umhverfisskóla á Reykjum? Væri sjálfseignarstofnun og í stjórn hennar væru fulltrúar garðyrkju, umhverfisverndar, skógræktar og landgræðslu, umhverfisfræðslu og hagsmunasamtök atvinnulífs svo eitthvað sé nefnt.

Meira um það mál seinna. Baráttukveðjur, Brandur Gíslason, skráðgarðameistari.

Um ARR og átaksverkefnið fram undan í arfgerðargreiningum

Eyþór Einarsson
ráðunautur búfjárræktar-
og þjónustuviðs
ee@rml.is

Það voru einstaklega ánægju-
leg tíðindi sem hægt var að færa
landsmönnum mánudaginn 17. jan-
úar þegar tilkynnt var um að okkur
hefði tekist að finna hina alþjóðlega
viðurkenndu verndandi arfgerð
gegn riðuveiki (ARR) í íslenska
fjárstofninum.

Áður var búið að finna T137 í
nokkrum kindum sem líka er mjög
spennandi þó sú arfgerð sé ekki viður-
kennd, enn sem komið er, sem vernd-
andi. Í raun var vart hægt að hugsa
sér betra veganesti inn í það átak sem
er fram undan, en það að eiga nú
raunhæfa von um að finna gullmola
í stofninum.

Hér verða veittar upplýsingar
um verkefnið, annars vegar er varða
praktísk atriði og hins vegar upplýs-
ingar um áherslur í sýnatökunni –
hvernig snýr þetta að mér sem sauð-
fjárbónda?

Markmið verkefnisins – við hverja á það erindi?

Átaksverkefnið, sem framkvæmt er af
RML og styrkt af Þróunarsjóði sauð-
fjárræktarinnar, gengur annars vegar
út á að hvetja bændur til að koma inn
af meiri krafti í það að rækta fé sem
hefur mikla mótstöðu gegn riðuveiki.
Hins vegar að leita betur í stofninum
að verndandi arfgerðum og þá í leiðinni
öðrum breytileikum á þrönguninu sem
áhrif geta haft á mótstöðu sauðfjár
gagnvart riðu.

Mikilvægt er að allir sýni verkefni-
nu áhuga. Hve stór skref bændur taka í
því að rækta þórnari stofna er ákvörðun
hvers og eins en vissulega snertir þetta
alla sauðfjárbændur en þó með mis-
munandi hætti.

Hvaða bú?

- Fyrir bændur á riðusvæðum er
vissulega mest áriðandi að taka
ræktun fyrir þórnari stofnum
föstum tókum. Útrýma áhættu-
arfgerðinni úr stofninum og fjölga
lítið næmum og verndandi arf-
gerðum eins hratt og kostur er.
- Fyrir bú sem kalla má ræktunarbú,
er mikilvægt að þau komi inn í
verkefnið af fullum þunga. Hér
er átt við bú sem selja talsvert af
líflömbum og/eða hafa skaffað
sæðingastöðvunum hrúta fyrir hið
sameiginlega ræktunarstarf. Þessi
bú ættu að losa sig við áhættu-
arfgerðina og vera undir það búin að
anna eftirspurn eftir sölugripum
með lítið næmar og verndandi
arfgerðir.

Sýnataka úr eyra.

- Bændur sem telja sig tilheyra
hvorugum hópnum geta samt
engu að síður lúrt á erfðafræðileg-
um gullmolum. Það eru því í raun
best að allir sýni lit á einhvern hátt
í þessu sameiginlega átaki.
- Líklegt er að í framtíðinni muni
reglur um hvaða gripi má flytja á
milli búa, grundvallast á því hvaða
arfgerð gripurinn ber.

Hvaða gripir?

- Mælt er með að sem flestir láti
taka sýni úr hrútunum sínum
þannig að sem stærstur hluti hrúta-
flotans í landinu verði greindur.
- Þeir sem hafa hug á að ganga skrefi
lengra, myndu taka stikkprufur úr
hjörðinni. Velja gripi sem gætu
endurspeglad ólíkar ættlínur innan
hjarðarinnar og úr ám sem mikið
er til út af, líkt og hrútsmæður.
- Þeir sem eru tilbúnir að taka stærri
skref, ættu þá að horfa til þess að
taka yngstu árgangana skipulega
fyrir auk þess að skoða valdar
eldri ær. Ljóst má vera að fyrir
ákveðin bú verður það takturinn
næstu árin að inn í hjörðina fari
nánast eingöngu gripir sem eru
arfgerðargreindir.
- Best er vissulega að taka skref-
ið til fulls og kanna nánast alla
hjörðina. Nægilegt ætti þó að vera
að greina um 70% gripanna og
sleppa þeim sem fyrrsjáanlega
eru á leið úr ræktun og ám sem
ekki er sett á undan.

Algengar spurningar

Á mínu búi eru hrútarnir þegar greindir
með tveggja sæta greiningu (sæti 136
og 154) – þarf ég að greina þá aftur?
Þetta þarf bara að meta í hverju tilfelli.
Vissulega liggja fyrir mikilvægar upp-
lýsingar um þessa gripi, þ.e.a.s. upp-
lýsingar um áhættu-
arfgerðina og lítið
næmu arfgerðina. Til þess að spara sér
að greina þessa gripi aftur, mætti byrja
á að skoða hvort hægt sé að fá upplýs-
ingar um foreldra þeirra. Einnig mætti
byrja á að taka úrtak úr stofninum áður
en ákvörðun er tekin að freista þess að

finna verndandi arfgerð í hrútunum. Þá
er líklegra að gripir sem teljast hlut-
lausir út frá þessum tveim sætum (AR/
AR) leyni verndandi arfgerð heldur en
gripir sem eru arfblendnir fyrir áhættu-
arfgerð (VR/AR) eða lítið næmu arf-
gerðinni (AR/AH). Svo er útilokað að
gripir sem eru arfhreindir fyrir áhættu-
eða lítið næmu arfgerð (VR/VR, AH/
AH) leyni verndandi arfgerð. Nánar um
þetta má lesa inn á heimasíðu RML.

Er æskilegt að tvískipta sýna-
tökunni? Já, þar sem taka á mörg sýni
getur verið skynsamlegt að gera það í
tveim hlutum. Almennt væri þá best
að taka fyrst úr hrútunum og eldri ám
sem liggur fyrir að taka eigi sýni úr.
Afkvæmi foreldra sem báðir reynast
hlutlausir (engan breytileika að finna í
þeim 6 sætum sem leitað verður í) þarf
þá í raun ekki að skoða. Það er 100%
öruggt að afkvæmið er einnig hlut-
laust. Búast má við að það sé algeng-
asta niðurstaðan í flestum hjörðum, að
gripir reynist hlutlausir.

Greiningar á sæðingastöðva-
hrútum? Allir kandidatar fyrir sæðinga-
stöðvamar sem greindir hafa verið frá
ársbyrjun 2021 hafa verið raðgreindir
(öll sæti þröngensins skoðuð). Þá er
þegar búið að greina nokkurn hóp af
eldri hrútum. Listi yfir greinda hrúta og
þá eldri hrúta sem stendur til að verði
greindir, mun birtast á heimasíðu RML
á næstu dögum.

Nokkur hagnýt atriði

- Skráning í átaksverkefnið fer fram
á heimasíðu RML (www.rml.is).
Skráning er opin til 1. febrúar
2022.
- Allir geta sótt um. Í boði eru
ákveðið margar greiningar á
niðursettu verði (niðurgreitt af
Þróunarsjóði sauðfjárræktarinnar).
Ef eftirspurn eftir greiningum
verður umfram þann fjölda sýna
sem er niðurgreiddur get bændur
keypt greiningar á mjög hagstæðu
verði í gegnum verkefnið.
- Verð á greiningu pr. niðurgreitt
sýni vegna verkefnisins er 850
kr. án vsk. og með fyrirvara um
gengisbreytingar (hér miðað við
1 kr = 150 EUR)
- Fullt verð á greiningu í gegnum
verkefnið er 2.350 kr án vsk.
og með fyrirvara um gengis-
breytingar (hér miðað við 1 kr =
150 EUR)
- Greiningin innifelur skoðun á sex
sætum: Það eru klassisku sætin
þrjú 136, 154 og 171. Auk þess
sæti 137, sem geymir hugsanlega
verndandi arfgerð. Þá hefur fund-
ist breytileiki í sætum 138 og 151
sem gæti haft jákvæða þýðingu
en áhrifin ekki fyllilega ljós enn
sem komið er.
- Sýnataka er ekki innifalín í verði.
Hægt er að kaupa þá þjónustu hjá

RML samkvæmt verðskrá (9.000
kr/klst + komugjald 6.500 kr,
bæði verð án vsk.) eða að bændur
annast sýnatöku sjálfir. Reikna
má með að hægt sé að taka 40 til
60 gripi á klst., en það fer eftir
undirbúningi og mannskap sem
að verkinu kemur.

- Nota þarf töng við sýnatöku en
sýnið er tekið úr eyra. Ef bændur
ætla að sjá sjálfir um sýnatökuna
er hægt að kaupa tangir í gengn-
um RML. Verð innan við 3.500
kr. án vsk. Tangir geta bændur
samnýtt svo fremi að þær séu
tryggilega sótthreinsaðar milli
bæja.
- Eftir 1. febrúar verður farið yfir
umsóknir. Öllum verður svarað.
Þá munu bændur fá nákvæmari
upplýsingar um sýnatökuna,
merkingu sýna, skiladaga o.fl. Ef

þarf að forgangsraða við útdeil-
ingu á greiningum á niðursettu
verði, verður sett sem lágmark
að menn taki 25 sýni. Hámark
á bú verða 300 sýni. Við frek-
ari niðurskurð yrði tekið tillit
til hagsmuna rannsóknarinnar
og ræktunarstarfsins og því gæti
hlutfall niðurgreiddra sýna orðið
eitthvað mismunandi milli búa.
Öllum býðst að kaupa umfram
skammta á fullu verði (2.350 kr
án vsk.). Eins má gera ráð fyrir að
bæta við pantanir, en það verður
auglýst síðar.

- Gert er ráð fyrir að fyrstu sýni fari
til greiningar (erlendis) um mið-
jan febrúar. Niðurstöður ættu að
liggja fyrir um 15 virkum dögum
eftir að sýnið fer til greiningar.
Gert er ráð fyrir að sýnatökum
ljúki um 1. maí.

Vandaðar tröppur og stigar

Margar
stærðir

Olíu- og rafmagnshitablásarar

Mikið
úrval

VINNUPALLAR EHF

Smiðsbúð 10, 210 Garðabæ - s. 787 9933
vpallar@vpallar.is - www.vpallar.is

K7000 Ring 27cm
Sögunardýpt 27cm

DM400 kjarnaborvél
Hámark: 350mm

Husqvarna

FS400 LV
Sögunardýpt 16,5cm

LF75 LAT
Jarðvegsþjappa
þjöppuþyngd 97 kg
Plata 50x57cm

Steinsagarblöð
og kjarnaborar

Husqvarna K770
Sögunardýpt 12,5cm

Allt fyrir atvinnumanninn

Steinsagir - Kjarnaborvélar - Gólfsagir

Fjölbreytileiki er meðal stærstu styrkleika skógræktar

Skógrækt hefur marga kosti og það eru margar góðar ástæður fyrir því að fjárfesta í, hefja skógræktarverkefni og að stuðla að skógrækt á landsvísu. Eins og oft hefur komið fram í fréttum undanfarið, eru skógar öflugir í að binda kolefni og þess vegna er skógrækt ómissandi verkfæri til þess að gera Ísland kolefnishlutlaust.

Auk þess eru skógar verðmæt auðlind og geta verið mikilvægur þáttur í uppgræðslu lands. Ekki síst henta skógar sérstaklega vel til útivistar og styðja þeir vel við aðrar búgreinar á ýmsum hátt, t.d. með því að veita skjól fyrir búfé og auka uppskeru. Listinn yfir kosti skógræktar er nánast endalaus og sýnir hvað skógrækt getur verið fjölbreytt. Þennan styrkleika ætti að nýta í framtíðar skógræktarverkefnum.

Til að gera skógræktarverkefni eins farsælt og mögulegt er, er nauðsynlegt að undirbúa sig vel. Til dæmis þurfa upplýsingar um aðstæður og markmiðin að vera til staðar, svo hægt sé að velja skógræktargerð sem hentar verkefninu best.

Ekki allir skógar eins

Þegar talað er um skógrækt er mikilvægt að átta sig á því að ekki eru allir skógar eins, og að í raun getur verið mikill munur á eiginleikum eins skógar og annars. Hvar er skógurinn staðsettur, í hvers konar jarðvegi, hvernig er veðurfari háttáð og hvað með tegundasamsetningu? Hvað er skógurinn gamall og þéttur, og hvað er hann stór? Er einhver umhirda í skóginum, eins og t.d. vélræn grisjun, eða er skóginum leyft að vaxa náttúrulega? Svörin við þessum og öðrum spurningum geta verið margvísleg. Hver mismunandi skógargerð hefur ólíka hluti að bjóða, allt eftir eiginleikum hennar.

Skógar geta vaxið við margar mismunandi umhverfisaðstæður. Til dæmis þola sumir trjátegundir eða kvæmi vel salt og geta vaxið í nálægð við sjó, á meðan aðrir þola salt kannski ekki jafnvel en eru aðlagðar þurrkum, kulda eða stuttu vaxtarskeiði. Þessi aðlögun að margs konar aðstæðum er mjög dýrmat og gerir okkur kleift að laga skógin að aðstæðum og markmiðum okkar þegar við hefjum skógræktarverkefni, meðal annars með tegundaval.

Það er ljóst að bæði fjölbreytileiki og aðlögun að mismunandi umhverfisaðstæðum eru miklir styrkleikar skógræktar. En til þess að nýta þessa styrkleika í skógræktarverkefnum er mikilvægt að kynna sér valkostina vel.

Hvernig á að ákvarða hvers konar skógrækt hentar best?

Það er ýmislegt sem þarf að hafa í huga áður en farið er af stað í skógræktarverkefni. Aðstæðurnar og markmiðin eru mikilvægustu þættirnir sem hjálpa til við að greina hvaða skógræktargerð hentar verkefninu best. Aðstæðurnar ráða t.d. því hvaða tegund eða kvæmi er líkleg til að vaxa best, hvort einhvers konar jarðvinnsla eða landuppgræðsla er nauðsynleg og ef þörf er á að búa til skjól, t.d. með skjólbeltum, áður en gróðursetning fer af stað. Ítarleg úttekt aðstæðna er því ómissandi í undirbúningi verkefnis.

Þó skógar séu afar fjölbreyttir sín á milli, eiga þeir líka margt sameiginlegt eins og t.d. hæfni þeirra

Skjólbelti sem samanstanda af nokkrum trjá- og runnategundum á Höfða í Dýrafirði.

Mynd / Sighvatur Jón Þórarinsson

Landgræðsluskógrækt á sandhrygg.

Mynd / Julia Bos

Brandugla leitar skjóls í skjólbelti.

Mynd / Julia Bos

til að binda kolefni eða að vernda jarðveg. Geta skóganna til þess er þó mismunandi. Þótt flestir skógar á Íslandi séu fjölþytja, eru skógar oft með eitt eða tvö meginmarkmið eða sérstakan tilgang. Eftir því hver markmið og tilgangur eru ætti að laga val á skógargerð sem og skipulag og umhirdu skóga til að hámarka árangurinn. Í mörgum tilfellum er best að skipuleggja fram í tímann og ef um afurðaframleiðslu er að ræða ætti að hugsa um hvernig hægt er að auka verðmæti afurða. Það er t.d. hægt að gera það með vottun. En hvað þarf til þess að fá vottun? Hvers konar kröfur þarf skógurinn að uppfylla? Ef afurðirnar eiga að verða lífrænar breytir það t.d. ýmsu í hvernig á að ganga til verkum og þarf

meðal annars að hafa í huga að það er þá ekki leyfilegt að nýta tilbúinn áburð eða eiturefni. Meginatriðið er að í hverju tilvik fyrir sig skal skoðað hvers konar skógrækt hentar best.

Mismunandi skógargerðir fyrir mismunandi aðstæður og markmið

Það er gott að búa yfir þekkingu um einkenni mismunandi gerða skógræktar áður en farið er af stað í skógræktarverkefni. Nokkur dæmi um skógargerðir sem henta mismunandi aðstæðum og markmiðum eru:

- **Skógrækt til kolefnisbindingar:** Markmið skógræktar til kolefnisbindingar er að binda eins

mikið kolefni úr andrúmsloftinu og hægt er á sem skemmst um tíma. Til þess þarf að velja tegundir sem vaxa hratt og hafa mikla lifun. Hvers konar umhirda hentar best þarfnast frekari rannsókna.

- **Skjólbelti og beitarskógrækt:** Bæði skjólbelti og beitarskógrækt henta vel á bæjum hvar sem er á landinu. Skjólbelti eru notuð til að búa til skjól á sem skemmst um tíma og til þess eru hraðvaxandi tegundir sem þola vind eins og víðir gjarnan notaðar, oft í bland við aðrar tegundir eins og birki, alaskaösp eða alls konar runnategundir. Skjólbelti geta hjálpað ungskógi að fara af stað, aukið uppskeru, veitt skjól fyrir fé o.fl. Í beitarskógunum getur fé fundið skjól og notið aukinnar lífmassaframleiðslu botngróðursins. Beitarskógar mega ekki vera of þéttir. Trén verða að þola ágang búfjárins en beitaralagið má ekki vera það þungt að fé sækir í trén, fremur en botngróðurinn. Markmiðið ætti að vera gisinn skógur með nægilega stórum trjám sem veita búfénu skjól í vindi og skugga í sól.

- **Skógrækt til timburframleiðslu:** Markmið þessarar gerðar skógræktar er framleiðsla (og sala) gæðatimburs. Til að ná sem bestum árangri sem fyrst er best að gróðursetja á stað sem hentar skógrækt vel; þ.e. staður með nokkuð góðan jarðveg og veðurfar sem styður vöxt, þó vissulega sé hægt að rækta framleiðsluskóg á öðrum stöðum líka. Sumar trjátegundir henta betur til timburframleiðslu en aðrar. Hér á landi eru greni, alaskaösp og fura meðal tegunda sem líta vænlegast út. Umhirda gegnir lykilhlutverki í framleiðslu gæðatimburs og það þarf t.d. að klippa fjöltoppa og grisja skógi tímanlega til að búa til gæðatimbur. Vottun timburs getur aukið verðmæti timbursins, en til þess þarf að uppfylla sérstök skilyrði sem þarf að hugsa um strax í byrjun verkefnisins. Hægt er að búa til aukaafurðir, eins og sveppi og jólatré, samhliða timbri.
- Skógrækt til útivistar: Það er mikilvægt að skapa gott og fallegt umhverfi sem styður við líkamlega og andlega heilsu. Til dæmis með því að blanda saman tegundum, velja tegundir sem skapa fallega litatöflu og hafa í huga að skógurinn verði ekki of þéttur svo hægt sé að ganga í honum.

- **Landgræðsluskógrækt:** Landgræðsluskógrækt hentar

til að græða upp illa meðfarið land, bæta jarðvegsgæði og þar með að auka verðmæti landsins. Best er að nota tegundir sem þola erfiðar aðstæður eins og næringarefnaskort, skjólleysi og þurrka. Hér á landi er t.d. oft notast við birki- og víðiplöntur. Hægt er að nota gróðursetningu með ungplöntum, græðlingum eða sáningu fræja.

- **Skógrækt til að bæta búsvæði:** Skógrækt getur bætt búsvæði á ýmsan hátt. Til dæmis er hægt að búa til búsvæði fyrir alls konar dýr: jafnvel lítill fjöldi trjáa og runna getur laðað að sér fjölbreytt úrval fugla sem leita að skjóli og fæðu. Skógrækt getur bætt vatnsbúskap jarðvegsins, meðal annars með því að koma í veg fyrir tafarlaust afrennsli vatns og næringarefna. En skógrækt hefur ekki eingöngu áhrif á búsvæði á landi; með því að gróðursetja meðfram lækjum, ám og vötnum má auka lífríki í þeim, svo dæmi sé nefnt.

Þekking á skógum er mikilvæg fyrir árangursríka skógrækt, og það er ljóst að enn má bæta úr og auka þekkingu.

Aukin þekking lykilatriði að árangursríkri skógrækt framtíðar

Þótt skógur taki tíma að vaxa, er ljóst að það borgar sig að fjárfesta í skógrækt. Með því að gróðursetja tímanlega er hægt að hagnast af fjárfestingu fyrr, og með því að stuðla að áframhaldandi rannsóknum á vali og blöndun tegunda og kvæmi, skipulagi og umhirdu (ung)skóga er hægt að auka árangur frekari fjárfestinga í skógrækt á landsvísu. Til að tryggja árangur sérstakra skógræktarverkefna er mikilvægt að sameina almenna þekkingu við nákvæmar upplýsingar um aðstæðurnar og markmiðin sem eru sérstök fyrir viðkomandi verkefni. Þannig er hægt að nýta fjölbreytileika skógræktar sem best. Með aukinni þekkingu, bæði almennri og sérstakra verkefna, er hægt að auka hagnað/ávöxtun fjárfestingar, hvort sem það er sem tekjur af sölu skógarafurða, aukið verðmæti lands, kolefnisbindingu, hamingjuna og bættri andlegri og líkamlegri heilsu sem maður öðlast með því að ganga um skógin, eða eitt af mörgum öðrum kostum sem skógrækt hefur upp á að bjóða. Aukin þekking gerir okkur kleift að nýta styrkleika skógræktar enn frekar, svo bæði núverandi og komandi kynslóðir geti notið þess alls sem skógar hafa upp á að bjóða.

Naomi Bos,
MS í búvísindum, skógarbóndi og formaður FsVff
Julia Bos,
MS í náttúru- og umhverfisfræði og skógarbóndi

Bændablaðið

Smáauglýsingar 56-30-300

Líka hægt að lesa á **bbl.is** og **Facebook**

HLAÐVARP BÆNDABLAÐSINS <https://www.bbl.is/hladan>

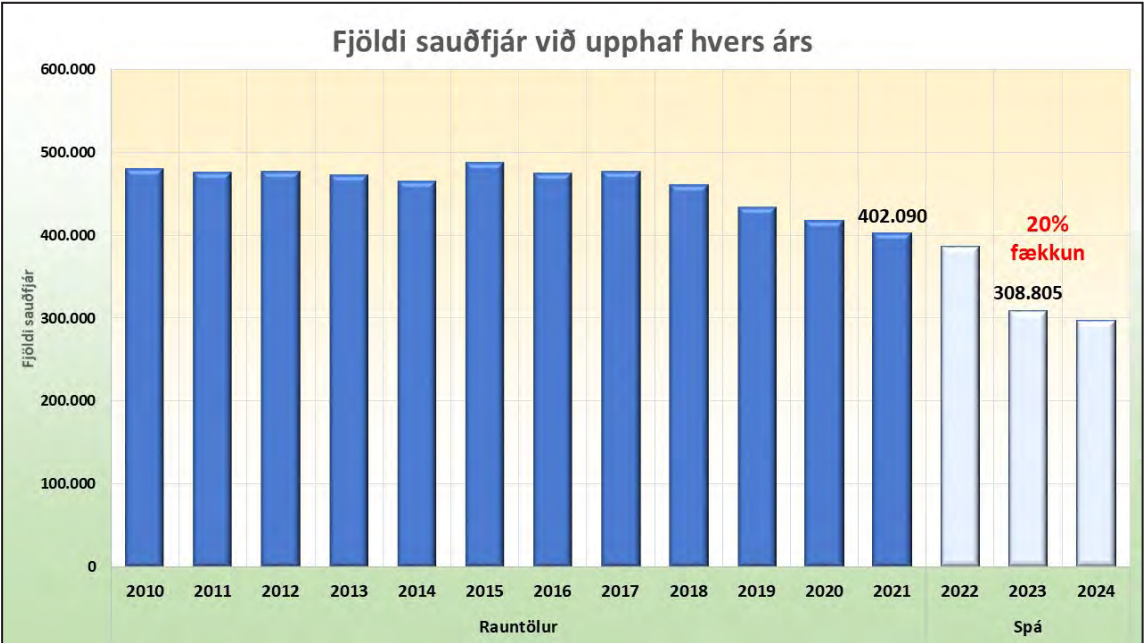
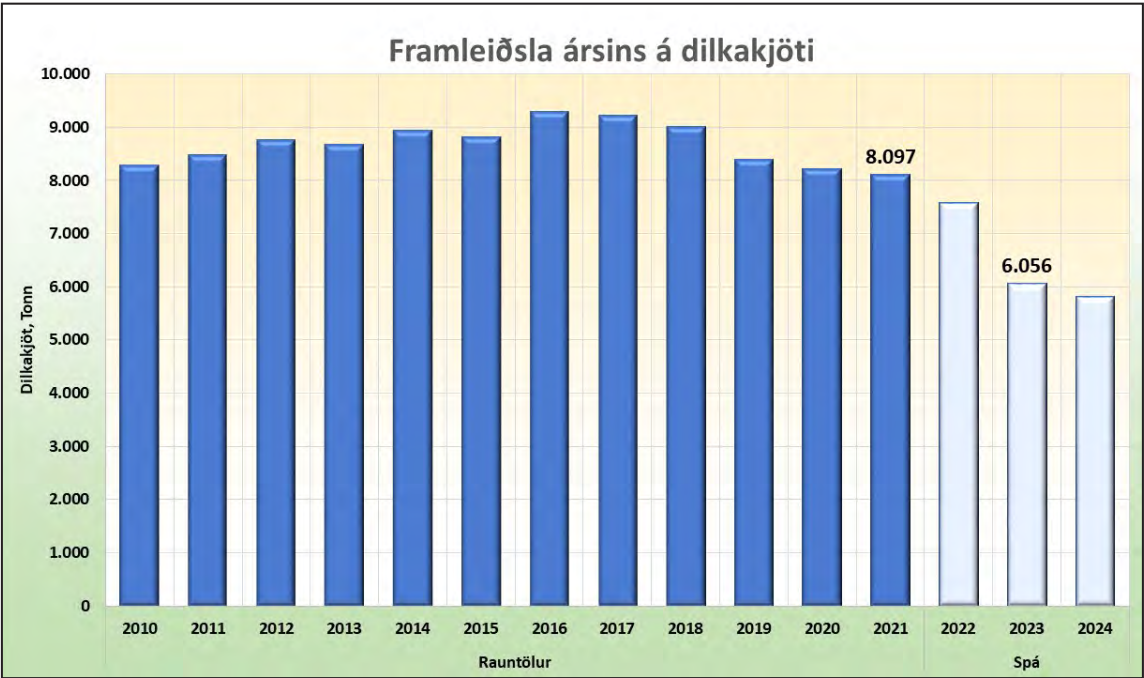
Bændur geta ekki beðið og vonað

Á undanförnum árum hafa sauðfjárbændur á Íslandi þurft að takast á við miklar áskoranir. Árið 2016 varð 10% verðfall og árið 2017 hrundi afurðaverð um 30%. Þetta hefur haft gríðarmikil áhrif á greinina. Ástæður verðfallsins þekkja flestir, framleiðslan hafði verið í hærri mörkum nokkur ár þar á undan, ekki síst vegna þess að vel hafði gengið í útflutningi og afkoman var viðunandi bæði fyrir bændur og afurðastöðvar. En eftir að verð á erlendum mörkuðum gaf eftir árin 2015-2017 leiddi það til birgðasöfnunar hér á landi sem orsakaði verðhrun á innanlands-markaði.

Hvað höfum við gert síðan og hvað hefur breyst? Bændur hafa dregið verulega úr framleiðslu dillkakjots, endurskoðun sauðfjársamnings var flýtt, afurðaverð hefur hækkað en þó ekki að fullu gengið til baka miðað við afurðaverð ársins 2015. Á síðustu árum hafa stjórnvöld í tvígang komið með aukið fjármagn inn í greinina. Annars vegar í upphafi árs 2018 (650 milljónir) og hins vegar á síðasta ári (727 milljónir) til að hjálpa bændum að takast á við áhrif Covid-19 á afkomu greinarinnar.

Það er rétt að halda því til haga að allt það viðbótarfjármagn sem stjórnvöld hafa lagt til hefur nýst vel til skamms tíma og fyrir það eru bændur þakklátir. Það er ekki, og á aldrei að vera, sjálfsagt að ríkið grípi inn í. Mikilvægt er að vanda vel til verka þegar það er gert og tryggja sem besta nýtingu fjármuna. Því miður hafa þessar aðgerðir ekki skilað viðsnúningi í afurðaverði til bænda með þeim hraða og hætti sem æskilegt væri. Bændum er að blæða út, því miður.

En hvað er það sem bændaforustan hefur verið að tala fyrir, allan pennan tíma (fyrir heldur daufum eyrum)? Hagræðing í slátrun og vinnslu. Það hefur verið okkar baráttumál frá því að hrun afurðaverðs varð ljóst. Það sjá það allir sem vilja, að það er bæði neytendum í þessu landi og bændum allt of dýrt að vera með slátrun og vinnslu afurðanna á mjög mörgum höndum. Frá árinu 2017 hefur fé fækkað um rúm 74 þúsund, eða 15%. Á þessu tímabili er samdráttur í dilkaslátrun upp á 100 þúsund dalka. Á sama tíma höfum við ekki gengið nægilega hraustlega fram í hagræðingu afurðageirans. Við sjáum það að á sama tíma og krafa um innflutning matvæla hefur aukist til mikilla muna þá erum við að auka kostnað við slátrun og vinnslu afurðanna. Það er okkur bændum mikið keppikefli að geta boðið neytend-

Gröfin hér fyrir ofan sýna þróun ásetnings og framleiðslu á dillkakjöti síðustu ár. Ekki liggja fyrir fjöldatölur nú um áramót, en gert ráð fyrir að vetrarfóðraðar ær verði um 380 þúsund og heildar framleiðsla á dillkakjöti um 7.600 tonn í haust. Sú óvissa sem nú er varðandi afkomu sauðfjárbænda mun leiða til áframhaldandi fækkunar á komandi hausti. Ef vetrarfóðruðum kindum fækkar t.d. um 20% á komandi haust mun framleiðsla á dillkakjöti haustið 2023 verða um 6.100 tonn.

um gæðavöru á viðráðanlegu verði, en við verðum að geta lifað líka. Greitt okkur laun. Sinnt nauðsynlegu viðhaldi og uppbyggingu búanna, en til þess að það sé hægt þá verður að gera okkur kleift að hagræða í slátrun og vinnslu afurðanna. Samruni Kjarnafæðis og Norðlenska er ágætt fyrsta skref. En það verður að gera betur.

Nú má öllum vera ljóst að síðan að afurðaverð hrundi hafa sauðfjárbændur leitað allra leiða til að hag-

ræða í sínum rekstri heima fyrir og gert það með myndarbrag.

Staðan er hins vegar sú í dag að við okkur blasa hækkanir á aðföngum, áburðarverð er að tvöfaldast og hver veit hvar verð á plasti, olíu, kjarnfóðri og öðrum aðföngum mun enda. Það er algjörlega ljóst að bændur eru sjálfir komnir að þolmörkum hagræðingarinnar heima fyrir og alveg ljóst að fækkun fjár með tilheyrandi byggðaröskun mun koma inn af fullum þunga í haust. Hljóðið

er þannig í bændum að þeir sem ekki ætla að hætta, ætla að fækka. Hvers vegna er það? Jú, það er vegna þess að nú eru menn búnir að ganga á alla sjóði, hvort sem þeir eru veraldlegir eða bara andlegir. Það er búið að draga úr okkur allar tennurnar.

Eg get á margan hátt tekið undir með Birgi, félaga mínum á Kornsa, sem skrifaði ágæta grein í Bændablaðið fyrir stuttu síðan, að gott væri að ríkið kæmi að uppsetningu á opinberri verðlagningu og tel

ég að það sé vel þess virði að skoða hvernig væri hægt að útfæra. Það mætti kannski hugsa sér að setja það upp og láta gilda tímabundið eða á meðan við erum að klára samtal ríkis og afurðastöðva um hvernig við getum náð fram þeirri hagræðingu sem nauðsynleg er. Það er alveg ljóst að þær áskoranir sem sauðfjárbændur standa frammi fyrir núna með margföldun á framleiðslukostnaði, sem ekki er ljóst hvernig eigi að mæta, mun hafa mikið meiri áhrif heldur en verðfallið sem við höfum verið að reyna að vinna okkur út úr á síðastliðnum árum. Framleiðslan hefur dregist það mikið saman á undanförunum árum að það er ekki langt í að við stöndum frammi fyrir þeirri staðreynd að við getum ekki tryggt nægilegt framboð af öllum skrokkhlutum lambsins á markað. Hvernig verður því mætt? Í ljósi afkomu í sauðfjárrækt er eðlilegt að bændur taki ákvarðanir nú um að ýmist hætta og eða draga verulega úr framleiðslunni, það verða jú allir að reyna að lágmarka þann skaða sem þeir eru að verða fyrir.

Sauðfjárbændur eru núna þessa dagana að taka ákvarðanir um framhaldið, en hvaða upplýsingar höfum við til ákvörðunartöku? Við vitum hvað áburðurinn kostar við vitum hvað við fengum fyrir kíló-ið af lambakjöti á síðastliðnu ári en við höfum enga hugmynd um hvað við munum fá næsta haust. Hvernig á að vera hægt að taka meðvitaða ákvörðun um framhald búskapar þegar við vitum ekki hvað við erum að fara að fá fyrir afurðirnar? Afurðastöðvar í kjötiðnaði verða að stíga fram núna og sýna okkur hverju við er að búast næsta haust, það er einföld krafa okkar og skilyrðislaus réttur bænda að fá einhverja hugmynd um hvað er í vændum þegar svo stórar ákvarðanir eru í farvatninu. Það vita allir að margt getur breyst fram á haustið sem getur haft áhrif á verðþróun dillkakjots, en það þarf enginn að segja mér að forsvarsmenn afurðastöðva horfi ekki lengra fram í tímann en svo að þeir geti ekki sagt okkur núna hverjar lágmarksbreytingar verða á verði til bænda.

Það er a.m.k. ekki í boði hjá bændum, afurðastöðvum og ríkinu að sitja og vona það besta. Það er núna sem við þurfum að grípa til þeirra aðgerða sem við sjáum að geti varið okkar framleiðslu og byggt undir stoðir hennar til framtíðar.

Trausti Hjálmarsson
Austurhlíð, Biskupstungum,
stjórnarmaður í búgreinadeild
sauðfjárbænda BÍ

Vilt þú ritstýra einum stærsta fréttamiðli landsins?

Bændablaðið leitar að nýjum ritstjóra. Starfið er umfangsmikið og krefjandi á skemmtilegum vinnustað. Bændablaðið er í eigu Bændasamtaka Íslands sem rekur m.a. vefina www.bbl.is og Hlöðuna hlaðvarp.

Verkefni ritstjóra eru m.a.:

- ✓ Umsjón með ritstjórn, útgáfu og umbroti Bændablaðsins og vefmiðlum
- ✓ Stýra fréttafundum
- ✓ Rýna fréttæfni og efnistöð
- ✓ Efnisöflun og skrif
- ✓ Þátttaka í öðrum verkefnum sem tengjast starfi og þjónustu félagsins

Menntunar- og hæfniskröfur

- ✓ Menntun sem nýtist í starfi æskileg
- ✓ Ritfærni og góð kunnátta í íslensku og ensku er nauðsynleg
- ✓ Þekking og reynsla af fjölmiðlum
- ✓ Reynsla af stjórnunarstarfi
- ✓ Mikil færni í mannlegum samskiptum
- ✓ Þekking á samfélagsmiðlum
- ✓ Frumkvæði og sjálfstæði í starfi

Viðkomandi þarf að geta unnið vel undir álagi, þekkja vel til málefna líðandi stundar, vera fær verkefnastjóri og vera vel tengdur inn í íslenskt samfélag.

Umsóknum skal fylgja ferilskrá með mynd og kynningarbréf þar sem gerð er grein fyrir ástæðu umsóknar, auk rökstuðningi fyrir hæfni viðkomandi í starfið.

Umsóknir skal senda til Vigdísar Häsler, framkvæmdastjóra Bændasamtaka Íslands á netfangið vigdis@bondi.is fyrir 28. febrúar 2022, merkt **Umsókn um starf ritstjóra**.

Geymsluþol madeiravíns var í eina tíð aukið með því að blanda það með spíra sem unninn var úr sykurreyr og til varð það sem kallað er styrkt vín.

Mynd / npr.org

Madeira & vín

Vilmundur Hansen
vilmundur@bondi.is

Madeira er samheiti yfir fjórar litlar eldfjallaeyjar í Atlantshafi. Eyjarnar liggja út af norðvesturströnd Marokkó en eru undir stjórn Portúgal. Á eyjunni eru ræktuð vínber og úr þeim framleitt styrkt vín með sama heiti.

Íbúar Madeira eru rúmlega 250 þúsund og eyjarnar fjórar heita Madeira, Porto Santo og tvær litla og stóra Desertas. Höfuðborgin heitir Funchal og er á suðurströnd Madeira og þar býr tæplega helmingur íbúanna en einungis Madeira og Porto Santo eru í byggð.

Þegar Portúgalar lögðu eyjarnar undir sig árið 1418 voru þær óbyggðar. Strax árið eftir sendi prins Henry, 1394 til 1460, af Portúgal, sem var þekktur sem siglingafræðingurinn, fyrstu landnemana til eyjanna og eru þær sagðar vera fyrsta landsvæðið sem Evrópumenn lögðu undir sig eftir að þeir hófu siglingar á úthöfunum. Í dag er Madeira sjálfstjórnarháð og hluti af Portúgal.

Heitið þýðir víður

Heiti eyjanna er dregið af því að þegar portúgalskir sjófarendur fundu þær og lögðu undir sig 1418 voru þær þaktar skógi úr lárvið en madeira þýðir víður

Ólíkar gerðir af madeiravíni.

Mynd / blandyswinelodge.com

á portúgölsku. Miskunnarlaust var gengið á skóga eyjanna og í dag er það litla sem eftir stendur af þeim á Heimsminjaskrá Unesco.

Helsti atvinnuvegur eyjanna þar til Covid-19 skall á var þjónusta við ferðamenn og árið 2017 heimsóttu 1,7 milljón túristar eyjarnar.

Saga

Óljósar heimildir eru um tvær eyjar í Atlantshafi frá því um 75 fyrir Krist sem kallaðar voru Idyllc-eyjar og þær sagðar vera tvær og með mjóu sundi á milli og er þar líklegast verið að tala um Desertas-eyjar. Aftur er getið um eyjarnar í riti um 650 eftir Krist og fornminjar benda til að víkingar hafi komið þar við á árunum milli 900 og 1030. Auk þess sem í ritum arabíska landfræðingsins og kortagerðarmannsins Muhammad al-Idrisi, 1100 til 1165, er minnst á mannlausri eyju út af vesturströnd Afríku sem líklega er ein af Madeira-eyjunum. Idrisi segir einnig að á eyjunni hafi verið mikið af sauðfé en að kjötið af því hafi verið biturt á bragðið og óætt og að frá eyjunni hafi verið siglt til Kanaríeyja.

Sé það rétt að umrædd eyja sé ein af eyjum Madeira er ljóst að sæfarendur hafa flutt sauðféð þangað og mögulegt að þar hafi verið byggð eða að sauðféð hafi verið sett á land til að hægt væri að nýta það síðar.

Eyjarnar eru sýndar á korti frá 1339 og er sagt að tvö portúgölsk

skip hafi leita vars undan stormi við þær 1418 og lagt þær undir sinn prins. Meirihluti Portúgala sem námu eyjarnar voru fiskimenn, bændur og fáeinir aðalsmenn af lægri tign og fjölskyldur þeirra. Ræktun á sykurreyr, framleiðsla og útflutningur á sykri voru megin atvinnuvegir eyjanna á fimmtándu öld og með auknum útflutningi jukust skipaferðir til og frá Madeira. Á sautjándu fluttist sykurframleiðsla Portúgala til Brasilíu og í kjölfarið dró verulega úr ræktun sykurreys á eyjunum.

Náttúra

Vegna

einangrunar

Madeira-

eyja þróaðist

þar einstök

náttúra með

fjölda dýra

og plantna

sem ekki

finnast villtar

annars staðar

í heiminum.

Lítið er eftir

af þessari

náttúru í dag

nema helst á

svæðum sem

voru illa aðgengileg

á fyrstu árum

landnámsins.

Landnemarnir

voru duglegir að

brenna og fella

frumskóga eyjanna

til að búa til

ræktar- og

beitiland.

Matur og drykkur

Vegna staðsetningar sinnar langt úti í hafi er fiskur uppistaða í fæðu eyjaskeggja en nautakjöt er einnig oft á boðstólum. Auk ávaxta.

Vín sem kennd eru við eyjarnar njóta einnig mikilla vinsælda.

Madeiravín

Höfnin í Porto Santo var lengi vel fyrsta stopp skipa hvort sem leið þeirra lág til Nýja heimsins í vestri eða til Austurlanda fjær og eitt af því sem þurfti í kost til áframhaldandi siglinga

Vínþrúgur bornar í hús í leðursekkjum.

var vín. Eyjarnar urðu snemma frægar fyrir framleiðslu á vínnum sem í dag kallast madeira.

Hollenska austur-indíafélagið var stór kaupandi madeiravína á sínum tíma og keypti það í tunnum sem tóku 423 lítra og flutti til nýlenda sinna í austurheimi í miklu magni.

Til að auka geymsluþol vínsins var það blandað með spíra sem unninn var úr sykurreyr og til varð það sem kallað er styrkt vín. Stundum var vintunnum skilað á heimsiglingunni og fljótlega komust menn að því að bragð vínanna breyttist í tunnum sem stóðu í hita og vegna hreyfinga tunnanna í öldugangi. Vínið þótti bragðbetta eftir siglinguna og var kallað vinho da roda eða vín sem hafði farið hringinn. Sem sagt siglt vín.

Eins og gefur að skilja var of kostnaðarsamt að framleiða gott

Malvasia vínþrúgur. Mynd / wikipedia.org

madeira með því að senda vintunnur í langar siglingar og í staðinn voru tunnurnar geymdar þannig að á þær skein sól og þeim velt reglulega.

Í dag er hluti af framleiðsluferli madeiravína að hita þau meðan á gerjum stendur og láta þau oxast í efnafræðilegu ferli.

Madeiravín eru fjölbreytt og til þurr og þá mest borin fram sem fordrykkur eða sætt og góð sem deservín, auk þess sem til eru ódýr madeiravín sem krydduð eru með salti og pipar og brúkuð í matseld. Gæði madeiravína eru breytileg og ráðast af framleiðsluferlinu og geta góð vín enst áratugi og jafnvel aldri eftir að flaska af þeim hefur verið opnuð.

Fjalllendi er víða á Madeira og jarðvegurinn grýttur og gerður úr basalti og ræktun því víða erfið þrátt fyrir góð veðurfarsleg skilyrði. Fáni Madeira. Mynd / madeira-web.com

Madeiravín varð helsti útflutningur eyjanna í kjölfar landafundanna í austri og vestri. Ætli haturinn sem maðurinn ber á höfði sér hafi haft eitthvað með bragðgæði vínsins að gera?

Árið 1768 stöðvuðu Bretar seglskipið Liberty sem var með tæpa tólf þúsund lítra af madeiravíni um borð og á leiðinni til Boston á austurströnd Norður-Ameríku. Mynd / pixabay.com

Madeiravín. Mynd / wikipedia.com

Þrúgur

Veðurfar eyjanna er heittemprað, milt með þurrum sumrum og regni á veturna og er ársmeðalhitinn 19° á Celsíus og andrúmsloftið blandað sjávarseltu.

Landslag á Madeira er fjölliótt og jarðvegurinn grýttur og gerður ú basalti og ræktun því víða erfið þrátt fyrir góð veðurfarsleg skilyrði. Ræktun á vínvið, Vitis vinifera, er að mestu í manngerðum stöllum í hæðottu landslaginu. Vinna við ræktun og uppskeru er mannfrek og vélvæðing lítil sem engin og framleiðsluferlið því kostnaðarsamt.

Um 85% af vínviði sem ræktaður var á Madeira frá á miðja nítjándu öld er afbrigði sem kallast Negra Mole og gefur af sér rauðber. Af öðrum afbrigðum sem voru í ræktun má nefna Malvasia, Bual, Verdelho og Sercial. Auk þess sem afbrigðin Terrantez, Bastardo og Moscatel voru ræktað í smáum stíl.

Öll þessi yrki urðu illa úti vegna sýkinga af völdum sveppsins Uncinula necator en ekki síst lifðu flugu sem kallast Phylloxera og er upprunnin í Norður-Ameríku.

Gullöld madeiravína

Átjándi öldin var gullöld madeiravína og vinsældir þess miklar á Bretlandseyjum, við rússnesku hirðina og á norðurströnd Afríku en langmestar í Nýja heiminum og áætlað að Brasilíumenn hafi á tímabili drukkið um 95% af vínframleiðslu Madeira. Reyndar voru madeiravín svo vinsæl að ólíklegt er að allt magnið sem selt var undir heitinu hafi í raun verið vín frá Madeira enda hæpið að vínviðarrækt þar hafi gefið nóg af þrúgum til þess. Á fyrstu árum landnáms Evrópumanna í Norður-Ameríku var lítið sem ekkert af vínviði ræktað í nýlendum og innflutningur á víni frá Gamla heiminum talsverður. Madeiravín voru þar engin undantekning.

Árið 1768 stöðvuðu Bretar seglskipið Liberty, sem var með tæpa tólf þúsund lítra af madeiravíni um borð, sem var á leiðinni til Boston, og kröfðust þess að tollur yrði greiddur af víninu ellegar yrði það gert upptækt. Mikil mótmæli og óeirðir brutust út í Boston vegna aðgerða Breta og talið að þær séu forsökkurinn af

mótmælum Bostonbúa vegna setningar laga sem veittu Bretum tollaundanþágu í viðskiptum við nýlenduna árið 1773. Í mótmælunum var miklu af tei sem breska Austur-indíafélagið ætlaði að landa í Boston kastað í höfnina og kallast mótmælin The Boston tea party og sögð kveikjan að sjálfstæðisbaráttu Bandaríkjanna undan Bretum.

Skálað í madeira

Sagt er að landsfeður Bandaríkjanna hafi skálað í madeira eftir að þeir skrifuðu undir sjálfstæðisfyrirlesingu Bandaríkjanna Norður-Ameríku og að madeira hafi verið uppáhaldsvín Thomas Jefferson, þriðja forseta Bandaríkjanna.

Bakslag í ræktun

Seinni hluti nítjándu aldar var vínviðarbændum á Madeira erfið. Árið 1851 sýktust plönturnar af sveppasýkingu sem kallast mjöldögg og í framhaldi af því barst Phylloxera lifran til eyjanna. Undir lok aldarinnar hafði vínviðarrækt nánast lagst af á Madeira og bændur snúðu sér að ræktun á sykurreyr.

Rætur Vitis vinifera eru einstaklega viðkvæmar fyrir Phylloxera lifrunni en amerískar tegundir eins og V. labrusca, V. riparia og V. rupestris ekki og var því gripið til þess ráðs að græða V. vinifera yrki á rætur vínviðartegunda frá Norður-Ameríku og þannig tókst að koma í veg fyrir algert hrun vínframleiðslu í Evrópu í lok nítjándu aldar. Framleiðsla á madeira fór hægt af stað í upphafi tuttugustu aldarinnar en uppreisnin í Rússlandi 1917 og vínbannsaárin í Bandaríkjunum 1920 til 1933 settu strik í reikninginn og lokuðu fyrir útflutning til landanna.

Betri skipakostur gerði það að verkum að það dró úr siglingum til Madeira og smám saman dró úrúrvali madeiravína á markaði, gæðin minnkuðu og vínið oft einungis hæft til notkunar við matreiðslu.

Uppreisn æru

Undir lok síðustu aldar var lagt í mikið endurreisnarstarf til að bjarga því sem bjargað varð af orðspori madeiravína. Vínviðaryrki frá Norður-Ameríku voru rifin upp og gömlu evrópsku yrkjunum Malvasia, Bual, Verdelho og Sercial plantað aftur.

Yrkið Negra Mole, sem í dag kallast Tinta Negra Mole eða Tinta Negra, er enn mikið í ræktun en þar sem um blendings afbrigði er að ræða má ekki lengur nota það til að búa til Madeira samkvæmt lögum frá 1979. Á Madeira þekkjast einnig í ræktun evrópsku yrkin Arnsburger, Sauvignon Cabernet og nýja heims blendingarnir Cunningham og Jacquet en þau ber má ekki nota í madeiravín.

Madeira á Íslandi

Samkvæmt heimasíðu Vinbúðarinnar eru þrjá gerðir af madeira á boðstólum. Madere Cruz, sem er sagt vera brúnt með þetta fyllingu, sætt og með ferska sýru og bera

keim af sveskju, rúsínum, valhnetu og mólasis. Henriques & Henriques Madeira Medium Rich er sagt ljóst og hálsætt og bragðast af valhnetu, púðursykri og sveskjum. Þriðja vínið, Blandy's Madeira Reserva, er sagt rafbrúnt, með þetta fyllingu, sætt og með ferska sýru og bragðast af fíkj, brenndum sykri, hnetum, tunnu og ónefndum kryddum.

Í heilbrigðistíðindum 1872 er grein sem líklega er eftir dr. Jón Hjaltalín sem ber fyrirsögnina Ýmsir drykkir. Eins og fyrirsögnin gefur í skyn er í greininni fjallað um ýmsa áfenga drykki og þar á meðal madeira.

„Það vildi einu sinni svo til fyrir mjer, að jeg sat til borðs með lávarði einum enskum, sem þá var sendiboði

Victoríu drottningar, og hafði vín frá hennar eigin vínkjallara. Meðal annarra vína var þar og Madeiravín, sem lávarðurinn sagði mjer að jeg gæti verið sannfærður um að væri frá Madeira, enda var það að lykt og bragði öldungis ólíkt öllum þeim Madeiravínum, er jeg nokkurn tíma áður hafði sjeð og bragðað. Hefur þú nokkurn tíma drukkið Madeiravín á við þetta? sagði lávarðurinn. Jeg kvað nei við. Það er með náttúrlegum hætti, sagði hann, því allt það Madeiravín, sem fæst á eyju þessari, hrökkur eigi til handa hinum helztu konungaborðum í norðurálfunni.“

Í dag eru madeiravín líklegast þekktust sem vín til matargerðar hér á landi.

YLEININGAR

YLEININGAR ERU LÉTTAR STÁL-KLÆDDAR SAMLOKUEININGAR SEM FÁST MEÐ ÞÉTTIFRAUÐS- EÐA STEINULLARKJARNA.

Einingarnar eru sterkar og burðarmiklar og fást með mismunandi yfirborði og litum að eigin vali. Helstu kostir þess að nota samloku-einingar er auðveld og fljót uppsetning, auðveld þríf, mikil burðargeta, mikið einangrunargildi og er ódýr kostur ef miðað er við hefðbundnar lausnir.

Yleiningar henta vel fyrir eldri gripahús þar sem skipta þarf út þak- og eða veggjaklæðningum.

BALEX yleiningar eru framleiddar undir ströngu eftirliti samkvæmt viðurkenndum evrópskum stöðlum.

Hafðu samband: bondi@byko.is

BALEXMETAL

[byko.is](https://www.byko.is)

GERUM ÞETTA SAMAN

Alþjóðlegt kynbótamat fyrir íslenska hestinn:

Átta hryssur hlutu heiðursverðlaun á Íslandi fyrir afkvæmi

Elsa Albertsdóttir

ráðunautur, búfjárræktar- og þjónustusviði
elsa@rml.is

Hið alþjóðlega kynbótamat fyrir íslenska hestinn var reiknað eftir alla dóma ársins og birt í WorldFeng um miðjan nóvember. Að þessu sinni hlutu átta hryssur á Íslandi heiðursverðlaun fyrir afkvæmi.

Í fyrra var metár í fjölda hryssna sem hlutu heiðursverðlaun, eða 31 hryssa talsins, og var skýringa fyrst og fremst að finna í breyttum útreikningi kynbótamats. Nú er fjöldi hryssna sem hljóta verðlaun svipaður og fyrir breytingarnar og virðist því vissu jafnvægi vera náð. Til að hljóta verðlaunin þarf hryssa að eiga að lágmarki fimm dæmd afkvæmi og vera með 116 stig í kynbótamati, ýmist fyrir aðaleinkunn eða fyrir aðaleinkunn án skeiðs. Af þeim átta hryssum sem hljóta verðlaun fyrir afkvæmi eru fimm sem ná viðmiðinu 116 fyrir aðaleinkunn og þrjár fyrir aðaleinkunn án skeiðs. Röðun hryssna fer eftir kynbótamati fyrir aðaleinkunn og ef hryssur eru jafnar að stigum fer röðunin eftir stigum með aukastaf.

Kynbótamatið byggir á dómum frá kynbótasýningum þar sem dómur einstaklings vegur inn í ásamt dómum allra skyldra hrossa. Magn upplýsinga (dóma) og gæði þeirra hefur áhrif á endanlega niðurstöðu og öryggi matsins. Kynbótamat með öryggi undir 60% verður að túlkast með varúð og mat undir 30% er verulega tæpt að túlka og birting slíks mat þvi umhugsunarvert.

Dómar afkvæma eru afskaplega verðmætir þar sem fjöldi dóma afkvæma vega endurtekið inn í mat foreldris og auka ekki aðeins öryggi þess heldur fara að vega meira en ætternisdómar og eigin dómur þegar vissum fjölda er náð. Dómar afkvæmanna endurspeglar enn frekar kynbótagildi einstaklinga til framræktunar, þar sem gæði erfðanna sem hross gefa til afkvæma sinna birtist. Það er gríðarlega mikilvægt að sem flest afkvæmi, sér í lagi hlutfallslega, skili sér í dóm og því mikilvægi eiginleikans, mæting til dóms, í útreikninga kynbótamat mikið, ekki síst fyrir heiðursverðlaunahryssur.

Ösp frá Hólum

Efta hryssan árið 2021 sem hlýtur heiðursverðlaun fyrir afkvæmi og þar með Glettubikarhafinn er Ösp frá Hólum undan Markúsi frá Langholtsparti og Þokkabót frá Hólum sem var undan Þóru frá Hólum og Fjölni frá Kópavogi. Það er því ekki langt í forfeður með heiðursverðlaun að baki Aspar en bæði Markús og Þóra hafa hlotið þau. Ræktandi og eigandi Aspar er Hólaskóli.

Hæst fór Ösp í 8.64 í aðaleinkunn árið 2006, þar af 8.76 fyrir hæfileika með 9.0 fyrir brokk, stökk, vilja og geðslag og fegurð í reið, og 8.46 fyrir sköpulag með 9.0 fyrir samræmi og hófa, en sama ár kom hún fram á landsmóti og var hæst dæmda sex vetra hryssan þar.

Ösp á þrettán skráð afkvæmi þar af sex með kynbótadóm. Svaði frá Hólum, Álfssonur er þeirra hæst dæmdur með 8.63 í aðaleinkunn sem hann hlaut á Heimsmeistaramótinu

Ösp frá Hólum var í efsta sæti heiðursverðlauna 2021 og hlaut því Glettubikarinn.

Margeir Þorgeirsson á Nótt frá Oddsstöðum sem var í öðru sæti heiðursverðlaunahryssna 2021.

í Herning, Danmörku árið 2015. Tvö afkvæmi Aspar undan Trymbli frá Stóra-ási eru Seiður frá Hólum með 8.45 í aðaleinkunn og Staka frá Hólum en hún er nú með 136 stig í kynbótamati aðaleinkunnar sem er einu stigi frá hæsta íslenska hrossi í heimi í því mati. Hún var sýnd á Hólum fimm vetra og hlaut þá 8.38 í aðaleinkunn þar af 8.49 fyrir sköpulag og 8.32 fyrir hæfileika, þar af 9.5 fyrir hófa, tölt og fegurð í reið auk 9.0 fyrir háls, herðar og bóga og samræmi.

Af kvæmi Aspar sannarlega endurspeglar kosti hennar og er Ösp frá Hólum Glettubikarshafi og hæst heiðursverðlauna hryssna fyrir afkvæmi árið 2021, er jöfn að gæðum hvort sem er litið til aðaleinkunnar og aðaleinkunnar með skeiði með 125 stig. Hún gefur framfalleg og samræmisgóð hross

með úrvals hófa. Afkvæmin fara afar vel í reið, skrefamikil, hágeng með skýr gangskil og yfirvegaðan og þjálán samstarfsvilja.

Nótt frá Oddsstöðum

Í öðru sæti var Nótt frá Oddsstöðum I undan Skorra frá Blönduósi og Njólu frá Oddsstöðum I sem var undan Fáfni frá Laugarvatni. Ræktandi hennar er Margeir Þorgeirsson sem einnig er eigandi ásamt Ástríði Lilju Guðjónsdóttur. Nótt fór hæst í 8.44 en hún var í fjórða sæti á Landsmóti 2004 í elsta flokki hryssna. Nótt er með 120 stig í kynbótamati aðaleinkunnar þar sem heildarsköpulag og sér í lagi hófar, skeið auk mætingar liggja hátt enda hafa allar dætur hennar verið sýndar eða fjórar talsins.

Með hæstan dóm afkvæmanna

Sefja frá Úlfjótavatni lenti í þriðja sæti heiðursverðlaunahryssna 2021.

er Freyja frá Vöðlum undan Forseta frá Vorsabæ II með 8.50 í aðaleinkunn en hún var í fimmta sæti á Landsmóti 2016. Annað hæst dæmda afkvæmið er Álfanótt frá Vöðlum undan Álfinni frá Syðri-Gegnishólum en hún fór hæst í 8.46 þar af 8.59 fyrir sköpulag og 8.37 fyrir hæfileika en fyrir háls, herðar og bóga auk hófa hlaut hún 9.0. Nótt gefur að uppistöðu alhliðageng hross, myndargripi sem eru þjálir og viljugir og fara vel undir manni með góðum fótaborði.

Sefja frá Úlfjótavatni

Í þriðja sæti heiðursverðlaunahryssna er Sefja frá Úlfjótavatni með 119 stig í kynbótamati aðaleinkunnar. Sefja er ræktuð af Snæbirni Björnssyni og í eigu Hofstorfunnar slf. Hún er undan

Gusti frá Hóli og Sokku frá Úlfjótavatni.

Sefja fór hæst í 8.53 í aðaleinkunn þar af 8.87 fyrir hæfileika en fyrir skeið og vilja og geðslag hlaut hún 9.5. Sefja stóð önnur meðal hryssna í sex vetra flokki á Landsmóti 2008 strax á eftir Ösp frá Hólum.

Sefja á sjö skráð afkvæmi þar af sex með fullnaðardóm og 83% dætra eru dæmdar. Hæst dæmda afkvæmi Sefju er Hágangssonurinn Grámann frá Hofi á Höfðaströnd með 8.59 í aðaleinkunn með 9.0 fyrir sex eiginleika. Gjóf, Óskasteinsdóttir er næsthæst dæmda afkvæmið með 8.50 í aðaleinkunn þar sem hæst ber 9.5 fyrir skeið. Sefja skilar vel frá sér skeiðgæðum til afkvæma sinna og liggur kynbótamat hennar þar af leiðandi hæst í þeim eiginleika eða 123 stig. Afkvæmin eru viljug og þjál með miklum fótaborði.

Sunna-Rós frá Úlfjótavatni var í fjórða sæti heiðursverðlaunahryssna 2021.

Hrísla frá Sauðárkróki var í fimmta sæti heiðurverðlaunahryssna 2021.

Rán frá Þorkelshóli 2 var í sjötta sæti heiðurverðlaunahryssna 2021.

Sunna-Rós frá Úlfjótavatni

Næsta hryssa í sætaröð heiðursverðlaunahryssna árið 2021 er einnig frá Úlfjótavatni og ræktuð af Snæbirmi Björnssyni en hún heitir Sunna-Rós og er í eigu Björns Þórs Björnssonar. Sunna-Rós er undan heiðursverðlaunahestinum Keili frá Miðsitju og Angadótturinni Prinsessu frá Úlfjótavatni.

Sunna-Rós kom fram á Landsmótum 2006 og 2008 en hæst hlaut hún 8.33 í aðaleinkunn og 8.52 fyrir hæfileika sem klárhryssa þar af 9.5 fyrir tölt og vilja og geðslag.

Af afkvæmum Sunnu-Rósar ber helst að nefna gæðinginn Hönsu frá Ljósafossi undan Hákonni frá Ragnheiðarstöðum með 8.77 í aðaleinkunn og 9.05 fyrir hæfileika, með 9.5 fyrir skeið og vilja og geðslag, einnig hlaut hún fimm niur; fyrir bak og lend, hófa, tölt, brokk og fegurð í reið. Hún stóð önnur í flokki sex vetra hryssna á Landsmóti 2016. Sunna-Rós gefur bæði alhliða- og klárhross. Hún hlýtur heiðursverðlaun fyrir afkvæmi með 117 stig fyrir aðaleinkunn þar sem réttleiki, tölt og samstarfsvilji eru hennar sterkustu kostir.

Hrísla frá Sauðárkróki

Í fimmta sæti er Hróðursdóttirin Hrísla frá Sauðárkróki, ræktuð af Guðmundi Sveinssyni og í eigu Hönnu Kristínar Pétursdóttur. Móðir Hríslu er Viðja frá Sauðárkróki undan Otri frá Sauðárkróki. Hrísla er með 116 stig í kynbótamati aðaleinkunnar og fimm dæmd afkvæmi.

Hrísla var sýnd einu sinni og hlaut þá fimm vetra 8.35 í aðaleinkunn þar af 8.48 fyrir hæfileika en hún fékk 9.0 fyrir háls, herðar og bóga, þrúðleika og vilja og geðslag.

Af afkvæmum Hríslu er hæst dæmdur Álmur frá Reykjavöllum undan Narra frá Vestri-Leirargörðum og var annar í flokki sjö vetra og eldri stóðhesta á Fjórðungsmóti Vesturlands 2021 með 8.46 í aðaleinkunn, 8.56 fyrir sköpulag og 8.41 fyrir hæfileika. Kvistur frá Reykjavöllum undan Tindi frá Varmalæk er annað hæst dæmda afkvæmi Hríslu með 8.30 í aðaleinkunn, jafn á bæði sköpulag og kosti. Hann hefur talsvert komið fram í keppni með góðum árangri.

Af fæddum afkvæmum Hríslu er aðeins ein hryssa dæmd af tveimur 6 vetra og eldri þannig að kynbótamat fyrir mætingu er lægra en ef hlutfall

Framtíð frá Ketilsstöðum var í sjöunda sæti heiðursverðlaunahryssna 2021.

Sædís frá Stóra-Sandfelli 3 var í áttunda sæti heiðursverðlaunahryssna 2021.

sýndra hryssna væri hærra. Hrísla skilar vel sínum kostum til afkvæma sem eru þrúð, ásækin og þjál hross með öruggt skeið sé það fyrir hendi.

Rán frá Þorkelshóli 2

Rán frá Þorkelshóli 2 hlýtur heiðursverðlaun fyrir afkvæmi á grunni 121 stigs í kynbótamati aðaleinkunnar án skeiðs og er sjötta í röðinni. Ræktandi hennar er Ulla Kristin Lundberg en hún er í eigu Hólaborgar ehf og Kristínu Forsberg.

Rán er undan Roðasyninum Platon frá Þorkelshóli 2 og Báru frá sama bæ, sem var undan Funa frá Hrappsstöðum. Rán er því undan ósýndum foreldrum sem hafa afar fá dæmd afkvæmi. Rán var sýnd sem klárhryssa með 8.12 í aðaleinkunn þar af 8.54 fyrir sköpulag með 10 fyrir fótagerð, 9.5 fyrir þrúðleika og 9.0 fyrir tölt. Þessum eiginleikum skilar hún vel til sinna afkvæma en hæst stiga fyrir kynbótamat einstakra eiginleika er 137 stig fyrir fótagerð og 127 stig fyrir þrúðleika.

Af afkvæmum Ránar er hæst dæmd Blysfaradóttirin Ronja frá Hólaborg með 8,47 í aðaleinkunn með 8.60 fyrir hæfileika þar af 9.0 fyrir tölt og samstarfsvilja. Rökkvi frá Hólaborg undan Vökli frá Árbæ er annað hæst dæmda afkvæmi Ránar með 8.26 í aðaleinkunn, sýndur sem frábær klárhestur með sjö sinnum 9.0 fyrir dæmda eiginleika og hefur hann byrjað ágætan feril á keppnisbrautinni. Sýnd afkvæmi Ránar eru upp til hópa klárhross sem eru viljagóð og samstarfsfús og fara vel í reið með fallegum hreyfingum.

Framtíð frá Ketilsstöðum

Í sjöunda sæti heiðursverðlaunahryssna árið 2021 er Framtíð frá Ketilsstöðum ræktuð af Bergi Jónssyni og í eigu Bjarna Stefánssonar.

Framtíð er undan heiðursverðlaunahestinum Sveini-Hervari frá Þúfu og Kolfreyju frá Ketilsstöðum. Framtíð var sýnd á Landsmóti 2006 með 8.37 í aðaleinkunn í flokki fimm vetra hryssna og endaði í sjötta sæti.

Af kvæmi hennar eru klárhross með tölti með einkar góða hófa, sköpulag almennt, hægt stökk og fegurð í reið. Framtíð hefur 123 stig fyrir kynbótamat aðaleinkunnar án skeiðs með fimm dæmd afkvæmi.

Af kostum ber helst að nefna heildarsköpulag með 122 stig þar sem hófar eru bestir eiginleikinn og af kostum er hæga stökkkið og fegurð í reið hæst í mati. Toppsdóttirin Framsýn frá Ketilsstöðum er hæst dæmda afkvæmi Framtíðar og kom hún fram á Landsmótum 2016 og 2018. Hæsti dómur Framsýnar er 8.21 í aðaleinkunn þar af 8.56 fyrir sköpulag og 7.98 sýnd sem klárhryssa

Sædís frá Stóra-Sandfelli 3

Síðast ber að nefna Sædís frá Stóra-Sandfelli 3 undan Huga frá Hafsteinsstöðum og Glóðisi frá Stóra-Sandfelli 2, ræktuð og í eigu Gunnhildar Garðarsdóttur og Hallfreðs Elíassonar. Hún hlaut 117 stig í kynbótamati aðaleinkunnar án skeiðs með fimm dæmd afkvæmi.

Sædis var sýnd 5 vetra í sinn hæsta dóm og stóð efst í flokki fimm vetra hryssna á Fjórðungsmóti á Fornustekkum árið 2003. Þar hlaut hún sýnd sem klárhryssa 8.41 í aðaleinkunn, þar af 8.47 fyrir hæfileika með 9.5 fyrir fegurð í reið og fimm niur; fyrir háls, herðar og bóga, tölt, hægri tölt, brokk, stökk og vilja og geðslag. Hún virðist skila þessu vel til afkvæma sinna sem eru yfirleitt afbragðs klárhross með tölti en tvö afkvæmanna skeiða þökkalega. Töltið er kosta best, rúmt, hágengt og takthreint. Þau eru viljug og þjál og fara vel í reið.

Af afkvæmum Sædisar er hægt að nefna þá sem hæst dæmd er, Álfarinsdótturina Eyvöru frá Lönguhlíð með 8.30 í aðaleinkunn. Haukur frá Lönguhlíð hlaut 8.29 í aðaleinkunn með 9.0 fyrir hófa, tölt og brokk og að lokum má nefna gæðingsklárhryssuna Sævöru frá Lönguhlíð með 9.5 fyrir tölt, undan Kjerúlfr frá Kollaleiru.

Þessar heiðurshryssur voru verðlaunaðar á hrossaræktarráðstefnu Fagráðs í hrossarækt sem haldin var 28. nóvember síðastliðinn.

Hilltip Icestriker 900–1600L
Salt og sanddreifari í tveim stærðum fyrir stóra pallbíla og minni vörubíla. Rafdrifinn 12V.

Hilltip Icestriker 380–550L
Salt og sanddreifarari í tveim stærðum, fyrir minni pallbíla. Rafdrifinn 12V.

Hilltip Icestriker 600 TR
Rafdrifinn kastdreifari fyrir dráttarvélar m/öflugum efnisskömmtunarbúnaði.

Hilltip Snowstriker VP
Fjölplógur fyrir pallbíla, minni vörubíla og jeppa. Fáanlegur í 185–240 cm breidd.

Hilltip Snowstriker SP
Snjótönn fyrir pallbíla, minni vörubíla og jeppa. Fáanleg í 165–240 cm breidd.

Hilltip Fjölplógur MVP
Fjölplógur fyrir ameríska pallbíla t.d. RAM 3500, GMC 3500 og FORD 350.

A Wendel ehf.
Tangarhöfða 1, 110 Reykjavík,
S:551 5464 - wendel@wendel.is
www.wendel.is

Á FAGLEGUM NÓTUM

Áhrif umhverfis á útskilnað niturs í kúamjólki

Síðastliðið haust varði Guðrún Björg Egilsdóttir mastersverkefni sitt, „Áhrif umhverfis á útskilnað niturs í kúamjólki“ við Landbúnaðarháskóla Íslands. Hér að neðan verður stiklað á stóru um verkefnið en fyrir áhugasama má finna ritgerðina í heild sinni hér: <https://skemman.is/handle/1946/39764>

Útskolun niturs í kúamjólki

Hægt er að breyta efnainnihaldi mjólks með mismunandi fôðrun og hafa rannsakendur greint frá því að ávinningur (aukin nyt, frjósemi og/eða ending) sé af því að nota útskolun niturs í mjólk sem bústjórnartæki. Útskolun niturs í mjólk er með úretni (urea) sem samanstendur af köfnunarefni, vetni, súrefni og kolefni (CH₄N₂O). Það er myndað úr ammóníum sem losnar við prótein niðurbrot í vömb eða þegar af mikið framboð af amínósýrum er til staðar. Þar sem ammóníum er eitrað breytir lifrin því strax í úretni sem flyst með blóði til nýrnanna, til útskilnaðar með þvagi. Frá blóðinu getur úretnið hins vegar flust auðveldlega yfir í aðra líkamsvökva, þar með talið mjólk.

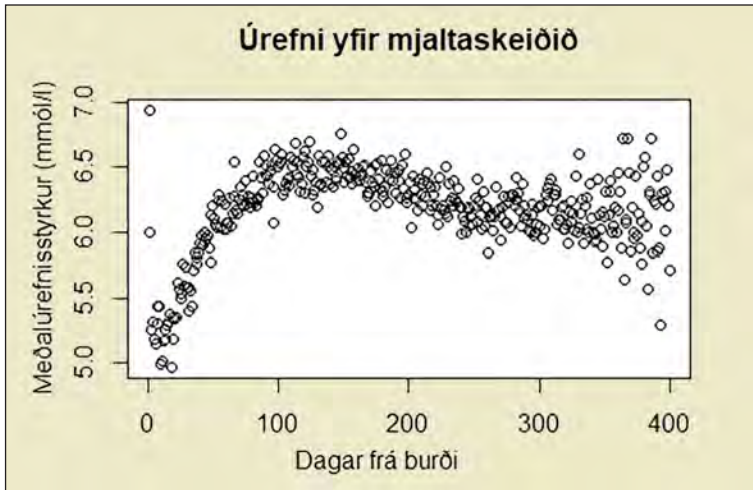
Almennt er talið að úrefnisstyrkur í mjólk kúa eigi að liggja á bilinu 3-6 mmól/l þar sem hár úrefnisstyrkur bendir til offóðrunar á próteini á meðan lágur úrefnisstyrkur bendir til undirfóðrunar á próteini. Áhrif umhverfis á úrefnisstyrk í kúamjólki höfðu þó ekki verið rannsökuð hér á landi og samband á milli úrefnisstyrks og annarra innihaldsefna í mjólki því óþekkt sem og hvaða áhrif úrefnisstyrkur hefur á nyt, frjósemi og endingu. Erlendar rannsóknir gefa ekki einhliða niðurstöður og breytileiki er á úrefnisstyrk á milli kúakynja, því þótti mikilvægt að skoða þetta sérstaklega fyrir íslenskar kýr.

Rannsóknin leitaðist við að svara eftirfarandi spurningum:

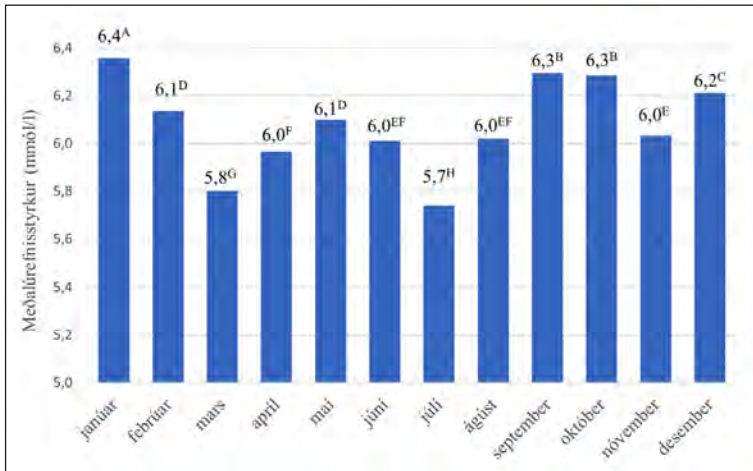
- Hver eru tengsl úrefnisstyrks við fitu, prótein, laktósa, kasein, frumutölu og fitusýrur (FFS) í mjólki?
- Hver eru tengsl úrefnisstyrks við nyt, endingu og frjósemi mjólkurkúa (bil milli burða)?
- Hvað veldur breytileika á úrefnisstyrk mjólks á milli kúabúa?
- Hvað veldur breytileika á úrefnisstyrk mjólks innan kúabúa? Samspil erfða og umhverfis.

Úrefnisflokkur	Flokkun	Fjöldi búa	Spönn (mmól/l)	Meðaltal (mmól/l)
1	Lág gildi	6	4,99-5,82	5,50
2	Undir meðaltali	7	5,83-6,10	5,95
3	Meðaltal	7	6,11-6,34	6,25
4	Yfir meðaltali	7	6,35-6,70	6,59
5	Há gildi	6	6,71-7,06	6,93

Tafla 1. Úrefnisflokkun búanna. Fyrir hvern flokk má finna skilgreiningu á flokkun, fjölda búa ásamt spönn úrefnismælinga og meðalúrefnisstyrk flokksins. Taflan er byggð á meðalúrefnisstyrk búanna út frá einstaklingssýnum kúna.

Mynd 1. Samband á milli úrefnisstyrks í mjólki og fjölda daga frá burði.

Mynd 2. Breyting úrefnisstyrks yfir árið, byggt á niðurstöðum einsþátta ferkagregningar þar sem tekið hefur verið tillit til mánaðarlengdar frá burði og númer mjaltaskeiðs. Tölurnar fyrir ofan sýlnar eru minnstu kvaðrata meðaltöl fyrir hvern mánuð. Marktækur munur á milli mánaða er sýndur með mismunandi bókstöfum (A-H) og byggist á Student's t-prófi.

- Hvert er gagnýtt gildi úrefnismælinga fyrir bændur?

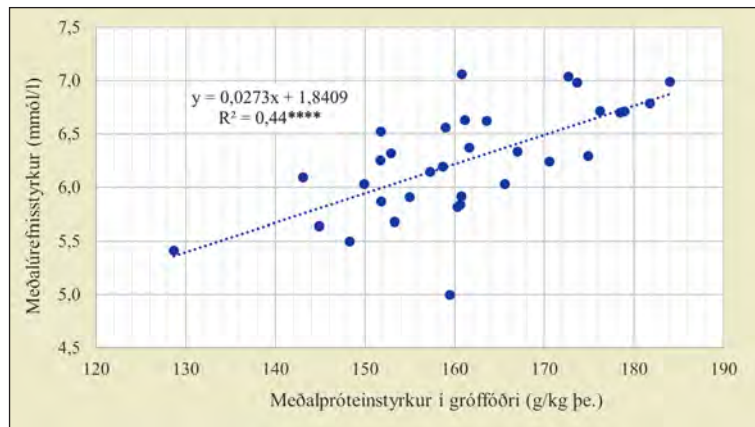
Rannsóknin

Rannsóknin byggði á Huppu, skýrsluhaldskerfi fyrir nautgripa-rækt, niðurstöðum efnamælinga á einstaklings- og tanksýnum sem gerðar voru hjá Rannsóknarstofu mjólkuriðnaðarins (RM) og niðurstöðum spurningalista úr heim-sóknum á völdum búum. Notast var við fjögurra ára tímabil frá 2015-2018 og voru tanksýnagögn

notuð til að velja hvaða bú yrðu valin til frekari úrvinnslu. Alls uppfylltu 410 bú víðs vegar um landið þau skilyrði sem verkefnið lagði upp með og var þeim skipt niður í fimm jafna úrefnisflokka, byggð á meðalúrefnisstyrk búanna. Úr hverjum úrefnisflokki voru sjö bú valin til frekari úrvinnslu, eða í heildina 35 bú. Spurningalisti var lagður fyrir bændur þessara búa og þeir heimsóttir til að fá frekari upplýsingar um búin, fôðrun gripanna og ræktun túna. Fullnægjandi gögn fengust frá 33 búum. Öll einstaklingssýni og kúaskýrslur fyrir tímabilið 2015-2018 voru skoðuð fyrir þessi bú, með tilliti til efnainnihalds mjólks, afurða, frjósemi (bils milli burða) og endingar (fjöldi burða við förgun) til að draga fram áhrif úrefnisstyrks á þessa þætti. Í heildina var notast við 49.464 einstaklingsmælingar af 6.323 mjaltaskeiðum (afurðamælingar) frá 3.530 kúm frá þessum 33 búum við úrvinnslu gagna, auk niðurstaða spurningalistans sem notaðar voru til að leggja mat á hvað veldur breytileika á úrefnisstyrk mjólks á milli búa.

Helstu niðurstöður

Skiptingu búanna í úrefnisflokka, byggð á einstaklings-sýnum kúna má sjá í töflu 1. Meðalúrefnisstyrkur í mjólki íslenskra kúa var $6,2 \pm 1,4$ mmól/l, sem er örlítið hærri styrkur en ráðlagt er af Ráðgjafarmiðstöð landbúnaðarins (RML). Styrkurinn er hærri en í löndum á borð við Bretland, Kanada, Króatíu og Svíþjóð en þó ekki jafn hár og

Mynd 3. Samband á milli úrefnisstyrks í mjólki og próteinmagns í gröffóðri. Byggt á meðalúrefnisstyrk í mjólki og meðalpróteinmagni í gröffóðri á hverju búi. Aðhvarfsjöfnu línunnar og skýringarhlutfall (R²) má finna til hliðar við línuna, stjörnur tákna að sambandið er hámarktækt.

greint hefur verið frá í Ástralíu (6,7 mmól/l) og í Tyrklandi (7,3 mmól/l).

Úretni yfir mjaltaskeiðið, eftir árstíma og mjaltaskeiðum

Úrefnisstyrkurinn breytist eftir tíma á mjaltaskeiði (dögum frá burði [DFB]), eftir árstíma og með auknum fjölda mjaltaskeiða (aldri). Að meðaltali jókst úrefnisstyrkurinn úr 4,97 mmól/l upp í 6,75 mmól/l fyrstu 150 daga mjaltaskeiðsins en fór þá minnkandi og náði stöðugleika í 6,10-6,20 mmól/l við 240 DFB, mynd 1. Talið er að lítinn úrefnisstyrk fyrstu vikur og mánuði mjaltaskeiðsins megi rekja til þess að kýrnar ná ekki að innbyrða nægilegt magn af fôðri til að uppfylla þarfir sínar og skortir þær því bæði orku og prótein (neikvætt orku- og próteinjafnvægi).

Sveiflur voru í úrefnisstyrk í mjólki íslenskra kúa eftir árstíma en styrkurinn var mestur í janúar (6,4 mmól/l) og minnstur í júlí (5,7 mmól/l), mynd 2. Úrefnisstyrkurinn jókst á haustin, hélt nokkuð hár fram á veturinn, en tók að minnka á vorin. Yfir sumartímann voru sveiflur í styrknum en hann náði lágmarki í júlí, með hærri gildi í júní og ágúst. Úrefnisstyrkurinn var þó ekki einungis breytilegur eftir stöðu á mjaltaskeiði og árstíma, heldur hafði númer mjaltaskeiðs áhrif líka, en úrefnisstyrkurinn minnkaði með aldri kúna.

Úretni og önnur innihaldsefni í mjólki

Samband var á milli úrefnisstyrks og annarra innihaldsefna í mjólki, en skýrði þó hvert innihaldsefni lítinn breytileika á úrefnisstyrk í mjólki, eða frá 0,2-3,1%. Breyting á úrefnisstyrk hafði helst áhrif á fitu, frumutölu og fríar fitusýrur en áhrifin voru þó lítil t.d. minnkaði fituprósentu mest um 0,26% með auknum úrefnisstyrk.

Úretni og nyt, frjósemi og ending

Rannsóknin leiddi í ljós að bú með hæsta meðal úrefnisstyrkinn voru með hæstu meðalnýtinna en jafnframt minni frjósemi (aukið bil milli burða). Aukningin/minnkunin á milli úrefnisflokka var línuleg að úrefnisflokki 4 undanskildum. Kýrnar í úrefnisflokki 5 (mesti úrefnisstyrkurinn) mjólkuðu að meðaltali 309 lítrum meira á hverju mjaltaskeiði en kýrnar í úrefnisflokki 1. En á meðan nýtin jókst með auknum úrefnisstyrk, minnkaði frjósemin. Marktækt lengst bilið á milli burða var hjá kúnum í úrefnisflokki 5 eða 405 dagar að meðaltali. Stysta bilið á milli burða var hins vegar 384 dagar hjá kúnum í úrefnisflokki 1. Úrefnisstyrkurinn hafði ekki áhrif á endingu kúna en líkurnar á því að kálfur fæddist lifandi jukust aðeins en marktækt með auknum úrefnisstyrk.

Hvað veldur breytileika á úrefnisstyrk?

Munur var á úrefnisstyrk í mjólki á milli kúa innan búa sem og á milli búa. Breytileika á úrefnisstyrk á milli kúabúa mátti ekki rekja til mismunandi fjósgerðar, stærð búanna né samsetningu bústofns. Þættir sem snéru að heilbrigði, hlutfalli kelfdra kvíga, útiveru, dýralæknakostnaði og bætiefnanotkun höfðu heldur ekki áhrif á úrefnisstyrk né notkun á búfjáraburði og tilbúnum áburði. Greining á heysýnaniðurstöðum leiddi í ljós að próteinmagn í gröffóðri skýrði 44% af breytileikanum á úrefnisstyrk í mjólki en hann eykst með auknum próteinstyrk í gröffóðri, mynd 3. Próteinstyrkur í kjarnfóðri skýrði hins vegar lítinn sem engan breytileika á úrefnisstyrk í mjólki þegar búið var að taka tillit til próteinmagns í gröffóðri. Skýrist það líklega af mismunandi samsetningu próteins í kjarn- og gröffóðri og hlutverki vambarbakteríanna, en almennt er hærra hlutfall af vambarleysanlegum próteinum í gröffóðri en í kjarnfóðri.

Innan búa var breytileikinn mestur 24,2% en minnstur 16,7%. Þar sem bændur fôðra yfirleitt allan mjólkurkúahópinn á sama gröffóðrinu skýrist breytileiki milli kúa líklegast af getu kúna til að innbyrða fôður, jafna sig á neikvæðu orku- og próteinjafnvægi í upphafi mjaltaskeiðs, mismikilli mjólkurframleiðslu og mögulega misgóðu aðgengi að fôðri.

Ályktanir

Þessi rannsókn bætti við mikilvægri þekkingu um hvernig nýta megi úrefnismælingar í mjólki sem bústjórnartæki. Úrefnisstyrkur í mjólki íslenskra kúa er breytilegur eftir stöðu á mjaltaskeiði, árstíma og aldri kúna. Því er æskilegt að fylgjast með úrefnismælingum til lengri tíma og varast skal að draga of miklar ályktanir út frá einu sýni. Úrefnisstyrkur í mjólki skýrist að stórum hluta af próteinmagni gröffóðursins, því þarf að hafa áhrif á það til að valda breytingum á úrefnisstyrk. Ef auka próteinmagn gröffóðursins er mikilvægt að bera vel á af N áburði og slá og hirða gröffóðrið á réttum tíma. Með auknum úrefnisstyrk jókst nýtin og líkurnar á því að kálfur fæðist lifandi, á meðan frjósemi minnkaði við aukinn úrefnisstyrk. Bændur verða því að skoða út frá sínu ræktunarmarkmiði hvaða þætti þeir vilja hámarka, frjósemi eða nyt. Sé markmiðið að draga úr úrefnisstyrk í mjólki gæti verið ávinningur af því að bera minni N áburð á tún en passa þó upp á að slá snemma. Huga þarf að samsetningu fôðurs og passa upp á að nægilegt framboð af orku sé til staðar í vömbinni, ekki síst af hraðgerjanlegri sterkju.

Höfundar:
Guðrún Björg Egilsdóttir
og Þóroddur Sveinsson.

Kúabændur athugið! – www.naut.is

Á næstu vikum mun vörumerkið Íslenskt gæðanaut yfirtaka gömlu heimasíðu Landssambands kúabænda, naut.is og verður hún í framhaldi notuð fyrir markaðsefni vörumerkisins.

Ný heimasíða búgreinadeildar kúabænda verður tekin í notkun í staðinn, hana má finna undir www.bondi.is - Búgreinadeildir – Deild kúabænda.

Viðmót nýrrar síðu svípar til viðmóts bondi.is en eldra efni af naut.is verður áfram aðgengilegt á nýja vefnum og munu nýjar fréttir og fræðsluefni fyrir nautgripabændur birtast þar inni.

Tómatatilraun um áhrif Hybrid-topplýsingar og hæðar lampa er hafin

Christina Stadler

Deild Ræktun og fæða
hjá Lbhi
christina@lbhi.is

Fullnægjandi leiðbeiningar vegna vetrarræktunar á tómötum undir LED lýsingu og HPS lýsingu með rafeindastraumfestu (electronic ballast) og hæð lampa eru ekki til á Íslandi. Þess vegna hefur nú farið af stað tómatalilraun með HPS lýsingu eingöngu eða HPS og LED lýsingu og mismunandi hæð lampa hjá Landbúnaðarháskóla Íslands á Reykjum í vetur 2021. Þessi tilraun mun standa til vors 2022. Því ætlum við, sem störfum við tilraunir, að kynna uppsetningu tilraunar.

Niðurstöður úr tómatalilraun sem gerð var veturinn 2020/2021 – sjá nánar í 22. tölublaði Bændablaðsins 2021 – voru tekin til hliðsjónar til að skipuleggja tilraun sem hér er lýst. Þar sem Hybrid topplýsing (blandað HPS + LED topplýsingu, ljósið fyrir ofan laufþekku, HPS:LED, 2:1, 750 W HPS lampa, lamparnir 4,9 m (HPS) / 4,5 m (LED) frá gólfi) kemur best út verður þessi ljósmeðferð notuð sem viðmið í núverandi tómatalilraun (mynd 1). Hins vegar er í þessari ljósmeðferð uppstilling lampa frekar hátt fyrir ofan plöntuþekku og þess vegna er spurningin hvort betri PAR styrkur fyrir ofan plöntuþekku mun nást með því að lækka hæð HPS lampa (í 4,5 m) og hvort það muni skila sér þá líka í betri uppskeru (mynd 2).

Eins og staðan er, eru garðyrkjuændur enn þá að nota háan HPS

Mynd 1: Hybrid-topplýsing (2:1, HPS:LED; 750 W HPS lampa) hjá tómatalplöntum, lamparnir 4,9 m (HPS) / 4,5 m (LED) frá gólfi.

ljósstyrk. Þess vegna er mikilvægt að prófa einnig eingöngu HPS ljós til að bera saman hvort garðyrkjubændur ættu að skipta nokkrum HPS ljósum út fyrir LED ljós (með hagkvæmari orkunýtingu og orkusparnað í huga) eða hvort betra væri að nota eingöngu HPS ljós í tómataræktun. Nýju HPS lamparnir hafa sýnt að rafmagnssparnaður er töluverður miðað við eldri HPS lampa og einnig skila þeir meira $\mu\text{mol/s}$ á hvert Watt. Við það sjónarmið að raforkukostnaður er stór þáttur í rekstrarkostnaði hjá garðyrkjubændum og niðurgreiðsluhlutfall fer lækkanði gæti það verið mjög mikilvægt fyrir þá garðyrkjuændur sem eru að hugsa aðeins um HPS ljós en ekki LED ljós og þurfa að endurnýja ljósabúnað að

skoða þennan möguleika. Þar fyrir utan, til að minnka ljósakostnað, er í þessari meðferð notað 1000 W lampa í staðin fyrir 750 W lampa í 4,5 m hæð (mynd 3) við það sjónarmið að minnka magn af lömpum sem þarf til að ná sama ljósstyrk. Ljósdræfing í þessari ljósmeðferð er sambærileg miðað við fyrirnefnda Hybridljósmeðferð í 4,5 m hæð.

Nýjung í þessari tilraun er að blómin verða handfrjóvguð til að eyða áhrifum frá býflugum á mögulega ójafna frjóvgun á milli ljósmeðferðar. Til viðbótar eru klemmur notaðar til að styðja klasa fyrir brothættu. Þessar aðgerðir tryggja betri frjóvgun og í framhaldi að hæstu mögulegu uppskeru verði náð. Einnig er notast við nýtt ræktunarefni (steinullarmottur) sem er hagnýttari en vikur. Það dregur úr tíma við vinnu á útplöntun og eykur möguleika á betri áburðarnýtingu.

Markmið tilraunarinnar er að rannsaka áhrif ljóss og hæðar lampa á vöxt, uppskeru og gæði gróðurhúsátómata og hvort það væri hagkvæmt. Verkefnisstjóri er

Mynd 2: Hybrid-topplýsing (2:1, HPS:LED; 750 W HPS lampa) hjá tómatalplöntum, lamparnir 4,5 m (HPS og LED) frá gólfi.

Christina Stadler. Börkur Halldór Bl Hrafnkelsson og Elías Óskarsson hafa daglega umsjón með tilrauninni. Helgi Jóhannesson hjá RML sér um ráðgjöf á meðan að tilraun stendur. Verkefnið er unnið í samstarfi við garðyrkjubændur og verður þeim boðið í heimsókn ef Covid leyfir. Tilraun er styrkt af Þróunarsjóði garðyrkjunnar. Tilraunin hefur núna staðið síðan í byrjun nóvember og fyrstu niðurstöður gefa til kynna að vöxtur milli klefa er mismunandi.

Fyrsta uppskera er komin (byrjaði í annarri viku í janúar). Í lok tilraunar verða niðurstöður kynntar í Bændablaðinu.

Höfundar:
Christina Stadler,
Börkur Halldór Bl Hrafnkelsson
og Elías Óskarsson,
Landbúnaðarháskóla Íslands,
Reykjum,
810 Hveragerði

Mynd 3: HPS-topplýsing (1000 W HPS lampa) hjá tómatalplöntum, lamparnir 4,5 m frá gólfi.

EYJALIND

Sæti og varahlutir í

- Lyftara
- Vinnuvélar
- Vörubíla
- Bata

Vertu vinur okkar á Facebook

Sími: 517-8240 - Súðarvogur 20 - www.eyjalind.is

Husqvarna®

HÁ verslun ehf tók við umboði Husqvarna byggingavörum á Íslandi þann 11. júní.

- Steinsagir
- Kjarnaborvélar
- Jarðvegsþjoppur
- Sagarblöð
- Kjarnaborar

Husqvarna K970
15,5 cm sögunardýpt

Husqvarna K3600
Vökvasög
Sögunardýpt 27cm

Þjónustuverkstæði og varahlutir

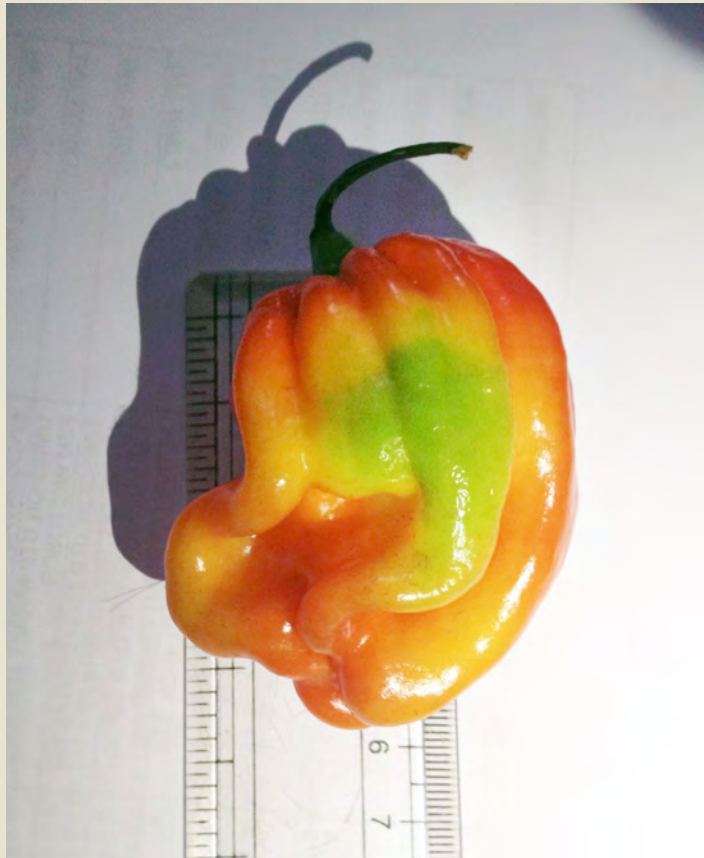
Víkurhvarfi 4 - 203 Kópavogur
Opíð mán. - fös. kl. 8-17.
S. 588-0028
haverslun@haverslun.is
haverslun.is

Kemur næst út **10. febrúar**

GARÐYRKJUSKÓLINN Á REYKJUM

Habanoro-eldpipar.

Keppnisandinn og chili-aldin

Fjöldinn allur af chili-yrkjum eru í ræktun víða um heim og fer það eftir matarhefðum hversu sterk eða stórvaxin þau skulu vera. Íslendingar hafa ekki verið sólgnir í hin sterkari afbrigði tegundarinnar lengst af en það hefur breyst þó nokkuð á undanförunum árum.

Nú er allstór hópur áhugamanna um ræktun farinn að stunda ræktun á chili-aldinum í stofuglugganum, í garðgróðurhúsum eða sérhönnuðum ræktunartjöldum. Keppast ræktendur um að ná í fræ hinna allra bragðmestu aldina og slá öðrum við.

Chili- krydd varð snemma vinsælt í Nýja heiminum

Chili-plönturnar eru náskyldar papriku. Aðrar tegundir sömu ættar eru til dæmis kartöflur, tóbak og tómatar. Tegundin á sín upphaflegu heimkynni í Suður- og Mið-Ameríku en hefur fyrir löngu dreifst um heiminn. Portúgalskir kaupmangarar áttu mikinn þátt í að dreifa þeim á 16. öld, ekki síst til landa kringum Miðjarðarhafið.

Í N-Afríku, Indlandi, Taílandi og víðar í Asíu náði chili-neysla fljótlega vinsældum eftir að tegundin barst þangað og fjöldi yrkja í ræktun jókst hröðum skrefum.

Scoville- kvarðinn ógurlegi

Styrkur chili-aldina er mældur eftir stöðluðum kvarða sem mælir innihald efnisins kapsaísín. Paprika sem við þekkjum best mælist 0 á svokölluðum Scoville-kvarða. Önnur chili-aldin sem fást í búðum hér á landi eru nokkuð neðarlega á listanum en í augum áhugamanna um sterkari yrki þykja þau fremur dauflæg. Enginn keppnismaður í chili-ræktun og -áti lítur við aldini nema það nái upp í 10.000 á kvarðanum. Af mjög sterkum yrkjum er hægt að nefna Cayenne (25-50.000), Habanero (100-350.000), Ghost (750 -1.500.000) og efst á kvarðanum tróna yrki eins og Carolina Reaper sem nær allt að 1.600.000 á kvarðanum.

Sérlegir ákafamenn í kynbótum fullyrða að þeir hafi ræktað aldin sem ná yfir 3.000.000 en það er meiri styrkur en er í piparúða lögreglunnar.

Ræktun chili í garðyrkju-stöðvum og hjá áhugafólki

Hér á landi er ekki mikið framleitt af chili-aldinum en það þekkist þó. Þau aldin eru sem fyrr sagði heldur dauflæg á bragðið sé miðað við hin ofursterku aldin ofarlega á Scoville-kvarðanum. Ræktunin er nokkuð lík ræktun papriku en plönturnar eru smærri og gefa ekki sérlega mikla uppskeru. Áhugafólk um ræktun chili getur hins vegar leikið sér að því að rækta fáséðari og oftar en ekki hin bragðsterkari yrki. Þau eru ekki erfið í ræktun.

Nú er kominn sá tími árs að hægt er að huga að sáningu. Sáð er í dauflaga sáðmold og ungu plönturnar smátt og smátt færðar í stærri potta. Plönturnar verða runnakenndar, nema þær séu sérstaklega mótaðar. Sum yrki þurfa stuðning, til dæmis með bambuspriki þegar þær hækka. Fræ er ýmist hægt að fá í garðyrkjuverslunum eða á netinu. Hægt er að taka fræ úr eldri aldinum og sá þeim. Blómin eru hvít á litinn, og úr hverju þeirra myndast eitt aldin ef allt gengur vel. Þau eru látin fullþroskast á plöntunni og ýmist notuð fersk eða þurrkuð. Plönturnar geta haldið áfram að bera ávöxt fram á haust. Þær þurfa að sjálfsögðu næringu á vaxtartímanum, t.d. venjulegan pottaplöntuáburð á nokkurra vikna fresti fram í september. Plöntur sem ræktaðar eru með fremur hóflegri vökvun gefa bragðsterkari aldin en þær sem vaxa við mjög mikla vökvun. Aldrei ætti samt að draga svo mikið úr vökvun að lafin fara að hanga, þá eru mestar líkur á að blóm verði líka fyrir skaða.

Sultur og sósurs vinsælar

Íslenskir áhugaræktendur hafa sumir hverjir lagt sig eftir því að útbúa afurðir úr sínum chili-aldinum. Ofursterkar chili-sósar eru í boði í sérverslunum og hver framleiðandi leggur kapp á að framleiða sterkar en bragðgóðar sósar. Aðrir hófsamari neytendur nota chili sem bragðbæti í ýmiss konar sultur og auðvitað í alls kyns matargerð.

Chili-aldin eru meðal fárra matjurta sem hafa verið ræktaðar í Alþjóðlegu geimstöðinni sem hringsólar um jörðina og hefur gengið furðu vel.

Ingólfur Guðnason,
brautarstjóri garðyrkju-
framleiðslu Garðyrkjuskóla
Lbhí Reykjum, Ölfusi.

Á FAGLEGUM NÓTUM

Sveiflubursti. Það verður skylda um mitt þetta ár að vera með klórúbúnað í öllum stíum hjá nautgripum.

Allir nautgripir ættu að hafa aðgengi að klórum

Snorri Sigurðsson

snorri.sigurdsson@outlook.com

Um mitt þetta ár verður skylda í Danmörku að vera með klórúbúnað í öllum stíum hjá nautgripum, þ.e. bæði smákálfum, geldneytum og fullorðnum gripum, en ekki er þó gerð krafa um að klórunar séu með mótór eins og þekkist víða í fjósum.

Hér á landi er ekki enn gerð krafa um slíkan aðbúnað en þó svo að ekki sé getið um slíkt í einhverju regluverki ætti það ekki að koma í veg fyrir að kúabændur hérlandis setji upp klórúbúnað fyrir alla sína gripi.

Eykur vellíðan

Kúaklórúbúnaður hefur nú verið á markaðinum í nokkra áratugi og hafa verið gerðar ótal rannsóknir á áhrifum þeirra á kýr. Niðurstöðurnar eru allar á einn veg en hafi kýr aðgengi að klórúbúnaði líður henni betur enda er húðhirða mikilvæg. Í náttúrunni leysa gripir þetta með því að velta sér upp úr drulla, leggja í vatn og nudda sér upp við tré en þetta er auðvitað ekki hægt í nútíma fjósum.

Klórúbúnaður leysir því að hluta til þessa þörf hýstra nautgripa. Rannsóknir sýna að áhrifin eru ekki einungis bætt húðhirða og vellíðan heldur hefur aðgengi að klórúbúnaði einnig jákvæð áhrif á afurðasemi og dregur úr streitu.

Líka gagnlegar fyrir yngri gripi

Tilraunir erlendis hafa sýnt að kálfar nota klórum reglulega og allt frá 10 mínútum og upp í 40 mínútur á dag. Þá sýna tilraunir að kálfar sem hafa aðgengi að klórum eru rólegri og minna er um áflog þeirra á milli auk þess sem þeir sýna síður óæskilegt atferli eins og að sleikja innréttingar

Snúningsbursti.

eða rúlla tungunni svo dæmi sé tekið. Til viðbótar hefur verið bent á að fyrir utan að hárafar þeirra verður betra, þá nota þeir meiri tíma í át þó ekki hafi fundist enn marktækur munur á vexti kálfa sem hafa aðgengi að klórum í samanburði við þá sem ekki hafa slíkt aðgengi.

Kúaburstar

Fyrsti klórúbúnaðurinn, sem greinarhöfundur veit a.m.k. um að hafi verið settur upp á Íslandi var í gamla fjósinu á Hvanneyri fyrir nærri 25 árum. Það fjós var básafjós með mjaltabás og gátu kýrnar notað burstann þegar þær komu úr mjóltum. Um var að ræða afar einfalda gerð af kúaklóru, bursta sem var festur á gorm á veggnum sem kýrnar gengu undir.

Síðan þá hefur orðið mikil þróun með klórúbúnað fyrir kýr og í dag eru til ótal mismunandi gerðir. Gróft má flokka kúaklóru í þrjá flokka:

Snúningsburstar. Þessir eru drifnir áfram af rafmagnsmótór sem oftast fer sjálfkrafa í gang og hreyfir burstann þegar kýrnar hreyfa við honum. Í dag fást ótal mismunandi gerðir af þessum burstum, með margs konar lögun og hönnun.

Í Danmörku er skylda að hafa þessa gerð hjá kúm, a.m.k. 1 á hverjar 50 kýr. Þessi gerð af burstum er í dag einnig til fyrir geldneyti, þ.e. mun minni en fyrir kýr.

Sveifluburstar. Þessi gerð er ekki með mótór en burstarnir snúast og sveiflast til þegar kýrnar nudda sér upp við þá.

Fastir burstar. Þessi gerð er mjög algeng líkt og lýst var hér að ofan. Oft útbúa bændur bara sjálfir svona klórúbúnað en þessir burstar geta verið festir upp með margs konar hætti, þó oftast sé líklega um að ræða festingu á gorm svo burstinn geti hreyfst eitthvað við notkun.

Allir nautgripir ættu að hafa aðgengi að klórubúnaði.

Kúaklórur auka vellíðan kúa.

Þá fylgir oftast lóðréttur bursti líka svo gripirnir geti bæði klórað sér á síðunni og bakinu.

Uppsetning skiptir máli

Óháð því hvaða tegund af klórubúnaði er valin, þá skiptir máli að staðsetja búnaðinn rétt. Rannsóknir hafa sýnt að staðsetningin sem slík sé ekki meginatriðið og eru klórur notaðar nokkuð jafnt hvort sem þær eru framarlega í stíu eða bakatil.

Þó er ekki mælt með því að hafa klórur of nálægt drykkjarstöðum, þar sem það getur haft neikvæð áhrif á vatnsneyslu kúa sem auðvitað hefur þá bein áhrif á nyt þeirra.

Það sem skiptir mestu máli er þó að hæðin sé rétt fyrir þann aldurshóp sem á að nota klórubúnaðinn. Þetta þarf hver og einn bóndi að stilla af fyrir sína gripi og erfitt að gefa aðrar leiðbeiningar en að skoða hæð gripanna og setja svo búnaðinn upp í samræmi við hana.

Viðhald er mikilvægt

Annað sem ætti að hafa hugfast er að klórubúnað þarf að þrifa reglulega. Við notkun fara bæði hár og skítur í klórurnar og því þarf að

Veggbursti.

hreinsa þær rétt eins og hárbursta og þess utan er mælt með því að þvo klórurnar með sápu og sótthreinsiefnum. Þegar stendur til að þrifa klórubúnaðinn er mælt með því í Danmörku að skola klórurnar fyrst og losa hár og annað lauslegt.

Þá á að sprauta sápukvöðu á búnaðinn og láta liggja í tilætlaðan tíma, svo skíturinn leysist vel upp, og svo spúla vel með vatni. Þar á eftir er mælt með því að láta búnaðinn þorna vel og að síðustu spreypja með sótthreinsandi efni.

Auk þess að hugsa vel um þriffin á klórubúnaðinum á auðvitað að fylgjast vel með sliti og sérstaklega hárum burstanna sem eru notaðir. Gera ætti þá kröfu að hárin hafi 8-10 ára endingu en mótórar og legur endast mögulega eitthvað styttra.

Bændur sem hafa verið með vel slitna burstu tala oft um það hve ásókn kúa eykst mikið í þá eftir að búið er að endurnýja þá, sem segir sína sögu svo ekki ætti að bíða of lengi með endurnýjun, sé farið að sjá á klórubúnaðinum.

Magnús Leópolðsson lögg. fasteignasali

FASTEIGNAMÍÐSTÖÐIN

Hlíðasmára 17, 201 Kópavogi Sími 550 3000 Gsm 892 6000

Öxl í Snæfellsbæ

Til sölu jörðin Öxl í Snæfellsbæ. Hús Axlar standa í hlíðinni undir Axlaryrnu sunnan þjóðveggar á sunnanverðu Snæfellsnesi.

Helstu upplýsingar

Um er að ræða næsta bæ við Hótel Búðir og er hluti Búðahrauns innan jarðarmarka. Á jörðinni Öxl hefur verið starfandi ferðapjónusta sl. 4 ár með jákvæðri afkomu og er þar allt til alls til að halda því áfram. Um er að ræða 5 herbergja gistiheimili með rúmgóðri stofu og tveimur baðherbergjum. Einnig er þar nýtt gufubað, verönd og gróðursæll garður. Steipt plata er á milli hæða og því auðvelt að byggja hæð ofan á hús. Húsið hefur verið mikið endurnýjað með tilliti til raflagna og pípulagna. Húsbúnaður getur fylgt eigninni. Annað hús á jörðinni er skemma en framkvæmd við að breyta henni í íbúðarhúsnæði er á lokametrunum. Skemman samanstendur af þremur svefnherbergjum, eldhúsi og baðherbergi og svo jógasal með yfir 4 metra lofthæð. Mikið útsynigildi er úr salnum. Einnig u.p.b. 800 fm útihús á jörðinni sem þarfnast mikilla endurbóta, en miklir möguleikar eru við uppgerð á þeim. Mokað var frá útihúsunum þegar nýr vegur var lagður og bílapiplan var gert, ráðist var í umtalsverðar viðgerðir á steypu og tvöföldu dreni var komið fyrir þar sem vatnsálag var mest fyrir ofan hús. Búið er að leggja ljósleiðara og tvö box eru á jörðinni. Einnig er komið þriggja fasa rafmagn og nýr spennir. Nýtt aðalskipulag var útfeljið 2015 fyrir Snæfellsbæ og samkvæmt því er skipulögð frístundarbyggð og fleira á jörðinni.

Nánari upplýsingar gefur Magnús Leópolðsson í síma 892 6000 eða magnus@fasteignamidstodin.is

Sumarstarf á vélaverkstæði

Hefur þú brennandi áhuga á vélum og vilt vinna í lifandi og skemmtilegu umhverfi? Vélfang leitar að öflugum og ábyrgum viðgerðamanni í sumarstarf á vélaverkstæðið okkar.

Hæfniskröfur:

- Reynsla af viðgerðum er kostur en ekki skilyrði.
- Menntun við hæfi kostur.
- Rík þjónustulund, jákvæðni og hæfni í mannlegum samskiptum.
- Frumkvæði og sjálfstæði í vinnubrögðum.
- Gott með að vinna í teymi.

Möguleiki er á námssamningi í bifvéla- og eða vélvirkjun. Áframhaldandi starf með námi og eftir nám er möguleiki Öllum umsóknum verður svarað og farið með þær sem trúnaðarmál.

Nánari upplýsingar veitir Eyjólfur í síma 8400 820 Umsóknir sendist á eyjolfur@velfang.is

VÉLFANG -VERKIN TALA

Gylfaflöt 32 • 112 Reykjavík • Sími 580 8200 • velfang.is
Óseyri 8 • 603 Akureyri • velfang@velfang.is

Vélfang ehf. er sölu- og þjónustuaðili á sviði vinnu- og landbúnaðarvéla. Vélfang ehf. var valið Framúrskarandi fyrirtæki 2015, 2016 og 2017. Hjá Vélfangi starfar hópur fólks sem hefur það að markmiði að veita viðskiptavinum sínum framúrskarandi þjónustu.

Reformin Plus

Vítamín- og steinefnablanda fyrir hross

Algengt er að það vanti verulega uppá vítamín- og steinefnainnihald í daglega fóðrun hrossa

Upplýsingar og verð á www.kb.is

BÚREKSTRARDEILD

Borgarnes | Sími: 430 5500 | kb@kb.is | www.kb.is

SKOTBÓMULYFTARI AUSA T235H

EIGUM TIL Á LAGER

Lyftigeta: 2.300 kg | Lyftihæð: 5 metrar

Fjór hjóladrif og fjór hjólastýri

Einstaklega gott útsýni

Euro festingar með hraðtengi að framan

Hafðu samband við sölumenn í síma **590 5100** eða á sala@klettur.is

KLETTUR / SALA OG ÞJÓNUSTA / KLETTAGARÐAR 8-10
104 REYKJAVÍK / **590 5100** / klettur.is

Niðurstöður skýrsluhalds mjólkurframleiðenda árið 2021

Sigurður Kristjánsson
skýrsluhald og
prófarkalestur
sk@rml.is

Guðmundur Jóhannesson
ráðunautur
í nautgriparékt
mundi@rml.is

Niðurstöður skýrsluhaldsins í mjólkurframleiðslunni árið 2021 hafa verið reiknaðar og birtar á vef Ráðgjafarmiðstöðvar landbúnaðarins, www.rml.is. Hér verður farið yfir helstu tölur úr uppgjörinu.

Þeir framleiðendur sem skiluðu einhverjum, en þó mismiklum upplýsingum um afurðir kúa sinna á nýliðnu ári voru 517 en á árinu 2020 voru þeir 541. Niðurstöðurnar eru þær helstar að 25.382,8 árskýr skiluðu 6.336 kg nyt að meðaltali. Það er lækkun um 48 kg/árskú frá árinu 2020 en þá skiluðu 25.649,0 árskýr meðalnyt upp á 6.384 kg. Þetta eru þó einar mestu meðalafurðir frá upphafi vega og sjötta árið í röð sem þær ná yfir 6.000 kg eftir árskú. Umreiknaðar í orkuleiðréttu mjólk (OLM) eru meðalafurðir síðasta árs 6.544 kg/árskú.

Meðalbústærð reiknaðist 50,0 árskýr á árinu 2021 en sambærileg tala var 48,4 árið á undan. Meðalbústærð reiknuð í skýrslufærðum kúm var nú 66,8 kýr en 2020 reiknuðust þær 64,1. Samtals voru skýrslufærðar kýr á árinu 34.553 talsins samanborið við 34.696 árið áður.

Mestar meðalafurðir á Austurlandi

Svæðaskipting fylgir að segja má kjördæmum. Á árinu voru mestar meðalafurðir á Norðurlandi eystra, 6.454 kg, og síðan kemur Austurland með 6.420 kg.

Stærst eru búin að meðaltali á Austurlandi, 51,9 árskýr, en næststærst eru þau á Suðurlandi, 51,8 árskýr.

Meðalbúið stækkar aðeins

Meðalbúið stækkaði milli ára þrátt fyrir samdrátt í innleggi mjólkur en í takti við fækkun innleggsbúa. Meðalinnlegg á bú með innlegg allt árið nam 288.088 lítrum samanborið við 284.363 lítra á árinu 2020. Á sama tíma fækkaði innleggsbúum mjólkur um sextán og voru kúabú í framleiðslu 517 talsins nú um áramótin 2021/22.

Gríðarleg vanhöld á kálfum

Vanhöld kálfa eru mikil og skýrast að stærstum hluta af gríðarlegum fjölda dauðfæddra kálfa við fyrsta burð. Meira en fjórði hver kálfur undan 1. kálfs kvígum fæðist dauður en slíkt ástand hlýtur að flokkast sem algjörlega óviðunandi. Þrátt fyrir rannsóknir og athugasir á orsökum þessa hefur engin ein ástæða fundist. Samkvæmt könnun RML sem lokið var við á síðasta ári er einhvern hluta ástæðnanna að finna í bústjórnarþáttum eins og fóðrun fyrir burð, tilfærslu gripa eftir að burður hefst og óþekktri væntanlegri burðardagsetningu.

Við ætlum seint að læra af reynslunni. Enn stundar töluverður hluti bænda þá búskaparhætti að gera kvígurnar nánast að kúm fyrir fyrsta burð sökum aldurs. Þó mjakast þau mál til betri vegar og á síðasta ári var meðalaldur við 1. burð 27,3 mánuðir sem er 0,2 mánuðum lægri aldur en árið áður. Þessum þætti þarf að gefa meiri gaum í bústjórninni en allt bendir í þá átt að stefna eigi að því að kvígurnar beri 22-24 mánaða gamlar. Þarna munar því um hálfu

Ráðgjafarmiðstöð landbúnaðarins							
Skýrsluhald í mjólkurframleiðslu - ársyfirlit 2021							
Uppgjör fyrir tímabilið	Vesturland	Vestfirðir	Norðurland vestra	Norðurland eystra	Austurland	Suðurland	Landið allt
Fjöldi búa alls	75,00	15,00	89,00	124,00	18,00	196,00	517,00
Fjöldi búa með skil	74,00	15,00	87,00	123,00	18,00	191,00	508,00
Fjöldi kúa alls	3.523,00	593,00	4.357,00	6.437,00	957,00	10.084,00	25.951,00
Meðalbústærð, kýr	47,60	39,50	50,10	52,30	53,20	52,80	51,10
Fjöldi árskúa	3.403,60	601,50	4.295,90	6.256,40	934,90	9.890,60	25.382,80
Meðalbústærð, árskýr	46,00	40,10	49,40	50,90	51,90	51,80	50,00
Fjöldi 1. kálfs kúa	1.222,00	176,00	1.618,00	2.388,00	316,00	3.740,00	9.460,00
Fjöldi kvígna eldri en 24 mán	596,00	165,00	725,00	710,00	135,00	1.811,00	4.142,00
Endurnýjunarhlutfall	34,70	29,70	37,10	37,10	33,00	37,10	36,50
Hlutfall kúa með förgunarástæðu	100,00	100,00	100,10	100,10	100,00	99,40	99,80
Mjólkurframleiðsla síð. 12 mánuði							
Meðalbústærð, innlögð mjólk	250.149,00	196.698,00	286.765,00	303.656,00	309.012,00	298.477,00	288.088,00
Mjólk/árskú	6.038,00	5.357,00	6.398,00	6.454,00	6.420,00	6.388,00	6.336,00
Fita kg	252,00	224,00	264,00	277,00	274,00	268,00	266,00
Fita %	4,17	4,18	4,13	4,29	4,27	4,19	4,20
Prótein kg	204,00	186,00	216,00	224,00	223,00	213,00	215,00
Prótein %	3,38	3,46	3,38	3,47	3,48	3,34	3,39
Kg OLM/árskú	6.204,00	5.549	6.547,00	6.772,00	6.723	6.562,00	6.544
Mjólkurnýting	93,00	94,00	94,00	96,00	95,00	94,00	95,00
Frumutala (reiknuð)	250,00	272,00	260,00	269,00	297,00	260,00	263,00
Mjólkandi kýr							
Dagsnyt/kú	16	13	16	16	16	16	16
Dagsnyt OLM/kú	16	14	17	17	17	16	16
Kjötframleiðsla síð. 12 mánuði							
Kýr							
Hlutfall með sláturgögn	85,60	80,20	85,20	86,10	85,20	86,70	86,00
Flokkun	2,50	2,84	2,95	2,45	2,49	2,63	2,62
Dagar frá burði við förgun	274,80	339,00	265,20	252,40	285,10	243,20	256,20
Meðalþungi, kg	199,20	210,90	208,50	206,00	206,30	202,30	204,20
Heilsufar síð. 12 mánuði							
Hlutfall með sjúkdómaskráningu	13,70	14,50	9,50	41,40	18,40	17,00	21,30
Kýr							
Fjöldi sjúkdómstilfella á árskú	0,19	0,19	0,14	0,59	0,25	0,24	0,30
Júgurmeðhöndlanir á árskú	0,05	0,06	0,07	0,11	0,09	0,08	0,08
Geldstöðumeðhöndlanir á árskú	0,02	0,03	0,01	0,02	0,03	0,02	0,02
Bráðadauði/slys á árskú	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01
Kálfar							
Hlutf. dauðra og dauðf. við 1. Burð	26,00	24,20	29,10	28,70	29,30	26,30	27,40
Hlutf. dauðra og dauðf. aðrir burðir	6,70	9,30	9,00	9,60	8,40	8,80	8,70
Hlutf. dauðra á 1-180 daga	3,00	3,10	3,20	2,70	2,40	2,30	2,60
Frjósemi síð. 12 mánuði							
Dagar frá burði til 1. Sæðingar	65,60	80,20	64,20	66,90	64,00	66,20	66,10
Meðalaldur við 1. Burð	27,70	28,80	27,10	26,70	27,90	27,50	27,30
Hlutfall kálfa undan sæðinganautum	65,90	66,20	64,30	65,70	64,90	68,00	66,40
Ending							
Kýr							
Meðaldur við förgun, dagar	1.969,60	2.153,90	1.869,80	1.835,90	1.878,70	1.834,50	1.864,50
Meðalfjöldi burða við förgun	3,11	3,25	2,89	2,90	2,83	2,86	2,91
Meðalæviafurðir fargaðra kúa	18.345,60	18.014,00	17.610,80	17.751,90	17.787,30	16.949,50	17.474,90
Annað							
Ný bú í skýrsluhaldi síðasta mánuð	0	0	0	0	0	0	0
Bú sem hættu í síðasta mánuði	0	0	0	1	0	0	0

Nythæstu kúabú í árslok 2021 eftir uppgjörssvæðum				
Uppgjörssvæði*	Bú - árslok 2021	Skýrsluhaldarar	Fjöldi árskúa	Afurðir kg/árskú
Vesturland	370179 Hraunháls	Guðlaug og Eyberg	24,4	8.664
Vestfirðir	460128 Hvammur	Ólöf og Valgeir	39,2	7.706
Norðurland vestra	550121 Bessastaðir	Guðný Helga og Jóhann Birgir	28,2	7.935
Norðurland eystra	650221 Búrfell	Guðrún og Gunnar	39,7	8.908
Austurland	761412 Núpur	Björgvin Rúnar Gunnarsson	108,8	7.475
Suðurland	861037 Syðri-Hamrar 3	Guðjón og Helga	43,3	8.446
*Uppgjörssvæðunum hefur verið breytt og þau eru nú orðin eingöngu 6 í uppgjörinu Heimild: Ráðgjafarmiðstöð landbúnaðarins				

ári með tilheyrandi rýmiskröfum og auknum uppeldiskostnaði.

Fyrir meira en sextíu árum uppgötvaðu forfeður okkar að það væri bæði betra og þægilegra að sæða kýrnar en að halda þarfanaut. Þessari þekkingu gengur illa að miðla milli kynslóða því um

34% allra fæddra kálfa eru undan þarfanautum. Auðvitað hamla aðstæður því víða að hægt sé að sæða kvígurnar en það verður þó ekki horft framhjá því að sá kostnaður sem hlýst af þessu fyrir greinina í heild er gríðarlegur. Hann felst meðal annars í töpuðum

kynbótaframförum og fleiri dauðfæddum kálfum.

Mestar meðalafurðir á Búrfelli í Svarfaðardal

Annað árið í röð reyndist mest meðalnyt eftir árskú vera hjá Guðr-

únu Marinósdóttur og Gunnari Þór Þórisssyni á Búrfelli í Svarfaðardal. Nyt eftir árskú endaði þar í 8.908 kg á árinu 2021 sem er aukning um 329 kg frá fyrra ári. Á Búrfelli er að finna legubásafjós með mjaltaþjóni sem tekið var í notkun vorið 2018. Frá þeim tíma hafa afurðir aukist jafnt og þétt og sér í raun ekki fyrir endann á því.

Annað í röð afurðahæstu búa landsins er kunnuglegt á þeim lista en þar er um að ræða bú þeirra Guðlaugar Sigurðardóttur og Jóhannesar Eybergs Ragnarssonar á Hraunhálsi í Helgafellssveit á norðanverðu Snæfellsnesi. Árin 2018-2020 var þetta bú með þriðju mestu afurðir eftir árskú á landinu en færist nú í annað sætið. Þar á bæ mjólkaði meðalárskýrin 8.664 kg sem er aukning um 307 kg. Fjósíð á Hraunhálsi er básafjós með rörmjaltakerfi og öll umgengni og snyrtimennska

Ráðgjafarmiðstöð landbúnaðarins

Kýrin Gullbrá á Hóli við Dalvík. Hún hefur borið 10 sinnum á sinni ævi og heldur sér ótrúlega vel.

Mynd / Karl Vernharð Þorleifsson, fjósameistari á Hvanneyri

utan dyra sem innan til algjörar fyrirmyndar.

Þriðja afurðahæsta bú ársins 2021 er bú Guðjóns Björnssonar og Helgu Bjargar Helgadóttur á Syðri-Hömrum 3 í Ása-hreppi en þar reyndust afurðir kúnna nema 8.446 kg mjólkur eftir hverja árskú. Á Syðri-Hömrum er legubásafjós með mjaltaþjóni og síðan það var tekið í notkun hafa afurðir tekið stórstígum breytingum.

Í fjórða sæti varð búið í Dalbæ í Hrunamannahreppi en þar er félagið Dalbær 1 ehf. skráð fyrir rekstri. Kýrnar í Dalbæ skiluðu 8.342 kg/árskú á nýliðnu ári. Þar er að finna legubásafjós með mjaltaþás. Fimmta búið í röð afurðahæstu búa er bú Hákonar Bjarka Harðarsonar og Þorbjargar Helgu Konráðsdóttur á Svertingstöðum 2 í Kaupangssveit Eyjafirði en þar skiluðu kýrnar 8.337 kg/árskú. Á Svertingstöðum er legubásafjós með mjaltaþjóni. Sjötta afurðahæsta bú ársins 2021 var svo bú Gísla Haukssonar og Jónínu Einarsdóttur á Stóru-Reykjum í fyrrum Hraungerðishreppi í Flóa. Kýrnar þar skiluðu 8.321 kg/árskú en á búinu er nýlegt legubásafjós með mjaltaþjóni.

Þessum búum til viðbótar náðu ellefu bú yfir 8.000 kg meðal-afurðum eftir árskú eins og sjá má í meðfylgjandi töflu. Það er þremur búum fleira með yfir 8 þús. kg meðalafurðir en á árinu 2020.

Skör 1003 í Hvammi í Ölfusi mjólkaði mest

Nythæsta kýrin á landinu árið 2021 var Skör 1003 í Hvammi í Ölfusi, undan Flekk 08029 og móðurfaðir hennar er Flói 02029. Skör mjólkaði 13.760 kg með 3,87% fitu og 3,28% próteini. Burðartími hennar féll ágætlega að almanaksárinu en hún bar sínum þriðja kálfi 21. janúar 2021. Hæsta dagsnyt Skarar á nýliðnu ári var 52,9 kg og hún var í yfir 40 kg dagsnyt þar til sumri tók að halla eða fram í ágúst. Skör er fædd í júní 2016 og bar fyrsta kálfi 28. september 2019. Skráðar æviafurðir hennar voru 32.587 kg um síðustu áramót og á yfirstandandi mjólkurskeiði eru afurðir hinar sömu og ársafurðirnar eða 13.760 kg mjólkur.

Önnur í röðinni árið 2021 var Ríkey 691 í Stóra-Dunhaga í Hörgár-sveit, undan Bingó 1524151-0607 Bambasyni 08049 og hálfbróður Jónka 16036 að móðurinni til. Móðurfaðir Ríkeyjar var Afli 11010 en því miður féll hún frá nú rétt fyrir síðustu jól. Ríkey mjólkaði 13.612 kg með 3,54% fitu og 3,32% próteini en sínum öðrum kálfi bar hún 12. febrúar 2021. Hún fór hæst í 52,6 kg dagsnyt á árinu 2021 en skráðar æviafurðir hennar eru 23.427 kg.

Nythæstu kýrnar á Íslandi árið 2021 – kýr fyrir ofan 12.500 kg. í nyt

Kýr	Faðir	Ársafurðir	Prótein	Fita	Bú
1003 Skör	08029 Flekkur	13.760	3,28	3,87	871755 Hvammur
0691 Ríkey	0607 Bingó	13.612	3,32	3,54	650720 Stóri-Dunhagi
1601161-0523 Bára	07014 Sandur	13.517	3,30	3,92	770190 Flatey
0546 Snúra	07024 Dúllari	13.293	3,25	3,81	871077 Dalbær 1
1311 Ljúfa	11054 Skellur	13.138	3,50	4,25	870909 Skáldabúðir 2
0591 Frostrós	09021 Bolti	12.887	3,58	4,46	370103 Snorrastaðir 2
0985 Lísá	14074 Plútó	12.793	3,14	3,56	871058 Hrepphólar
0117 Lengja	09021 Bolti	12.706	3,49	3,82	861037 Syðri-Hamrar 3
2315 Bat	13031 Fáfniir	12.652	3,56	3,62	360563 Þverholt
1409611-0306 Bambaló	08049 Bambi	12.633	3,35	4,08	560112 Brúsastaðir
2268 Merlin	2018	12.573	3,20	3,88	860718 Lambhagi
2049 Mús 4	07047 Lögur	12.559	3,39	3,92	360563 Þverholt
0928 Skvísa	818	12.538	3,02	2,91	560112 Brúsastaðir
834	07017 Rjómi	12.507	3,19	4,92	860513 Neðri-Þverá

Heimild: Ráðgjafarmiðstöð landbúnaðarins

Bú þar sem meðalnyt var yfir 8.000 kg/árskú árið 2021

Bú	Skýrsluhaldarar	Fjöldi árskúa	Afurðir kg/árskú
650221 Búrfell	Guðrún og Gunnar	39,7	8.908
370179 Hraunháls	Guðlaug og Eyberg	24,4	8.664
861037 Syðri-Hamrar 3	Guðjón og Helga	43,3	8.446
871077 Dalbær 1	Arnfríður Jóhannsdóttir	65,0	8.342
651260 Svertingssstaðir 2	Hákon og Þorbjörg	61,7	8.337
870624 Stóru-Reykir	Gísli og Jónína	53,3	8.321
871056 Núpstún	Páll Jóhannsson	37,8	8.299
860103 Ytri-Skógar	Skógabúið sf.	25,4	8.219
660220 Syðri-Grund	Stefán og Steinunn	48,9	8.164
860302 Voðmúlastaðir	Hlynur og Guðlaug	41,2	8.117
650238 Grund	Friðrik Þórarinnsson	56,4	8.104
860530 Kirkjulækur 2	Eggert, Jóna, Páll og Kristín	56,3	8.095
370132 Stakkhamar 2	Laufey og Þröstur	58,1	8.065
860292 Stóra-Mörk 1	Merkurbúið sf	28,4	8.056
650618 Litli-Dunhagi 1	Róbert og Elsa	65,8	8.043
650228 Göngustaðir	Göngustaðir ehf.	60,9	8.035
370103 Snorrastaðir 2	Snorrastaðabúið slf.	45,7	8.020

Heimild: Ráðgjafarmiðstöð landbúnaðarins

Þriðja nythæsta kýrin var Bára 523 í Flatey á Mýrum við Hornafjörð. Bára er fædd á Hala í Suðursveit en flutti sig um set við lok mjólkurframleiðslu þar og bar sínum fyrsta kálfi í Flatey í nóvember 2017 og sínum fjórða kálfi bar hún 18. febrúar á nýliðnu ári. Nyt hennar á árinu var 13.517 kg með 3,92% fitu og 3,30% próteini.

Bára er dóttir Sands 07014, fór hæst í 54,2 kg dagsnyt og skráðar æviafurðir hennar eru 44.569 kg.

Fjórða í röðinni var Snúra 546 í Dalbæ í Hrunamannahreppi, dóttir Dúllara 07024 en móðurfaðir var Skortur 1667351-0304 sonur Skurðs 02012. Hún mjólkaði 13.293 kg með 3,81% fitu og 3,25% próteini. Hún bar fjórða sinni 19. maí 2021, fór

hæst í 57,5 kg dagsnyt á árinu og skráðar æviafurðir eru 50.126 kg. Það sem gerir afurðir Snúru sérstakar í þessum afurðaháa hópi er að hún ber í maí og því er í raun um 10-11 mánaða afurðir að ræða því hún stóð geld í apríl og fram í maí.

Fimmta í röðinni var Ljúfa 1311 á Skálda-búðum í Skeiða- og Gnúpverjahreppi, nánar tiltekið Eystrihreppi eins og heimamönnum er tamt að kalla Gnúpverjahrepp hinn forna. Hún er dóttir Skells 11054 og móðurfaðir er Lykill 02003. Hún bar fjórða kálfi sínum 2. janúar 2021 og fór hæst í 48,6 kg dagsnyt en hún skilaði samtals 13.138 kg á árinu með 4,25% fitu og 3,50% próteini. Skráðar æviafurðir eru 49.704 kg.

Alls skiluðu 143 kýr afurðum yfir 11.000 kg og þar af 38 yfir 12.000 kg. Árið 2020 náðu 126 kýr nyt yfir 11.000 kg.

Gullbrá 357 á Hóli við Dalvík með mestar æviafurðir

Af núlifandi kúm stendur Gullbrá 357 á Hóli við Dalvík efst allra kúa í æviafurðum en hún er fædd á Hrafnstöðum í Svarfaðardal í apríl

2004 en seld að Hóli sem smákálfur. Þessi kýr er dóttir Hvítings 96032 og móðurfaðir er Klinton 1513611-0921 sonur Búanda 95027. Gullbrá bar fyrst í október 2006 og síðast í desember 2020 en samtals hefur hún á 10 mjólkurskeiðum mjólkað 96.385 kg. Hún er ákaflega sterkbyggð og endingargóð kýr og hlaut á sínum tíma 85 stig í útlitsdómi. Eins og meðfylgjandi mynd sýnir heldur Gullbrá sér ótrúlega vel og á tal núna í júní næstkomandi en hún var sædd í september með sæði úr Mikka 15043. Það væri ekki ónýtt að fá kvígu undan þessari endingargóðu myndarkú og því afbragðs-nauti.

Önnur í röð núlifandi kúa með mestar æviafurðir er Bleik 995 á Gautsstöðum á Svalbarðsströnd, fædd 14. ágúst 2009 undan Grána 1528871-0890 Hersissyni 97033 og Stássu 873 Stássadóttur 04024. Bleik hefur þegar þetta er ritað borið níu sinnum, síðast í nóvember 2020 en hún á tal núna í lok janúar. Um nýliðin áramót hafði Bleik mjólkað samtals 90.371 kg mjólkur.

Núverandi Íslandsmet í æviafurðum á Mókolla 230, dóttir Snarfara 93018, á Kirkjulæk 2 í Fljótshlíð, 114.635 kg.

Mjólkurframleiðendum öllum, en ekki síst ábúendum á Búrfelli í Svarfaðardal og Hvammi í Ölfusi, óskum við til hamingju með glæsilegan árangur og þökkum gott samstarf á nýliðnu ári.

Búgreinaþing

Boðað er til búgreinaþings allra búgreinadeilda innan BÍ dagana 3-4. mars í Reykjavík.

Dagskrá og nánari upplýsingar verða kynnt síðar.

Búnaðarþing

Boðað er til búnaðarþing Bændasamtaka Íslands dagana 31. mars – 1. apríl í Reykjavík.

Dagskrá og nánari upplýsingar verða kynnt síðar.

Fyrir okkur öll

FÖGUR FRAMTÍÐ Í FLJÓTSDAL

Opið fyrir umsóknir í Samfélagssjóð Fljótsdals

Markmið sjóðsins er að styrkja fjárhagslega verkefni á sviði atvinnu, nýsköpunar, umhverfis, velferðar eða menningar sem stuðla að jákvæðri samfélagsþróun og/eða eflingu atvinnulífs í Fljótsdalshreppi.

Allar upplýsingar um sjóðinn, úthlutunarreglur og umsóknareyðublað má finna á [fljotsdalur.is](#)

Umsóknum skal skilað rafrænt á netfangið asdis@austurbru.is fyrir miðnætti mánudaginn 14. febrúar 2022.

Nánari upplýsingar og aðstoð: Ásdís Helga Bjarnadóttir hjá Austurbrú. Sími: 470 3800 / 470 3810. Netfang: asdis@austurbru.is

Ráðgjafarmiðstöð landbúnaðarins

Niðurstöður skýrsluhaldsársins 2021 í nautakjötsframleiðslunni

Guðmundur Jóhannesson
ráðunautur
í nautgriparækt
mundi@rml.is

Sigurður Kristjánsson
skýrsluhald og
prófarkalestur
sk@rml.is

Niðurstöður skýrsluhaldsins í nautakjötsframleiðslunni fyrir árið 2021 hafa verið reiknaðar og birtar á vef Ráðgjafarmiðstöðvar landbúnaðarins, www.rml.is. Hér verður farið yfir helstu tölur úr uppgjörinu.

Undir árslok 2018 var byrjað að birta uppgjör fyrir nautakjötsframleiðsluna og nær það uppgjör til þeirra búa þar sem haldnar eru holdakýr. Enn er þetta yfirlit þó þeim annmörkum háð að niðurstöðurnar ná ekki yfir þær holdakýr sem eru á búum þar sem mjólkurframleiðsla er einnig stunduð. Þetta hefur sína kosti og galla. Einn kosturinn er sá að uppgjörið tekur til sérhæfðra búa með holdakýr en galli er að ekki eru allar holdakýr í landinu með í uppgjörinu.

Skýrsluhald nautakjötsframleiðslunnar árið 2021 nær til 122 búa og af þeim er að finna holdakýr af erlendu kyni á 91. Samtals hefur búunum fjölgað um tíu milli ára en búum þar sem er að finna holdakýr ef erlendu kyni fjölgar um tólf. Kýr á búunum 122 voru við uppgjör ársins 3.161 talsins, sem er fjölgun um 310 frá árinu áður. Meðalfjöldi kúa á búi var 25,9 samanborið við 25,5 árið áður og reiknast þessar kýr yfir í 23,7 árskýr á bú en voru 21,7 árið 2020. Alls hafa verið skráðir 2.569 burðir á þessum búum á árinu 2021 sem jafngildir 0,81 burðum á kú. Þetta er fjölgun um 189 burði og samdráttur um 0,02 burði á kú milli ára.

Kjötframleiðsla og flokkun ársins 2021

Heildarframleiðsla ársins á þessum 122 búum nam um 684 tonnum sem er aukning um 76 tonn milli ára. Þetta þýðir að þau framleiða nálægt 14% alls nautgripakjöts í landinu. Meðalframleiðsla á bú var 5.607 kg en heildarfjöldi sláttraðra gripa var 2.639. Sambærilegar tölur frá fyrra ári eru 5.432 kg og 2.395 gripir. Meðalfallþungi kúa frá þessum búum var 216,5 kg, en hann reyndist 211,5 kg árið áður og meðalþungi ungneyta var 267,6 kg en þau vögu til jafnaðar 262,0 kg 2020. Til jafnaðar var þeim fargað 739,1 dags gömlum eða 4,3 dögum eldri að meðaltali en á árinu 2020. Það jafngildir vexti upp á 347,6 g/dag, þegar reiknað er út frá fallþunga, en sambærileg tala frá fyrra ári var 340,1 g/dag. Til samanburðar var sláttrað 9.556 (9.051) ungneytum á landinu öllu sem vögu 255,6 (250,3) kg að meðaltali við 750,6 (745,3) daga aldur. Tölur innan sviga eru frá 2020. Á þessum sérhæfðu búum sem yfirlitið nær til nást því gripirnir heldur þyngri við lægri aldur að jafnaði. Heilt yfir eru ungneyti þyngri en árið áður enda alin heldur lengur.

Ef litið er á flokkun gripanna var meðalflokkun ungneyta á sérhæfðu búunum 5,6 (5,6) á meðan meðalflokkun ungneyta yfir landið er 4,6 (4,5). Flokkun er því mun betri á þessum búum til jafnaðar, rétt eins og árið áður. Rétt er að hafa í huga að meðalflokkun er reiknuð þannig að flokkunum er gefið tölugildi þar sem P = 2, O = 5, R = 8, U =11 og E = 14. Meðalgripurinn á búunum í yfirlitinu er því nálægt því að flokkast í O.

Skýrsluhald í nautakjötsframleiðslu - ársyfirlit 2021

Ráðgjafarmiðstöð landbúnaðarins

Uppgjör fyrir síðustu 12 mánuði	Vesturland og Vestfirðir	Norðurland vestra	Norðurland eystra og Austurland	Suðurland	Landið allt
Fjöldatölur					
Fjöldi búa með kýr til kjötframleiðslu	23,0	33,0	22,0	44,0	122,0
Fjöldi búa með holdakýr af erl. kyni	16,0	26,0	19,0	30,0	91,0
Fjöldi kúa	707,0	892,0	377,0	1.185,0	3.161,0
Meðalfjöldi kúa á bú	30,7	27,0	17,1	26,9	25,9
Árskýr á bú	32,0	24,6	13,0	23,9	23,7
Fjöldi burða	488,0	801,0	264,0	1.016,0	2.569,0
Meðalfjöldi burða á bú	21,2	24,3	12,0	23,1	21,1
Fjöldi 1. kálfs kúa	178,0	101,0	70,0	267,0	613,0
Fjöldi kvígna eldri en 24 mán.	175,0	101,0	70,0	267,0	613,0
Endurnýjunarhlutfall	25,2	28,1	38,5	29,5	29,2
Hlutfall kúa með förgunarástæðu	97,9	100,0	98,4	96,1	97,6
Kjötframleiðsla síð. 12 mán.					
Fjöldi sláttraðra gripa	70,3	627,0	402,0	907,0	2.639,0
Hlutfall með sláturgögn	96,2	90,0	94,4	92,2	93,0
Meðalframleiðsla á bú	7.349,6	5.346,7	4.804,6	5.292,1	5.606,9
Meðalþungi					
Kýr	211,1	230,3	195,8	217,2	216,5
Ungneyti	246,0	289,7	269,3	267,7	267,6
Meðalflokkun					
Kýr	4,1	4,1	2,9	3,3	3,6
Ungneyti	5,0	6,4	5,1	5,7	5,6
Meðalaldur við slátrun					
Kýr	1.992,6	2.426,2	1.664,0	2.295,3	2.192,3
Ungneyti	716,4	764,5	782,0	716,5	739,1
Vaxtarhraði, g/dag	330,0	364,7	330,2	358,2	347,6
Öll bú - Ungneyti 12 - 30 mán.					
Fjöldi	1.552,0	1.705,0	2.621,0	3.678,0	9.556,0
Meðalflokkun	4,2	5,2	4,3	4,6	4,6
Meðalþungi	238,9	270,5	261,1	251,8	255,6
Meðalaldur	742,1	764,7	748,8	748,8	750,6
Heilsufar síð. 12 mán.					
Hlutfall með sjúkdómaskráningu	8,9	2,5	187,1	5,2	18,8
Kýr					
Fjöldi sjúkdómstilfella á árskú	0,0	0,0	0,4	0,0	0,1
Bráðadauði/slys, hlutfall	0,3	0,4	0,3	1,4	0,8
Kálfar					
Hlutf. dauðra og dauðf. við 1. burð	17,0	22,1	11,8	13,3	16,2
Hlutf. dauðra og dauðf. aðrir burðir	3,4	7,4	3,1	4,1	5,0
Hlutf. dauðra á 1-180 daga	2,0	4,0	3,8	2,5	3,0
Frjósemi síð. 12 mán.					
Fjöldi fæddra kálfa	488,0	801,0	264,0	1.016,0	2.569,0
Bil milli burða	466,0	423,0	483,0	458,0	452,0
Aldur við 1. burð	32,2	27,3	28,7	29,4	29,3
Fjöldi sæðinga	73,0	275,0	70,0	249,0	767,0
Fjöldi sæddra kúa	55,0	205,0	57,0	234,0	551,0
Fjöldi sæddra holdakúa	18,0	149,0	52,0	152,0	371,0
Sæðingar á kú	1,3	1,3	1,2	1,5	1,4
Dagar frá burði til 1. sæðingar	146,8	119,9	176,0	104,3	121,0
Hlutfall kálfa undan sæðinganautum	7,0	14,4	18,9	19,2	15,3

Tafla 2. Þyngstu ungneyti á árinu 2021 (yfir 450 kg fall)

Gripur	Bú	Faðir	Stofn	Aldur, mán.	Þungi, kg
1281 (naut)	Breiðaból	Arður 95402	AA x IS	29,1	537,4
1278 (naut)	Breiðaból	Álfur 95401	AA x IS	29,7	515,5
1062 (naut)	Nýibær	1637871-0881	AA x IS x Li	28,0	504,0
1033 (naut)	Nýibær	1637871-0881	AA x IS x Li	27,1	497,5
1036 (naut)	Nýibær	1637871-0881	AA x IS x Li	28,6	476,3
1284 (naut)	Breiðaból	Arður 95402	AA x IS	28,3	471,6
1132 (naut)	Nýibær	Ljómi 95451	Li x IS x AA	18,2	462,5
1268 (naut)	Breiðaból	Álfur 95401	AA x IS	27,6	454,3
0800 (naut)	Möðruvellir	Hálfmáni 13022	IS	27,8	450,1

Frjósemi

Á árinu 2021 fæddust 2.569 kálfar á þessum búum og reiknast meðalbil milli burða 452 (460) dagar. Bil milli burða er því nálægt 15 mánuðum sem er töluvert lengra en svo að meðalkýrin nái einum burði á ári. Framleiðsla nautakjöts með holdakúm verður tæpast arðbær hérlandis nema að þessi þáttur taki breytingum til batnaðar. Við þetta bætist að hlutfall dauðfæddra kálfa við 1. burð er 16,2% (15,4%),

5,0% (5,8%) við aðra burði og vanhöld frá 0-6 mánaða 3,0% (3,1%) þannig að fjöldi kálfa til nytja verður töluvert langt innan við kálf á kú á ári. Tölur í svigum hér eru frá fyrra ári.

Sæðingum á þessum búum fjölgar nokkuð frá fyrra ári en teljast þó enn frekar undantekning en regla. Þannig voru sæddar 551 kýr á árinu 2021 samanborið við 349 kýr árið áður. Hlutfall sæddra kúa hækkar því í 17,4% úr 12,2%. Uppistaðan í sæddum kúm er kýr

af erlendum kynjum sem telja 371 af þessum 551 sem sæddar voru. Til jafnaðar voru þessar kýr sæddar 1,4 (1,7) sinnum og að meðaltali liðu 121,0 (134,7) dagar frá burði til 1. sæðingar. Þær kýr sem eru sæddar þetta löngu eftir burð munu ekki bera með 12 mánaða millibili. Aukin notkun sæðinga, þó í litlum mæli sé, er vegna sæðis úr nýjum Angus-nautum tilkomnum með innflutningi fósturvísa frá Noregi. Hlutfall fæddra kálfa undan sæðinganautum nær ekki

nema 15,3% en hefur þó hækkað umtalsvert milli ára en á árinu 2020 var hlutfall þeirra 8,2%. Það liggur þó fyrir að greinin hlýtur að hafa meira að sækja í þetta erfðaeefni en þessar tölur gefa til kynna og þar hljótum við að horfa til meiri vaxtarhraða, betri flokkunar auk betri móðureiginleika. Við val nauta fyrir fósturvísaflutningana frá Noregi hefur verið horft sérstaklega til þessara þátta enda hafa þeir hvað mest áhrif á afkomu greinarinnar.

Ef framleiðsla nautakjöts með holdakúm á að verða arðbær hérlandis verður að gera verulegt átak varðandi frjósemi og notkun sæðinga. Bil milli burða er alltof langt en grundvallarforsenda þess að þessi grein geti náð meiri arðsemi hlýtur að vera sú að hver kýr skili sem næst einum lifandi kálfi á hverju ári. Þá eru ónýttir möguleikar til þess að auka vaxtarhraða og kjötgæði með meiri og markvissari notkun sæðinga.

Mestur þungi og vöxtur

Þyngsta ungneytið sem sláttrað var árinu var naut nr. 1281 á Breiðabóli á Svalbarðsströnd. Þessi gripur var holdablendingur, 50% Angus og 50% íslenskur, undan Arði 95402 og vóg 537,4 kg er honum var sláttrað við 29,1 mánaða aldur. Hann flokkaðist í UN U2. Í töflu 2 má sjá þau ungneyti sem náðu yfir 450 kg fallþunga á árinu 2021 en þau voru níu talsins og frá þremur búum, Breiðabóli á Svalbarðsströnd, Nýjabæ undir Eyjafjöllum og Möðruvöllum í Eyjafirði. Í þessu sambandi er rétt að minna á að ungneyti eru gripir sem fargað er við 12-30 mánaða aldur. Sérstaka athygli vekja gripir númer 1132 í Nýjabæ undir Eyjafjöllum, holdablendingur undan Ljóma 95451 (69% Limousine og 13% Angus), sem var rúmlega 460 kg við 18 mánaða aldur, og númer 800 á Möðruvöllum í Eyjafirði sem var alíslenskur sonur Hálfmána 13022.

Í töflu 3 má sjá þau ungneyti sem náðu mestum daglegum vexti reiknuðum út frá fallþunga. Miðað er við að gripirnir hafi náð a.m.k. 15 mánaða aldri við slátrun og reiknað er með 20 kg fallþunga við fæðingu. Mestum eða hröðustum vexti ársins náði naut númer 1132 í Nýjabæ undir Eyjafjöllum. Því var sláttrað rúmlega 18 mánaða og vóg fallið þá 462,5 kg. Nautið var 69% Limousine, 13% Angus, 7% íslenskt og 11% óskráð og flokkaðist í UN U3.

Þessar tölur og listar yfir þá gripi sem eru þyngstir og vaxa mest sýna vel hve holdablendingarnir skara fram úr. Eðlilega taka gripir af kynjum sem hafa verið ræktuð m.t.t. vaxtar og kjötgæða, gripum sem eingöngu eru ræktaðir til mjólkurframleiðslu fram. Þetta ætti hins vegar að vera þeim sem stunda framleiðslu nautakjöts mikil hvatning til þess að nýta það erfðaeefni sem nú stendur til boða úr gripum fæddum á einangrunarstöðinni á Stóra-Ármóti. Þar er um að ræða gripi sem hafa til að bera meiri vaxtargetu og kjötgæði en gömlu Angus- og Limousine-gripirnir auk þess sem þeir voru valdir m.t.t. mæðraeiginleika. Þeir sem halda holdakýr ættu því eindregið að notfæra sér sæðingar ef nokkur kostur er.

Full ástæða er til þess fyrir mjólkurframleiðendur að skoða hvort svigrúm er til þess að nota holdasæði í hluta kúnna og selja blendingana kjötframleiðendum nýfædda. Eins og við gátum um í fyrra bendir margt til þess að nú sé lag, nægur fjöldi kvígna til endurnýjunar fyrir hendi auk þess sem brýnt er að draga úr

Ráðgjafarmiðstöð landbúnaðarins

endurnýjunarhraðanum með arðsemi að leiðarljósi. Ending kúnna þarf að aukast því uppeldi kvígna er kostnaðarsamt auk þess sem kýr á 4.-6. mjólkurskeiði eru í blóma lífsins. Þá eiga þær að standa á hápunkti í framleiðslu í stað þess að meðalkúnni er nú fargað um þriðja burð. Þá er ákveðið svigrúm á nautakjötmarkaði til framleiðslu gæðakjöts.

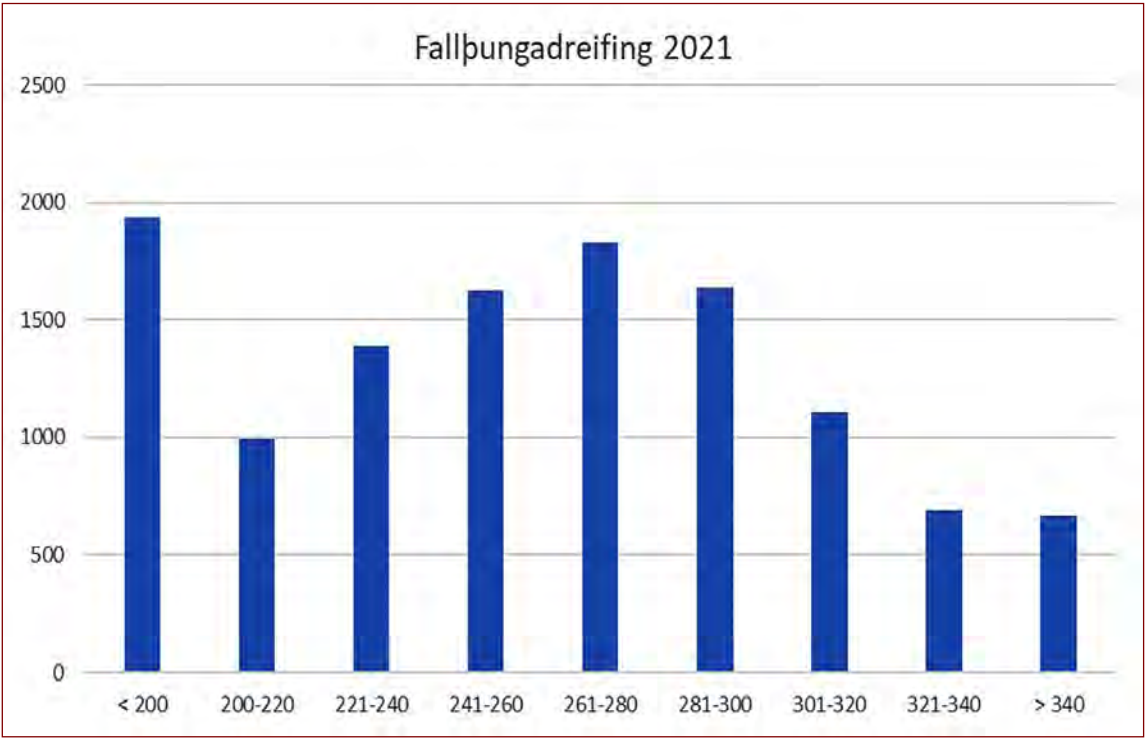
Tölur ársins 2021 sýna að eldi sláturgripa fer fram, fallþungi fer vaxandi og flokkun batnar. Það er þó hægt að gera enn betur. Á meðfylgjandi grafi má sjá fallþungadreifingu ungneyta á árinu 2021. Um 16% allra ungneyta sem fargað var á árinu vógu innan við 200 kg sem hlýtur að

Tafla 3. Ungneyti með mestan daglegan vöxt á árinu 2021 (tíu efstu)							
Gripur	Bú	Faðir	Stofn	Aldur, mán.	Þungi, kg	Flokkun	Vöxtur, g fall/dag
1132 (naut)	Nýibær	Ljómi 95451	Li x IS x AA	18,2	462,5	UN U3	811,9
1121 (naut)	Nýibær	Angi 95400	AA x IS x Li	18,4	409,1	UN U3+	703,6
0682 (naut)	Guttorms-hagi	1639211-0623 (IS x AA x Li x Ga)	IS x Ga x Li x AA	18,4	396,9	UN U3-	684,0
0683 (naut)	Guttorms-hagi	1639211-0623 (IS x AA x Li x Ga)	IS x Ga x AA x Li	18,3	385,3	UN R+3	666,6
0964 (naut)	Hofsstaða-sel	99999	Li x IS x óvíst	22,3	440,4	UN U2+	629,3
1065 (naut)	Dæli, þing.	Lindi 95452	Li x IS	19,7	382,2	UN R-3-	613,9
0665 (naut)	Lækjartún	1641861-2049 (AA x IS)	AA x IS	19,1	368,6	UN R+3-	608,4
1010 (naut)	Hofsstaða-sel	99999	Li x Ga x IS x óvíst	20,2	388,4	UN R+3-	606,9
0671 (naut)	Lækjartún	1641861-2049 (AA x IS)	AA x IS	18,0	347,0	UN R+2+	604,4
1448 (naut)	Miðey	1205 (Ga x IS x óvíst)	Ga x IS x óvíst	18,4	350,4	UN R3-	597,5

teljast óviðunandi fallþungi. Hins vegar má ekki gleyma því að hlutfall ungneyta undir 200 kg fallþunga er mun lægra en árið áður sem sýnir að framleiðslan er á réttri leið.

Að lokum er full ástæða til þess að óska þeim framleiðendum sem náð hafa góðum árangri við framleiðslu á nautakjöti til hamingju með þann árangur og vart á neinn hallað þó

ábyndur á Breiðabóli, Nýjabæ, Möðruvöllum, Guttormshaga, Dæli, Lækjartúni, Hofsstaðaseli og Miðey séu sérstaklega nefndir í því sambandi.

Fjárgrindurnar aftur fáanlegar

Liprar og léttar fjárgrindur. Krækt saman án aukahluta. Breidd 180 cm, hæð 90 cm.

Verð aðeins kr. 9.900 stk. auk vsk ef keyptar eru tíu grindur eða fleiri.

Fjárgrindur verðskrá:
1 stk.fjárgrind kr. 11.900 auk vsk.
10 stk. fjárgrindur eða fleiri kr. 9.900 stk. auk vsk.

Pantanir og upplýsingar í síma 899 1776 og 669 1336
Afgreitt á Hvolsvelli og í Sundahöfn án aukakostnaðar.
Sent hvert á land sem er.

Bændablaðið Smáauglýsingar 56-30-300

líka hægt að lesa á [bbl.is](https://www.bbl.is) og Facebook
HLAÐVARP BÆNDABLAÐSINS <https://www.bbl.is/hladan>

RÍKISKAUP
Borgartúni 7c, 105 Reykjavík | Sími 530 1400 | www.rikiskaup.is

Allar nánari upplýsingar veita starfsmenn Ríkiskaupa í síma 530 1400 eða í gegnum netfangið fasteignir@rikiskaup.is

AUGLÝSA EFTIRFARANDI EIGN TIL SÖLU:

MÓHOLT 5, 400 ÍSAFIJÖRÐUR - EINBÝLISHÚS

Eignin verður sýnd fimmtudaginn 3. febrúar n.k. kl. 16:00 - 16:30.

Skv. reglum Ríkiskaupa um lágmarks auglýsingartíma verða tilboð í eignina opnuð kl. 13:00 mánudaginn 7. febrúar, 2022.

Ríkiskaup kynna 207,5 m² einbýli á einni hæð ásamt bílskúr samtals 207,5 m². Byggingarár 1980. Eignin skiptist í 154,1 m² íbúð og 53,4 m² bílskúr. Íbúðin skiptist í forstofu, eldhús, búr, stofu, þvottahús, baðherbergi, gestasalerni og fjögur svefnherbergi.

Nánari upplýsingar á heimasíðu Ríkiskaupa: www.rikiskaup.is
Verð: 54,9 mkr

VÉLFANG

Sumarafleysingar í varahlutaverslun

Við óskum eftir að ráða starfsmann í sumarafleysingar í varahlutaverslun okkar í Reykjavík. Viðkomandi getur hafið störf sem allra fyrst í hlutastarfi t.d. vinna meðfram skóla. Starfið felst í sölu og afgreiðslu varahluta til viðskiptavina okkar um allt land. Mikilvægt er að viðkomandi sé jákvæður, með ríka þjónustulund og geti unnið sjálfstætt. Starfið hentar jafnt körlum sem konum og hvetjum við bæði kynin að sækja um. Grunn tölvukunnátta er skilyrði.

Nánari upplýsingar veitir Eyjólfur í síma 8400 820
Umsóknir sendist á eyjolfur@velfang.is

Helstu vörumerki eru
JCB, CLAAS, FENDT, Schäffer, KUHN og Kverneland

CLAAS FENDT Kverneland JCB Schäffer

VÉLFANG Gylfaflöt 32 • 112 Reykjavík • Sími 580 8200 • velfang.is
Óseyri 8 • 603 Akureyri • velfang@velfang.is

Vélfang ehf. er sölu- og þjónustuaðili á sviði vinnu- og landbúnaðarvéla. Hjá Vélfangi starfar hópur fólks sem hefur það að markmiði að veita viðskiptavinum sínum framúrskarandi þjónustu.

VÉLABÁSINN

MG Marvel-R fjórhjóladrifinn

100% rafmagnsbíll

Hjörtur L. Jónsson
liklegur@internet.is

Þann 20. júlí 2020 skrifaði ég grein hér í Bændablaðið um afturhjóladrífna MG bílinn, var framan af í greininni óvæginn út í BL þar sem mér fannst kynningin á bílnum vera villandi og röng, en þessi eindrifsbíll var kallaður jepplingur. Hins vegar finnst mér að þennan bíl mætti kalla smájeppa eða jeppling því hann er fjórhjóladrifinn.

Þegar ég fékk bílinn var rafhlaðan sögð vera 100% hlaðin og mælaborðið sagði að hægt væri að keyra um 250 km.

Kraftmikill vélbúnaður og sjö ára ábyrgð

Rafhlaðan er 70kWh og á við bestu aðstæður að koma bílnum 370 km samkvæmt sölubæklingi. Mér fannst eitthvað skrítið við þetta því þegar ég fékk bílinn fullhlaðinn sagði mælaborðið að ég gæti keyrt 250 km.

Uppgefin hestöfl eru 288 og bíllinn er með sjálfskiptingu.

MG Marvel-R er frekar þungur, en uppgefin eigin þyngd er 1.810 kg.

Öryggisbúnaður er góður og er bíllinn með allt þetta hefðbundna sem er orðið nánast í öllum nýjum bílum, svo sem stöðuleikastýringu, neyðarbræmsuáðstoð og sjálfvirka neyðarhemlun, árekstrarvörn og árekstrarviðvörn, akreinastýringu og akreinavara með viðvörn á hliðarumferð, ásamt fleiru sem gerir bílinn bæði þægilegan og öruggan í akstri.

Sjö ára ábyrgð er á bílnum, rafhlöðunni og gegnumryðsábyrgð.

Bíllinn sem var prófaður heitir MG Marvel-R Performance og kostar 7.199.000 krónur.

Prufuakstur við slæm akstursskilyrði

Þegar ég byrjaði prufuaksturinn sagði mælaborðið mér að ég gæti farið 233 km á rafhlöðunni, en ég stillti sætishitarann á lægstu stillingu, miðstöðina á 22 gráður og við þetta sagði mælaborðið mér að þessi upphitun mundi kosta mig alls 12 km.

Síðastliðinn sunnudag var ekki skemmtilegt veður til að prófa nýjan bíl, en ljósi punkturinn var að veggrip var lítið og því fékk ég gott tækifæri á að prófa þær fjórar mismunandi akstursstillingar sem í bílnum eru; Eco, Normal, Sport og Snow. Þegar svona mikil hálka og misjafnt grip er, er Eco, Normal og Sport ekki að virka. Skriðvörnin og spólvörnin koma af og á með hálferðum rykkjum og næstum höggum, en ef ekið er með stillt á

Helstu mál og upplýsingar

Hæð	1.664 kg
Breidd	1.919 mm
Lengd	4.674 mm

MG Marvel-R 4X4.

Afturljósin flott, en það verður að muna eftir að kveikja á þeim.

Snow er bíllinn allur mýkri og allt annað að keyra bílinn.

Til að fá gott grip varð að vera á svonefndum stofnbrautum og var þar notast við Miklubrautina.

Í Eco var bíllinn frekar latur af stað, en í Normal mun snegri og með stillt á Sport var bara gaman, bíllinn stókk hreinlega á hámarkshraða og aðeins rúmlega á örstuttri stund.

Ólíkt mörgum öðrum rafmagnsbílum þá virtist bíllinn telja akstursdrægnina tiltölulega jafnt niður því ég keyrði um 70 km og þá sagði mælaborðið, sem var í byrjun á 221, að ég ætti 149 km eftir.

Hef séð mælaborð telja endingu rafgeymis niður næstum þrefalt

hraðar en eknir kílómetrar segja til um.

Skemmtilegur bæjarbíll, en heggur aðeins í malbiksskemmdum

Að keyra bílinn er mjög gott, útsýni fínt, góðar upplýsingar af vel sjáanlegu mælaborðinu.

Bíllinn er mjög hljóðlátur, veghljóð nánast ekkert þrátt fyrir að vera á vetrardekkjum og á 90 mældist hávaðinn ekki nema 66,7db., en eindrifs MG bíllinn sem ég prófaði fyrir rúmu ári mældist 68,7db. á sumardekkjum.

Farangursrými er gott, sæti ágæt

Vinstramegin í mælaborðinu er hægt að sjá fjarlægð í bílana í kringum mann.

og pláss fyrir farþega í aftursætum er gott.

Aðeins tvennt fann ég að bílnum, ljós og dekk.

Eins og í flestum rafmagnsbílum er ekkert varadekk í bílnum, bara pumpa og þéttiefni til að dæla í lekt dekk.

Bíllinn er á 19 tommu felgum með dekkjastærðina 235/45/19, en talan 45 stendur fyrir að hæð dekkssins er ekki nema 45% af 23,5 cm, en það eru aðeins 13 cm.

Fyrir vikið er að í hvert sinn sem maður keyrir í holu, yfir hraðahindrun eða keyrir yfir malbiksskemmd finnur maður töluvert högg koma á bílinn þar

Þrátt fyrir vetur og vetrardekk mældist bíllinn ekki nema 66,7db., en sá fyrir sumarið 2019 á sumardekkjum 68,7

sem nánast enga fjöðrun er að fá úr hjólbardanum. Árlega kemur það sem hjólbardaviðgerðamenn kalla holutímabil, þar sem sem allt í einu koma holur í malbikið öllum að óvörum og þeir bílar sem verst fara út úr þessu eru þungir bílar á lágum dekkjum sem oftast höggva hliðina úr dekkinu.

Ég myndi því vera með vetrardekkinn á MG Marvel-R á 17 tommu dekkjum til að vera á móti þyngd og minnka líkur á skemmdum dekkjum og felgum.

Til að fá afturljósin á bílinn í akstri þarf að kveikja handvirktri ljósin, en þegar dimmt er þá kvikna ljós sjálfkrafa.

Botninn algjörlega flatur, en á möl heyrir aðeins í steinum skjótast í plötuna sem ver rafhlöðuna.

Hefði alveg viljað vera á negldum dekkjum í þessari færð.

Ónegld Michelin-dekkinn gáfu gott grip, hefði verið til í að prófa þennan bíl á minni felgum.

ÖRYGGI – HEILSA – UMHVERFI

Erfitt að sleppa

Hjörtur L. Jónsson
liklegur@internet.is

Í síðasta pistli hér skrifaði ég um hvernig ég reyndi að sleppa við að smitast af Covid-19 með því að gera mitt besta í smitvörnum og fara í einu og öllu eftir þeim leiðbeiningum sem ég hafði aflað mér, en þegar veiran kom inn á mitt heimili lágu allir fyrir rest.

Fyrsti smitaði fékk ekki inni á sóttvarnarhótelu sem var fullt, næsti greindist þrem dögum seinna, næsta smit þrem dögum síðar og degi eftir það var röðin komin að mér. Gjörðsamlega einkennalaus tók ég heimapróf og niðurstaðan var Covid-19. Dreif mig í sýnatöku og fékk staðfestingu á smiti.

Algjörlega einkennalaus allan tímann

Við tók viku einangrun, fór varla út nema með hundinn til að gera þarfir sínar. Á góða að og fékk helstu nauðsynjar afhentar á töppurnar við útidyrnar.

Alla vikuna fann ég aldrei fyrir neinum einkennum, en aðrir heimilismenn fundu lítillaga fyrir einkennum í stuttan tíma, s.s. hæsi, hósta, svitabaði og óþægindum í hálsi.

Þegar sá fyrsti var smitaður var farið yfir sóttvarnarferli sem við töldum vera „pottþétt“ og unnið eftir því. Þvo sér um hendur, spritta og spritta allt sem máli skiptir. Sprittlyktin minnti á tímabil í mínu lífi fyrir 40 árum að eima landa heima, spíralykt um allt hús, en allt kom fyrir ekki. Ekki vitum við hvar og hvernig við smituðumst af hvert öðru, en grunurinn beinist að hugsunarleysi. Við notuðum öll sömu tannkremstúpu.

Í þessu heimsstríði virðist þessi byssa virka best í stríðsrekstrinum.

Þökkum bólusetningu lítill og engin einkenni

Allt heimilisfólkið hefur verið bólusett. Hundurinn er óbólusettur og í þessari viku sem við vorum öll heima virtist hundurinn vera veikastur og stundum hálf rænulaus. Við hjónin vorum þríbólusett og synirnir tvíbólusettir.

Við fengum ýmist væg eða engin einkenni í bólusetningunum, en miðað við misjafna sögu af þessari veiru þá hefði ég ekki viljað fá Covid-19 óbólusettur. Ég er sannfærður um að ég hefði einfaldlega drepist hefði ég smitast óbólusettur.

Rök andstæðinga bólusetninga standast varla í mínum huga

Andstæðingar bólusetninga fara mikinn, hafa hátt og segja setningar sem varla standast. Hef í því sambandi oft vitnað í setningu frá fyrrum sveitunga mínum sem hæfir

andstæðingum bólusetninga vel: – „Huglausasti hundurinn í sveitinni geltir hæst.“

Andstæðingar segja m.a. að bólusettir veikist frekar, veikist meira og oftar, en samkvæmt mínum heimildum er dánartíðni óbólusetta mikið herra en bólusetta og að veikin fari mun verr með óbólusetta og taki þá lengri tíma að jafna sig.

Það eina sem mögulega er hægt að taka undir í rökum andstæðinga bólusetninga er að bólusettir veikist frekar og getur kannski staðist að einhverju leyti.

Bólusettir þurfa líka að gæta að sér

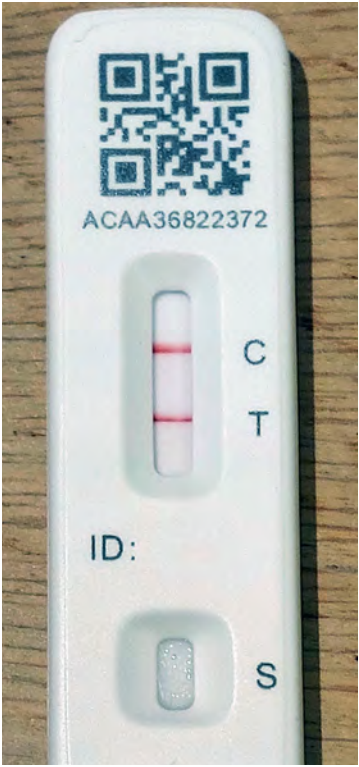
Hvað gera bóluefnin? „Ekkert bóluefnanna er 100% vörn, en öllum bóluefnunum er ætlað að minnka veikina þegar viðkomandi smitast, en útskýring á bóluefnum er svolítið langt mál. Bóluefnin byggja upp lítillaga öðruvísi

mótstöðu en sú sem myndast við að fá veikina sjálfa. Hvorugt ver fyllilega gegn nýju smiti en bæði verja vel fyrir alvarlegum veikindum.“ Þetta er stysta mögulega svar lyfjafræðings við spurningu um bóluefnin.

Miðað við fjölda bólusetta sem veikjast má eflaust álykta að bólusettir fari ekki eins ákveðið og markvisst eftir smitvörnum í þeirri trú að þeir veikist ekki vegna bólusetningarinnar.

Eflaust mætti fræða bólusetta betur um virkni bólusetninga og að þeir þurfi þrátt fyrir vörn í líkamanum að passa sig. Eftir að „veikjast“ af Covid-19 og finna aldrei fyrir neinum einkennum, tel ég að það sé margt fólk úti í samfélaginu sýkt og hafi ekki hugmynd um það og er þá líka óafvitandi að smita aðra.

Heimaprófið bjargaði því að ég greindist með Covid-19 í tíma og tel ég mig ekki hafa smitað neinn og því mæli ég með að fólk taki heimapróf hafi það minnsta grun um að það hafi smitast.

SMÍÐUM OG GERUM VIÐ
ALLAR GERÐIR
TJAKKA

VHE • Melabraut 27 Hafnarfjörður
Hraun 5 Reyðarfirði
Sími 843 8804 • Fax 575 9701
www.vhe.is • sala@vhe.is

KROSSGÁTA Bændablaðsins

	167	SJÓSETJA	SLIT	SVIF	SNID-GANGA		KVK NAFN	BRÁÐLYND	STRÍÐALA	RINGUL-REIÐ	GROBBA
	AFHUGA										
	GÁÐU					FERDALAG					
	YFIR					SMÁU					
	TVEIR EINS			MEIÐA		KLÓR					
	FRÍR			BYLGJAN						FARÐI	
	↓	MARÐAR-DYR	ÞVÆR				MÖRGU		ÁTT		
			TVEIR EINS						BLÆR		
KJÖKRA						KOMAST			NIDUR-FELLING		GANG-RÁÐUR
						EKKERT					
ÁFORM						ÞVAÐUR			ÖGN		
						SOKKUR			VIÐBÓT		
Í RÖÐ			FUGL			STEINLÍM					
			AFHENTIRU			SKRIDDÝR					
REIÐI				PROTINN			KYRTLA				
				HORFT			ÞRÆLKUN				
		GÆLU-NAFN				SETT				STORKA	
		SPAÐI				BARDAGI					
JURT										DRYKKUR	
										VEFUR	
BEST									SPROTI		
UM-KRINGDI									Í RÖÐ		
↻											
LITUR							SAMA-STADUR				

Lausn á krossgátu í síðasta blaði

	166	ENDUR-TEKING	UPP-SPRETTUR	NÖLDUR	HÓTAR		RÖL	BJANAST	KK NAFN	MISSIR	
	DEYFAST	S	L	J	Ó	V	G	A	S	T	SKIPAST
	STRENDUR	T	A	U	G	SÁRAR	A	U	M	A	R
	HRJÓSTUR	A	U	Ð	N	BLÍNA GÆLU-NAFN	G	L	Á	P	A
	TVEIR EINS SKRÆKIR	G	G	ÖSKRAR	A	R	G	A	R	STÖDVIRKI	Ð
				GAS							
	F	AFRAKTUR	SKRÖLTA	G	L	A	M	R	A	ETJA	S
			TVEIR EINS							ÞRÖNGSÝN	I
GARÐI	J	A	T	A	R	E	M	G	E	T	R
										Í RÖÐ	S
HINDRA	A	F	T	R	A	ÖRD	T	A	G	I	V
						SIGTA				SPÆKI	I
TVEIR EINS	L	L	G	U	S	A	ÚT	I	N	N	A
							ATBURÐA				PÖLDI
PARFA	L	I	T	G	I	N	A	KASTA	S	E	N
								SKIÞULAG			D
	A	R	U	N	A	SNJÁLÐUR UNDIR-HEIMAR	T	R	Ý	N	I
JURTA	G	R	A	S	A	PLANTA LETUR-TAKN	H	V	Ö	N	N
										TVEIR EINS	B
ÞRÆL BEIÐNI	R	E	L	L	I	ILL	R	E	I	Ð	A
						Í RÖÐ					U
BUSL	Ö	S	L	Ú	T	Ú	L	K	U	N	M
										STEIN-VEGGUR	Ú
MÆLING	S	T	I	K	U	N	FREGJA	A	N	N	Á
											L

Bændablaðið

kemur næst út 10. febrúar

Smáauglýsingar 56-30-300

LÍF & LYST – BÆRINN OKKAR

Fjölskyldan í Sigtúni flutti þangað í október 2020 og tók við flottu búi.

Fyrir það voru þau með sauðfjárbúskap á Snæfellsnesinu. Kýrnar eru þeim þó ekki ókunnugar þar sem þau voru einnig með kýr fram til ársins 2016.

Býli: Sigtún.

Staðsett í sveit: Eyjafjarðarsveit.

Ábúendur: Systkinin Steinar Haukur og Rannveig Þóra ásamt foreldrum. Steinar býr með kærustu sinni, henni Elíu Bergrós, í gamla bænum en Rannveig býr innar í firðinum með Valdemar Niels, kærasta sínum.

Stærð jarðar? Á Sigtúnum eru um 80 hektarar ræktaðir en alls er jörðin

í kringum 305 hektarar.

Gerð bús? Á búinu erum við með mjólkurframleiðslu á einum mjaltabjóni og nautaeldi.

Fjöldi búfjár og tegundir? Hér eru um 60 mjólkandi kýr og um það bil 100 gripir í uppeldi. Svo eru hér líka 10 hross.

Hvernig gengur hefðbundinn vinnudagur fyrir sig á bænum? Svona yfir vetrarmánuðina er auðvitað aðeins rólegra hjá okkur, þá erum við að sinna helstu verkum, mjóltum, gjöfum og þrifum í fjósinu. Svo þess á milli eru bara tilfallandi verkefni eins og viðhald og annað. Vor- og sumartíminn eru auðvitað annasamir með vorverkum og heyskap.

Skemmtilegustu/leiðinlegustu bústörfin? Heyskapurinn „slær“ alltaf í gegn en okkur finnst þetta nú allt saman skemmtilegt en auðvitað

eru verkefnin mis-skemmtileg.

Hvernig sjáið þið búskapinn fyrir ykkur á jörðinni eftir fimm ár? Með svipuðu sniði og vonandi einhverri uppbyggingu á byggingum og þess háttar.

Hvar teljið þið að helstu tækifærin séu í framleiðslu á íslenskum búvör-

um? Framleiða gæðavöru sem neytandinn getur treyst alla leið að disk.

Hvað er alltaf til í ísskápnum? Ískalt coca cola, annars er það mjög venjulegt, smjör ostur og það.

Hver er vinsælasti maturinn á heimilinu? Kjöt, sama af hvaða skepnu það kemur.

Eftirminnilegasta atvikið við bústörfin? Við höfum nú bara búið hér í tæplega eitt og hálft ár en eftirminnilegasta atvikið er sennilega þegar við vorum að reka kvígur og amma gamla dettur og rúllar niður eina brekkuna hérna heima. Eftir það fengu þessar brekkur nafnið kerlingabrekkur.

Rétt að taka það fram að sú gamla slasaðist ekki en týndi þó veipunni sinni.

MATARKRÓKURINN

Sítrónu- og hvítlaukskjúklingasnitset með fljótlegri puttanesca-sósu

Þjarni Gunnar Kristinsson
matreiðslumeistari
bjarnigk@gmail.com

Stökkt kjúklingasnitset, borið fram með sterkri (og fljótlegri) puttanesca-tómatsósu, er í þessari ljúffengu máltíð.

Langar þig í eitthvað öðruvísi? Notaðu þá fisk, kálfakjöt að ítalskri fyrirmynd – eða svínakjöt – í staðinn fyrir kjúkling.

Kjúklingasnitset með fljótlegri puttanesca-sósu

Fylltir rjómaostsveppir

Ljúffengur forréttur eða sem grænmetisréttur, svo nota margir portobello svepp í stað kjöts í hamborgaragerð.

- 12 heilir ferskir sveppir, eða 6 stórir portobello sveppir
- 1 matskeið jurtaolíu
- 1 matskeið saxaður hvítlaukur
- 1 pakki rjómaostur, mildaður (má nota piparost eða sleppa pipar)
- ¼ bolli rifinn parmesanostur
- ¼ tsk. malaður svartur pipar
- ¼ tsk. laukduft
- ¼ tsk. cayenne pipar

Forhitið ofninn í (175 gráður). Útbúið bökkunaplötu með fituðða eða ögn af olíu.

Hreinsið sveppi með röku pappírshandklæði. Brjótið varlega fótinn af sveppum. Saxið stilkana mjög fínt.

Hitið olíu á stórra pönnu yfir meðalhita. Steikið saxaða sveppaafskurðinn og hvítlaukinn í heitri olíu þar til raki er horfinn í um 3 til 5 mínútur, passið að brenna ekki hvítlaukinn. Dreifið sveppablöndunni í skál og látið kólna alveg, í um það bil 10 mínútur.

Hrærið rjómaosti, parmesanosti, svörtum pipar, laukdufti og cayennepipar saman við sveppastönglana og hvítlaukinn þar til það er mjög þykkt og alveg blandað saman. Notið litla skeið og fyllið hverja sveppahettu með ríkulegu magni af fyllingu. Raðið fylltum sveppum á tilbúna bökkunaplötuna.

Bakið í forhituðum ofni þar til glóðheitt og vökvi fer að myndast undir lokunum, í um 20 mínútur.

Kóskakakódöðlukúlur

Ef fólk vill finna hollari kost þá mæli ég með því að búa til þessar döðlukúlur. Kannski hjúpa í bræddu súkkulaði til að gera aðeins flottari og þetta er gott til að undirbúa sérstaklega fyrir Valentínusardaginn (eða konudaginn).

Þessar kóskakakódöðlukúlur eru fljótlegar, auðveldar og næringaríkar sem snarl eða eftirréttur. Þau eru fullkomin fyrir krakka sem vilja millimál.

- 1 bolli valhnetur
- 1 bolli rifinn kókos
- ½ msk. kókosolíu, brætt og við stofuhita
- 1 ½ bolli (12 stk.) hreinsaðar Medjool-döðlur

- 1 tsk. vanillupykkni
- 2-3 msk. kakó eða kakóduft
- ¼ tsk. sjávarsalt
- lítill handfylli mulin frostþurrkuð hindber, auk fleira til skrauts
- klípa afkardimommdufti, valfrjálst
- rifinn kókos, til skrauts

Bætið valhnetunum og rifnum kókos í matvinnsluvél. Vinnið þar til valhneturnar hafa brotnað vel niður. Bætið restinni af hráefnunum út í, nema skreytingunni, og vinnið saman þar til þetta hefur blandast vel saman, í um það bil 2 mínútur. Skiptið blöndunni í matskeiðarstórar kúlur. Veltið kúlunum upp úr möluðum frostþurrkuðum hindberjum og kókosnetu til að hjúpa þær.

Lokið og geymið í kælskápi í að minnsta kosti 30 mínútur svo olían geti storknað.

Aðferð

Hitið ofninn í 220 °C. Notið kökukefli til að fletja kjúklingabringurnar varlega út, á milli tveggja matarfilma, þar til þær eru komnar í um 2,5 sentimetra þykkt. Setjið til hliðar. Setjið hveiti, egg og brauðrasp í þrjár aðskildar grunnar skálar.

HANNYRÐAHORNID

Kaðlapeysa á hunda

Kaðlapeysur eru alltaf fallegar og auðvitað á bestu vinur mannsins skilið að eiga eina þannig.

DROPS Design: Mynstur u-919

Stærðir: XS (S) M

Mál á hundi:

- Yfirvidd: ca 28/32 (40/44) 48/52 cm

- Lengd á baki: ca 24 (32) 40 cm

Dæmi um hundategundir: XS=Chihuahua, S=Bichon Frisé, M=Cocker Spaniel

Garn: DROPS KARISMA (fæst í Handverkskúnst)

- 150 (150) 200 g litur á mynd 01, rjómahvítur

Prjónar: Hringprjónar 80 cm, nr 3 og 4. Sokkaprjónar nr 3.

Prjónfesta: 21Lx28 umf = 10x10 cm.

Mynstur: Sjá mynsturteikningu A.1 til A.5. Mynsturteikning sýnir allar umferðir í mynstri séð frá réttu.

Útaukning (jafnt yfir): Til þess að reikna út hvernig auka eigi jafnt út, teljið fjölda lykkja í umferð (t.d. 82 lykkjur) og deilið lykkjum með fjölda útaukninga sem á að gera (t.d. 12) = 6,8.

Í þessu dæmi er aukið út jafnt yfir með því að slá 1 sinni uppá prjóninn á eftir ca 7. hverja lykkju. Í næstu umferð er uppslátturinn prjónaður snúinn, svo ekki myndist gat.

Affelling: Til að koma í veg fyrir að affellingarkanturinn verði stífur þegar felld er af, er hægt fella af með grófari prjónum. Ef kanturinn er enn stífur, er hægt að slá einu sinni uppá prjóninn á eftir ca 4. hverja lykkju jafnframt því sem felld er af (uppslátturinn er felldur af eins og venjuleg lykkja).

PEYSA FYRIR HUND - STUTT ÚTSKÝRING Á STYKKI:

Peysan er prjónuð fram og til baka, ofan frá og niður á hringprjóna en með opi mitt að neðan sem síðar er saumað saman. Stykkið skiptist síðan þannig að það verður op fyrir framfætur og stykkinn eru prjónuð fram og til baka hvort fyrir sig. Síðan eru stykkinn sett saman og prjónað er fram og til baka yfir allar lykkjur eins og áður. Prjónaður er kantur í kringum op fyrir framfætur og prjónaður er kantur í kringum op á peysu (= neðri hliði á framstykki og bakstykki). Að lokum er peysan saumuð saman mitt að neðan.

Kantur í hálsmáli: Fitjið upp 72 (82) 92 lykkjur á hringprjón nr 3 með DROPS Karisma. Prjónið 1 umferð brugðið frá röngu, prjónið síðan frá réttu þannig: 1 kantlykkja í garðapryjóni, A.1 yfir næstu 70 (80) 90 lykkjur (= 7 (8) 9 mynstureiningar með 10 lykkjur), endið með 1 kantlykkju í garðapryjóni. Haldið svona áfram, fram og til baka, þar til stykkið mælist 8 cm. Prjónið 1 umferð slétt frá réttu og aukið út um 12 (20) 26 lykkjur jafnt yfir – sjá ÚTAUKNING að ofan = 84 (102) 118 lykkjur. Prjónið 1 umferð slétt frá röngu. Skiptið yfir á hringprjón nr 4. Setjið eitt prjónamerki í byrjun á umferð, stykkið er nú mælt heðan.

Berustykki: Prjónið áfram í mismunandi stærðum þannig:

Stærð XS: Prjónið þannig frá réttu: A.2 (= 20 lykkjur), A.3 yfir næstu 12 lykkjur (= 2 mynstureiningar með 6 lykkjum), A.5 (= 20 lykkjur), A.3 yfir næstu 12 lykkjur, A.6 (= 20 lykkjur).

Stærð S: Prjónið þannig frá réttu: A.2 (= 20 lykkjur), A.3 (= 6 lykkjur), A.4 (= 9 lykkjur), A.3, A.5 (= 20 lykkjur), A.3, A.4, A.3, A.6 (= 20 lykkjur).

Stærð M: Prjónið frá réttu þannig: A.2 (= 20 lykkjur), A.3 (= 6 lykkjur), A.7 (= 4 lykkjur), A.4 (= 9 lykkjur), A.8 (= 4 lykkjur), A.3, A.5 (= 20 lykkjur), A.3, A.7, A.4, A.8, A.3, A.6 (= 20 lykkjur).

Prjónið mynsturteikningu fram og til baka þar til

Mynstur

☐= slétt lykkja frá réttu, brugðin lykkja frá röngu

☐= brugðin lykkja frá réttu, slétt lykkja frá röngu

☐☐= setjið 2 lykkjur á hjálparprjón framan við stykkið, 2 lykkjur slétt, 2 lykkjur slétt af hjálparprjóni

☐☐= setjið 1 lykkju á hjálparprjón aftan við stykkið, 2 lykkjur slétt, 1 lykkja brugðin af hjálparprjóni

☐☐= setjið 2 lykkjur á hjálparprjón framan við stykkið, 1 lykkja brugðin, 2 lykkjur slétt af hjálparprjóni

☐☐☐= setjið 2 lykkjur á hjálparprjón aftan við stykkið, 2 lykkjur slétt, 2 lykkjur slétt af hjálparprjóni

☐☐☐= kaðallinn er prjónaður yfir 2 lykkjur þannig: Prjónið aðra lykkjuna fyrst án þess að lyfta lykkjunni af prjóni og síðan er fyrri lykkjan prjónuð. Síðan er báðum lykkjunum lyft af vinstri prjóni

A.1

A.2

A.3

A.4

A.5

A.6

A.7

A.8

2		8				9	4
				8	5	6	3
		9		3		7	1
7			1			2	
1		6	8		3	9	7
	4				6		5
3	7			1		4	
	9	1	5	2			
6	5					2	8

	1	2			8		
3		9			5		4
				1		3	2
8		3					1
	4				5		8
	5	4		3			
2				6		4	9
				7		6	5

Sudoku

Galdurinn við Sudoku-þrautirnar er að setja réttar tölur, frá 1–9, í eyðurnar. Sama talan má ekki koma fyrir tvisvar í línu lárétt og lóðrétt og heldur ekki innan hvers reits sem afmarkaður er af sverari línunum.

9			8		5		1
		8	3		7	4	
	2						8
	7		5	3	6		1
		5				3	
	1		7	8	2		6
	9						4
		2	6		8	7	
3			9		1		6

	2				8	5	
9				4			3
			3		9		
	8		7			5	
				2			
		7			4		6
			4		8		
6				3			2
	9	5					1

Gott garn á góðu verði!

Sendum um allt land.

Handverkskúnst

www.garn.is

Hraunbæ 102a, 110 Reykjavík - sími 888-6611

stykkið mælist ca 2 (4) 7 cm, mælt frá prjónamerki, stillið af að næsta umferð sé frá röngu og prjónið þannig: Prjónið mynstur eins og áður yfir fyrstu 11 (11) 15 lykkjur, setjið þessar lykkjur síðan á þráð (= framstykki hluti-2), prjónið mynstur eins og áður yfir næstu 62 (80) 88 lykkjur, setjið þessar lykkjur á þráð (= bakstykki), prjónið mynstur eins og áður yfir síðustu 11 (11) 15 lykkjur (= framstykki hluti-1). Prjónið nú hvort stykki fyrir sig:

Framstykki – hluti 1: Byrjið frá réttu, prjónið mynstur eins og áður og fitjið að auki upp 1 kantlykkju í lok fyrstu umferðar frá réttu (kantlykkjan er prjónuð í garðapryjóni) = 12 (12) 16 lykkjur. Prjónið mynstur eins og áður þar til stykkið mælist 9 (11) 13 cm frá skiptingu, endið á umferð frá röngu og fellið af kantlykkju (að opi á fæti) í byrjun á síðustu umferð = 11 (11) 15 lykkjur. Klippið þráðinn og geymið stykkið.

Framstykki – hluti 2: Setjið lykkjur af þræði á prjón nr 4. Byrjið frá réttu, prjónið mynstur eins og áður og fitjið að auki upp 1 kantlykkju í lok fyrstu umferðar frá röngu (kantlykkjan er prjónuð í garðapryjóni) = 12 (12) 16 lykkjur. Prjónið mynstur eins og áður þar til stykkið mælist 9 (11) 13 cm frá skiptingu – endið eftir sömu umferð og í hluta-1 og fellið af kantlykkju (að opi á fæti) í byrjun síðustu umferðar = 11 (11) 15 lykkjur. Klippið þráðinn og geymið stykkið.

Bakstykki: Setjið lykkjur af þræði á hringprjón nr 4. Byrjið frá réttu, prjónið mynstur eins og áður og fitjið að auki upp 1 kantlykkju í lok umferðar frá réttu og 1 kantlykkju í lok umferðar frá röngu = 64 (82) 90 lykkjur. Prjónið mynstur eins og áður þar til stykkið mælist 9 (11) 13 cm frá skiptingu – endið eftir sömu umferð og á framstykki og fellið af kantlykkjur í byrjun á 2 síðustu umferðum.

Fram- og bakstykki: Setjið nú fram- og bakstykki á sama prjón = 84 (102) 118 lykkjur. Haldið áfram með mynstur eins og áður, fyrsta umferð er prjónuð frá réttu. Prjónið þar til stykkið mælist 14 (19) 28 cm

frá prjónamerki. Nú eru eftir ca 3 cm undir peysu (meðfram maga) og ca 10 (12) 12 cm efst á peysu (meðfram baki). Mátið e.t.v. peysuna og prjónið að óskaðri lengd.

Haldið áfram með mynstur eins og áður JAFNFRAMT eru lykkjur felldar af í byrjun hverrar umferðar í hvorri hlið þannig: Fellið af 11 (11) 15 lykkjur 1 sinni, fellið af 3 lykkjur 1 sinni, fellið af 2 lykkjur 2 (3) 3 sinnum, fellið af 1 lykkju 3 sinnum, fellið af 2 lykkjur 2 (3) 3 sinnum og fellið af 3 lykkjur 1 sinni = 28 (38) 46 lykkjur. Fellið afsíðustu 28 (38) 54 lykkjur í næstu umferð. Stykkið mælist ca 21 (29) 37 cm frá prjónamerki.

Kantur í kringum fætur: Notið sokkaprjóna nr 3 og prjónið upp ca 48 til 68 lykkjur innan við 1 kantlykkju í opi sem var gert fyrir framfætur. Lykkjufjöldinn verður að vera deilanlegur með 4. Tengjið í hring og prjónið stroff (= 2L sl, 2L br) hringinn þar til kanturinn mælist ca 3 cm. Fellið af með sléttum og brugðnum lykkjum – sjá AFFELLING. Prjónið hinn kantinn eins.

Kantur í hringum fram- og bakstykki: Prjónið kant meðfram neðri hliði á peysu. Byrjið frá réttu og notið hringprjón nr 3, prjónið upp ca 98 til 122 lykkjur. Lykkjufjöldinn verður að vera deilanlegur með 4 + 2. Prjónið 1 umferð slétt frá röngu. Prjónið stroff frá réttu þannig: 2 kantlykkjur í garðapryjóni, *2 lykkjur slétt, 2 lykkjur brugðið*, prjónið frá *-* þar til 2 lykkjur eru eftir, prjónið 2 kantlykkjur í garðapryjóni. Prjónið garðapryjón yfir garðapryjón, sléttar lykkjur yfir sléttar lykkjur og brugðnar lykkjur yfir brugðnar lykkjur þar til kanturinn mælist ca 3 cm. Fellið af með sléttum lykkjum yfir sléttar lykkjur og brugðnum lykkjum yfir brugðnar lykkjur – munið eftir AFFELLING.

FRÁGANGUR: Saumið peysuna mitt að neðan. Saumið í ystu lykkjubogana svo saumurinn verði ekki þykkur.

Prjónakveðja,
mæðgurnar í Handverkskúnst
www.garn.is

FÓLKID SEM ERFIR LANDIÐ

Hvalkjöt í uppáhaldi

Garðar Þór er 12 ára gamall. Hann er flinkur í tölvuleikjum og finnst gaman af þeim.

Nafn: Garðar Þór Jónsson.

Aldur: 12 ára.

Stjórnumerkir: Vatnsberi.

Búseta: Selfoss.

Skóli: Flóaskóli.

Hvað finnst þér skemmtilegast í skólanum? Íþróttir.

Hvert er uppáhaldsdýrið þitt? Api.

Uppáhaldsmatur: Hvalkjöt.

Uppáhaldshljómseit: Kaleo.

Uppáhaldskvikmynd: Guardians of the Galaxy 2.

Fyrsta minning þín? Þegar ég smakkaði súkkulaði með myntubragði.

Æfir þú íþróttir eða spilarðu á hljóðfæri? Æfi handbolta.

Hvað ætlar þú að verða þegar þú verður stór? Stofna fyrirtæki.

Hvað er það klikkaðasta sem þú hefur gert? Labba upp í stórt gíl.

Gerðir þú eitthvað skemmtilegt í sumar? Veit ekki.

Næst » Ég skora á Brynhildi Katrínu að svara næst.

HUMBAUR KERRURNAR ÞÝSKU ERU TIL Á LAGER!

Gerð HA752513
750kg heildarburður,
mál innan: 251x131x35cm
verð kr:295,000,-m/vsk.

Gerð HA133015
1300kg heildarburður,
mál innan: 303x150x35cm
verð kr:530,000,-m/vsk og skráningu.

Gerð HA 203015
2000kg heildarburður,
mál innan: 303x150x35cm
verð kr:630,000,-m/vsk og skráningu.

Gerð HA 253015
2500kg heildarburður,
mál innan: 303x150x35cm verð
kr:665,000,-m/vsk og skráningu.

Gerð HT 203116
2000kg heildarburður,
mál innan: 310x165x30cm
verð kr:740,000,-m/vsk og skráningu.

Gerð HTK 3000,31
3000kg heildarburður,
mál innan: 314x175x35cm
verð kr:1,550,000,-m/vsk og skráningu.
Sturtukerra.

Topplausnir

Smíðjuvegi 12, græn gata
200 Kópavogur
Sími 517 7718
www.topplausnir.is

Smáauglýsingar

Sími: 563 0300 | **Netfang:** augl@bondi.is | **Veffang:** www.bbl.is

Hægt er að skrá auglýsingar og greiða með auðveldum hætti á bbl.is

Verð: Textaauglýsing kr. 2.600 m. vsk (innan við 140 slög) og kr. 6.200 texti + mynd.

Skilafrestur: Fyrir kl. 15.00 á þriðjudegi fyrir útgáfu.

Rampar fyrir frysti/kæligáma á lager. Burðargeta 10 tonn. Dekkplata 10 mm, L: 170 cm x B: 200 cm x hæð: 21 cm. Heitgalvaniserað stál. Lyftaratækur á þrjá vegu. Eigum einnig rampa fyrir hefðbundna sjógáma. Hákonarson ehf. S. 892-4163 www.hak.is hak@hak.is

Til sölu lítið notuð iðnaðarsauma-vél Typical TW1-1245 á borði. Verð kr. 300.000 uppl. í s. 854-1419.

Backhoe fyrir dráttarvélar og hjóla-skóflur. Margar stærðir. Gröfu-dýpt: 1,3 - 4,2 m. Margar stærðir af skóflum og öðrum aukabúnaði. Hákonarson ehf. Sími 892-4163, hak@hak.is, www.hak.is

Timbur í fjárhúsgólf. 32 x 100 mm L = 5,1 / 5,4 m. Verð kr. 430 lm. m.vsk. H. Hauksson ehf. S. 588-1130. haukur@hhauksson.is

Cemtec sænskar skeifur og fjaðrir. Framleitt skv. reglum FEIF. Leitun að betra verði. Afsláttur ef keypt er í magni. Sendum um land allt. Brimco ehf. Efribraut 6, Mos. S. 894-5111. Opið frá kl. 13-16.30 - www.brimco.is

SsangYong Korando Hlx, árg.2017, 4x4, dísel, sjálfskiptur, ekinn 39.000 km. Verð kr. 3.390.000.-. notadir. bennis.is – s. 590-2035

Glussaknúnar vatnsdælur fyrir tankbíla og vinnuvélar. Sjálfsoagandi dælur í mörgum stærðum sem dæla allt að 120 tonnum á klst. Einnig dælur með miklum þrýstingi, allt að 10 bar. Hákonarson ehf, s. 892-4163, hak@hak.is, www.hak.is

Dísel-hitarar samsettir og lausir 12v, 24v, 5kw eða 8 kw. Verð frá kr. 48.900.- Orkubaendur.com, Tanavogi 3, s. 888-1185.

Nissan pathfinder 2 dyra, 1985-1996, helst með rauðri innréttingu. Ástand skiptir litlu máli, má vera bilaður og ryðgaður. Uppl.í s. 787-2159.

Erum með varahluti og þjónustu fyrir allar JCB vélar

S: 527 2600

Vélavit

Sala - Þjónusta
www.velavit.is

VETRARTÆKI

- Mikið úrval á lager -

Fjölplógar f/ smærri vélar
Breidd 1,5m, m/ 3p tengi
Verð: 586.000 kr.*
Breidd 2m, m/ 3p tengi
Verð: 690.000 kr.*

Fjölplógar PUV3300
Með stjörnbúnaði. Án festiplötu
Breidd 3,3m, án festiplötu
Verð: 875.000 kr.*

Fjölplógar PUV „M“ Diagonal
Með stjörnbúnaði. Án festiplötu
2,6m Verð: 983.000 kr.*
3,3m Verð: 1.130.000 kr.*

Fjölplógar PUV - Heavy Duty
Með stjörnbúnaði. Án festiplötu
3,6m Verð: 1.390.000 kr.*
4,0m Verð: 1.490.000 kr.*

Festiplötur:	
Verð frá 55.000 kr.*	
Slétt plata	3-punkta
EURU/SMS	EURO stór
JCB 3CX hrað	CASE 580SR

Slitblöð

Eigum á lager slitblöð og bolta í flestar gerðir plóga

Salt- og sanddreifari
HZS-10, 1 m3, glussadrifin, með klumpabrátt og tjakk
Verð: 1.590.000 kr.*

Salt- og sanddreifari
EPT15, 1,5 m3, rafstýrður, 12V
Verð: 1.450.000 kr.*

*Verð án virðisaukaskatts

Framúrskarandi fyrirtæki

AFLVÉLAR

Vesturhrauni 3, 210 Garðabæ
Austurvegi 69, 800 Selfossi
Sími: 480 0000, www.aflvelar.is

Haltu þér í formi í allan vetur. Óflugt hlaupabretti / göngubraut, kr. 159.000. topphjol.is s. 661-1902.

2 stk sumarhús til flutnings, tilboð óskast. uppl. í s. 617-8934 og s. 861-2918. brynjath@mail.com

Til sölu einangraðir flekar íbúskúrskurðir í ýmsum stærðum, ýmist sléttir eða með fulningum, allir hvítir. Uppl. í s. 412-5300 eða sala@limtrevirnet.is

Útsala - Til sölu nokkrar rúllugjafagrindur fyrir stórgripi með góðum afslætti. Límtré Vírnet ehf. s. 412-5300 eða sala@limtrevirnet.is.

Sterku & vinsælu Nugentgreiparnar á þrítenngi komnar í hús. Verð kr. 92.000 +vsk. www.vallarbraut.is og s. 454-0050.

Gámarampar á lager.Fyrir vöruflutninga og frystigáma. Burðargeta, 8.000 kg og 10.000 kg. Heitgalvanhúðaðir. Stærð, 125 cm x 210 cm x 16 cm. Stærð, 176 cm x 210 cm x 20 cm. Lykkjur fyrir lyftaragaffla. Op fyrir lyftaragaffla. Hákonarson ehf. hak@hak.is - S. 892-4163.

Bílalyftur, tveggja pósta bílalyfta 4,0 tn rafm.læsingar. Verð kr. 598.000 m.vsk. Brimco ehf. Efribraut 6, Mos. S. 894-5111. Ópið frá kl. 13-16.30 - www.brimco.is

Varmadæla- loft í vatn. Orka inn-1,3kw. Orka út- 5,7kw við 15 gráður-c. Vinnur frá 15 gráðum C. Verð kr. 359.000. Orkubondinn.is. Tranavogi 3, 104 Reykjavík , s. 888-1185

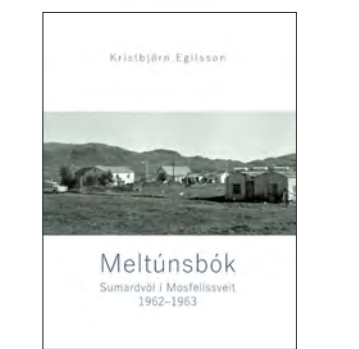
Sliskjur úr áli fyrir vinnuvélar. Lengdir- 2, 2,5, 3, 3,5 og 4 m. Burður fyrir par-1,5 - 12 tonn. Til á lager í Póllandi. Mjög hagstæð verð. Hákonarson ehf. Netfang: hak@hak.is - s. 892-4163.

Til sölu Dacia Duster árg. 2014, ekin 153.000 km. Vel með farinn bíll, skipt um tímareim í 120.000 km. Verð kr. 1.090.000- tilboð kr. 990.000-. Uppl. í s. 855-1032.

Tilboð á Peruzzo Pro 1800 sláttuvögnum. kr. 2.000.000 m/vsk. Sláttubreidd 1,80 m. Graskassinn tekur 2.100 l. Með vökvalyftibúnaði, hægt að tæma í gám o.fl. Fyrir sveitarfélög, verktaka og bændur. Uppl. í s. 564-1864. Vetrarsól ehf. Kópavogi.

Endurminningar drengs sem galvaskur fór í sveit í Meltún, Mosfellssveit. Fágæt lýsing á lífi og starfi á nýbýli í hreppi sem var í örum vexti á sjöunda áratug 20. aldar. Horfinn heimur. Í ritinu er fjöldi ljósmynda. Einnig eru í bókinni minningarbrot húsmóðurinnar í Meltúni, Sigríðar Þórmundsdóttur, sem hún skráði þegar hún var 85 ára. Uppl. kristbjorn@hotmail.com eða í s. 862-2728. Fá eintök eftir.

Eigum til á lager sterkar bremsaðar kerrur á góðu verði. Skoðaðu úrvalið á www.bilxtra.is, s. 837-7750

Rúlluvagn / flatvagn. Lengd á palli 9 m. Verð kr. 2.460.000 m/vsk (kr. 1.984.000 án vsk). H. Hauksson ehf. s. 588-1130.

Condor - sterk kerra með uppákeyrslubrautum og ál-skjólborðum. L.p.- 2.700 kg. Inn.mál, 330x180x35 cm. S. 837-7750 eða info@bilxtra.is

Bilxtra kerra fyrir gólfbíla, fjórhjóla, sláttuvélar o.fl. Eru léttar, sterkar og þurfa ekki skráningu. L.p.- 750 kg, Inn.mál- 250x132 cm, Verð kr. 255.000-. S. 837-7750

Til sölu öflug hjólsög 3ja fasa, 300 mm blöð fylga. Einnig vélatjakkur. Hagstætt verð. Uppl. í s. 897-0058.

Nýr GW100 sturtuvagn fyrir fjórhjól og minigröfur, tengist með 50 mm bílkúlu. Tvívirkt hraðvirk handdæla til að sturta, handvirk vör að aftan. Heildarþyngd 750 kg. Stærð á palli 100x150x35. Dekk 20x10.00-8. Verð kr. 580.000 +vsk. Upplýsingar veitir Örvar s. 862-4046 og orvar@skralli.is

Innihrætur fyrir haugkjallara. Rafdrifnar (3 fasa) eða glussadrifnar. Vinnudýpt: 130 cm eða meira. Einnig hægt að fá hræurnar glussadrifnar með festingum fyrir gálga á liðléttingum. Hákonarson ehf. Uppl. í s. 892-4163, hak@hak.is / www.hak.is

Suzuki SX4 S-Cross, árg. 2016, 4x4, bensín, sjálfskiptur, ekin 75.000 km. Verð kr. 2.990.000-. notadir.benni.is – s. 590-2035.

SsangYong Rexton, árg. 2018, 4x4,dísel, sjálfskiptur, ekin 67.000 km. Verð kr. 5.190.000-. notadir. benni.is – s. 590-2035

Gönguskiðasporar til sölu. Upplýsingar í síma 893-1872.

VERDO gæða spónakögglar í 15 kg pokum. Frábær undirburður fyrir hross. Brettaafsláttur og brettið keyrt frítt heim á höfuðborgarsvæðinu. Brimco ehf. S. 894-5111 - www.brimco.is Ópið frá kl.13-16.30.

Weckman sturtuvagnar. 9 tonna- verð kr. 1.700.000 m/vsk. 13 tonna- verð kr. 2.240.000 m/vsk. H. Hauksson ehf. S. 588-1130.

Kane vagnar á lager. Sennilega bestu vagnarnir, 16, 20 og 24 tonna vagnar á lager. Tilbúin til afhendingar.www.vallarbraut.is, s. 454-0050

Glussadrifnar gólfhrætur. Vinnudýpt- 1,9 m. Stærð á skrúfu- 48 cm. Rotor- 12 kW. Glussaflæði- 75 L/mín. 20 m af glussaslöngum fylgja. Mesta hæð frá gólfi- 2 m. Burðarvirki- Heitgalf / ss stál. Hákonarson ehf. S. 892-4163. Netfang: hak@hak.is

Toyota Hiace dísel 2wd árgærd 2011, ekin 157.000 km. Mjög flottur bíll.. Verð kr. 1.790.000. S. 896-5001

Tokvam®
Styrkur og gæði frá Noregi
- Mikið úrval á lager -
Fjölplógur VT320
Vinnslubreiddir 258 til 320 cm
Þyngd 1.300 kg, hæð 125 cm
Fjölplógur VT380
Vinnslubreiddir 304 til 380 cm
Þyngd 1.560 kg, hæð 135 cm
Sterkir plógar fáanlegir með flötgrind fyrir mikinn hraða. Fjöldi aukahluta í boði.

Salt- & sanddreifari
Verð frá: 649.500 kr + vsk
SMA510 / 150 cm / 3p tengi
SMA800 / 200 cm / 3p tengi
SMA1100 / 200 cm / 3p tengi
SMA1600 / 230 cm / 3p tengi

Snjóblásari F130H
Glussadrifinn, fyrir 1-3 tonna vél.
Vinnslubreidd 130 cm.
Þyngd 240 kg.

Snjóblásari 241 THS Flex
Vinnslubreidd 240 cm
Þyngd 1.000 kg, 3p tengi.
Túða, drifskaft (f/ framan á vél)
Fyrir +70 hp vél.
Hægt að hafa að framan og aftan á vélinni.
Fjöldi aukahluta í boði
Verð frá: 1.850.000 kr + vsk

Snjóblásari 256 THS Flex
Vinnslubreiddir 256-299 cm
Þyngd 1.200 kg, 3p tengi.
Fyrir + 110 hp vél.
260 THS MONSTER
Einn sá öflugasti með vinnslu- getu allt að 1.700 tonn á klst. Vinnslubreiddir 260-275 cm
Þyngd 1.850 kg, 3p tengi.
Fyrir 160-300 hp vél.
Fjöldi aukahluta í boði.

Brettagaflar með EURO festingum og handfærslu. Burður 2,5 tonn kr. 189.000 m/vsk. H. Hauksson ehf. S. 588-1130.

Ný hestakerra fyrir 4 hesta frá Cheval-Liberte, vandaðar kerrur með einstakan fjöðrunarbúnað, gormafjöðrun með dempurum. Topplausnir, Smíðjuveg 12- græn gata 200 Kópavog. S. 517-7718. www.topplausnir.is

Tokvam 260 THS Monster til sölu. Árg. 2021, 1000 rpm til notkunar framán á 160-300 ha dráttarvél. Mjög lítið notaður og lítur vel út. Verð kr. 3.500.000 +vsk. Uppl. í síma 821-1125.

Sjálfsoagandi dælur frá Japan (Koshin). Fyrir vatn, skolp, mjög óhreint vatn (trash). 2", 3", 4". Original Honda vélar með smurolíuöryggi. Hákonarson ehf. S. 892-4163, hak@hak.is, www.hak.is

Smíðum upphækkanir með neti á flestar kerrugerðir. Flott grind til alls konar flutninga t.d. á kindum, vörum eða rusli. Sími. 837-7750,

Til sölu

Til sölu Hitachi 140 hjólavél, árg. 2013, ek. 8500 vst. Verð kr. 10.900.000 +vsk. Upplýsingar í síma 892-3009.

Til sölu 8 stk. Liner bílskúrhurðir í góðu ástandi, 3 x 2,50 m. Verð kr. 80.000 stykkið Uppl. í s. 895-0665.

Er að rífa gráan Nissan Patfinder árg. 2008. Mikið af góðum varahlutum, sjálfskipting, drif ofl. Uppl. í s. 894-4082 /jarnih@simnet.is

Landrover 4 19" álfelgur og 3 dekk Goodyear Allterrain 255-55-19 til sölu, nánast ný. Upplýsingar fridrik@laeknastodin.is

Nokkrar varphænur í fullu varpi. Nokkrar kynbótaendur sem byrja

LESENDARÝNI

Tryggvi Felixson, formaður Landverndar, skrifar: Vafi og vísindi – lögin eru skýr

Þann 16. desember birtist grein í Bændablaðinu þar sem ég greindi frá því að stjórn Landverndar teldi að fram hefðu komið vísbendingar um að tvær framandi trjátegundir, stafafura og sitkagreni, hafi eiginleika sem kunni að gera þær ágengar í íslenskri náttúru.

Í Bændablaðinu 13. janúar sl. birtist andsvar Skógræktarinnar við greininni undir heitinu Enginn líffræðilegur veruleiki. Þar er tekið undir ákall stjórnar Landverndar um að áhrif stafafuru og sitkagrenis verði metin á vísindalegum grunni. En ef marka má greinina að öðru leyti, telur stofnunin að málið hafi nú þegar verið rannsakað hvað stafafuru varðar og að niðurstöður þeirra rannsókna sýni ekki að þær valdi rýrnun líffjölbreytni og gefi því ekki tilefni til sérstakra aðgerða.

Stjórn Landverndar er ekki á sama máli. Í grein Skógræktarinnar er gefið í skyn að annarleg sjónarmið liggi að baki og Landvernd sé að velja sér „óvin“. Svo er alls ekki og frábið ég samtökunum slíkar ásakanir af hálfu þessarar mikilvægu ríkisstofnunar sem Skógræktin vissulega er. Málefnið eitt ræður afstöðu stjórnar Landverndar; sá grunur sem er uppi um skaðsemi framangreindra framandi trjátegunda í íslenskri náttúru er rökstuddur.

Ég leyfi mér að rifja upp að stjórn Landverndar byggir skoðun sína á þeirri staðreynd að sitkagreni er skilgreint sem ágeng tegund í Danmörku, Noregi og Svíþjóð og mögulega ágeng tegund á Írlandi í gagnagrunninum NOBANIS sem var stofnaður fyrir tilstuðlan Norrænu ráðherranefndarinnar. Í sama gagnagrunni er stafafura skilgreind sem framandi ágeng tegund í Danmörku og Svíþjóð og sem mögulega ágeng tegund á Írlandi, Noregi og á Islandi. Ýmsar aðrar rannsóknir og reglur sem beitt er erlendis styðja þá tilgátu að framangreindar tegundir geti verið ágengar. Í nýrri rannsókn Pawels Wasowicz, grasafraeðings hjá Náttúrufræðistofnun Íslands, ber allt að sama brunni. Fjöldi líffræðinga og vistfræðinga hefur einnig varað við mögulegum ágengum eiginleikum tegundanna tveggja.

að verpa í febrúar. Hundrað eggja útungunarvélar til sölu á sama stað. Sími 899-4600.

Timbur, 71 stk. 48 x 223 mm x 4,8 m. Verð kr. 1.281 lm m/vsk. 25 x 150 mm L = 4,2 m. Verð kr. 340 lm m/vsk. H. Hauksson ehf. s. 588-1130

Skoda Octavia 2012, dísel, beinskíptur, framdrifinn, ljósbrúnn, ekinn 138.000 km. Nýskoðaður, einn eigandi. Verð kr. 990.000. Upplýsingar í s. 892-6824.

Óska eftir

Rauðmaganet. Óska eftir að kaupa rauðmaganet. Baldur s. 857-1887.

Kamína. Má líta illa út ef hún virkar. Ætla að nota úti. Uppl. í s. 698-2157.

Stjórn Landvernd hefur einnig í huga að ein meginregla í náttúruvernd er varúðarreglan; að náttúran fái að njóta vafans. Þá mótast afstaða hennar af þeirri staðreynd að heilladrýgst er að eiga við mögulega ágengar tegundir áður en þær fara í veldisvöxt. Viðvörunarbjóllur hljóma vegna framangreindra trjátegunda og nauðsynlegt er að bregðast við þeim.

Grein Skógræktarinnar staðfestir það sem ég sagði í grein minni í desember; uppi eru mismunandi skoðanir á því hvort gróðursetning framandi trjátegunda hér á landi muni draga úr líffræðilegri fjölbreytni þegar fram líða stundir og skaða þannig okkar viðkvæmu náttúru og draga úr lífbreytileika. Stofnanir íslenska ríkisins greinir á um það og vísindamenn á þessu sviði eru ekki sammála ef marka má grein Skógræktarinnar. Þessi ágreiningur veldur því að félagasamtök og áhugafólk um verndun náttúru Íslands og skógrækt eru ráðvillt. Því kallar Landvernd eftir skýrum leiðbeiningum sem byggja á vísindalegri þekkingu.

Stjórn Landverndar telur að svo við getum búið í sæmilegri sátt um skógrækt og náttúruvernd hér á landi þurfi að meta bæði stafafuru og sitkagreni á grundvelli fyrirliggjandi rannsókna, þeirra laga sem gilda um verndun lífbreytileika og þeirra alþjóðlegu samninga sem Ísland á aðild að um þetta efni.

Í náttúruverndarlögum er kveðið á um að vernda beri íslenska náttúru gegn framandi ágengum tegundum. Við erum svo heppin að á Íslandi er lögformleg leið til að komast að niðurstöðu um notkun einstakra tegunda. Stjórnvöld hafa nefnilega komið á sérstakri nefnd sérfræðinga um innflutning og ræktun útlendra plötutegunda sem á grundvelli fyrirliggjandi þekkingar skal skera úr um hvort erlend tegund sé ágeng og hvort tilefni sé til að setja reglur um notkun hennar eða jafnvel banna.

Landvernd hefur sent erindi til stjórnvalda og kallað eftir því að framangreindar trjátegundir verði teknar til mats eins og lögin segja til um. Ég tel að það sé skógrækt í landinu fyrir bestu að það verði gert fyrir en síðar.

Óska eftir litlum rúlluvagni (8-11), eða sturtuvagni. Þarf að vera í góðu lagi. Uppl. í s. 893-2659.

Willys CJ2 Willys 1947. Átt þú eða veist um einhvern sem á gluggastykki og eða frambretti sem ég get keypt? Uppl. s. 899-1041, Kiddi.

Þjónusta

Tek að mér viðgerðir á flestum tegundum sjálfskiptinga. Hafið samband í s. 663-9589 til að fá uppl. og tilboð. HP transmission, Akureyri. Netfang- ainar.g9@gmail.com, Einar G.

Tek að mér að færa vídeó, slide og ljósmyndir á stafrænt form/flakkara. S. 863-7265 siggi@simnet.is

JOBMAN
WORKWEAR

Jobman samfestingar:
Frábærir gallar sem eru liprir og þægilegir. Rennilás upp að hnám. Endurskinsrönd til að auka sýnileika. Má þvo samfestinginn við 85°.

Við leggjum áherslu á góða þjónustu við landsbyggðina.

Vefverslun: Khvinnufotis.is

KH VINNUFÖT
Rettu fótin fyrir þig!

Nethylur 2a, 110 Reykjavík | khvinnufotis.is

Verð: 12.388 kr.

EYJALIND

Belti og undirvagnshlutir

Vertu vinur okkar á Facebook

Sími: 517-8240 - Súðarvogur 20 - www.eyjalind.is

Vegna aukinnar eftirspurnar óskum við eftir bújörðum á söluskrá

Vinsamlega hafið samband við Björgvin Guðjónsson, búfræðing og löggiltan fasteignasala í síma **510-3500** og **615-1020** eða á netfangið bjorgvin@eignatorg.is

Eignatorg

Skipholt 50b, 105 Reykjavík

RÉTTUR

- Bílaréttingar
- Sprautun
- Tjónaviðgerðir

Hamarshöfði 10 – S. 587-6350

ÁSCO

BÍLARAFMAGN

OKKAR ÆR OG KÝR
— STARTARAR OG ALTERNATORAR —

Einnig á lager: Hjómflutningstæki frá Alpine. Varahlutir í startara. Rafgeymar. Aðalljósauper. LED perur. Hátalarar. Tengi fyrir togsþil. Hleðslutæki. Útvarpsloftnet. Rafhlóður. Fjarstæsingar. Fjarstart í bíla. Radarvara. Startkaplar. Áriðlar 12V og 24V / 240V. Hljóðnemar fyrir rútur, voltmælur, ampermælur, spennufellur 24V / 12V, truflanaplettur, loftnetsframleiðing. Kerrutenglar, Breytar fyrir 13P kerutengla. Öryggi. Sjálfvirk öryggi í bíla. Glerdryggi 20 og 32mm. Postulinsöryggi. Öryggjahöldur. Stór öryggi uppl/250A. Stofnsljós fyrir Landrover. Snúrusett fyrir bassakulur. Bassakulur. Oxulhosur. Spennustillar. Dísur. Rafgeymaskó. Jarðsamband. Díóðubryr. Reimsakulur fyrir alternatara. Koppingarnett. Startarvél. Lögur í alternatara. Koff í alternatara. *Höfundur 19.08.00 uppl. 2000. Ög. megi rangt fella.

ÁSCO

Glerárgata 34b við Hvannavelli • S 461 1092 • asco.is BÍLARAFMAGN

SMÍÐUM OG GERUM VIÐ ALLAR GERÐIR TJAKKA

VHE • Melabraut 27 Hafnarfjörður • Hraun 5 Reyðarfirði • Sími 843 8804 • Fax 575 9701 • www.vhe.is • sala@vhe.is

Efsti bankinn í Ánægjuvoginni þriðja árið í röð

Landsbankinn mælist efstur banka í Íslensku ánægjuvoginni, þriðja árið í röð. Viðurkenningin er hvatning til okkar frá viðskiptavinum um að halda áfram að gera þjónustuna einfaldari, þægilegri og betri.

